د سمون په لټه

(د سیاسي او ټولنیزو لیکنو ټولګه)

Ketabton.com

محمد اسمعیل یون

۱۳۹۴ لمریز کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سمون په لټه

(د سیاسي او ټولنیزو لیکنو ټولګه)

محمد اسمعیل یون

۱۳۹۴ کال

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

کتاب پېژندنه:

د کتاب نوم: د سمون په لټه

لیکـــوال: محمد اسمعیل یون

خپرونـدی: د افغانستان ملي تحریك، فرهنگي څانگه

وېـبپـاڼه: www.melitahrik.com

کمپوز: ضیاء الرحمن ضیاء

پښتی ډیزاین: فیاض حمید

چـاپشمېر: ۱۰۰۰ ټوکه

چـاپـکـال: ۱۳۹۴ ل کال/ ۲۰۱۵م

د تحریك د خپرونو لړ: (۹۸)

لیکوال د خپرونو لړ: (۴۳)

یادونه: د چاپ حقوق له ملي تحریک سره خوندي دي او د کتاب د محتوا مسولیت لیکوال پورې اړه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تحریک یادښت

د افغانستان ملي تحریک د (۱۳۹۳ل) کال په پیل کې له خپلو ګرانو هېوادوالو سره ژمنه کړې وه چې د دې کال په بهیر کې به (شل عنوانونه) بېلابېل دیني، علمي، ادبي او ټولنیز اثار خپلې ټولنې ته وړاندې کوي. ملي تحریک دا ژمنه د یاد کال د کب پر (۲۸) مه نېټه پوره او د یوې پرتمینې غونډې په ترڅ کې یې شل عنوانونه علمي اثار هېوادوالو ته وړاندې کړل. ملي تحریک په یاده غونډه کې ژمنه وکړه چې د (۱۳۹۴ل) کال په بهیر کې به انشاء الله د خدای (ج) په نصرت ټول ټال سل (۱۰۰) عنوانه بېلابېل علمي اثار ټولنې ته وړاندې کوي. طبیعي خبره ده چې دا اسانه کار نه دی، ډېر زیات زیار او زحمت ته اړتیا لري، خو ملي تحریک ټینګ هوډ کړی چې خپله دا ژمنه به هم د تېرې ژمنې په څېر عملی کوي. دا اثر چې ستاسو په لاس کې دی د همدې (سل عنوانونو) ژمنه کړو اثارو له جملې څخه دی، چې د چاپ جامه اغوندي. ملي تحریک هیله لري چې له دې اثر څخه به زموږ هېوادوال په زړه پورې ګټه پورته کړي. ملي تحریک له ټولو هغو لیکوالو، ژباړونکو، سمونچارو، مالي او معنوي مرستندویانو او چاپ چارو څخه چې د دې اثارو د چاپ په دې ټول بهیر کې یې یو بل سره مرسته او ملګرتیا کړې او دا فرهنګي بهیر یې بریالی کړی، د زړه له کومې مننه کوي او کور وداني ورته وایي.

د هېواد د فرهنګ د ښېرازۍ په هیله
د افغانستان ملي تحریک فرهنګي څانګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیولیک

لیکنه مخ

- د مظلوم اکثریت چغه ۱
- ولې د سمون په لټه ۵
- په ولسي جرگه کې د يوه دربيم قوت د جوړولو اړتيا.............. ۱۰
- د افغانستان اوسني حالات ۱۵
- د کانديدانو مارکيټ.. ۲۴
- مقابله که مفاهمه؟ مناظره که محاسبه؟.................................. ۴۵
- اوسنۍ پارلماني ټاکنې= نوی سیاسي سرطان ۶۷
- په ننگرهار کې د ولسي جرگې د ټاکنو ۷۶
- پښتانه او د هالبروک تعبير.. ۸۶
- افغانستان او عربي متحده امارات گډې وجې........................... ۹۸
- د طالبانو له مشرتابه څخه څو هيلې... ۱۰۵
- يو تريخ او خوږ ليک... ۱۰۸
- (بېنوا) او (ټول افغان)... ۱۱۴
- د انتخاباتو کميسيون او درغلي... ۱۱۶
- راځئ چې حقيقتونه بيان کړو!.. ۱۲۲
- خپلو هېوادوالو ته يو ډاډ (د حقيقت په لټه).................................. ۱۴۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د افغانستان او پاکستان پارلمانونه او ګډه غونډه................۱۵۱
- امریکایان او پښتانه، تقابل او تفاهم.....................................۱۵۴
- افغانستان او د ایران لاسوهنه...۱۶۹
- په تراژیدۍ کې ژوندی قوم...۱۷۷
- ډیورنډ مړ دی، کرښه یې مړه ده...۱۸۱
- شل دلایل ۱۹۵
- ژوندون ټلوېزیون او لویه څارنوالي..۲۰۲
- یوه ناقانونه پرېکړه او زموږ مدني غبرګون.............................۲۰۸
- د ملت حماسه...۲۱۹
- بیا هم افغانیت او ملي هویت...۲۳۳
- د اختر نوي کالي دې مبارک! ناکامي دې مبارک!...............۲۸۰
- غوښ سرې او پخ کارونه...۲۹۳
- هوډ، تکل او خپلواکي..۳۰۸
- په تراژیدۍ کې لمانځنه او یادونه..۳۱۸
- اسلامیت، افغانیت او ملي اجماع...۳۳۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مظلوم اکثریت چغه

د ولسواکۍ له ټولو ستونزو سره سره، د هغې یو لوی ارزښت د بیان د ازادۍ ارزښت دی. دافغانستان د اساسي قانون پر اساس هر افغان د بیان حق لري، د پخواني ولسمشر (حامد کرزي) د حکومتولۍ د دورې تر ټولو ستره لاسته راوړنه د بیان د ازادۍ ساتل و. په دې مانا چې رسنیو (چاپي، غږیزو او تصویري) ټولو تر یو حده د بیان د ازادۍ له برکته، له سانسوره پرته د ولس د غږ د پورته کولو وړتیا پیدا کړه.

د بیان د خپلواکۍ په برخه کې له ځینو بریاوو سره سره په هېواد کې د اوږده سیاسي اختناق، په واقعي بڼه د ولسواکۍ نه عملي کېدل او په پای کې د ملي مصلحتونو تر نامه لاندې د ملي خیانت د دسیسو برلاسی او داسې نورې ستونزې ددې سبب شوې چې لا هم ډېر مسایل د رسنیو له انعکاس او شخوند څخه پټ پاتې شي. که قدرمن او ویاړلي استاد پوهنوال محمد اسمعیل یون صیب ورته ژور پام نه وای کړی، نو د خاموش اکثریت په زړه کې به ډېرې ناویلې خبرې همداسې پټې پاتې شوې وای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد یون د تنظیمونو او طالبانو په دورو کې د ګڼو داسې مسایلو په باب چې د ولس درد او فریاد و ، خو چا یې د اوچتولو جرئت نه شو کولای، په اخلاقي جرئت لاس پورې کړ او د هغوی فریاد یې د یوه ملي رسالت په توګه پورته کړ. تر هغه وروسته په تېره څه د پاسه یوه لسیزه کې استاد یون په لسګونو مقالې، مرکې او ویناوې په همدې پار ترسره کړې چې د مظلوم اکثریت غږ نړیوالو ورسوي.

قدرمن استاد د وهم چوپتیا ماته او د حق چیغه یې پورته کړه او دادی نن له همدې شور او ځوږ څخه د را پورته شویو مقالو یوه ښکلې ټولګه تاسو قدرمنو لوستونکو ته وړاندې کوي. ددې ټولګې (د سمون په لټه) ارزښت په دې کې دی، چې ګڼې داسې لیکنې په کې ځای پر ځای شوي چې له تخنیکي او علمي پلوه به په راتلونکې کې هم د ورته غلطیو د سم سمکي او د نورو غلطیو د مخنیوي لپاره ترې کار واخیستل شي. ګڼو محصلینو ته به د تحقیق او شننې لپاره مواد برابر کړي او ګڼو مضرو احتیاط کارو ته به پر خولې سوک شي چې که د ولس غږ نه غبرګوي، دوی به هم له معقول غبرګون سره هرو مرو مخا مخ شي.

د ټاکنو (ولسمشرۍ او ولسي جرګې) په اړه په کې ګڼ شمېر داسې حقایق په ګوته کړي چې هغه وخت په یو نه یو ډول تر سانسور لاندې راغلي وو ، له ولسه پټ پاتې شوي وو ، خو استاد یون په مېړانه د خپلو لیکنو له لارې هغه خپاره کړل، پخواني ولسمشر (حامد کرزي) ته د پرانیستي لیک محتوا د چوپ اکثریت چیغه ده چې د وخت ولسمشر یې د ټېته مجبور کړ، له

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد یون سره له نږدې وګوري، د کار او عمل لپاره یې میکانیزمونه جوړ کړي، چې د ورته ستونزو د تکرار مخه پرې ډب شي.

تر ټولو مهم غږ چې استاد یون په مېړانه په لومړي سر کې د لیکنو په بڼه را غبرګ کړ او وروسته له دې غږه ولسي مبارزه راوټوکېده او د تاریخي مسولیت په بڼه یې د ګڼو نورو مبارزو ځوانانو له خوا ملاتړ وشو، هغه د هویت د تذکرو په اړه د قدرمن استاد یون شننه وه. افغان دښمنه عناصرو زموږ ولس ته د ورکاوي داسې یوه توطیه جوړه کړې وه چې هم ترې ملي هویت تروړل کېده او هم اسلامي، خو د استاد یون مبارزې او ددې مبارزې د ملاتړ په مټ عامه پوهاوي ولس د ښه چمتو کړ، چې لارو کوڅو ته را ووځي او ګڼ نور ځوان مبارزین ورسره یو ځای شي. همدا مبارزه وه چې افغاني روښانتیا ته یې لاره هواره کړه. د افغان هویت د ملاتړ او ذکر په اړه یې (شل) داسې دلایل د وخت حکومت ته وړاندې کړل، چې حکومت هم په مجبور شو، د ولس دې غوښتنو ته غوږ ونیسي، خو عملي کېدو ته یې لا هم لاره پاتې ده.

په لنډه توګه (د سمون په لټه) کتاب به له لوستونکو سره مرسته وکړي چې د ګڼو پټو خبرو، رازونو، او غږونو له شور او ځوږه خبر شي، له ګڼو سره به د ژور تحقیق او څېړنې په برخه کې مرسته وکړي او ځینې به د ښه وهڅوي چې حقیقت که هر څومره تریخ وي، باید چې د بیان هوډ یې وشي او له ولس سره شریک شي. نورنو دا ټولګه خپله ستاسو مخې ته پرته ده، هره لیکنه یې مشخص حالات او حوادث تشریح کوي، ددې ټولګې پر هره

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیکنه، لیکنه او لیکنې کېدلای شي، خو زه نه غواړم د لوستونکو او ددې ټولګې ترمنځ خنډ شم، ښه به وي چې هر څوک په خپله ژر (د سمون په لټه) کې شي. دا هم تاسو او دا هم (د سمون په لټه) د څېړنیزو او شننیزو لیکنو دا ټولګه.

په درناوي

پوهنیار فیض محمد ځلاند

۲۰/۱۰/۱۳۹۴

کابل پوهنتون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولې د سمون په لټه؟

«د سمون په لټه» زما د هغو بېلابېلو لیکنو ټولګه ده چې ما تر (۱۳۸۷ل) کال وروسته لیکلي دي. یوه نیمه لیکنه به د یاد کال د وروستیو وختونو هم په کې وي، خو نورې لیکنې تر یاد کال وروسته لیکل شوي دي. ددې لیکنو زیاته برخه پر خپل وخت د چاپي او برېښنایي رسنیو له لارې خپره شوې ده او یو څو داسې لیکنې په کې دي چې هغه لا تر دې دمه نه دي خپرې شوي او لومړی ځل به په دې اثر کې خپرې شي. دا لیکنې تر ډېره حده سیاسي او ټولنیز رنګ لري او پر همدې موضوعاتو رڼا خپروي. البته ما تر دې د مخه هم یو شمېر سیاسي او ټولنیزې لیکنې کړې چې هغه پر (۱۳۸۷ل) کال هغه مهال چې ما د خپلې (۲۳) کلنې لیکوالۍ ټول راټول کړی کار سره منظم کړ چاپ شوې، تر هغه وروسته نو بیا داسې لیکنې او یا هم ځانګړی اثار نه وو چې هغه د تېر په شان د یوې بستې یا پیکیج په شکل وړاندې کړم، تر (۱۳۸۷ل) کال وروسته مې بیا وپتیله، کله هم د ځانګړو او متفرقو اثارو او لیکنو شمېر زیات شي، نو بیا به یې د یوه پیکیج په بڼه خپل ولس

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ډالۍ کوم. اوس چې د (۱۳۹۴ل) کال مې وروستي وختونه دي، غواړم بیا خپل ولس ته خپل ځیني ځانګړي اثار او همدارنګه د بېلابېلو لیکنو ټولګې وړاندې کړم، البته پر (۱۳۸۹ل) کال مې دوه عنوانه مستقل اثار هم چاپ کړل، خو نور کارونه لا روان وو. اوس بیا خپل ولس یو ښه پیکېج ډالۍ کوم، په دې پکېج کې هم نږدې لس عنوانه بېلابېل اثار شامل دي چې دا ټولګه هم د همدې پیکېج یوه برخه ده. دا د هغو سیاسي او ټولنیزو لیکنو یوه ټولګه ده چې تر (۱۳۸۷ل) کال وروسته بیا د (۱۳۹۴ل) کال تر وروستیو پورې په بېلابېلو وختونو کې، پر بېلابېلو موضوعګانو لیکل شوي دي. ددې لیکنو هدف دادی چې حقیقت بیان شي او د واقعیتونو د بیان په نتیجه کې رغاوی او سمون رامنځته شي. په دې کې هم شک نه شته، چې له دې لیکنو سره یو شمېر خلکو مخالفت هم کړی او لا به یې نور حساسیت هم راوپارېږي، خو پر دې هم پوهېږم چې پر عام ولس ښې لګي او د هغوی د ټپونو لپاره به یو تسکین وي، طبیعي خبره ده چې د بلې هرې مظلومې ټولنې په شان زموږ په ټولنه کې هم اکثریت مظلوم دی او ډېرو کمو ډلو او یا اشخاصو تر خپل استحقاقه زیات امتیاز ترلاسه کړی او دې لړۍ ته لا هم دوام ورکوي. دا ډول اشخاص طبعاً پر داسې لیکنو نه یوازې دا چې خوابدي کېږي، بلکې منفي غبرګون هم ښیي، خو که د یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوی او عظیم اکثریت لپاره یو څو محدودې ډلګۍ او اشخاص خفه هم شي، تورو بربښن هم وکړي ودې کړي.

په تېرو دريو څلورو لسيزو کې زه له ډېرو زياتو ګوابښونو او خطرونو سره مخامخ شوی يم، خو څوک چې ددې ډول خطرونو او ګوابښونو د رفعې او دفعې اصلي واک ورسره دی، پر هغه مې ډډه لګولې. ((د خوشال خټک تکيه پر ذوالجلال ده))، د ملکيار بابا خبره ((ښښتن مو مل دی)) چې ښښتن دې مل وي، نوره پر چا رايه مه وهه، پر لوی الله مې توکل کړی او خپل هوډ او تکل مې غښتلی کړی، نو ځکه مې دا دومره اوږد او ستونزمن مزل تر دې دمه رارسولی دی.

دا هره ليکنه د يوې خاصې موضوع پر چورليز راڅرخي او دا موضوع يا پېښنه بيا د خپل زمان او مکان د حالاتو او نورو حوادثو زېږنده ده. ما د هرې پېښې په اړه پر خپل وخت غبرګون ښودلی دی. د ليکوال غبرګون به څه وي؟ پرته له ليکنې! همدا مې په وس کې و، همدا مې کړي او اوس ډېر خوشاله يم چې دا هر څه مې ليکلي او ثبت کړي او که نه نو ډېر حالات او پېښې به همداسې د تاريخ له حافظې وتې وي. يوازې دا ليکنې نه دي، نور ډېر مثبت شيان هم شته، ((دا خو ته ولوله په سترګو کې دي- نورې خبرې مې په زړه پاتې دي.)) يو بل (زر مخيزه) کتاب هم راروان دی چې اوس يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډاکیزول نه دي په کار: ((نه دي د ویلو هغه څه چې ما لیدلي دي)) ډېر مرموز، پټ او نیمه ښکاره شیان به تاسو په هغه اثر کې ولولئ، خو لږ وخت به غواړي، لږې رڼايي ته به منتظر شو، دومره رڼايي ته چې لوستونکي يې د لوستلو پر مهال په تکليف نه شي.

لکه څنګه چې د مخه مو یادونه وکړه، دا لیکنې د خپل وخت او خپلو شرایطو محصول دي او د همدې خپلو حالاتو انځورنه کوي، ماضي کې چې څه وو او راتلونکي کې چې څه پېښېږي؟ په هغو معیارونو د بېته نظر نه شي کېدی، البته ماضي، حال او راتلونکي یو بل سره ارګانیک اړیکي لري، (پرون) د (نن) پلار او د (سبا) نیکه دی او (نن) د (سبا) پلار، خو په دې لیکنو کې یوازې د (نن) اړوند مسایل څېړل شوي دي. ځکه چې موږ په (نن) کې ټوکېدلي یو، (پرون) خپل پښت درلود او (سبا) خپل نسل لري، د هر لیکوال او اندیال دا دنده ده چې د خپل وخت د ناخوالو انځور وکاږي.

کاشکې دا لیکنې او په ټوله کې د بېته ورته اثار د راتلونکي لپاره د ښه پيغام رسولو وسیله شي او یا لږ تر لږه راتلونکي ته خو د حال یو انځور ورکړي: ((شهیدو! تاسو نه که هلته چا پوښتنه وکړه-ورته به وایئ چې وطن کې بهېدلې اوښکې)) زه غواړم د همدغو اوښکو او اوسېلو انځور راتلونکي نسل ته ولېږدوم. دا چې ما به ددې ټولنیزو، سیاسي پېښو او ناخوالو په انځورنه کې څومره موثره هڅه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړې وي، دا قضاوت د دې اثر لوستونکو او راتلونکي پښت ته پرېږدم، خو کوم څه چې ځرګند دي هغه دا دي چې څه مې په وس کې وو هغه مې له خپل ولسه نه دي سپمولي. که نيوکه مې کړې، که مې د چا د خبرې ترديد کړی او يا مې پر يوې خبرې ټينګار، يوازې په دې نيت و چې حقيقت ځرګند شي او سمون رامنځته شي، د سمون په لټه کې وم او لا به دې مبارزې ته دوام ورکوم. نور نو تاسو او دا هم (د سمون په لټه)، تاسو پوهېږئ او (سمون) مو او زه به درنه د نور سمون په هيله (د سمون په لټه) کې شم.

په درنښت

ستاسو سمونپالی (يون)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ولسي جرګه کې د یوه درېیم قوت د جوړولو اړتیا

(دا لیکنه د ولسي جرګې د (۱۵) مې دورې د لومړي کال پر مهال شوې ده او د همغه وخت د حالاتو او غوښتنو انځورنه کوي.)

په افغانستان کې د ولسي جرګې یا په عمومي ډول د اوسنۍ ملي شورا له عمر څخه یو کال تیرېږي. خو د شورا تر جوړېدو دمخه او د شورا د یو کلن ژوند په بهیر کې چې د ولس کومې هیلې او غوښتنې وې، هغه نه دي پوره شوي دا کار ددې سبب کیږي چې پر حکومت سربیره پر ولسي جرګه هم د خلکو باور کمزوری شي او په نتیجه کې د دولت او ولس ترمنځ د باور او اعتماد یو لوی بحران رامنځته شي. د داسې یو بحران د احتمالي راتګ یو عامل دادی چې ولي جرګې دحکومت او ولس ترمنځ د ارتباطي پل او د قانون او اصلاح د یوې سرچینې په توګه خپل رول ادا نه کړ.

ولسي جرګه د یو شمېر اشخاصو د شخصي او تنظیمي غوښتنو او د حکومت د سیاسي نفوذ پر میدان بدله شوه او په دې ډول په ولسي جرګه کې د مثبت خو متفرق اکثریت رول هم پیکه شو. د مثبت اکثریت مهمه ناروغي همدا وه چې په خپل منځ کې یې منظمه او سیتماتیکه همغږي نه لرله او د ګډ او مشترک فعالیت پر محور راټول نه و. همدا وجه وه هغو اشخاصو چې پخوا یې هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشروعو او نا مشروعو ائتلافونو یوه اوږده او پخه تجربه لرله، له حکومت سره د مشروع او نا مشروع سازښت لاره ونیوله په دې ډول یې هم په حکومت کې خپل امتیاز خوندي کړ او هم یې په ولسي جرګه کې د حکومت پراخ نفوذ ته لاره اواره کړه. اوس چې موږ ولسي جرګې ته نظر کوو نو د حکومت پر وړاندې د یوه مثبت غوښتونکي او مشروع همکار اپوزیشن بڼه نه لري، بلکې په ولسي جرګه کې یو شمیر داسې اشخاص شته چې ظاهراً ځان د حکومت اپوزیشن ګڼي خو په حکومت کې یې تر ټولو زیات امتیازات ترلاسه کړي دي. که حالات همداسې روان وي نو موږ به د هیواد په کچه د اصلاحاتو کوم بهیر ونه وینو او تر دې دمه لاسته راغلي اصلاحات او بریالیتوبونه به هم له ستونزو او خنډونو سره مخ شي. نو ددې په خاطر چې موږ په هیواد کې تیر بریالیتوبونه هم خوندي ساتلي وي او د نویو اصلاحاتو لپاره مو هم لاره پرانیستې او اواره کړې وي، نو تر ټولو دمخه په کار دي چې د افغانستان ملي شورا په تیره بیا ولسي جرګه چې قانوناً د خلکو د ارادې ممثله ګڼل کیږي عملاً یې د خلکو د غوښتنو او ارادو د تمثیل پر مرکز بدله کړو، دا کار په ولسي جرګه کې د یوه مثبت اصلاح غوښتونکي ګروپ یا هم مثبت اپوزیشن د جوړیدو له لارې ممکن دي. څرګنده خبره ده چې په ولسي جرګه کې د امتیاز غوښتونکو وکیلانو په اندول اصلاح غوښتونکي وکیلان زیات دي. خو دا وکیلان څه ناڅه متفرق او تیت او پرک دي. ددې ریفورمیست یا سمونپال اپوزیشن د جوړولو په اړه دلته څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظرونو او وړاندیزونو یادونه کېږي چې کېدی شي نور نظرونه هم پرې ورزیات شي او دا طرحه لاښه شي:
۱- اکثرو وکیلانو سره دې مشوره وشي او د یوه مثبت اپوزیشن د جوړېدو ضرورت دې ور په ګوته شي.
۲- د نظر تر توافق وروسته دې یو اصلاحي ګروپ د تشکیلاتي جوړښت د څرنګوالي په باب نظریې راټولې کړي.
۳- له نظریو څخه دې مشترک ټکي راټول او هغه دې ډلبندي شي.
۴- که چېرې په تشکیلاتي جوړښت کې پر یوه واحد شخص د راټولېدو لپاره د نظریو پوره توافق نه وي، کېدی شي د مشرتابه هئیت ته دوراني بڼه ورکړل شي.
۵- د یوه مثبت اپوزیشن د جوړېدو ضرورت او اهداف دې په لیکلي بڼه د نورو د قناعت او د هغوی د نظریاتو د جذب په خاطر تیار او ترتیب شي.
٦- تر ټولو دمخه دې یو مشورتي ګروپ دننده پر غاړه واخلي او د ولسي جرګې له ټولو اصلاح غوښتونکو وکیلانو سره دې هر اړخیزې مشورې وکړي.
۷- طبیعي خبره ده چې د سلامشورو پر وخت دداسې یو اصلاحي اپوزیشن د جوړولو د ګټو او زیانونو په اړه ګڼې پوښتنې مطرح کېږي، دلته کېدی شي ددې اصلاحي ګروپ احتمالي ګټو او زیانونو ته اشاره وکړو:
۱- په ولسي جرګه کې د یوه رښتیني منظم، سیستماتیک او څرګند اصلاحي اپوزیشن کمی دی دا خلا به ډکه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- اوس چې ځينې کسان د اپوزيشن په توګه مطرح دي او له حکومت څخه نا مشروع امتيازات اخلي د هغو د نامشروع امتيازاتو مخه به ونيول شي.
۳- د هغو ډلو او اشخاصو مخه به هم ونيول شي چې هم په حکومت کې زيات واک و ځواک لري او هم په ولسي جرګه کې د اپوزيشن امتيازه تر لاسته کوي.
۴- د سالم او مثبت اپوزيشن له لارې به په حکومت کې د اصلاحاتو لړۍ پياوړې شي او ولس ته به کې زياته ګټه ورسېږي.
۵- د ملت د استازو او د قانون د يوې مرجعې په توګه به د ولسي جرګې باور او اعتبار زيات شي.
٦- متفرق او تيت و پرک مثبت وکيلان به پر يوه محور راټول شي او د يوه مثبت قوت په توګه به څرګند شي.
۷- د قانون حاکميت به د قانون له مرجعې څخه پيل شي.
۸- د يوه مثبت اپوزيشن له لارې کېدی شي د ولسي جرګې مشرتوب ترلاسه او يا هم په سالم ډول کنټرول شي.
ب- زيانونه: هره مثبته پديده د خپلو ګټو ترڅنګ يو څه نيمګړتياوې او زيانونه هم لري، د مثبت اپوزيشن د جوړېدو هڅه کېدی شي د خپلو ګټو ګټو ترڅنګ يو څه ضمني زيانونه هم ولري چې دلته يې د ځينو احتمالي زيانونو يادونه کوو:
۱- که چېرې اوس د يوه مثبت اپوزيشن هڅه وشي او دا هڅه ناکامه شي نو اوسني امتياز غوښتونکی اپوزيشن به لا پسې پياوړی شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- که چیرې د یوه مثبت اپوزیشن دجوړېدو خطر محسوس شي نو د هغه مخالفین به له هر ډول مشروع او نا مشروع امکاناتو او مالي سرچینو ناوړه ګټه پورته وکړي د هغه مخه به ونیسي. دا کار به په ولسي جرګه کې د یوه ناسالم رقابت زمینه برابره کړي او یو شمېر ضعیف النفسه وکیلان به د پیسو په زور وخت پر وخت خپل سیاسي لوری رد وبدل کړي.

۳- که سالم اپوزیشن جوړ او وروسته بیا ناکام یا رنګ شي نو دا به داسې وانګیرل شي چې په افغانستان کې د مثبتو پدیدو په انډول د منفي پدیدو د کامیابۍ چانس زیات دی او دا کار به د مخالفینو روحیه پیاوړې کړي. خو په هر ترتیب که د مثبت اپوزیشن مثبتې او منفي نتیجې سره پرتله کړو، منفي یې د مثبتو هغو په انډول د نشت برابر دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان اوسني حالات
څېړنه او ارزونه

دا تحليلي ليکنه او ارزونه د (۱۳۸۷ل)کال په وروستيو کې شوې وه، جمهور رييس، نورو مطرح شخصيتونو او اړوندو ارګانونو ته وړلېږل شوې، خو چا پرې سر ونه ګراوه، دادی دلته يې دهغه وخت د حالاتو د يوه تحليل او ارزونې په توګه وړاندې کوم.

الف- امنيتي حالات:

په افغانستان کې د امريکامتحده ايالاتو په پوځي زور د طالبانو د نظام تر ړنګېدو وروسته امنيتي حالات پر دغو دريو برخو ويشلای شو:

۱- د طالبانو تر سقوط وروسته پړاو: دا هغه مرحله وه چې طالبان د امريکايانو په زيات پوځي زور او د هغو د کورنيو متحدينو (شمالټلوالې) په مرسته له نظامي پلوه مات او ړنګ شول، د طالبانو او القاعدې نيټورک زيانمن او دوی د افغانستان په کليو، بانډو، لرې پرتو سيمو او تر ډيورنډ کرښې اخوا په قبايلو سيمو کې تيت و پرک او پټ شول. دا هغه مهال و چې طالبانو له بهرنيو ځواکونو او د هغوی د متحدو کورنيو وسلوالو ډلو پر وړاندې جګړه نه شوه کولای. دې پړاو نږدې دوه دوه نيم کاله دوام وکړ، دا همغه وخت و چې اضطراري لويه جرګه، اساسي قانون لويه جرګه، د جمهوري رياست او ملي شورا انتخابات ترسره شول.

۲- د طالبانو د دفاعي حالت پړاو: د جمهوري رياست تر انتخاباتو وروسته حکومت بيا هم ائتلافي بڼه غوره کړه، اداري

(c) ketabton.com: The Digital Library

فساد او د جنګسالارانو واک په حکومت کې لا زيات شو، د خلکو رايو او نظريو ته چندان ارزښت ور نه کړل شو، همدغه و چې د خلکو او حکومت ترمنځ فاصله زياته شوه، له دې خلا څخه طالبانو ګټه پورته کړه، بېرته يې ځانونه منظم کړل او په ډېرو ساحو کې يې د دولتي ځواکونو او ان د بهرنيو ځواکونو پر ضد د دفاع او خرپ او ترپ جنګ توان پيدا کړ، طالبانو او د هغوی بهرنيو ملاتړ کوونکو ته دا وخت، د دولتي او بهرنيو ځواکونو نيمګړتياوې او جنګي ظرفيت هم معلوم شو.

۳- د طالبانو د تعرضي حالت پړاو: څومره چې دولت په اداري او مالي فساد کې غرقېده او د دولت جوړونکي بېلابېل او مختلف تنظيمونه او اشخاص په حکومت کې پر امتيازاتو ورانېدل، نو همغومره طالبانو ته د تنفس او ودې زمينه برابرېده، دا مهال طالبانو خپل بهرني روابط هم سره منظم کړل او له ځينو ګاونډيو هېوادونو په تېره بيا له ايران او پاکستان څخه يې وسلې هم واخيستې او د وسلو د هغو دولتي او نادولتي قاچاق وړونکو له لارې يې هم وسلې ترلاسه کړې چې د افغانستان له شمال څخه تر جنوبه د وسلو پر قاچاق بوخت وو. طالبانو ددې وس پيدا کړ چې د ځان وژونکو حملو او ګوريلايي جنګونو تر څنګ پر منظمو جبهه يي جنګونو هم لاس پورې کړي او له حکومت څخه د ولسواليو په ګډون پراخې سيمې لاندې کړي. د نړيوالو رپوټونو پر اساس اوس د افغانستان حکومت د افغانستان په سلو کې يوازې پر (د ډېرش) برخې خاورې حاکميت لري او که په دې پاتې برخه کې د دولت د دولتي مخالفو قوتونو د واک وېش سره محاسبه کړو، نو دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاکمیت لاپسې متلاشي کېږي، ځکه چې دا واک هم د بېلابېلو جنګسالارانو او تنظیمونو ترمنځ وېشل شوی دی.

۴- اوسني امنیتي حالات: اوسني امنیتي حالات په تېرو اوو کلونو کې تر بل هر وخت څخه ډېر خراب شوي، په ښارونو کې اختطاف، وېره او تښتونه عامه شوې او له لویو ښارونو د پانګوالو فرار روان دی. روښنفکران او د قلم خاوندان هم ځان مصئون نه ګڼي، نادولتي موسسې او بهرني وګړي ټول ځان په خطر کې احساسوي.

د دولتي پولیسو او ملکي مامورینو تلفات زیات شوي او د ملي پوځ د سرتېرو د مرګ ژوبلې کچه هم اوچته شوې، ددې ترڅنګ نړیوالو پوځي ځواکونو، ملکي وګړو او همدارنګه د مخالفو طالبانو ټولو د مرګ کچه اوچته شوې ده. دا ددې مانا ورکوي چې د جګړې ساحه پراخه شوې، جګړه درنه شوې او لاد درنېدو په حال کې ده.

ب- راتلونکي حالات او پرمختګونه:

د راتلونکو حالاتو په اړه مخکې تر مخکې خبرې او وړاندوینه کېدی شي پوره دقیقه نه وي، خو هغه څه چې د اوسنیو حالاتو له مخې یې احتمال کېدی شي، حالات په مجموعي ډول د ښه والي پر لوري روان نه دي. د راتلونکو حالاتو پر وړاندې دا ستر سیاسي چیلنجونه پراته دي:

۱- د جمهوري ریاست انتخابات: ځینې سیاسي ډلې لکه پخوانی شمال ائیتلاف او نور د ۱۳۸۸ ل کال د جوزا پر میاشت د

(c) ketabton.com: The Digital Library

انتخاباتو ترسره کېدل غواړي، خو حکومت د میزان پر میاشت او ان تر هغه وروسته د انتخاباتو ترسره کېدل غواړي، په دې ډول دا یو سیاسي بحران دی، امنیتي وضعه هم داسې ده چې د عادلانه انتخاباتو ترسره کېدل ناشوني کوي. که په داسې حالت کې انتخابات ترسره هم شي، نو د هېواد اکثریت (پښتانه) به په کې ګډون ونه کړای شي، د پښتنو د نشتوالي په حالت کې به انتخابات مشروعیت ونه لري.

۲ - که انتخابات ترسره نه شي: که انتخابات ترسره نه شي نو بیا به هم هېواد له یو سیاسي بحران سره مخامخ شي، د حل یو ضمني او نسبي لاره (لویه جرګه) ده چې نوی زعامت ټاکلای شي، خو پر لویه جرګه هم کېدلای شي ځینې کورنۍ او بهرنۍ موثره سرچینې خپل اغېز وشیندي او په ښه او عادلانه ډول پرېکړه ونه کړای شي.

په هر حال افغانستان ته په راتلونکي کې د یو سیاسي بحران د وړاندوینې قوي وېره شته.

ج- د افغانستان د اوسنیو سیاسي او پوځي ځواکونو تناسب:

په رسمي ډول خو په افغانستان کې له عدلیې وزارت سره تر (۹۷) زیات سیاسي ګوندونه ثبت دي او یو زیات شمېر لا تراوسه ثبت شوي هم نه دي، خو فعالیت کوي، دا ټول ثبت او ناثبت شوي ګوندونه او ډلې له یوې مخې ولسي، سیاسي او پوځي قوت نه لري، موږ دلته یوازې هغو ډلو ته لنډه اشاره کوو چې سیاسي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومي، مذهبي، ولسي، پوځي او اقتصادي قوت يې محسوس دی.

۱ - طالبان: يوه مذهبي او نظامي ډله ده چې اوس د دولتي او نړيوالو ځواکونو پر وړاندې ستر چيلنج دی، که چېرې نړيوال ځواکونه نه وي، نو نورې دولتي او نا دولتي سياسي ډلې د طالبانو د نظامي زور او قوت تاب نه لري، د نړيوالو ځواکونو د نشتوالي په حالت کې کېدی شي اوسنی حکومت د څو ورځو په بهير کې د طالبانو له خوا رنګ شي. د يادونې وړ ده چې طالبان مذهب پلوه ډله ده، سياسي تفکر يې کمزوری او نظامي فعاليت يې زيات دی، قومي تفکر نه لري، خو د دوی مخالفين (پخوانۍ شمالټلواله) دوی پر قومي او قبيله يي تمايلاتو تورنوي.

۲ - اوسنۍ ملي جبهه (پخوانۍ شمالټلواله): د برهان الدين رباني اسلامي جمعيت ددې جبهې اصلي محرکه قوه او د ثقل مرکز دی، له نا متجانسو سياسي ډلو جوړه ده، هره شېبه يې د وېشل کېدو امکانات شته، دا ائتلاف اساساً قومي تمايلات لري، خو ظاهراً ملي او اسلامي رنګ لري، د افغانستان د دولت اساسي رګونه د همدې ائتلاف په لاس کې دي، دا ائتلاف پراخې کورنۍ او بهرنۍ مالي سرچينې لري او د افغانستان د ازادې ميډيا درنه برخه يې په لاس کې ده، په ځينو سيمو کې رسمي او په ځينو کې نا رسمي ملېشې لري او همدارنګه قانوني او نا قانونه وسلې، د حکومت په داخل کې تر دې ډلې بله قوي ډله نه شته، دې ائتلاف پخوا هم له روسيې او ايران سره اړيکې درلودل او اوس يې هم لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- شیعه ګوندونه: د خلیلي په مشرۍ د افغانستان اسلامي وحدت ګوند، د محقق په مشرۍ د افغانستان د خلکو د اسلامي وحدت ګوند، د مصطفی کاظمي د ورور په مشرۍ د ملي اقتدار ګوند، د محسني په مشرۍ د اسلامي حرکت او د صادق مدبر په مشرۍ د ملي انسجام ګوندونه، د شیعه ګانو غټ ګوندونه دي چې مذهبي، سیاسي او اقتصادي قوت لري، ددې ګوندونو تفکر اساساً پر قومي، مذهبي او ژبنیو ګټو راڅرخي.

۴- د حکمتیار اسلامي حزب او د انوارالحق احدي افغان ملت:
دحکمتیار حزب اوس هم یو سیاسي، مذهبي او نظامي قوت دی چې د دولت او بهرنیو ځواکونو پر وړاندې جنګېږي، ځینې پخواني غړي یې په حکومت کې هم شتته، خو له اقتصادي پلوه کمزوری شوی، که چېرې بهرني قوتونه نه وي، نو تر طالبانو وروسته کېدی شي د دویمې سیاسي، پوځي او مذهبي ډلې په توګه څرګند شي.
افغان ملت یو دیموکرات ګوند دی چې ملي افکار لري، نظامي ډله نه ده، یوه سیاسي ډله ده چې په حکومت او تر حکومته بهر یې یو شمېر غړي فعال دي. ددې ډلو ترڅنګ نورې لویې وړې ډلې هم شته چې افکار یې همدې ډلو ته ورته دي او د هېواد په سیاسي ډګر کې یې اغېز ډېر زیات نه دی، نو ځکه د ټولو له یادونو تېرېږو.
د پورتنیو ستونزو د یادونې ترڅنګ د افغانستان دولت له ځینو نورو ستونزو سره هم مخ دی چې دلته یې په لنډیز سره یادونه کوو:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. دولتي اپوزیسیون: د دولت په داخل کې پر مهمو پوستونو کار کوي، د دولت امتیازات اخلي، امکانات یې کاروي او بېرته د دولت د ریفورمونو مخالفت کوي. ملي جبهه د هغې بېلابېل غړي، د جمهور رئیس لومړی مرستیال، ځینې وزیران. د امنیتي سکتور ځینې مهم غړي ددې اپوزیسیون برخه ده.

۲. نا دولتي اپوزیسیون: په دولت کې کار نه کوي، خو تر دولته بهر د دولت مخالفت کوي لکه طالبان ، د حکمتیار اسلامي حزب ، یو شمېر پخواني جهادي قومندانان او داسې نور... تر نا دولتي اپوزیسیون څخه دولت ته دولتي اپوزیسیون ډېر خطرناک دی.

۳. دولت د سیاسي انحاصر په منګولو کې : که څه هم د دولت مشر تابه (جمهور رئیس) د خلکو له خوا ټاکل شوی، خو له جمهوري ریاست پرته نورې اکثره څوکۍ او مهم دولتي پوستونه د اسلامي جمعیت په لاس کې دي او په اسانۍ سره نو رڅوک نشي زغملای.

۴. قومي انحصار: دا دولت که څه هم د دیموکرات دولت په نامه یادېږي، خو پر دولت د یوې قومي ډلې(تاجکانو) زیات انحصار نورې قومي ډلې خفه کړې او په دې ډول د دولت او خلکو تر منځ واټن رامنځته شوی دی. د اوسني دولت په مهمو پوستونو کې ۲۲,۲% (شپږ شپېته اعشاریه شپږ سلنه) تاجک،

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۵,۳% پښتانه، ۴,۳% هزاره او پاتې نور قومونه ونډه لري. دا په داسې حال کې ده، یو شمېر رسنۍ چې ګنې د تاجکانو ننګه کوي، هغوی پر دې سهم هم قانع نه دي او کرزی پر «فاشیزم» تورنوي، خو دې خوا بیا پښتانه د خپل کمیت له مخې په دې حکومت له خپلې کمې ونډې څخه نا راضه دي.

۵. **امنیتي سکتور:** امنیتي سکتور هم تر ډېره حده د اسلامي جمعیت په لاس کې دی، دا تنظیم نه غواړي د افغانستان په ډېرو سیمو په تېره بیا په جنوب، جنوب غرب او شرق کې امن وي، ځکه که هلته امن راشي نو په کابل کې ددې ډلې انحصار ختمېږي او نور خلک هم په حکومت کې شاملېږي.

۶. **اداري فساد:** د حکومت پر وړاندې بل غټ چلنج اداري فساد دی، چې اکثره لوړ او ټیټ رتبه مامورین پرې ککړ دي.

۷. **امنیتي حالت:** د خلکو او دولت غټ ستونزه دا ده چې دهېواد په اکثرو سیمو کې امنیت ورځ پر ورځ خرابېږي، په ملکي او امنیتي ارګانونو کې د یو شمېر بې کفایته او د دولت د دولتي مخالفو سیاسي ډلو واک ددې سبب کېږي، چې امنیت لا پسې خراب شي.

۸. **د ګاونډیو هېوادونو مداخله:** ایران او پاکستان په افغانستان کې تر هر چا زیاته مداخله کوي، په تېره بیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایران. او سمهال چې ایران په افغانستان کې څومره واک او ځواک لري د نړۍ هېڅ هېواد یې نه لري، ایران له یوې خوا د حکومت په داخل کې خپل پلویان تقویه کوي او بل پلو ته د دولت مخالفو طالبانو ته هم وسایل او پیسې ورکوي او په دې ډول غواړي ناامني دوام وکړي. د ایران لپاره دا یو طلایي چانس دی، چې له خپلو پخوانیو مخالفینو (طالبانو) څخه د امریکا پر ضد ګټه پورته کړي. که طالبان وژل کېږي هم ایران ته یې ګټه رسي، که امریکایان وژل کېږي هم دوی ګټه اخلي او که سیمه ورانېږي هم د پښتنو سیمه ده، چې له مذهبي او ژبني پلوه د ایران مخالفه ده.

۹. **منفي میډیا:** د افغانستان د اوسنۍ ازادې میډیا زیاته برخه د ایران له خوا کنترول او تمولېږي، د افغانستان د پېښو په منفي ښودلو کې ددې میډیا نقش زیات دی، دا میډیا په افغانستان کې د مثبتو پرمختیاوو په انډول منفي پېښې زیاتې ښيي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کاندیدانو مارکیټ

یادښت: دا لیکنه پر (۱۳۸۸ل) کال د جمهوري ریاست د ټاکنو لپاره د نوملیکنې د بهیر د بشپړېدو پر مهال لیکل شوې وه او د همغه وخت د سیاسي انتخاباتي بهیر انځورنه کوي.

ټاکل شوې ده، د روان (۱۳۸۸ل) کال په بهیر کې د افغانستان د جمهوري ریاست لپاره عمومي ټولټاکنې ترسره شي. طبعاً د هرو دا ډول ټولټاکنو پر وړاندې ستونزې پرتې وي. د هېواد امنیتي حالات، رقابتونه، ګډوډۍ، درغلي، د زر و زور استعمال، یو پر بل د تورونو پورې کول، د سپکو او سپورو الفاظو کارول، له انتخاباتو نه د ځینو کاندیدانو بایکاټ، په زور، چل او هنر د ځینو کاندیدانو ګوښه کول، د ټاکنو د نتیجو نه منل، د ځینو کاندیدانو چغې و فریاد ، د کاندیدانو د پلویانو ترمنځ حق و ناحق جنجالونه، ناندرۍ او داسې نور ګڼ مسایل د ټاکنو د بهیر طبیعي ځانګړنې دي.

خو زه په دې لیکنه کې د دې پورتنیو ځانګړنو یوې ته هم نغوته نه کوم، یوازې غواړم د افغانستان د جمهوري ریاست د راتلونکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاکنو لپاره د کاندیدانو ظرفیت، کفایت او اخلاقي جرئت ته د لوستونکو پام را واړوم او د بېته اشاره وکړم، چې د دې ګڼ شمېر کاندیدانو د کمښت لاري چارې هم شته او که نه؟ نو تر ټولو لومړۍ دا پوښتنه مطرح کوم، چې څوک کاندیدان دي او څوک نور کاندید بېږي؟

سریزه:

په مجموعي ډول د هر چا ذوق او شوق چې پاربېدلی، احساس يې په څپو راغلی، نو پرته له دې چې له عقل سره مشوره وکړي او ځان یو ځل د خپل وجدان په تله وتلي، ځان يې کاندید کړی، کومې نمونې چې اوس يې ځانونه نوماند کړي، پر دې نمونو سربېره نورې څېرې او نمونې هم په راتوکېدو دي، چې په نږدې راتلونکي کې به يې شاهدان یو، که هغه نمونې مو ولیدلې، نو پر دې اوسنیو به شکر وکاږئ! ښه به وي، چې دلته د دې کاندیدانو پر ډلبندۍ لږه رڼا واچوو:

۱- د کور و کلي کاندیدان:

دا هغه ډول کاندیدان دي، چې ان د خپلې مېرمنې او د کور د نورو غړو خبره هم پرې بره ده، د هغو ځواب هم نه شي ویلی، خپل کلي کې يې هم څوک نه پېژني، سیمه، ولسوالۍ او ولایت خو لاڅه کوې. دده لپاره، نو دا تر ټولو ښه وسیله ده، چې ځان کاذب شهرت ته ورسوي، لومړی خپلې مېرمنې ته خپل حیثیت اوچت کړي، چې دا دی زه خو هم دومره یم، چې ځان مې ان د افغانستان جمهوري ریاست ته کاندید کړ، بیا به په خپلې ټولنې، کلي او ولس کې هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پنځو کې یاد شي، غم، ښادي، واده، خیرات او فاتحې کې به د ګډون جوګه شي او د شهرت په دې وړیا وسیلې به د کاذب شهرت پوړیو ته ورسېږي.

۲- سیمه ییز کاندیدان:

یو شمېر کاندیدان په کې داسې دي، چې یوازې د یوې سیمې یانې د یوې ولسوالۍ د یوې برخې یو څه کسان پېژني او یو شمېر کسان دی پېژني، دوی فکر کوي، چې ټول افغانستان همدا دی، ځکه چې دومره خلک دی پېژني. د دې ډول کاندیدانو د فکر دایره ډېره تنګه وي، دوی افغانستان په همدې دایره کې ګوري. اصلاً د خپل هېواد له جغرافیایي، سیاسي او ملي جوړښت څخه ناخبره دي. یو وخت زموږ په کلي کې یو نداف و، خورا خدمتګاره او صادقه سړی و، خو په خپل ټول عمر کې له کلي لرې چېرته نه و تللی. د اعلیحضرت محمد ظاهرشاه وخت و، یوه ورځ د کلي مشر یا خان ځان سره (الینګار) ولسوالۍ ته بوته، دا لومړی ځل و، چې ده الینګار ولسوالۍ لیدله، نو لومړی ځل یې د ولسوالۍ پر پنځه لس تنو عسکرو سترګې ولګېدې، چې د دېوال غاړې ته منظم ناست وو او سپینې خولۍ یې پر سرو وې. دا د ټولې ولسوالۍ عسکر وو، چې ((قوهٔ- ضربه)) یې ورته ویله. ده چې دا دومره عسکر ولیدل، نو خپل مشر ته یې وویل: ((او باداره عسکر ګوره عسکر دا چې ما سره وای، نو ما پاچاهي نیوله...))

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو پر دې سیمه ییز کاندیدانو هم همغه کانه شوې، چې په څو عسکرو ټوله پاچاهي نیسي، دوی د خپلې سیمې په حساب، ټول افغانستان محاسبه کوي.

۳- د ولسي جرګې په ټاکنو کې ناکام کاندیدان:

د جمهوري ریاست ټاکنو ته یو شمېر داسې کسانو هم ځانونه کاندید کړي، چې د ولسي جرګې لپاره په تېرو انتخاباتو کې یې ولایتي څوکۍ هم نه ده ګټلې، چې ورته وواییې هغه دې ونه ګټله، نو دا به څنګه وګټې؟ نو سم له لاسه ځواب درکړي، والله نو هلته خو ډېره درغلي وشوه، اوس خو حالاتو هم تغیر کړی، کرزي نه هم ټول خلک خفه دي، نو ځکه مو ځان کاندید کړی، نو چې ورته وواییې: کرزي نه چې خفه دي، نو له تا څخه خوشاله دي که څنګه؟ نو بیا وایي چې انتخاباتو کې د ځان کاندیدي د هر چا حق دی، موږ هم له همدې حقه ګټه اخلو او داسې نور دلایل به بیان کړي.

۴- د ولسي جرګې په ټاکنو کې بریالي کاندیدان:

د اوسنیو کاندیدانو په ډله کې بیا یو شمېر داسې هم دي، چې اوس د ولسي جرګې غړي دي، له هرې لارې چې تللي، خو تللي او اوس د ولسي جرګې غړیتوب لري. دوی هم ځانونه کاندید کړي، ددې یوعلت دادی، چې د ولسي جرګې لپاره په راتلونکو ټاکنو کې په هېڅ وجه خپل سیټ نه شي ترلاسه کولای، نو په همدې پلمه ځان جمهوري ریاست ته کاندیدوي، که سبا څوک ورته وواییې چې ولې دې ولسي جرګې ته ځان کاندید نه کړ؟ نو دی به ورته وواییې، چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا نو زما لپاره شرم دی، چې ځان ولسي جرګې ته کاندید کړم، ځکه چې زه خو جمهوري ریاست ته کاندید وم. په همدې کسانو کې زه داسې یو څوک پېژنم، چې د ولسي جرګې په انتخاباتو کې یې نږدې (۸) لکه ډالره مصرف کړل، چې ایله (۸) زره شاوخواو کې رایې پرې پوره کړې، یانې ټول مصرف شوي ډالر تقسیم دده پر وټرانو، هر وټر ته (سل امریکایي ډالره) رسېدل. اوس یې نو بیا ځان د جمهوري ریاست څوکۍ ته کاندید کړی دی، دې ښاغلي، د ولسي جرګې د کار په بهیر کې څو نامشروع قراردادونه ترلاسه کړل او یو څه پیسې یې اوس زېرمه کړې، غواړي په هغو د خلکو ضمیرونه واخلي، خو له دې ناخبره چې که یوه رایه (سل ډالره) رانیسي، نو یو لک رایې چې د مجموعي رایو له جملې څخه په سلو کې یوه هم نه جوړوي، مجموعي لګښت یې لس ملیونه ډالره کېږي، خو خدای دې دا وطن دومره نه ذلیلوي، چې یو لک ضمیر پلوري په کې پیدا شي. د ولسي جرګې اوسني غړي چې د جمهوري ریاست کاندیدان دي، نور ډېر ګڼ شمېر مرضونه او غرضونه هم لري، چې د لیکنې د اوږدوالي له امله ورڅخه ډډه کوم.

۵- د لفظي ملي ګوندونو نا ملي کاندیدان:

یو شمېر ګوندونو، چې په ځان پورې د ((ملي)) روستاړی تړلی و، له هغو څخه هم ځینې کاندیدان ودرېدلي دي، خو نه ګڼې د ګوندونو په استازۍ، بلکې په مستقل ډول او د ((ملي کاندید)) په توګه. دلته دا پوښتنه پیدا کېږي، چې که دا ښاغلي کاندیدان رښتیا هم ((ملي)) وي، نو بیا یې په هغو ګوندونو کې غړیتوب او

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشرتوب ته څه حاجت و، چې لا ((ملي)) شوي نه دي، خو تش لفظاً ملي دي، بلکه خبره دا چې که چېرې ددوی ګوندونه ((ملي)) وي، نو بیا خو دې د خپلو ګوندونو له خوا ځان کاندید کړي او که چېرې یې ګوندونه ((ملي)) نه وي، نو بیا دې ترې د ((ملي)) روستاړی یا اصطلاح لرې کړي. عجیب منطق دی، ګوندونه یې ملي دي، خو کاندیدان یې ملي نه دي، یا کاندیدان یې ملي دي، خو ګوندونه یې ملي نه دي، خو په الفاظو کې هر ځای ((ملت)) او ((ملي)) لفظ او اصطلاح نه ګټه پورته کوي. دا کاندیدان هم په واقعیت کې هېڅ نه دي، هسې په اصطلاح سترګې تورول کوي، دوی اکثره پر دې پوهېږي، چې په هېڅ ډول، انتخابات نه شي ګټلای، خو غواړي په انتخاباتو کې د شهرت له لارې ځان او خپله ډله مطرح کړي او بیا د تېر حکومت په شان، چې د مضر مصلحت منفور دود پرې واکمن و، یو ځل بیا خپل ځان او بیا خپله ډله له امتیازه برخمن کړي.

۲- بهر مېشتي افغان کاندیدان:

یو شمېر بهر مېشتو افغانانو هم د کاندیدۍ شوق کړی، په دې کې په الحادي او جهادي ډلو پورې تړلي اشخاص هم شته او همدارنګه ناپېیلي اشخاص هم، په دې کې بیا یو شمېر داسې دي، چې هسې نوم یې په پنځو کې یاد شي، هم ورته کفایت کوي، په لویدیزو او متمدنو ټولنو کې، خو د جمهوري ریاست یو کاندید، بریالی وي که ناکام، خاص موقف لري، نو دوی غواړي که ناکام هم شي، نو په افغاني ټولنه کې خو هسې هم ژوند نه کوي او خپله

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویمه ټولنه یې چې ده، په هغو کې خو به خپل موقف مستحکم کړي، په مجلسونو کې خو به یې کله کله یادونه کېږي، چې:
((پلانکی خان د افغانستان جمهوري ریاست پخوانی کاندید...))
په دې کې بیا بله کټه ګوري، هغه کاندیدان دي، چې په تېرو حکومتونو کې هم د ښه شان و شوکت او دبدبې خاوندان وو، خو له بېلابېلو وجو یې په حکومت کې د کار دوام تضمین نه شو، دا ډله په ولس کې هم یو څه وزن لري، د هغې یو علت دا دی: یو زیات شمېر خلک فکر کوي، چې د دوی تر شا امریکا ولاړه ده، که دا فرضیه رښتیا وي، نو کېدی شي دوی د حامد کرزي پر وړاندې قوي کاندیدان وګڼل شي، خو که چېرې د دوی پر سر، رښتیا هم د امریکا د لورېینې سیوری نه وي او ولس هم پر دې پوه شو، چې دوی یوازې په خپل سر راغلي، نو بیا خو د دوی په خپلو اوسنیو کمپاینرانو کې هم په اصطلاح یو سل و اتیا درجې بدلون راتللای شي. د دوی مثال عیناً لکه د عبدالستار سیرت په شان دی، چې له خپل علمیت او سرېتوب سره سره یې د جمهوري ریاست په تېرو ټاکنو کې د ((لوی عالم او د ودانۍ د سمبول))(!) (جنرال دوستم) پر وړاندې سخته ماته وخوړه او له سیاسي پلوه یې ((سیرت)) ته سخت زیان ورسید. زموږ په ټولنه کې یو اوسنی ناعادلانه واقعیت دادی، چې اکثره خلک هغه چا پسې ځي، چې زر و زور ولري، شان و شوکت ولري او خلکو ته همدا اوس د یو څه د ورکړې توان ولري. یوازې علمیت زموږ د ټولنې په اوسنیو شرایطو کې د قدرت معیار نه دی، د سرېتوب معیار به وي، خو د قدرت معیار نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷- تنظيمي کانديدان:

تنظيمونو بيا انډوخر جوړ کړی، خپل خپل کانديدان يې هم ودرولي، خو له نورو قوي کانديدانو سره هم غوړ جنګوي، د ارګ دروازې يې هم سترې کړي او بيا لکه د غنمو راشه چې وېشي، د وېش تله يې په لاس کې ده. دوی کې هم داسې د تورې سرې او کانديد نه شته، خو مقصد اوريدلي يې دي چې: ((زيارت کې بنډاره ده خورې ته هم په کې راځه...)) نو دې حالت ته چې سرې ګوري، يوه خوا په تله کې دې کانديدانو خپل ضميرونه ايښي او بله خوا امتيازونه، نو د تېرو تجربو په رڼا کې چې موږ ګورو، د امتياز په مقابل کې دا ډول ضميرونه همېشه مات شوي دي.

۸- جبهه يي کانديدان:

نظار شورا، اسلامي جمعيت او پخوانی شمالټلواله چې اوس ورته ((متحده ملي جبهه)) وايي. په واقعيت کې نه متحده ده او نه ملي، دوی تر نورو ټولو کانديدانو، د کانديداتوری مارکيټ زيات ګرم کړی دی، له نورو کانديدانو څخه يې توپير دادی، چې نورو اکثرو ضعيفو کانديدانو د يوه، دوه يا درېو قوي کانديدانو دروازې ټکولي، خو دوی د ټولو دروازې سترې کړي دي. دوی له هر چا سره دي، خو له هېچا سره نه دي، لکه ازادی راډيو کې چې کله کله وايي: ((ازادي راډيو د هر چا ده، خو د هېچا نه ده.)) او يا هم د ديني متنونو ملايي ژباړه چې کله کله وايي: ((انسان نه دی پيدا شوی مګر پيدا شوی دی...)) نو دوی هم، ((له هېچا سره نه دي، خو له هر چا سره دي، يا هم له هرچا سره دي، خو له هېچا سره نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي.)) د جبهې منګې خو لا هغه وخت تصنعي ښکاريده، چې د بېلابېلو ماتو شويو ډلو او اشخاصو کودړي يې سره په مصنوعي پترې ټينګ کړل او د ((متحدې ملي جبهې)) په نوم يې يوسست منګی جوړ کړ، چې د يوه ګوزار تاب هم نه لري. د جبهې د منګي د ماتېدنې د همدغې ويرې له امله جبهه تراوسه پر دې نه ده بريالۍ شوې، چې يو واحد کانديد وړاندې کړي، سره له دې چې له دوو کلونو راهيسې يې په وارو وارو ويلي نن او سبا به خپل کانديد معرفي کړو، خو ((دا نن او سبا)) تر(ننه) راونه رسېدل.

جبهه يان د هغو مداريانو په شان دي، چې له سهاره تر غرمې پورې، خلک ځان سره په دې پلمه مصروف ساتي، چې زه، مار او موشخورما په جنګ اچوو، خو په پای کې خپل څادر او کڅوړې راټول کړي، خپل مار په کې ورواچوي او خلکو ته وايي: ((خو څه لېونی نه يم، چې دا په جنګ واچوم، زما ګټه خو همدا ده، چې تاسې مصروف وساتم، پيسې درنه راټولې کړم، که دا په جنګ واچوم، نو يو خو ضرور له منځه ځي، نو زه به بله ورځ څه کوم؟)) نو دا جبهه يان هم همداسې دي. دوی وېره لري، پر کومه ورځ چې خپل کانديد معرفي کړي، نو جبهه چې له پخوا څخه هم چندان متحده نه وه، يو دم به وپاشل شي او خلک به يې له اصلي ماهيته خبر شي، نو ځکه خو متفرق او ځينې ځواکمن غړي يې د هر قوي کانديد په دروازو کې ولاړ دي او د لومړي مرستيال د څوکۍ پر تجارت بوخت دي. په واقعيت کې د جبهې څو مطرحو غړو ټولو همدا مزي ځغلولي دي. کېدی شي يو څوک وروسته د جبهې د کانديد په نامه معرفي شي، خو هغه به په واقعيت کې د نظار شورا

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یا هم اسلامي جمعیت کاندید وي؛ په دې جبهه کې نورې راټاله شوې نامتجانسې ډلې او افراد به یې ونه مني.

۹- متفرقه کاندیدان:

د پورتنیو ډول کاندیدانو ترڅنګ یو شمېر نور کاندیدان هم شته، چې د جنس، مذهب او نورو نومونو په شعارولو سره یې ځانونه کاندید کړي او یا یې کاندیدوي. دا ټول د کاذب شهرت او نامشروع امتیاز په لټه کې دي، د قوي کاندیدانو په ډله کې نه راځي، خو پر انتخاباتي فضا پرازیت خپرولای شي.

۱۰- اوسنی ولسمشر حامد کرزی:

که حالات همداسې روان وي، د اساسي او قوي کاندیدانو له جملې څخه یو هم اوسنی ولسمشر حامد کرزی دی. دده تېرې اووه کلنۍ واکمنۍ که څه هم ډېرې نیمګړتیاوې لرلې، خو بریاوې یې هم ډېرې زیاتې وې. د جمهور رئیس په توګه دده د واک دوام هم د انتخاباتو په معادله کې دده وزن زیاتوي. یو تریخ او نا عدالته واقعیت چې اوس زموږ د ټولنې د سیاسي ژوندانه یو منفي دود ګرځېدلی، هغه له مشروع، نامشروع ډلو او اشخاصو سره مثبت یا منفي ایتلاف دی، چې په افغاني ټولنه کې د سیاست لوري ته بدلون ورکولای شي. حامد کرزی په دې ډول ایتلافونو او سازشونو کې تر نورو اوسنیو مطرح کاندیدانو زیاته تجربه لري. دی د نورو کاندیدانو په انډول خپلو ایتلافي ملګرو ته تر حده زیات امتیاز ورکوي، دا کار هم ددې سبب کېدی شي چې د نورو کاندیدانو پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړاندې دده مټ غښتلی کړي، دا پورته ایتلافونه طبعاً د عدالت پر بنسټ ولاړ نه دي، خو د ټولنې د یوه منفي واقعیت په توګه یې په پام کې نه نیول، د انتخاباتي بهیر نا سمه ارزونه ده.

د پورتنیو مختلف الشکله او متضادو ایتلافونو او ګڼ شمېر کاندیدانو شتوالي، ولس ته ګڼ شمېر اندېښنې پیدا کړې دي. تر ټولوستره اندېښنه د همدې ګڼ شمېر کاندیدانو شتوالی دی، چې د ولس د ذهني پاشنې اونارامۍ سبب ګرځېدلی او هغوی نه شي کولای، تر ټولو غوره کاندید په اسانۍ سره په نښه کړي.

د ګڼ شمېر کاندیدانو شتوالی به ددې سبب شي، چې ټاکنې احتمالاً دویم پړاو ته وغځول شي او په دې حالت کې به افغانستان له سختو قومي، شخړو، بحرانونو او ملت ضد ایتلافونو سره مخامخ شي، د ګاونډیو هېوادونو لاس به لارا اوږد شي، په ایتلافونو کې به د پیسو نقش او امتیاز لازیات شي او په نتیجه کې به د ولس رایې په ډول ډول امتیازونو، رشوتونو او مهارتونو وترورل شي، داسې یو حکومت به رامنځته شي، چې د ولس به خوښ نه وي، خو د ولس خوښې نظام نوم به ورکول کېږي. دغو تشویشونو ته د حل کومه لاره او یا لارې شته که نه؟

زه فکر کوم چې طبعاً هره ستونزه یوه یا څو حل لارې لري. دا اوسنۍ ستونزه هم حل لارې لري، دلته به یې ځینو ته نغوته وکړم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- د اساسي قانون محتويات:

اساسي قانون په خپله دوه شپېتمه ماده کې له محتوايي پلوه، جمهوري رياست ته د کانديد دغه لاندې ځانګړنې په ګوته کړي دي:

((۱- د افغانستان تبعه، مسلمان، له افغان مور او پلار څخه زېږېدلی وي او د بل هېواد تابعيت ونه لري.

۲- د کانديدۍ پر ورځ يې عمر تر څلوېښتو کلونو لږ نه وي.

۳- د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو او جنايت ارتکاب او يا له مدني حقوقو څخه په محرومۍ محکوم شوی نه وي...))

دا مشخصات طبعاً اکثره کانديدان او ان عادي افغانان پوره کولای شي. خو ددې مادې درېيمه فقره د غور وړ ده. ايا يو څوک چې: ((د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو او جنايت په ارتکاب او يا له مدني حقوقو څخه په محرومۍ محکوم شوي وي..)) هغه به ازاد ګرځي که په زندان کې به وي؟ که چېرې د محکمې په حکم له محکوميت سره سره يو څوک ازاد وګرځي بيا خو دلته نه قانون شته نه حکومت، نو ايا په داسې يوه قانوني خلا کې ، هغه هم ((قانوني تپاکنې)) شوني دي؟ بله خبره داده، چې د روانې درې لسيزې سياسي جګړې په بهير کې کوم غټ جنايتکاران، محکمې په همداسې کوم حکم محکوم کړي؟ له دې څخه معلومېږي، چې دلته هيڅ مجرم او جنايتکار نه شته، نو دا کابل بيا ((پربښتو)) وران کړی او دومره خلکو خپله ځانونه وژلي دي؟ ستره محکمه بايد ددې مادې په رڼا کې د کانديدانو دوسيې وڅېړي او تر هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته، چې هر کاندید سپین شو، د انتخاباتو کمیسیون ته دې وړاندې کړي.

یوه عجیبه اتیکه خو دا وه، چې د جمهوري ریاست په تېرو ټاکنو کې، چا چې د سترې محکمې ودانۍ په درنو وسلو غلبېل غلبېل کړې وه، نه یوازې قاضي القضات، بلکې عادي قاضیان هم په منظم ډول خپلو دندو ته، د جګړه مارو او جګړو له وېرې نه شو ورتللای، بیا همدې سترې محکمې له همغو ښاغلو څخه سپینې او بېګناه کوترې جوړې کړې او په ټاکنو کې یې ورته د ګډون حق ورکړ. که چېرې ستره محکمه جنایتکارانو ته بیا د ګډون سپین سند ورکړي، نو دا به د افغان ولس پر وړاندې ستره جفا وي او د سترې محکمې رنګ او ماهیت ته به ډېر زیات زیان واړوي. که چېرې د دوه شپېتمې مادې محتوا تطبیق شي، نه د هغې پروسیجر یا کاغذي بهیر، نو پوره باور دی، چې یو شمېر کاندیدان به همدلته راکم شي، که ستره محکمه جرئت وکړي، نو یو شمېر کسان به اصلاً هېڅ ځان کاندید نه کړي. ستره محکمه باید ددې کاندیدانو پر وړاندې، د خلکو له خوا مستندو شواهدو او اسنادو ته هم پام وکړي او کاندیدان تر کاندیدۍ مخکې د خلکو د سمو او نا سمو ادعاوو له مخې وارزوي.

۲- د انتخاباتو قانون کې د تخنیکي معیارونو اوچتول:

د انتخاباتو قانون چې په دیارلسو څپرکو کې ولسي جرګې ته وړاندې شوی، تراوسه لا ولسي جرګې تصویب کړی نه دی. په دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

قانون کې دې تخنیکي معیارونه یو ځل بیا وارزول شي. دلته کېدی شي دغه څو وړاندیزونه موثر واقع شي.

الف- د باور کارتونو یا لاسلیکونو د معیار لوړاوی:

د جمهوري ریاست په تېرو انتخاباتو کې د هر کاندید لپاره (لس زره کارتونه) په کار وو، چې کاندید یې باید راټول کړي او د اعتبار په توګه یې د نوماندۍ لپاره وکاروي او هم (پنځوس زره افغانۍ) د تضمین لپاره وې.

د کارتونو شمېر او د پانګې تضمین او د هغو د کچې لوړاوی او ټیټاوی، د اساسي قانون له محتوا سره هېڅ ټکر نه کوي، دا د انتخاباتو د قانون په جزئیاتو کې راځي، د انتخاباتو خپلواک کمیسیون کولای شي دا رقم زیات او کم کړي. اوس چې د کاندیدانو ګڼه او ګوڼه جوړه ده، نو نه یوازې یې ولس ته ګڼ شمېر ستونزې راولاړې کړي، بلکې خپله د انتخاباتو کمیسیون ته یې هم ستر مشکلات راټوکولي دي. نو که د انتخاباتو کمیسیون، د انتخاباتو په قانون کې یوازې همدغه تضمیني معیارونه لوړ کړي، په یودم به د سلګونو کاندیدانو شمېر لسګونو ته راټیټ شي او له لسګونو به لسو ته او تر هغه به د ګوتو شمار کسانو ته راټیټ شي. دا کار به نه یوازې د انتخاباتو کمیسیون ته کار اسانه کړي، بلکې د ټاکنو په لګښت کې به هم زیات کمی راشي او ولس ته به هم د انتخاب او غوراوي شرایط ډېر اسانه کړي. د یاد وړ خبره داده، چې د انتخاباتو قانون تراوسه پورې د ملي شورا له خوا هم پاس شوی نه دی، نو دوی کولای شي د تخنیکي معیارونو په برخه کې هر ډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

تغیر راولي. د ساري په توګه که چیرې پخوانی معیار (لس زره کارته) پر (دوه لکه کارته) واړوي، نو مشکل به سلو کې لسو ته راټیټ شي، تراوسه پورې د پخوانیو او اوسنیو وټرانو د کارتونو شمیر پنځه لس ملیونه کسان اټکل شوی، نو که موږ یې اوسط محاسبه کړو (لس ملیونه کارته) به شي. (دوه لکه کارته) د دې لسو ملیونو کارتونو په سلو کې (دوه برخې) جوړوي، نو یو څوک چې له سلو څخه دوه برخې تش باورکارتونه نه شي ترلاسه کولای، نو بیا به (په سلو کې پنځوس جمع یو) رایې څنګه ترلاسه کړي؟ د باورکارتونو ترلاسه کول ډېر اسانه دي، ځکه چې یو کاندید مخامخ له یو چا څخه کارت اخلي او بېرته یې ورکوي. مخامخ څوک، څوک نه خفه کوي، نو که یو څوک چاته د ډېر کم احترام وړ هم وي، کارت ورکوي، خو رایه بیا بل شی دی. هلته د وټر ضمیر او د کاندید کیفیت او نور ګڼ مسایل رول لري. نو یو څوک چې په سلو کې دوه کارته نه شي تر لاسه کولای، نو بیا به په سلو کې (پنځوس جمع یو) وټونه څنګه ترلاسه کړي؟ دا کار به د ټولو هغو کاندیدانو مخه ونیسي، چې څوک دې څوکۍ ته د نوماندۍ لیاقت، ظرفیت او کفایت نه لري، یوازې د ځاني او دروغجن شهرت او نامشروع امتیازونو په لټه کې دي، غواړي له دې انتخاباتي بهیر څخه ناوړه ګټه پورته کړي او ځان په پنځو کې حساب کړي.

ب- د مالي تضمین د معیار لوړاوی: په تېرو انتخاباتو کې د جمهوري ریاست لپاره (پنځوس زره افغانۍ) د تضمین په توګه ټاکل شوې وې. د ولسي جرګې د هر کاندید لپاره (لس زره

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانۍ) ټاکل شوې وې. شرط دا و: که د ولسي جرګې هر کاندید د همغه ولایت په ټاکنوکې د ټولو استعمال شویو رایو له جملې څخه، په سلو کې (دوه رایه) ترلاسه نه کړي، نو لس زره افغانۍ یې بېرته نه ورکول کېږې.

د جمهوري ریاست راتلونکو انتخاباتو کې هم په کار دي، چې داسې یو شرط کېښودل شي. د ساري په توګه: که هر کاندید د ټولو استعمال شویو رایو له مجموعي شمېر څخه په سلو کې (۵ رایې) ترلاسه نه کړې، نو د انتخاباتو ټول لګښت تقسیم پر ټولو ولاړو کاندیدانو، د هر کاندید لپاره چې څومره لګښت راغی، دا کاندید به یې پرېکوي او یا هم لږ تر لږه هغه لګښت چې له نورمال حالت پرته د زیاتو کاندیدانو د ودرېدو له امله پیدا شوی دی، همدا لګښت دې پر کاندیدانو تقسیم شي او هر کاندید چې معیار پوره نه کړ، د خپلې برخې لګښت باید وزغمي.

دلته بیا کېدی شي، د کاذب شهرت او د نورو ډول ډول امتیازونو غوښتونکي کاندیدان له دې نظر سره مخالفت وکړي او ووايي: ((غریب کاندیدان ددې وس نه لري او دا د ولسواکۍ د اصل مخالف کار دی)) د بشر حقوقو تش په نامه سازمانونه هم کېدی شي له دې طرحې سره مخالفت وکړي او د تش په نامه سیاسي او ملي ګوندونو، بې کفایته او نا ملي کاندیدان هم ورسره سخت مخالفت ښیي. ددې ډول احتمالي مخالفتونو پر وړاندې باید وویل شي: دا ښاغلي کاندیدان، چې د انتخاباتو د لګښت د لوړاوي سبب ګرځي او په پای کې دا بار د ولس پر اوږو پرېوزي، نو بایده دي، چې د لګښت د ټیټاوي سبب هم شي. بله خبره داده، چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس یو ځوک دومره کمزوری دی، چې په سلو کې (پنځه) رایې نه شي اخیستلای، نو بیا ولې ټاکنو ته ودرېږي؟ د خپل ځاني شهرت لپاره د ولس د وخت د ضایع کېدو او د انتخاباتو د لګښت لوړاوي سبب ګرځي؟ که چېرې د کاندیدانو دا بهیر سم او مهار نه شي، نو شمېر یې کېدی شي ان تر سلو تنو پورې ورسي او که پورتني وړاندیزونه عملي شي، کېدی شي کاندیدان تر لسو تنو هم زیات نه شي. په دې حالت کې د ووټ کارت لګښت له سلمې برخې څخه لسمې ته راټیټېږي، د صندوقو شمېر، د ټرانسپورت لګښت، د کارت کارونې او کارت شمېر وخت، همدارنګه نور ګڼ لګښتونه تقریباً په سلو کې (۹۰) راټیټېږي، خو که دا خبره عملي نه شوه، پر پورتنیو لګښتونو سربېره د مامورینو د شمېر زیاتون ته هم اړتیا ده او تر ټولو بده یې لا دا چې زموږ لوستو، کم لوستو او نا لوستو خلکو ته به ډېره ګرانه وي، چې په دومره ګڼ شمېر کاندیدانو کې د خپلې خوښې کاندید غوره کړي او تېروتنه په کې ونه کړي. ددغو ټولو ستونزو اصلي مسولین همغه کاندیدان دي، چې ځوک یې په کلي کې نه پېژني، خو دی د ټول هېواد د مشرتوب دعوه کوي. بل په مالي تضمین کې خو څه حقوقي نقیصه ځکه نه شته، چې دا د چا دکاندیدۍ حقوق نه سلبوي، که چېرې کاندید په سلو کې تر پنځو زیاتې رایې وګټلې نو مالي تضمین خو یې هسې هم نه سوزي، نو بیا یې مخالفت ته څه حاجت دی؟ که هر ځوک له دې طرحې سره مخالفت کوي، نو له ورایه معلومېږي، چې دی پر ځان باوري نه دی، چې په سلو کې پنځمه برخه رایې به وګټي او که ګټلای یې شي، نو بیا خو یې طبعاً مخالفت هم نه کوي. ددې مالي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تضمین ترڅنګ نور تضمینونه هم کېدی شي په دې برخه کې موثر تمام شي، خو دا دوه تضمینه: یو د «دوه لکو کارتونو» راټولول او پر هر شوي کاندید کېدونکی انتخاباتي لګښت، ډېر څرګند دي.

۳- د مخورو او پوهانو منځګړتوب: د کاندیدانو د کمولو یوه بله لاره چاره داده، چې یو شمېر نېک، ناپییلي مخور اشخاص او پوهان سره په خپل منځ کې جرګه شي او له بېلابېلو کاندیدانو سره وګوري او دسلا مشورې له لارې ځینې یې له خپل کاندیدۍ تېر کړي، دا کار کېدی شي یو څه تاثیر ولري، خو ډېر تاثیر به ځکه نه لري، چې تر اوسه لا اکثره کاندیدان د خپل غرور پر نیلي سواره دي. که څه هم همدا اوس یو شمېر لیکوال او پوهان له ځینو کاندیدانوسره پر خبر اترو بوخت دي، چې هغوی له خپلې کاندیدۍ منصرف کړي، خو هر یو سره چې ناست دي، ټول من دي، نیم منی په کې نه شته، هر یو همدا خبره کوي: چې ما شا وخوا وکتل، داسې د کار سړی مې ونه لید، نو ځکه مجبور شوم، ځان مې کاندید کړ، زه پر نورو یو څه خوبۍ لرم، عقل و پوهه لرم، بهرنیان مې پېژني، داخل کې محبوبیت لرم، قرباني مې ورکړې، سیاسي پوهه لرم، تر نورو یو څه زیات پوهېږم، له هر قوم سره تماس لرم او سل نورې ځانګړنې به ځان پورې وتړي، دې سره سره وایي: خوبیا هم زه ستاسو مخورو پوهانو خبرې شاته نه غورځوم، تاسې لاړ شئ! نورو کاندیدانو سره هم خبرې وکړئ، که تر ما مو بل غوره ، پوه، هوښیار او لایقه کاندید پیدا کړ، داسې کاندید ، چې داخل او خارج کې یې خلک ملاتړ وکړي، نو بیا به زه هغه ته،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاسو په غوښتنه تېر شم،خو که تر نورو زه هوښيار او پـه سياسـي مسايلو پوه يم، بهر او داخل کې هم ملاتړ لرم، نو بـه بيـا دا ډېره بې انصافي وي، چې تاسې ماته وايئ، چې تـه تېـر شـه او هغـه تـه وايـئ چې مه تېرېږه!

په دې باب ماته يوه کيسه رايـاده شـوه: د ولسـي جرګې لپـاره پـه تېرو ټاکنو کې په يو ولايت کې همداسې يو څوک کانديد و، چې د زور پر اس سور و،خو لـه عقـل او منطقـه پلـی و، د ليـک لوست لـه نعمت سره يې هم جوړه نـه وه، پر خلکو يې د خپلې واکمنـۍ يـوه تـوره او جاهلانـه دوره هـم تېـره کـړې وه. د کمپـاين پـر وخـت يـې د خپلې سيمې او خپل ټبر ګڼ خلک هم راټول کړي وو، ډېر پسـونه يې حلال کړي وو او خلکو ته يې ښه ډوډۍ تياره کړې وه، کله چې د ستېج سر ته پورته شو، نو خلکو تـه يـې وويـل: «او خلکو تاسـو تـه وايم، ښه پوه شئ، زه کانديد يم پارلمـان تـه! نـو اوس تاسـې تـه وايـم دلته هر سړی ولاړ دی، تاسې خو پـوهېږئ، چې زه هـم مجاهـد يـم، قومي سړی هم يم، تـر نـورو هـم زيـات پـوهېږم، دا ځايونـه ټول راتـه معلوم دي، تر نورو هوښيار هم يم، خو بيـا هـم کـه تاسـو تـر مـا دلتـه بل هوښيار پيدا کړ، چې هم مجاهد وي، هم ښه سړی وي، هم تر مـا هوښيار وي، نو تاسې هغه ته رايـه ورکـړئ او کـه نـه، چې زه خـو هـم مجاهد يم او ستاسـې خپـل سـړی يم، هـم پـوهېږم، نـو بيـا خـو بايـد ماته رايه راکړئ!» د غونډې په برخوالـو کې يـو سـپين ږيـري مخـور له يوه ګوټه ګوتـه ورتـه کـړه، ويـې ويـل: «حـاجي صـيب قومانـدان صيب! دا خبره خو موږ نه شو کولای، چې په دې ولايت کې بـه تـر تـا بل هوښيار سړی وي، خو خدای دې بيخ د هغـه سـړي وباسـي، چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ولایت کې اوسېږي او تر تا کم عقل وي»، نو دې کاندیدانو اکثرو ته هم دغسې ځواب په کار دی: خو په هر ترتیب، د ټاکنو کمیسیون کولای شي، نورې متبادلې لارې هم وڅېړي چې د کاندیدانو شمېر راکم کړي او زموږ ولس د دروغجنو کاندیدانو له دې غالمغال او جنجال څخه خلاص کړي. د ګڼو کاندیدانو شتوالی نه یوازې ولس او عامه شتمنۍ ته یو ستر جنجال دی، بلکې د قوي کاندیدانو رنګه هم پیکه کوي، د هغوی مخې ته هم تیرېږې تولوي، رسنۍ هم په خپلو الفاظو ککړوي، د ښه او بد ، قوي او ضعیف کاندید توپیر ګرانوي، دا ډول کاندیدان که چېرې په وروستیو شېبو د کوم قوي کاندید په ګټه تېرېږي، نو له هغوی څخه هم بیا ډېر ناوړه نامشروع امتیازونه غواړي. د قوي کاندیدانو د ناکامۍ په حالت کې به قوي کاندیدان د هغوی شوي اقتصادي لګښتونه پرې کوي او د بریالیتوب په حالت کې به له بریالي کاندید څخه د زیاتو هغو دولتي پوستونو ورکړه غواړي، چې قوي کاندید ته به یې هم ورکړه په ګرانه او د ولس د حق د سلبېدو په بیه تمامېږي.

په هر حال د ګڼو کاندیدانو شتوالی په هېڅ ډول هېواد ته په ګټه نه دی، د ولسواکۍ تمثیل نه دی، بلکې پر ولسواکۍ یو ډول ریشخند وهل دي. دا کار د ولس د ذهني انارشۍ سبب ګرځي، په سیمه ییزه کچه د دښمنۍ او نفاق یو لامل کېږي، د انتخاباتو لګښت څو برابره لوړوي. بل پړاو ته د ټاکنو د وړلو سبب ګرځي او په لسګونو نورې ناروغۍ راټوکوي. همدغو ستونزو ته په پام سره داسې ګڼ شمېر دلایل، چې هغه وڅېړل شي او تخنیکي دلایلو اونورو قانوني لارو چارو پر بنسټ پرې د نوماندانو شمېر راکم

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي، تر دې حده چې په يو مناسب او واړه کارت کې ټول قوي کانديدان ولس ته وړاندې شي. په دې لړۍ کې کېدی شي نورې ګڼې ليکنې هم وشي، زه هيله من يم د نظر خاوندان او ملتپال افغانان زما دا وړانديز پوره او کره کړي او په هر اړخيز ډول يې وڅېړي. د انتخاباتو له خپلواک کميسيون څخه هيله لرم، چې د رڼو، عادلانه انتخاباتو د ترسره کولو لپاره هلې ځلې وکړي او د ګڼو کانديدانو له اسارته او ناوړه مهارته هم خپل ځان او هم زموږ ولس وژغوري او د کانديدانو پر دې اوسني ګرم مارکيټ د منطق سړې اوبه تويې کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقابله که مفاهمه؟
مناظره که محاسبه؟

دا لیکنــه د جمهــوري ریاســت د ټــاکنو پــر مهــال د ښــاغلي (حامدکرزي) او ښاغلي (ډاکټر اشرف غني احمدزي) د یووالي په باب لیکل شوې ده.

له هغې ورځې چې په افغانستان کې د جمهوري ریاست د ټاکنو موضـوع مطـرح شـوه، نـو ګـڼ شـمېر ملتپـالو افغانـانو سـره د کاندیدانو د تعدد او ډېربښت په باب اندېښنه پیدا شوه او اوس هم دا اندېښنه شته، ما هم خپله اندېښنه او د نوماندانو لـه تعدد څخه راټوکېدونکي خطرونه، اقتصادي او ټولنیز زیانونه په نورو لیکنـو کـې پـه ګوتـه کـړي، نـه غـواړم بیـا پـرې بحث وکـړم. هـره سیاسي او ټولنیزه لیکنه د خپل زمان، مکان او شرایطو محصول ده. اوس چې کومـه لیکنـه کـوم تـر ټـاکنو وروسـته خپـل دا اوسنی ارزښت له لاسه ورکوي.

(د کاندیـدانو مارکیـټ) لیکنــه کــې زمــا هــدف دا و، چــې د کاندیدانو د تعدد مخه ونیسو او (لکه ونه مستقیم په خپل مکـان یم) لیکنه کې مې موخه دا وه، له هرې ممکنې لارې چې وي، بایـد ښاغلی کرزی په دې قانع کړو، چې د مرستیال په توګه د ښـاغلي فهیم خان غوراوی خپله ده او زموږ ټول ملت ته په تـاوان دی، خـو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ مخامخ خبرو، لیکنو او ویناوو د هغه خطر مخه ونه شوه نیولای او نږدې شل ورځې وروسته کرزي صیب له هرې وجې چې وه خپله پرېکړه وکړه. ما د یو افغان په توګه خپله وروستۍ وسه وکړه او خپل وجداني مسئولیت مې رفع کړ او اوس روحاً ځکه ارام یم، څه چې مې په وس کې و هغه مې تر وروستي بریده استعمال کړل. تر هغه وروسته په دې فکر کې وم چې ددې اوسني ترکیب پر وړاندې بل (ښه او ګټونکی) بدیل کوم دی؟ (ښه او ګټونکی بدیل) په دې خاطر قیدوم چې که یو بدیل (ښه) هم وي، خو چې د ګټلو قابلیت ونه لري، له سیاسي محاسبې وځي. په همدې سوچ کې وم، له ډېرو نیمګړتیاوو سره سره یو نسبتاً (ښه بدیل) پیدا شو، خو د ګټنې چانس یې ډېر کم او یا هم په نشت حساب و، پر همدې وخت یو بل خطرناک بدیل څرګند شو؛ شمالټلواله او د هغې اساسي زړې (نظار شورا) چې د فهیم خان په وجود کې یې د جمهور رئیس د لومړي معاونیت پوست تضمین او له دې لارې یې خپل سیاسي حیات خوندي کړ، تر دې لا د لوړ امتیاز په لټه کې شوه. د ښاغلي ډاکتر عبدالله عبدالله په وجود کې یې یو نوی ترکیب جوړ او د جمهوري ریاست لپاره یې کاندید کړ. د اسلامي جمعیت، نظار شورا، ټول ماهیت او محتوا او همدارنګه د ستم او پرچم ډلې اساسي ارکان یې تر شا ودرېدل. پر دې وخت بیا یوې دقیقې محاسبې ته اړ شو، چې اوس څه کول په کار دي؟ درې حالته وو: تر اوسني حالته د ښه حالت د بریالیتوب چانس ډېر کم دی، اوسني حالت ته دوام ورکوو؟ که تر دې بدتر

(c) ketabton.com: The Digital Library

حالت ته غاړه ږدو؟ په دې درېو حالتونو کې بيا هم همدا دوه او اساسي حالتونه ډېر مطرح وو او اساسي مقابله هم د همدې دوو ترمنځ وه.

يو ځل مې بيا د افغانستان ټولې لاسلرې احصايې، د تېرو انتخاباتو نتيجې، په هر ولايت کې د وټرانو شمېر، د انتخاباتو کميسيون وروستۍ شمېرنې، نا امنه ولسوالۍ، له حکومته د ګڼ شمېر خلکو نا رضايي، په انتخاباتو کې د حکومت د معادلې رول، په دې ټاکنو کې د افغان مهاجرينو نه ګډون، اوسنۍ خپلپاله او پردېپاله ميډيا، د کانديدانو اقتصادي او تخنيکي امکانات، له انتخاباتو سره د يو شمېر پښتنو بې تفاوتي، په پښتنو کې د يو منظم سياسي سيستم نشتوالی، پښتنو ته د ګاونډيو هېوادونو نيتونه، د کانديدانو اوسېله، منطق، د پښتنو کانديدانو د شمېر زياتون، د حامد کرزي پر وړاندې د کورنۍ او بهرنۍ ميډيا چلند، د پردې پر مخ او د پردې ترشا د بهرنيو سياسي استازو نظرونه او نور ګڼ شمېر عوامل او دلايل مې يو يو د رياضي او اجتماعي منطق او اوسني سياسي واقعيت په فورمولونو کې واچول، ښه مې چاڼ کړل، نتيجه همدا شوه چې اوس هم مونږ ددې وس نه لرو چې يو ښه ايډيال حالت او يا لږ تر لږه تر دې اوسني حالت ښه حالت، بريي ته ورسوو، خو که لږ تر لږه همدا حالت هم وساتو تر هغه بل لوی خطره به مو ولس بچ کړی وي، چې تراوسه لا راغلی نه دی او که مخه يې ونه نيول شي، نو د بري ټېنګ احتمال يې شته. خپله ډاکتر عبدالله عبدالله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر شا چې کوم ټيم او سيستم کار کوي، هغوی د وينا او عمل له مخې په افغانستان کې د اساسي بدلون غوښتونکي دي. په نظام کې د ((اساسي تغيراتو)) په مانا هغه څوک ښه پوهېږي چې شل کاله يې د نظار شورا او ستم ګروپ پر ضد مخامخ او شعوري مبارزه کړې وي. که ډاکتر عبدالله د انتخاباتو تر چتر او ماسک لاندې پر دې ولس واکمن شو، نو هغه لوبې به پر دې ولس او په تېره بيا پر پښتنو وکړي، چې تېر تاريخ کې، شوي جنايتونه به هم درته د حيرت ګوته په غاښ کړي. هغه ډله چې د افغان او افغانستان له نامه سره حساسيت لري، د هغې د حاکميت تصوير به څه ډول وي؟ ددې ډلې هدفونه په ترتيب سره دادي: لومړی پر پارلماني نظام د رياستي نظام بدلون، دويم پړاو کې له پارلماني نظام څخه د فدرالي نظام پر لوري حرکت او په وروستۍ نتيجه کې د افغانستان تجزيه. ددې ډلې د نيتونو او عملونو په باب ډېر اوږده بحثونه کېدی شي، خو دې ليکنه کې ټول هغه مسايل نه شي راټولېدلای. اوس راځو دې ته چې د ښاغلي کرزي له خوا ښاغلي فهيم خان ته له دومره غټ امتياز سره سره بيا هم ډاکتر عبدالله ولې ځان کانديد کړ؟ دې خبرې ته مې مخکې هم اشاره وکړه، خو ددوی محاسبه داده، چې په يو شمېر پښتون مېشته ولايتونو او زيات شمېر ولسواليو کې جګړه روانه ده، نو دا کار په ټاکنو کې د پښتنو طبيعي اکثريت زيانمنوي، د پښتون نسبه کانديدانو شمېر هم ددې سبب کېږي، چې د پښتنو رايې ووېشل شي، په انتخاباتو کې د کلتوري ستونزو له امله د پښتنو ښځو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کم ګډون هم دوی ته هیله پیدا کوي. په ځینو سیمو کې د پیسو بې دریغه استعمال، په ځینو سیمو کې په ټاکنو کې درغلي او په ځینو نورو کې د زور استعمال د دوی هوسونو ته هوا ورکوي. همدارنګه په ټاکنو کې له دوی سره د ایران، پاکستان او ځینو نورو هېوادونو پټې او ښکاره مرستې د دوی په فکر، د دې سبب کېږي چې دوی به ټاکنې وګټي. فهیم خان او نور هغه جمعیتیان چې په حکومت کې دي دوی ټول خپل منځ کې تفاهم لري، د دې زیات شواهد شته چې اکثریت دولتي جمعیتیان همدا اوس په زغرده ډاکترعبدالله ته کمپاین کوي. فهیم خان تراوسه پورې یوه خبره هم د ډاکترعبدالله پر ضد نه ده کړې، دوی فکر کوي چې که چېرې کرزی صیب بریالی شو، بیا به اکثریت جمعیتیان او نظار شورا والا دفهیم خان د زور له امله په حکومت کې خوندي پاتې شي او فهیم خان به هم په دې پلمه نور جمعیتیان او د خپلې سیمې خلک په حکومت کې ځای پر ځای کړي، چې ده خو ګنې کرزي صیب ته کمپاین کړی او ډاکتر عبدالله به د زیاتو رایو په لرلو سره د اپوزېشن د مشر په توګه د مخالف د «حیثیت او محتوا» د ممثل په توګه خپل ځان تثبیت کړي. په دې ډول به د تېرو پنځو کلونو په شان د حاکمیت زیاته برخه او هم ښکاره سیاسي اپوزېشن د دوی لاس ته ورشي او له دواړو امتیازونو څخه به برخمن شي. دا هغه حالت دی چې دوی به د «مبارزینو» په توګه ښکاره شي او هېڅ ډول زیان به ورته نه رسېږي، یانې په اصطلاح په ژوندوني به هم غازیان وي هم به شهیدان او هم به

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوندي ګرځي؛ له ښو امتيازاتو به برخمن وي. که چېرې ډاکټر عبدالله بريالی شو، نو فهيم خان به ورسره د يو ستر مشاور او يا هم د دفاع د وزير په توګه په لوړ مقام کې ځای ولري او ټول به په ګډه هغه پلانونه تطبيقوي، چې په زړونو کې يې ګرځي. دوی ټول ددې وس لري چې له سهاره تر ماز يګره خپلې ټولې تاکتيکي خوابدی، سره هېرې او تېرې کړي، دوی که نه خلکي شته نه ستمي، نه اخواني شته، نه پرچمي، نه طالب شته او نه دا او نه هغه، خو اوس خپل حال ته ګورو چې موږ پر څومره ډول ډول ناروغيو اخته يو: هم ((حاکم)) يو هم محکوم يو، هم ((قاتل)) يو، هم مقتول او سل نور مرضونه چې ضرور نه دي ټول يې دلته ياد کړو. د دوی روښنفکر او ليکوال به هېڅکله د ډاکټر عبدالله، رباني، مسعود او ان ببرک کارمل سپکه ونه وايي، خو زموږ ((ليکوالو)) د دې هېواد تر ټولو هغو شعوري شخصيتونو پسې قلمونه تېره کړي او هغه څه ورپسې ليکي چې که دوی ته ووايې مهرباني وکړه، همدغه ليکنه دې په يو محفل کې په خپله خوله ولوله، نو دی به يې خپله هم د سپوره او کرکجنو الفاظو له امله ونه شي لوستلای، نو په دغسې يو حالت کې چې له هرې خوا د تيارو د غشو بارانونه وي، د رڼا پر لوري د لارې ايستل اسانه کار نه دی. څو څو ځله مې جمهور رئيس ته دا مفهوم د خبرو او ليکنو له لارې ورسولای، چې تېره تجربه بايد تکرار نه شي، د جمهوري رياست معاونيتونه بايد د قوميت د اصل له مخې ونه وېشل شي، لياقت بايد په پام کې ونيول شي او که احياناً قوميت په پام کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیول کېږي، نو لیاقت او کفایت دې هم ورسره مل شي او حتمي نه ده، چې همدا قراردادي څېرې او سیمې چې کلیشه شوي دي، همدا دې وي. دا داسې څېرې دي چې هم یې تاسو او هم یې ستاسو پلویان دې ولس ته سپینولای نه شي. ما دا خبره هم ورسولې چې پرته له هغې هم په هلمند، کندهار او ځینو نورو ولایتونو کې تر لسو زیاتې ولسوالۍ د حکومت په ولکه کې نه دي، یو پنجشېر دې هم نه وي، ددې سیمې ټول نفوس د ټول هېواد په کچه (۳، ۰) دی چې دا پر انتخاباتو کوم خاص اغېز نه لري، که ته ترې ځوک د مرستیال په توګه هم راولې، بیا یې هم رایه خپل بل کاندید ته ځي، ځکه دوی سره داسې یو فکر دی، چې څه معاونیت خو خوندي شو، اوس رائه د جمهوري ریاست لپاره کار وکړه، خو زما وړاندیزونه یوازې د یو نظر او وړاندیز په توګه پاتې شول.

زه د هغو کسانو له جملې څخه نه یم چې یوه فرضیه یوازې له یوه اړخه مطالعه کوي او یا یوازې د یوه بدیل په فکر کې وي او که هغه ونه شو، نو بیا لاس تر زنې کېني. اوس زما وړاندوینه داده، چې که چېرې ټاکنې ترسره شي او له ټاکنو پرته پر کوم بل بدیل غور ونه شي، نو دوه کاندیدان به سرته وځي: یو (ښاغلی حامد کرزی) او بل (ښاغلی ډاکتر عبدالله عبدالله) دی. یا به ټاکنې لومړي پړاو کې نتیجه ورکړي او یا به هم دویم پړاو ته ځي، په دې دواړو حالتونو کې به همدا دوه کاندیدان مطرح وي. دا چې ولې دا دواړه کاندیدان تر نورو زیات مطرح دي، د نورو علتونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترخنګ ددې يو علت دادی چې دواړه په حکومت او دولت کې شريک دي. واقعيت خو دادی چې د ټول حکومت نيمايي برخه د ښاغلي کرزي او د هغه د پلويانو په لاس کې ده او د حکومت نوره نيمايي برخه چې قهريه قوه هم په کې شامله ده، د اسلامي جمعيت او د ډاکتر عبدالله د پلويانو په لاس کې ده.

ټاکنو کې دولتي، اقتصادي او قومي عنصر ډېر رول لري، دواړه کانديدان له دې عناصرو برخمن دي. د ايران د بې دريغه مرستو له امله د ډاکتر عبدالله اقتصادي بېلانس د کرزي صيب په انډول قوي دی، خو د ډاکتر عبدالله ډېره بده پخوانۍ سابقه په عامه افغاني ټولنه کې د هغه د بريالیتوب کمزوری کوي؛ يو زيات شمېر پښتانه له ډاکتر عبدالله څخه د هغه د پخواني چلند له امله يا په خپله خوښه او يا هم د مجبوريت له مخې د ښاغلي کرزي ملاتړ کوي، يو شمېر نورو اقليتونو ته د زياتو امتيازاتو د ورکړې له امله، هغوی هم د کرزي ننګه کوي او که دا وفاداري يې تر پايه پاتې شوه، نو په لومړي پړاو کې د کرزي د ګټنې چانس ممکنوي. په مقابل کې ډاکتر عبدالله په پښتون مېشته سيمو کې له نااميو څخه خوند اخلي او ګټه پورته کوي، د کرزي د ووټ په طبيعي ساحه کې دا ستونزې د هغه رايې راکموي. د اسلامي جمعيت ځينې قانوني او نا قانونه وسله وال ګروپونه په پښتون مېشته سيمو کې نااميو ته په شعوري ډول لمن وهي او ځينو اشخاصو ته د پيسو د ورکړې له لارې غواړي د کرزي رايې راکمې کړي. د نظار شورا ټوله پاملرنه اوس کرزي ته متوجه ده،

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ښاغلي ډاکتر اشرف غني سره اوس کار نه لري، ان د هغه له قوت او مرکو څخه خوند اخلي، ځکه چې خپل اصلي رقیب یې نه ګڼي، خو که احیاناً د ښاغلي ډاکتر اشرف غني احتمال تر کرزي صیب زیات وای، نو بیا یې ټول کمپاین همغې خواته متوجه کاوه، دوی یو ځل بیا له هغه چلند څخه کار اخلي چې طالبان یې د اسلامي حزب پر وړاندې تقویه کول. کله چې طالبانو اسلامي حزب له چهار اسیاب څخه پورته کړ، نو دوی بیا پر طالبانو برید وکړ، هلته د طالبانو عقل سرته راغی چې نه اساسي دښمن بل څوک دی. اوس که نظار شورا اشرف غني سره کوم مستقیم کومک نه کوي، خو د اشرف غني له هغه قوت، قهر، مهارت او لیاقت څخه چې د کرزي پر وړاندې یې څرګندوي، سخت خوند اخلي او دواړه د یوه ګډ رقیب پر وړاندې په «مناظره» کې د ګډون لېوالتیا لري. په داسې حال کې چې همدا نظار شورا او اسلامي جمعیت وو چې پر کرزي د زیات ناقانونه فشار له امله، له سیاسي او دولتي ډګر څخه د ډاکتر اشرف غني د ګوښه کولو سبب شول، ځکه اشرف غني ددې عامل ګرځېدلی و، چې په دولت کې د نظار شورا په خاص ډول د «مارشال» فهیم خان د ناقانونه مالي امتیازاتو او غوښتنو مخنیوی وکړي. هغه وخت ما د یو افغان په توګه، هم د یوې ځانګړې لیکنې او هم د بي بي سي او نورو راډیوګانو له لارې خپل غږ اوچت کړ او ومې ویل چې ښاغلی ډاکتر اشرف غني « د خپل لیاقت قرباني شو» او دی مې یو «ستر ریفورمیست» وګاڼه، سره له دې چې نه هغه وخت زه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډاکتر اشرف غني د سیاسي او اجتماعي کرکتر پلوي وم او نه هم اوس یم. خو دده د خپل لیاقت او کفایت له مخې او په هېواد کې د اقتصادي سمون له امله ورته هر وخت درناوی لرم. زه پر دې هم پوهېږم چې نظار شورا او نورې افغان دښمنې ډلې د ښاغلي کرزي په انډول ډاکتر اشرف غني ته په ډېر کرکجن نظر ګوري، خو ځرنګه چې د واک د اوسنۍ معادلې له مخې په اوسنیو ټاکنو کې د کرزي په انډول د ډاکتر اشرف غني د بریالیتوب احتمال کم دی، نو ځکه یې اوس د خپل لومړي رقیب په توګه نه محاسبه کوي. خو له دې ټولو ویلو او نا ویلو ستونزو، کړلېچونو او ابهاماتو سره سره ایا د ملي او شعوري مبارزې د بري لپاره کوم چانس او ځرک هم شته که نه لاس تر زنې کېناستل په کار دي؟

زه خو فکر کم چې رښتیني او شعوري مبارزین همغه دي، چې په سختو حالاتو او ابهاماتو کې د سمې لارې ځرک پیدا کړي. اوس هم حل لارې شته چې که دقت ورته وکړو او په ټینګه ورته مبارزه وکړو، نو خپل ولس له دې بحرانه راایستلای شو. زما په نظر کېدی شي څو حل لارې یې دا وي:

۱- که انتخابات وشي، نو د اوسنیو امکاناتو، شواهدو او محاسبو له مخې د ښاغلي حامد کرزي او د ښاغلي ډاکتر عبدالله عبدالله له جملې څخه به یو د ټاکنو په اول یا هم په دویم پړاو کې بریالی کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- که ډاکتر عبدالله بریالی شي، نو د زیان اټکل یې همدا اوس مونږ کولای شو، په تېره بیا پښتنو ته، نو په کار دي، چې په هر ترتیب وي مخه یې ونیول شي.

ځینې کسان کله کله په خپلو خبرو کې وايي، چې تر کرزي عبدالله ځکه ښه دی چې مخامخ دښمن دی چې څه کوي مقابله به ورسره کوو، دی بیا زمونږ حقوق نه شي خوړلای! دا هغه ضعیفه منطق دی، چې باید ژر یې علاج وشي، دې ښاغلو ته باید وویل شي، هغه وخت چې دوی په واک کې وو، تاسې یې څه مخه ونیوله چې بیا به یې ونیسئ، هغه وخت لا د دوی پر وړاندې ځینو نورو مخالفو تنظیمونو سره وسله هم وه، جګړه پیل شوه، دوی یې د خپلو پلانونو تطبیق ته پرېښودل، خو بیا هم یې دې ملت ته دومره زیان واړوه چې بیا جوړونه یې کلونه کلونه وخت غواړي.

بله خبره داده چې یو ځل دوی د انتخاباتو د قانونیت تر چتر لاندې بریالي شول، بیا خو دوی په پنځو کلونو کې په اقتصادي، سیاسي او کلتوري برخه کې دومره ځان رسوي، چې بیا یې د لسیزو په اوږدو کې هم مقابله نه شي کولای. هغه مهال که په پښتنو کې څوک د دوی وسلوال مخالفت ته هم راودانګي، نو دوی دا مخالفین د بهرنیو ځواکونو په زور ځپي او که پښتانه روښنفکران یې مخالفت کوي، هغوی به د ډیموکراسۍ د اصولو خلاف ګڼي، ځکه چې د انتخابي حکومت پر وړاندې ودرېدلي، یو نیم بل مخالف لیکوال او روښنفکر به په کلي ولس کې د نشنلیست او افغان ملتي په نوم په خپله د پښتنو مذهبي ډلو له

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوا لـه منځـه وړي، ځکـه چې پـر دې حکومـت بـه د مجاهـدينو د حکومت ماسک هم غوړېدلی وي. پښتون ليکوال به په «مستعار» نامه د ليکنې جرئت هم له لاسه ورکړي، ځکه چې کـه بـل «پښتون ليکوال» ته يې پيسې ورکړې، نو هغه به يې د مستعار نامه کيلي او رمز ور خلاصوي او ورته وايي به چې دا ليکنې پلانکي کړي، ګورئ ورته ښه ويښ شئ! موږ ټول پښتانه خو داسې نه يو!! دا يو څو تنه دي چې دې «تعصب» ته لمن وهي. دا هغـه تجربې دي چې پخوا تېرې شوي او بيا بايد ورته زمينه برابره نه کړو.

۳- که کرزی صيب بريالی شو، نو درې احتماله دي: ۱- يا بـه پښتانه په همدې حالت کې وي، ۲- يا بـه تـر دې لـږ ښـه شي ۳- او يا به تر دې لږ نور هم خراب شي. خو پـه ټوليز ډول سياسي واک هغه حالت ته هېڅکله نه ځي، چې د ډاکتر عبدالله د واکمنۍ پـر مهال يې اټکل کېږي. خو ايا د کرزي صيب د واکمنۍ دا درې حالته پر يو ښه حالت بدلېدی شي که نه؟ دا هغـه پوښتنه ده چې سم ځوابونه بايد ورته ورکړل شي، يو څو ځوابونه يې دادي:

۴- د ښاغلي حامد کرزي او ښاغلي ډاکتر اشرف غني مفاهمه: که چېرې په اوسنيو انتخاباتو کې مقابله يوازې د ښاغلي کرزي او ښـاغلي غنـي تـرمنځ وای او دربيمګـړي قـوت تـه پـه کـې د بريـاليتوب چـانس نـه وای، نـو بيـا نـو مـوږ هـېڅ ډول تشـويش نـه درلود، کېدی شي زما شخصي دريځ هم بـل ډول وای. سره لـه دې چې پر کانديدانو او د هغـو پـر پلويـانو دا خبره د غشـي پـه شـان سخته لګېږي، چې د واقعيت له مخې ورته ووايي چې ستا رايې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه بل په انډول کمې دي، خو زه او زما په شان نور افغانان چې د ملي ګټو پر وړاندې د کانديدانو خيال نه ساتو، د ګڼو دلايلو له مخې وايم چې د ښاغلي کرزي او ښاغلي عبدالله په انډول د ښاغلي غني رايې کمې دي. د رايو په باب زما محاسبه همداسې ده، خو د لياقت او کفايت په باب زما قضاوت بيا معکوس دی. څرنګه چې په ټاکنو کې رايې تلل کېږي او محاسبه کېږي، نه لياقت. لياقت يو کيفيت دی او د رايو شمېر يو کميت دی. ټاکنې داسې يو حالت دی چې کميت په کې ګټونکی ګڼل کېږي، که څه هم دا کميت ناعادلانه وي، ښه حالت هماغه دی چې کيفيت او کميت دواړه بريالی شي، نو ځکه زموږ وړاندېز دا دی چې ښاغلی غني بايد ښاغلي کرزي سره بشپړ تفاهم ته ورسېږي. دلته يو پوښتنه مطرح کېږي، چې په دې تفاهم کې دې کرزی د غني او که غني د کرزي په ګټه تېر شي؟ لکه څنګه چې دمخه مو ووېل د قدرت په اوسنۍ معادله کې د دولت ځواک اساسي نقش لري او دولت هم پنځوس په سلو کې د کرزي صيب او پنځوس په سل کې د هغه د نورو مخالفو ائيتلافينو په تېره بيا د اسلامي جمعيت په لاس کې دی، چې نيغ په نيغه د ډاکټر عبدالله ملاتړ کوي. نو که کرزی صيب د غني صيب په ګټه تېر هم شي، ډېره ګټه به يې ډاکټر عبدالله ته ورسي، ځکه چې د دې پاتې دولتي ځواک اکثره برخه به هم د خپلو مقامونو د خونديتابه لپاره د ډاکټر عبدالله پلوي وکړي، په دې ډول به د دولت ډېره زياته برخه د ډاکټر عبدالله پلويان شي او دا کار به د اشرف غني د برې چانس چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس له دولتي ځواکه او نورو زياتو اقتصادي امکاناتو بې برخې دی، لا پسې کمزوری کړي. هغه ډلې ټپلې به هم د ډاکتر عبدالله خواته تمايل پيدا کړي، چې عادلانه نه دي، خو موثرې دي او کرزي صيب د زياتو امتيازاتو په ورکړه له ځان سره مل کړې دي، هغوی د اشرف غني له قاطع کرکټر سره هېڅکله روغه جوړه نه شي کولای. دغه راز کرزی صيب به هم د دولتي مقام په پام کې نيولو سره هغه وخت د دې وس پيدا نه کړي چې له داسې مقام څخه د يوه مشخص کانديد په ګټه علني کمپاين وکړي، که په پښتون مېشته ولايتونو کې امن وای، بيا هم د اشرف غني د بري چانس لوړېده او يا هم نړيوال په بشپړ او څرګند ډول د غني صيب تر شا ولاړ وای. د ښاغلي غني يو شمېر پلويان هغه ته داسې انتباع ورکوي، چې کېدی شي، ټاکنې دويم پړاو ته پاتې شي، په دې پړاو کې به اشرف غني حتمي مطرح وي، بل کانديد به يا کرزی صيب وي يا ډاکټر صيب عبدالله ، له دی دوو به يو وي، نو په دې ډول به د اشرف غني د ګټنې چانس برابر شي. د دوی پټ او څرګند منطق دا دی، چې له کرزي صيب څخه يو زيات شمېر پښتانه خوابدي دي، که د کرزي صيب او اشرف غني مقابله وي، نو زيات شمېر پښتانه به ډاکټر اشرف غني ته رايه وکړي او يا که همدارنګه د ډاکټراشرف غني او ډاکټر عبدالله مقابله وي، نو ټول پښتانه به اشرف غني ته رايه ورکړي او عبدالله به ماتې وخوري. دا د هغو کسانو د روحيې تقويې لپاره چې په ټاکنو کې برخه اخلي يوه ښه هيله ده، خو دوی بايد د دې مقابل حالت هم محاسبه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي. زه نه غواړم د هغه درد بدلي حالت جزيات بيان کړم، چې اوس زموږ متفرق اکثريت له کومو رنځونو سره مخ دی. دا پورته تصور د يوې فرضيې په توګه سم دی، خو د عملي کېدو احتمال يې کم دی. اوس نو دا فرضيه پاتې کېږي؛ که ډاکتر اشرف غني د کرزي په ګټه تېر شي، څه به وشي؟ دا کار به په لومړي ګام کې ښاغلي غني ته د هغه د توند مزاج له امله ګران وي، خو وروسته به يې مېوه بده نه وي.

د اشرف غني او حامد کرزي د مفاهمې شرايط بايد پر اصولو ولاړ وي.د ډاکتر اشرف غني حيثيت بايد خوندي شي او داسې يو مهم مقام ورته وسپارل شي چې اجرايي ځواک ولري او دی پرې په دولت کې رشوت او فساد مهار کړي. که چېرې ډاکتر اشرف غني له يوه مناسب ځواک سره په حکومت کې وي، نو هغه وېره چې په حکومت کې د فهيم خان په راتګ سره د اداري فساد او د ځمکو د غصب له وجې احساسېږي، هغه به تر ډېره حده راکمه او يا به له منځه ولاړه شي. د اشرف غني غوندې يو کس کولای شي د کرزي صيب په حکومت کې د فساد مخه تر ډېره بريده ونيسي او دا هغه حالت دی چې هم د کرزي صيب حيثيت ته په ګټه دی او هم ملت ته او خپله د اشرف غني حيثيت ډېر اوچتوي.

نه يوازې له کرزي صيب سره بايد د ډاکتر اشرف غني د خبرو او مفاهمې لار اواره شي، بلکې ښاغلی پروفيسور علي احمد جلالي او ډاکتر انوارالحق احدي ته که په هر ترتيب سره امنيتي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سکتور او د بهرني سیاست چارې وسپارل شي، نو د حکومت اساسي ستنې به ټینګې شي او دې حالت سره به د یو قوي مرکزي حکومت لمن پراخه شي، نه یوازې دا اشخاص، بلکې نور مهم او موثر شخصیتونه هم باید په حکومت کې راټاله شي. که چېرې اشرف غني، جلالي، احدي او نور موثر او ملي شخصیتونه د کابینې په غونډه کې ناست وي، نو هېڅکله به د ښاغلي محقق په شان خلک له کلي څخه د ولسوالۍ، له ولسوالۍ څخه د ولایت او په پای کې له ولایت څخه د مملکت د جوړولو دعوه او غوښتنه ونه کړي او که میدان ورته همداسې شغالي وي، نو بیا خو به ډېر هغه څه وکړي چې تراوسه یې لا په زړونو کې دي. که چېرې کرزي صیب او غني صیب او د هغوی پلویان یې هر یو ځانته ځانته ډنګوي، نو بیا ټول مسولیت د همدغو کاندیدانو او د هغو د اوسنیو پلویانو پر غاړه دی. که چېرې د مفاهمې لاره رامنځته نه شي نو بیا خو نور نور اټکلونه کېدی شي چې هر یو په خپل وار دې ټولنې او همدې کاندیدانو ته په زیان دی:

۱- کېدی شي د ډاکتر اشرف غني له پخلاینې پرته کرزی بریالی شي، په دې حالت کې به هغه ډلې ټپلې ډېر امتیازات واخلي، چې اوس د کرزي صیب صادقانه او یا هم فریبانه ملاتړ کوي. دوی به په دې پلمه چې ګنې مونږ کرزی بریالی کړی، ډېر ناقانونه امتیازات واخلي. یو زیات شمېر پښتانه به د اشرف غني د کمپاینرانو او یا هم پلویانو په نامه په حکومت کې له دندو محروم شي او یو شمېر نور چې په حکومت کې د خپل لیاقت له

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخې کار کوي، هغوی ته به هم توطيې جوړې او له حکومته به يې په ډېر مهارت بهر کړي، په دې ډول به دوی په راتلونکو پنځو کلونو کې د حکومت اکثره اساسي څوکۍ ونيسي او بيا به ترې بله دوره کې، که حالات همداسې روان وو، انتخابات ګټل هم اسانه نه وي.

۲- دويم احتمال دادی چې کرزی صيب يې بايلي، ډاکتر صيب عبدالله يې وګټي، د ډاکتر عبدالله د واکمنۍ د حالت وړاندوينه خو مو مخکې هم کړې چې څه به کېږي. په دې حالت کې به ښاغلی کرزی ناکام وي، هغه به خپل غږ نه شي پورته کولای، ځکه د ناکام سړي معقول اواز هم څوک نه اوري. پر ميډيا هم پوهېږو چې د چا په لاس کې ده، د نړيوالې ټولنې او ګاونډيو هېوادونو حالات هم موږ ته ښه معلوم دي. ډاکتر اشرف غني به مايوسه وي ځکه چې ولس به ده ته د خپل لياقت په انډول کمې رايې ورکړې وي. خپل ورور، خپلو کمپاينرانو او نورو ته به په قهر وي، چې ولې يې ده ته غوره مالي کړې، واقعيت يې ورته نه دی ويلای او دده تقاضا يې ولې بېځايه پورته کړې ده. د داسې يو سړي لپاره چې په لوړ کفايت او لوړو مقامونو کې يې کار کړی وي، د ناکامۍ زغمل د زړه د حملې تر بريده خطر لري، ښاغلی غني به له ډېرې مايوسۍ سره بېرته امريکا او يا کوم بهرني هېواد ته ځي، دی به ځان سره دا فکر کوي، هغه ټولنه چې د باکفايته خلکو پر ارزښت نه پوهېږي، هغو ته کار کول څه ګټه نه لري. ښاغلی ميرويس ياسيني به په انتخاباتو کې د خپلو مالي زيانونو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

جبران په لټه کې وي، یا به په حکومت کې ځان ځایوي یا به ازاد کاروبار کوي او یا به هم له انګرېزي او نورو امریکایي کمپنیو سره د ساختماني شرکتونو د معاملاتو له لارې، د خپل اقتصادي زیان جبیره کوي. زمونږ ملت به د تېرو ناخوالو په تعقیب له داسې یو حالت سره مخامخ وي، چې لاس به مروړي، څه به لاس ته نه ورځي او د تېر هغه نیمګړي حالت په ارمان به وي.

لیکوال به یو بل سره پر نانندریو بوخت وي، ځوک به یو ملامتوي او ځوک به بل، ځوک به دا وایي چې تا ولې هغه پسې په خپل نامه مقاله ولیکله او ځوک به وایي چې تا ولې په بدل نامه دې اور ته لمن ووهله. په انټرنیټ کې د بدل نامه مبارزین به لا ډېر ملامت وي چې ولې یې یو بل پسې د سپکو سپورو خبرو پر خپرولو لاس پورې کړی دی. زه ددې لیکنې په دې برخه کې په زغرده وایم، چې ما د یو افغان په توګه د هغو ضرورتونو له مخې چې مخکې مې ورته اشاره وکړه، د کرزي صیب مشروطه پلوي کړې. سمون راوستل اسانه کار نه دی، هر واکمن خپل خپل مجبوریتونه لري، ځینې مجبوریتونه ډېر ناعادلانه وي، تر کومه ځایه چې ما د یو افغان په توګه وس درلود هغه مې تر سره کړ، خو زه او زما په شان نور ملتپال افغانان په دې بریالي نه شو چې له کرزي صیب سره د معاونیت په پوست کې د فهیم خان مخه ونیسو، که دا کار چاته اسانه بربښي، نو ټول لیکوال، ((د انټرنېټ مبارزین))، د اشرف غني خواخوږي او نور دې راټول شي، د اشرف غني له څنګه دې ښاغلی حشمت غني لرې کړي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځو مره چې فهیم خان د کرزي رنګه بده کړي، همدومره حشمت غني د اشرف غني حیثیت ته زیان رسولی دی. تر انتخاباتو وروسته که کرزی صیب بریالی شو، طبعاً به زما او زما په شان د نورو افغانانو مبارزه د هغه چا پر وړاندې وي، چې هغه د افغانستان ملي ګټو ته زیان رسوي، د فساد سبب ګرځي او عدالت تر پښو لاندې کوي، که هغه فهیم خان وي، که استاد رباني، که محقق وي که رحیم وردګ، که کرزی صیب وي که غني صیب او یا هم نور نور صاحبان او ناصاحبان. په لنډه موده کې زما نظر همدادی چې د جمهوري ریاست د څوکۍ د خوندیتوب لپاره باید د وراثت اصل خوندي وساتل شي او د هغې ډلې د تېرې واکمنۍ مخه ونیول شي، چې په نظر او عمل، ماهیت او کیفیت کې د افغانستان د ملي ګټو مخالف دي. د کرزي صیب او اشرف غني په شمول له ټولو ملي او ملي رنګه کاندیدانو او د هغو د پلویانو څخه مې هیله ده چې په خپلو تشو لاپو شاپو، عقدو او کینو د کاندیدانو ترمنځ واټن دومره مه زیاتوئ، چې د هغوی د پخلاینې ټول پلونه ونړوئ او د بېرته راتګ ټولې لارې یې بندې کړئ.

په انټرنېټ کې له ښکاره نومو، پټنومو، بېنومو، ښځنومو او څونومو لیکوالو او نالیکوالو څخه مې هیله ده چې ډېر په احتیاط ګام پورته کړي، د خپلو کاندیدانو په پلوي د فرهنګیانو ترمنځ د کینې زهر مه شیندئ، کاندیدان موسمي دي، که ټاکنې وشي څو ورځې وروسته یې د بریالي او ناکامو کاندیدانو ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوسیه ترل کېږي. ددې (اوو درجنو) کاندیدانو کوم یو نوم که چېرې یاد شي، خو هغه څوک چې د زړه په وینو ددې ولس کلتور ته کار کوي، هغه به بیا هم وي، په همدې ټولنه کې به اوسېږي، تاسې باید هغه خلک هم وپېژنئ چې چا سیاست د فرهنګي خدمت لپاره استخدام کړی او څوک د لیکوالو او ژورنالیستانو د ټولنې په نوم خپل جیبونه ډکوي.

موږ هغه (ښځنومې) لیکوال یا ژورنالیستان هم پېژنو چې په دربارونو کې د سندرو، کمپوز او نڅاوو تر بریده د واکمنو په خدمت کې دي، خو داسې لیکوال هم پېژنو چې سرکښه جهادي قوماندانان او زورور واکمن یې دې ته رامات کړل چې فرهنګي خدمت ته ملا وتړي او خپله پانګه پر لیکوالو ولګوي، ددې دوو کټګوریو لیکوالو ترمنځ باید توپیر وشي، د یوه په خوله کې دومره لاړې وي چې د زورورو په توصیف یې په خوله کې وچې شي، د بل په زړه کې دومره اور او په خوله کې دومره زور وي چې زورور د بېته لپوال کړي چې د کمزوري احترام وکړي او د بېوسو لیکوالو اثار چاپ کړي، علمي مرکزونه جوړ کړي او ربښتینې لیکوال ته د درناوي او مرستې لاس ورکړي.

ډېر تفاوت شته په انسان کې د مانا په لحاظ

واړه مشغول دي ځینې ځان ځینې جهان جوړوي

د هوښیارو او پوه لیکوالو کار همدا دی چې په ټولنه کې شته ظرفیتونه د خپلې ټولنې د خدمت مسیر ته سوق کړي، په تېرو دېرشو کلونو کې، هر لیکوال او سیاستوال، هر ژورنالیست او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

نامه ژورنالیست ټولو ځان ځرګند کړی، چې چا څه کړي او څه کوي؟ موږ هیله لرو چې زموږ لیکوال تر سیاستوالو ځو ګامه دمخه وي، لیکوال باید ددې وس ولري، چې سیاستوال د فرهنګیانو د پالنې او فرهنګي خدمت لپاره استخدام کړي، نه دا چې خبره معکوس کړي. اوس مې له ټولو پښتنو لیکوالو څخه هیله داده، له هرې ممکنې لارې چې وي د ملتپالو کاندیدانو د پیوستون لپاره کوښښ وکړي، د ربښتینو او غوره مالو اشخاصو چې یو د تضاد واټن له منځه وړي او بل تضاد زیاتوي، ددې دواړو توپیر باید وشي.

په پای کې د پخوا په څېر یو ځل بیا خپلو معقولو او سرغندویو پلویانو او ټولو ربښتینو افغانانو ته ډاډ ورکوم، چې زه به هیڅکله داسې کار ونه کړم، چې هغه د افغانستان ملي هویت او د افغانانو ملي ګټو ته زیان ورسوي، له خپلو ټولو ملتپالو او د ملي شعور په ګانه سمبال لیکوالو نه مننه کوم، چې په زغرده یې زما دملي ارمانونو او ملي ایډیالونو ننګه کړې، زه پر دوی ډاډه یم او د دوی دې پر ما ډاډه وي. دا خبره هم د یادونې وړ ده چې کېدی شي په (۴۱) کاندیدانو کې اکثریت یاټول پر سیاسي او علمي مسایلو تر ما ډېر پوهېږي، خو پر دې ویاړم چې د حامد کرزي او ډاکټر اشرف غني په شمول هر یو کاندید، تر خپل ملي درک او احساسه لوړ نه بولم. پټونومو، ببنومو او ښځنومو ((لیکوالو)) او ((ژورنالیستانو)) ټولو ته مې دا چلېنج دی، چې ددې هېواد په هره رسنۍ، هر علمي ډګر، هره محکمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او هر ځای کې چې د هر کورني او بهرني جنايتکار پر ضد، په خوله، په قلم، په لاس، په منطق او هرې وسيلې، مبارزې ته حاضر وي، دا ګز او دا ميدان.

په هېواد کې د اوسني بحران د ختمېدو، د يوه ملي حکومت د جوړېدو او ملي فرهنګ د غوړېدو په هيله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوسنۍ پارلماني ټاکنې= نوی سیاسي سرطان

دا لیکنه د (۱۳۸۹ ل کال) د ولسي جرګې د ټاکنو د نتیجو تر اعلان وروسته شوې ده، هغه وخت چې یادې ټاکنې له زیاتو اعتراضونو سره مخ شوې، ما هڅه وکړه چې ولسمشر کرزی د دې ناعادلانه ټاکنو پر عواقبو ښه خبر کړم، هغه یې د سمون ژمنه هم وکړه، خو په پای کې هېڅ سمون رانغی او زه یې پر هغه مهال دغه یادښت لیکلو ته مجبور کړم.

د افغانستان د اساسي قانون د (۸۳) یمې مادې د یوې فقرې له مخې: ((د انتخاباتو په قانون کې باید داسې تدبیرونه ونیول شي چې انتخاباتي نظام د افغانستان د ټولو خلکو لپاره عمومي او عادلانه استازیتوب تامین کړي.)) په دې ماده کې د (عدالت) عنصر لاهغه وخت تر پښو لاندې شو چې د اساسي قانون د روحیې له مخې د نفوسو په انډول د پارلماني څوکیو وېش مطرح کېده. د ولسي جرګې د (۲۴۹) څوکیو د وېش پر وخت پښتون مېشتو ولایتونو ته تر اصلي استحقاقه (۱۲) څوکۍ کمې ورکړل شوې او (۵) څوکۍ هم د کوچیانو د نفوسو په انډول د هغوی له اصلي حقه راکمې شوې، په بدل کې پنجشېر، پروان او ځینو نورو سیمو ته د خپل نفوس په انډول زیات امتیاز ورکړل شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ولسي جرګې د څوکيو د وېش د دې څرګند ظلم تر څنګ د مشرانو جرګې د انتصابي څوکيو په برخه کې هم، ولسمشر د اکثريت پر وړاندې خپله بې تفاوتي او د اقليتونو پر وړاندې خپله مهرباني په زبات ورسوله، يانې په قصدي او سياسي ډول د ملي شورا په دواړو جرګو کې د پښتنو سياسي حقوق تر پښو لاندې شول. له پورتني ظلم او نورو ناخوالو سره سره بيا هم پښتنو خپل زغم ته دوام ورکړ او په دې هيله چې په هېواد کې د سولې او ثبات په حالت کې به هر څوک خپلو حقه حقوقو ته ورسېږي، چوپتيا غوره کړه، خو دا هيله هغه وخت لا پسې په نهيلۍ بدله شوه او پر عدالت باندې لا نور ګوزارونه وشول چې د جمهور رئيس او څو تش په نامه جهادي مشرانو له خوا د پنجشېر او سېدونکی اسلامي جمعيت او نظار شورا ته يو منسوب شخص د انتخاباتو د مستقل کميسيون د رئيس په توګه وټاکل شو. دې کار د هغه ماين حيثيت درلود چې جمهور رئيس په خپله د افغانستان د يوې ډيموکراتيکې پروسې تر پښو لاندې کېښود. له دې سره جوخت د ټاکنو خپلواک کميسيون بيا د خپلواکۍ مفهوم له لاسه ورکړ، د تنظيمواکۍ او نظار شورا د فاشيستي افکارو پر يو مرکز بدل شو. د فضل احمد معنوي په انتصاب سره ټول هغه ماتې خوړلي ستمي کانديدان، چې په څو تېرو انتخاباتو کې يې ماتې خوړلې وه، بيا له سره وغوړېدل او له ښاغلي معنوي سره په هماهنګۍ يې ځانونه ولسي جرګې ته کانديدان کړل.

د معنوي پر انتصاب سربېره د جمهور رئيس بله غټه اشتباه دا وه، چې د شکايتونو د اورېدو کميسيون يې هم د همدې ډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

اشخاصو پـه لاس کې ورکـړ، احمدضـيا رفعـت چـې د پښـتنو پـر وړاندې يې تعصب له هېڅـا پټ نه دی او د څو کلونو په بهير کې يې د اسلامي جمعيت د سکې د بـل مـخ (ملـي متحـدې شورا) د نـوبتي رئيس په توګه دنده اجرا کوله او هزاره تـوکمی سلطان شاه عـاکفي دواړه يې د انتخاباتي شکايتونو د اورېدو د کمېسـون غـړي کـړل، دوه تنـه بهرنيـان چـې لـه پښـتنو سـره يـې تعصـب څرګنـد دی هـم د کميسيون غړي شول او يو تن تـش پـه نامـه پښـتون (قاضـي شريفي) يې هم ورسره د مشروعيت په خاطر يو ځای کړ چې هغه نـو بيـا هېڅ ډول اجتماعي او ملي فکر نه لري او يوازې د يوه مامورګي حيثيت لري. پـه دې ډول د دوو کميسـيونونو اصـلي واک د داسـې اشخاصـو لاس ته ورغی، چې نه يوازې د هېواد اکثريت پښتنو سره حساسيت او تعصـب لـري، بلکـې د ټـول هېـواد د ملـي هويـت او يـووالي پـر وړانـدې هـم ترخـه سـابقه لـري. د ټـاکنيزو کميسـيونونو د دې ډول ترکيب پـه شـتوالي کـې د عـادلانـه انتخابـاتو ترسره کـول خپلـه يـوه ناعقلانـه او جاهلانـه هيلـه وه. د انتخابـاتي کميسـيونونو د دې ډول ترکيـب جـوړول د افغانسـتان د ملـي يـووالي، عـدالت او ولسـواکۍ پر ضد يو مضر حرکت و. لـه دې حرکت څخـه دا هيلـه نـه کېـده چـې افغانسـتان کـې دې ګـلان وکـړي، ملتپـالو افغانـانو لـه همغـه پيلـه جمهور رئيس او د هغه درباري غوړه مـالانو تـه د دې حرکـت د منفـي نتـايجو پيغـام ور رسولی و، خو هغوی لکه د نورو مهمـو مسـايلو پـه شـان دې مسـئلې تـه هـم پـه مصـلحتي او سرسري سـترګه کتـل. يـو افغان ليکوال جمهـور رئـيس تـه ليکلـي وو: ((هغـه مـاين چـې دې پـه خپلـو لاسـو کېښـود، کېـدی شـي تـر ټولـو لـومړی پـر تاسـو انفجـار

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړي.)) څرګنده خبره ده چې د پاړوګر مرګ له ماره او د ماين پال يا ماين اينښودونکي مرګ اکثره د خپلو ماينونو له لاسه وي. که چېرې د انتخاباتو د دې تنظيمي کميسيون دا لومړنۍ نتيجې او يا وروسته د شکايتونو د کميسيون نورې پښتون ضد هڅې، توطيې او تصفيې ومنل شي، نو څه عواقب، خطرونه او ضررونه به پېښ شي؟ دې احتمالي خطرونو ته به په لنډ ډول اشاره وکړو:

د اکثريت محروميت: په دې ټاکنو کې اکثريت قصداً له سياسي حقوقو محروم شو، دا محروميت همدا سې چوپ نه پاتې کېږي، په يو نه يو ډول غبرګون ښيي، دا غبرګون، د سياسي او نظامي پېښو سبب کېږي او د حقوقو د ترلاسه کولو په دې بهير کې طبعاً د ټولو لپاره د زيان د پېښېدو اټکل شته.

سياسي بې ثباتي: د دوو اقليتونو د ناقانونه او ناطبيعي واک په دې پروسه کې د هېواد سياسي ثبات له منځه ځي او د دولت مخالفينو او ځينو نورو ګاوند يو هېوادو ته د دې زمينه برابرېږي چې د محروميت له دې حالت څخه ناوړه ګټه پورته کړي او په افغانستان کې کورني جنګ ته لمن ووهي.

د هويت خطر: په دې ټاکنوکې داسې اشخاصو ته د برياليتوب امکانات برابر کړای شول چې هغوی د افغانستان د هويت مخالفين دي، هغوی به په پارلمان کې عام ولس ته د خدماتو د وړاندې کولو پرځای د افغانستان د هويت د له منځه وړلو لپاره هڅه او هاند کوي، په لومړي ګام کې دوی کېدی شي د غو لاندې مسايلو ته لمن ووهي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

الف- پښتو نومونه او اصطلاحات دې د حکومت له ادارو څخه لرې شي.

ب- بانکنوټونه ولې په پښتو ژبه دي، په دري ولې نه چاپېږي؟ ولې پرې د احمدشاه مسعود او نورو تنظیمواکانو عکسونه نه شته؟

ج- د افغانستان اساسي قانون ځینې مادې نه منو، ولې په اساسي قانون کې پښتو لومړۍ او دري دویمه ژبه ده؟

د - افغان، د دوی په نظر د یوه قوم نوم دی، په لومړي ګام کې به وړاندیز کوي چې د افغان پر ځای دې (افغانستاني) اصطلاح وکارول شي او بیا به هڅه کوي چې دا نوم چورلټ لرې او د ملت د هر فرد لپاره دې رانه شي او تر هغه وروسته به کوښښ کوي چې د افغانستان نوم پر (خراسان) یا هم کوم بل څه واړوي.

هـ- دوی به هڅه وکړي بیرغ او ملي سرود بدل کړي، د دوی په نظر بیرغ یوه قوم ته منسوبېږي او سرود هم په پښتو ژبه دی.

ط- دابه هم ووايي چې ولې کوچیانو ته د انتخاباتو په قانون کې لس څوکۍ بېلې شوي، دا باید له منځه لاړ شي لکه مخکې چې يې هم دا هڅه کړې وه او دې ته ورته ځینې نور مسایل چې ملي حساسیتونه راپاروي.

په حکومت کې بشپړ واک: یو شمېر حکومتي چارواکي او د پارلمان دا احتمالي ترکیبي متعصبه ډله به هڅه وکړي چې د خپل منځي ائتلافونو له لارې لومړۍ هغه وزیران

(c) ketabton.com: The Digital Library

بريالي کړي چې د دوی له فکر سره همغاړي وي، په پښتنو کې به ځينو هغو وزيرانو ته رايه ورکوي، چې په خته پښتانه وي خو پښتو يې زده نه وي او يا له پښتنو سره کومه خواخوږي نه لري. دا به په حکومت کې د پښتنو ونډه نوره هم صفر ته نږدې کړي.

ولايتي شوراګانې: دوی به په لومړي ګام کې هڅه وکړي، د ولايتي شوراګانو واک زيات کړي او واليان د ولايتي شوراګانو له لارې جمهور رئيس ته ورانديې او هغه يې بيا يوازې د تقرر لپاره لاسليک کړي.

پارلماني نظام: د ولايتي شوراګانو د واک د زياتونې له لارې به دوی د پارلماني نظام لپاره لاره اواره کړي، دا به د دوی په نظر يوه لومړنۍ تجربه وي او بيا به د فدرالي او وروسته به بيا د افغانستان تجزيې ته زمينه برابره کړي.

د اداري واحدونو زياتول: دوی به هڅه وکړي د محلي ارګانونو د اداري په قوانينو کې داسې بدلون راولي چې د هغو له مخې د خپلو سيمو اداري واحدونه زيات او د پښتون مېشتو سيمو راکم کړي.

لويه جرګه: دا ډله به کوښښ وکړي په پارلمان کې د خپل تصنعي او جعلي اکثريت له لارې جمهور رئيس تر ډېر فشار لاندې راولي چې د دوی هر ډول غوښتنې ومني، د دوی د غوښتنو په حالت کې هم، افغانستان د بشپړ بحران خواته ځي او د نه منلو په حالت کې به هم دوی په پارلمان کې په دوو ثلثو ملت ضد قوانين

(c) ketabton.com: The Digital Library

تصـویبوي او هـم کـولای شـي لویـه جرګـه دعـوت کـړي، د جمهـور رئیس د محاکمه کولو وس هم پیدا کوي او په یوه عادي پلمه کولای شي جمهور رئیس محاکمې ته راکاږي، د سترې محکمې رئـیس او لوی څارنوال هم طبعاً د دوی په مزاج برابـر اشـخاص راځـي، نـو کـه جمهـور رئـیس د دوی د هیلـو مخالفـت کـوي د محـاکمې لـه انجـام سره به مخامخېږي او که نه یې کوي د یو عـادي سـمبول حیثیـت بـه لري او د خپلې دورې تر ختمېدو پورې به یې، افغانسـتان د تبـاهۍ لور ته لاړ شي.

حل لاره څه ده؟ کـه جمهـور رئـیس د وروسـتي چـانس پـه توګه غواړي چې ځان او افغانسـتان وژغـوري، نـو حـل لاره داده چـې دا پارلماني ټاکنې پـه بشـپړ ډول ملغـی اعـلان کـړي. د ملغـی کېـدو لپاره په لسګونو څه چې په سلګونو داسې قـانوني او حقـوقي دلایـل موجـود دي چـې د هغـو لـه مخـې دا ټـاکنې بـاطلې او ملغـی کېـدی شي. یو څو دلیلونه به یې دلته د بېلګې په توګه راوړو.

د اساسـي قـانون د (۸۳) یمـې مـادې حکـم چـې پـه ټـاکنو کـې د خلکو پر عـادلانه ګډون ټینګار کوي او دا د ټاکنو د کمیسیون دنـده بـولي چـې د افغانسـتان د ټولـو خلکـو لپـاره عمـومي او عـادلانـه اسـتازیتوب تـامین کـړي، د قـانون دا حکـم پـه بشـپړ ډول تـر پښـو لاندې شوی دی.

- ټاکنې پـه ټـول افغانسـتان کـې رڼـې او شـفافې نـه وې، لـه پـوره درغلیو ډکې وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د انتخاباتو د کميسيون اساسي چارواکي تنظيمي افراد وو، چې د خپل قوم، سيمې، ژبې او سمت لپاره يې قصداً کار کړی، د دوی دغه چلند انتخابات منحرف کړي او د قانون خلاف اجرائت ګڼل کيږي.

ـ د انتخاباتو د کميسيون يو زيات شمېر غړي په تېره بيا د مرکزي کميسيون مشر په خپله په درغليو ککړ وو.

ـ د هېواد په کچه اکثريت قوم د جګړې په پلمه او هم په قصدي ډول په ټاکنو کې له ګډون څخه بې برخې شوی.

ـ د انتخاباتو تر لومړنۍ شمېرنې وروسته هم په قصدي توګه د هېواد د اکثرو پښتنو کانديدانو رايې قرنطين او يا باطلې شوې دي.

ـ که د ټولو په اصطلاح ګټونکو او بايلونکو کانديدانو د رايو شمېر سره پرتله کړو، نو د ګټونکو هغو کېدی شي په سلو کې له (۱۵ - ۲۰) پورې وي، نورې په سلو کې (۸۰-۸۵) رايې د بايلونکو کانديدانو دي، په دې کې که بيا هم د همدې ګټونکو کانديدانو پاکې رايې له ناپاکو هغو جلا کړو، نو کېدی شي په سلو کې لس رايې پاتې شي، ايا په سلو کې د (لس) رايو په خاطر څوک د دې حق لري چې په سلو کې د (۹۰) خلکو حق تر پښو لاندې کړي.

ـ د ټاکنو د خپلواک کميسيون مشر او نورو چارواکو په مستقيم ډول د قانون خلاف د رايې په شمېرنه کې لاسوهنه کړې او د خپلې خوښې کانديدان يې بريالي کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـ د شمېرنې ټوله پروسه له پيله تر پايه شفافه نه وه، د قسمي او ابتدايي نتايجو د اعلان پر وخت هم په ډېټابېس کې شخصاً د کميسيون رئيس او نورو چارواکو ګوتې وهلې.

ـ د ابتدايي نتايجو تر اعلان وروسته، د شکايتونو کميسيون له خوا هم همغه ظلم او قصدي عمل بيا تکرار شوی او يو شمېر نور بريالي کانديدان د هغوی د ظلم ښکار شوي چې هغه هم اکثره پښتانه دي.

ـ د ټولو استعمال شويو رايو په اړه د انتخاباتو د لومړۍ ورځې او د لومړنيو نتايجو د اعلان ترمنځ د رايو تفاوت (يو مليون رايې) ګټل شوی، دا د نړۍ د انتخاباتو په تاريخ کې هغه دروغ دي چې ساری نه لري، د يو مليون کسانو د شمېر په اندول د يو مليون نورو درغليو احتمال هم هېڅکله رد بدلی نه شي.

نو ښه لاره دا ده تر هغه چې په افغانستان کې په بشپړ ډول سوله او ثبات نه وي ټينګ شوي، پارلماني ټاکنې دې نه کېږي.

همدا زړه ولسي جرګه او نوې مشرانو جرګه دې قانوني خلا ډکه کړي. خو که چېرې د اوسنيو ټاکنو دا تقلبي نتيجې ومنل شي نو دا به افغان ولس، افغانستان او دې خاورې سره داسې يو لوی خيانت وي، چې جبيره به يې هېڅ ممکنه نه ښکاري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ننګرهار کې د ولسي جرګې د ټاکنو د نتیجو یو احتمالي انځور

دا لیکنه پر (۱۳۸۹ ل) کال د ولسي جرګې د ټاکنو د لومړنیو نتیجو تر اعلان د مخه شوې وه.

د افغانستان د نورو سیمو په شان په ننګرهار کې هم ټاکنې ترسره شوې، لکه څنګه چې د هېواد په هره سیمه کې د ټاکنو په باب د درغلیو غږونه پورته شوي، ننګرهار هم له دې حالته مستثنی نه دی، دا چې په ټاکنو کې شوې پاکي او ناپاکي به سره بېلېږي او که نه دا نو د ټاکنو د شکایتونو د کمیسیون کار دی، وخت ته به منتظر شو، دا احتمال هم شته چې د شکایاتو د کمیسیون له خوا د سیاسي موخو لپاره د درغلیو په نامه نورې درغلۍ هم وشي، خو زه نه غواړم پر دې ټولو جزیاتو دلته وغږېږم، یوازې غواړم دلته تر ټاکنو وروسته پر رامنځته شوي کمیت لنډه رڼا واچوم:

ما خپله په ننګرهار کې په ټاکنو کې ګډون کړی او د یوه ښارونکي دنده مې هم اجرا کړې ده، ګڼ شمېر مرکزونه مې کتلي او د نږدې اتو مطرح کاندیدانو غتې رایې مې هم له نظره تېرې کړې، د هغو کمپاینرانو او ناظرینو سره مې هم کتلي او د نتایجو

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو پامور شمېر هغه پانې مې هم کتلي چې له بېلابېلو کاندیدانو سره موجودې وې. په دې وجه په دې لیکنه کې د ټاکنو د څرنګوالي او څومره والي په باب داسې یو اټکل کولای شم چې په (سلو کې (اویا) واقعیت ته نږدې وي.

هغه ارقام چې اوس د بېلابېلو کاندیدانو په لاس کې دي او په لویه کچه د هغو د خپلو ناظرینو له خوا هغو ته ورکړل شوي، په دې ارقامو کې نیم په نیمه د مبالغې اټکل شته، په همدې خاطر ننګرهار کې ګڼ شمېر کاندیدان ځان بریالي ګڼي. د ارقامو د لوړتیا علتونه ډېر دي، دلته پرې بحث نه کوم، دلته غواړم په ترتیب سره د هغو کاندیدانو د رایو اټکل وکړم چې د هر معقول، نامعقول، مشروع او نامشروع علت له وجې یې تر نورو زیاتې رایې ګټلې دي.

الف- نرینه نوماندان:

۱- حاجي عبدالظاهر قدیر: د حاجي ظاهر پلویان د هغه د رایو شمېر له (۳۰-۴۰) زرو پورې اټکلوي، خو واقعیت دادی چې کېدی شي حاجي ظاهر له (۹-۱۱) زرو پورې رایې ګټلې وي. د ووټ غټه ساحه یې حصارک، سور رود، جلال اباد ښار، د شینوارو بېلابېلې ولسوالۍ دي او د ننګرهار په نورو سیمو کې یې هم پامور شمېر متفرقه رایې اخیستي دي.

۲- حاجي حضرت علي: د حاجي حضرت علي ووټ شمېر هم کېدی شي حاجي ظاهر ته ورته وي، د ووټ غټه ساحه یې دره نور، ښېوه، د جلال اباد ښار مربوطات او شینواري دي، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ننګرهار نورو سیمو کې یې هم متفرقه ووټ اخیستی دی، کېدی شي په ننګرهار کې حاجي ظاهر یا حاجي حضرت علي په لومړي او دویم مقام کې راشي. د یادونې وړ ده چې حاجي ظاهر او حضرت علي په ننګرهار کې د قوم، زور او زر له درېواړو امکاناتو برخمن دي.

۳- حاجي امیرخان یار: د ننګرهار په محلي سیاست کې نوې څېره ده چې پراخ اقتصادي او ټولنیز امکانات یې کارولي او په لنډ وخت کې یې ځان ډېر مشهور کړ، د رایو شمېر یې له (۸-۹) زرو پورې اټکل کېدی شي، د ووټ غټه ساحه یې د کامې او بټې کوټ ولسوالۍ او د جلال اباد ښار دي، له شینوارو او نورو سیمو څخه یې هم متفرقه رایې اخیستې دي.

۴- انجنیر سید اکرام: انجنیر سید اکرام د ننګرهار په سیاست کې بله نوې څېره ده چې دی هم په ډېر لنډ وخت کې ډېر زیات مطرح شو. انجنیر اکرام هم د امیرخان یار په شان پراخ اقتصادي، اداري او تر یوه حده ټولنیز امکانات کارولي. دده رایه هم د (۸-۹) زرو په شاوخوا کې اټکلېدی شي. کېدی شي په دې دوو کسانو کې یو په درېیم او بل په څلورم مقام کې راشي. انجنیر سید اکرام په جلال اباد ښار او د سره رود په مربوطاتو کې ډېره رایه اخیستې ده، خو بهسودو، روداتو، شینوارو او نورو سیمو کې یې هم پاموړ رایه اخیستې ده.

۵- میرویس یاسیني: میرویس یاسیني بیا هم پراخ مالي امکانات کارولي، پخوانی شهرت،مالي امکانات او تر یوه حده

(c) ketabton.com: The Digital Library

سمه ییز اغېز یې ددې سبب شوي چې دی هم په ننګرهار کې ډېره رایه ترلاسه کړي. د ده رایې هم کېدی شي د امیرخان یار او انجنیر سیداکرام د رایو په حدودو (۸-۹) زرو پورې اټکل شي، ددې اټکل هم شته چې کېدی شي یاسیني یا تر دې دوو دمخه او یا وروسته مقام کې راشي.

۶- فریدون مومند: فریدون مومند سره له دې چې د ټول ننګرهار په کچه مطرح نه دی او په تېر پارلمان کې یې متواتر غیابت د هغه شخصیت او رایو ته سخت زیان اړولی، خو څرنګه چې یو نسبي خان او درووند سړی دی، په خپله ولسوالۍ، سیمه او قوم کې لاهم تر ده څوک محبوب او غښتلی نه شته، نو ځکه یې یو ځل بیا خپل قوم ورته په زغرده رایه ورکړه. فریدون مومند زور او زر دواړه نه دي کارولي او یا هم کېدی شي ډېر کم یې کارولي وي، دده د رایو شمېر له (۷-۸) زرو پورې اټکل شوی. د رایو غټه ساحه یې ګوشتې، لعل پورې او مومندرې ولسوالۍ دي، خو د ننګرهار په نورو سیمو کې یې هم متفرقه ووټ اخیستی دی.

۷- ډاکتر حبیب الله زاخېلوال: ډاکتر حبیب الله زاخېلوال زور نه دی کارولی، خو د پیسو په کارونه کې یې بیا لاسنیوی نه دی کړی. زاخېلوال کېدی شي له (۷۰۰-۷۵۰۰) رایو پورې ګټلې وي. د ووټ غټه ساحه یې روداتو ولسوالۍ ده چې ډېرې رایې ورڅخه اخیستي، د روداتو له ګاونډیو ولسوالیو او نورو سیمو څخه یې هم پامور رایه اخیستې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸- انجنیر عبدالغفار: د اسلامي حزب پخواني غښتلی قومندان و، اوس یې له زور څخه چندان کار وانخیست، خو د پیسو په استعمال کې یې صرفه ونه کړه، په بهسودو، ښېوه او دره نور کې یې تر نورو سیمو زیاتې رایې اخیستې دي، خو په جلال اباد ښار او نورو سیمو کې یې هم متفرقه رایه اخیستې ده.

د رایو عمومي شمېر یې له (۲۰۰۰-۷۰۰۰) پورې اټکل کېدلای شي.

۹- فاروق مېرنی: د زر و زور خاوند نه دی، خو په خپل قوم (خوګیانو) او د ننګرهار په روښنفکره قشر کې محبوبیت لري، څرنګه چې خوګیانو کې اکثره سایټونه وتړل شول، نو دې کار د مېرني ووټ ته سخت زیان ورسوه، خو دې سره سره یې په خوګیانو کې دومره ووټ واخیست چې د خوګیانیو په کچه په دویم یا درېیم مقام کې راځي. خو دا ووټ دومره زیات نه دی. له جلال اباد ښار او د ننګرهار له بېلابېلو ولسوالیو څخه یې هم ووټ اخیستی دی، د ووټ مجموعي شمېر یې له (۲۰۰۰-۲۵۰۰) پورې اټکل کېدی شي.

۱۰- ملک نظیر: ولسي سړی دی، ملک دی، خو وسله هم ګرځوي، پیسې یې هم کارولي خو کمې، په خپله ولسوالۍ (پچیر او اګام) کې یې تر ټولو زیاته رایه ګټلې ده، په خالص فامیلو او د جلال اباد ښار په ځینو نورو سیمو کې یې هم متفرقه رایه اخیستې، د رایو مجموعي شمېر یې کېدی شي له (۵۰۰۰-۲۰۰۰)پورې اټکل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱- پیربخش ګردیوال: د حاجي پیرمحمد ګردیوال زوی دی، حاجي پیرمحمد په خپله سیمه کې د خاص نفوذ خاوند دی. پیر بخش د شمال ټلوالي پخوانی او اوسنی غړی دی، د ننګرهار په نورو سیمو کې هیڅ محبوبیت نه لري، خو په خپله سیمه کې یې د پیسو او زور په استعمال رایه اخیستې، ډېره زیاته پیسه یې کارولې، په (مومندره ګردي غوث) ، لالپوره او ګوشته کې یې ډېره رایه اخیستې، د رایو عمومي شمېر یې له (۵۵۰۰-۷۰۰۰)پورې اټکل کېدی شي.

۱۲- عبدالظاهر ملک بابا: په (دره نور) کې په یوې مشهورې او نسبي کورنۍ پورې اړه لري، له حاجي حضرت علي سره یې سخت رقابت دی. په دره نور کې به یې رایې له حاجي حضرت علي سره یا برابرې او یا لږ څه زیاتې یا کمې وي، یو څه رایه یې له ښېوې او جلال اباد ښار څخه هم اخیستې، لږ څه نوره متفرقه رایه هم لري، د رایو مجموعي شمېر یې کېدی شي له (۵۰۰۰-۵۵۰۰) پورې وي. د یادونې وړ ده چې کېدی شي د پیربخش او ملک بابا رایې د مېړني او ملک نظیر له رایو سره هم مساوي شي.

تر دې وروسته کته ګورۍ کې اټکل کېږي چې عبدالرحمن شمس، ډاکټر عصمت شینواري، امان خیري، سید هاشم پولاد ، فضل مولالتهون، عزت الله حلیمي، رحمن الله دولتزی، زرخان څارن، شېربهادر همت، معلم عاشق الله او فاروق ندیم تر پاتې نورو کاندیدانو یوڅه زیاتې رایې اخیستې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ب- ښځینه نوماندې:

۱ - مېرمن ارین یون: ارین یون په ننګرهار کې د فکري، سیاسي، ټولنیز او اخلاقي نفوذ خاونده ده. د ولسي جرګې په تېرو ټاکنو کې هم د ننګرهار خلکو د خپلې استازې په توګه وټاکله او دا ځل یې هم په ننګرهار کې د ښځینه وکیلانو په ډله کې تر ټولو زیاتې رایې اخیستې. ارین یون په ښېوې ولسوالۍ کې تر ډېرو زورورو کاندیدانو زیاتې رایې ګټلې، د جلال اباد ښار، بهسودو، غني خېلو، بټي کوټ، روداتو، کامې، اچین، مومندرې او کوټ کې هم پاموړ رایې اخیستې. له خوګیانو، سره رود، حصارک، پچیر او اګام، لعلپورې، ګوشتې او دره نور څخه یې هم یو شمېر رایې ترلاسه کړې دي. په مجموعي ډول یې د ننګرهار هرې سیمې څخه یې څه نا څه رایې ترلاسه کړې. د ارین یون د رایو شمېر له (۲۰۰۰-۷۰۰۰)پورې اټکلېدی شي. ارین یون کېدی شي د ټول ننګرهار په کچه په اووم یا اتم پوزېشن کې راشي او د ښځینه کاندیدانو په ډله کې په لومړي مقام کې.

۲ - مېرمن صفیه صدیقي: صفیه صدیقي د ولسي جرګې په تېرو ټاکنو کې د ښځینه وکیلانو په ډله کې تر ټولو زیاتې رایې اخیستې وې، خو هغسې چې د ننګرهار د خلکو هیله وه، دې د هغو غوښتنو ته ځواب ونه شو ویلای، اکثره خلک ترې خوابدي وو، حتی پخوانیو کمپاینرانو یې هم ورسره سخت مخالفت وکړ او نورو کاندیدانو سره ملګري شول. صفیه صدیقي به کامیابه شي، خو د پخوا په انډول په ډېرو کمو رایو. د رایو شمېر یې د (۱۵۰۰-

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۰۰) شاوخوا کې اټکلېدی شي. د ووټ غټه ساحه یې د سره رود ولسوالۍ، جلال اباد ښار و او یو شمېر کمې رایې یې له نورو سیمو څخه هم ترلاسه کړي دي.

۳- مېرمن فرشته انوري: په جلال اباد کې یوه نوې څېره ده، چې پخوا یې د محلي ارګانونو اداره کې د سکرترۍ په توګه دنده اجرا کوله. د محلي ارګانونو د لومړي لاس چارواکو په مستقیم کمک ننګرهار کې کاندیده شوه. د جلال اباد ښاروال ورته په څرګنده او ښکاره ډول کمپاین کاوه، دکمپاین په بهیر کې یې خپل زیات عکسونه چاپ کړل او له ټکس پرته یې د ښار په حساسو ځایونو کې نصب کړل، بې کچه پیسې یې ولګولې ځینې کتونکي یې مالي لګښت له (۱۵۰) زرو څخه تر (۲۰۰) زرو امریکایي ډالرو پورې اټکلوي.. اوازه وه چې د محلي ارګانونو د ادارې له خوا پر محلي ښاروالانو او ولسوالانو فشار راوړل شوی چې هر ولسوال باید ورته لږ تر لږه (۲۰۰) رایې برابرې کړي. داسې اټکل و چې فرشته انوري به په ننګرهار کې تر ښځینه کاندیدانو څه چې تر نارینه وو هم جګه رایه یوسي، خو د انتخاباتو پر ورځ عکسونو، فشارونو او لګښتونو هغسې نتیجه ور نه کړه. چې اټکل یې کېده د. په جلال اباد ښار او د خپل خاوند په پلرنۍ سیمه (هسکه مېنه) کې یې یو څه رایې واخیستلې او نورې یې له ځینو نورو سیمو څخه په متفرقه ډول ترلاسه کړې. د ټولو رایو شمېر یې د (۱۸۰۰)پورته اټکلېدی شي. د فرشتې د کامیابۍ چانس شته، خو نه په هغومره رایو چې اټکل یې کېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴- سایمه خوګیانۍ: د ولسي جرګې په تېرو انتخاباتو کې یې پامووړ شمېر رایې ګټلې وې، خو ولس ته د پاملرنې پرځای یې خپل شخصي ژوند ته ډېره زیاته توجه وکړه، نو ځکه خو ولس ترې سخت خوابدی و. زیات اټکل و چې سایمه خوګیانۍ به په مطلق ډول ناکامه شي، خو خاوند یې ورته یو ځل بیا مټ ورکړ او په خپله پلرنۍ سیمه (کوټ) ولسوالۍ کې یې ورته په ډېر مهارت په یوه مرکز کې نږدې (۵-۶) سوه رایې ور برابرې کړې. ځینې رایې له خوګیانو او یو شمېر نورې یې له جلال اباد ښار څخه ترلاسه کړې او یو کم شمېر نورې متفرقه رایې یې له نورو سیمو. په دې وجه اوس د سایمې خوګیانۍ د بیا کامیابېدو اټکل هم کېدلای شي.

۵- مېرمن نجیبه ساپۍ: د ننګرهار د ښېوې ولسوالۍ اوسېدونکې ده، یوه درنه او باعزته مېرمن ښکاري، کمپاین یې ډېر مناسب و، باعزته تصویرونه یې چاپ کړي وو، یوې درنې او روښنفکره کورنۍ پورې اړه لري، د خپلې سیمې (نوجو) په نرینه او ښځینه سنترونو کې یې پامووړ شمېر رایې اخیستې دي. په جلال اباد ښار او ځینو نورو سیمو کې یې هم متفرقه رایې اخیستې، د ټولو رایو شمېر یې د همدې (۱۲۰۰-۱۵۰۰) حدودو کې اټکلېدی شي.

۶- مېرمن لیلما حکمي: مېرمن حکمي د ننګرهار د سره رود اوسېدونکې ده، په ننګرهار کې نوې څېره ده، دومره شهرت نه لري، په کمپاین کې هم ډېره ښه ونه ځلېده، د ننګرهار د خلکو د وکالت لپاره ولاړه ده، خو په پښتو سمې خبرې نه شي کولای،

(c) ketabton.com: The Digital Library

کمپاین یې د خپل خاوند له خوا ، چې د کلیو د پراختیا رئیس دی، د نسب او نفوذ خاوند دی، پرمخ وړل کېده، د ملي پیوستون د ځینو شوراګانو په مرسته یې ځینې رایې ترلاسه کړي دي. کېدی شي د ټولو رایو شمېر تر (۱۲۰۰-۱۵۰۰) واوړي.

له ارین یون پرته چې د ښځو لومړنی سیټ یې خپل ځان ته خوندي کړی، نور پاتې درې سیټونه: صفیې صدیقي، فرشتې انوري، سایمې خوګیانۍ، نجیبې ساپۍ او لیلما حکمي ته پاتې دي، له دې پنځو مېرمنو څخه به درې تنه نور پاتې درې سیټونه راخپلوي. تر دې پورته مېرمنو وروسته نادره ولي، نورزیه (پخوانۍ نورزیه اتمر)، ډاکتره رمزیه محمدي او حسیبه سادات هغه مېرمنې دي چې ویل کېږي تر نورو پاتې مېرمنو به یې رایې لږ څه زیاتې وي، خو د بریالیتوب چانس یې کم ښکاري.

که د انتخاباتو د کمیسیون او یا د شکایتونو کمیسیون له خوا په ننګرهار کې د کوم یو یا څو کاندیدانو رایې قرنتین شي او یا له محاسبې ووځي، نو په هغه حالت کې کېدی شي پورتنی اټکل بله بڼه خپله کړي، خو که رایې لکه څنګه چې کاربدلي همداسې وشمېرل شي، نو په سلو کې (۷۰) اټکل کېږي چې پورتنی اټکل له واقعیت سره سمون وخوري. ددې امکان هم شته چې د پورتنیو کاندیدانو د رایو په یاد شمېر کې څه ناڅه بدلون راشي خو دا بدلون به هم متناسب وي، د یو، دوه یا دریو تنو په تغیر سره کېدی شي بریالي کسان به همدا وي چې پورته یې یادونه وشوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتانه او د هالبروک تعبير

دا ليکنه پر (۱۳۸۹ل) کال هغه مهال شوې وه چې (ريچرد هالبروک) د پښتنو په اړه يو ناسم نظر څرګند کړ، دا ليکنه په کابل کې د امريکا سفارت کلتوري برخې ته د برېښنا ليک له لارې ورولېږل شوه. سفارت ډېر ژر د امريکا د حکومت رسمي نظر څرګند کړ، د (هالبروک) خبرې يې د هغه شخصي نظر وباله، نه د امريکا د حکومت رسمي نظر

د افغانستان لپاره په امريکايي سياستوالو کې (هالبروک) هغه څېره ده، چې د خپل ماموريت له پيله يې له يوې عقدې او کينې سره کار پيل کړ. هالبروک او د هغه بل ملګری (ګالبريټ) چې په ځينو هېوادونو کې د هغو د طبعي سياسي جوړښت د بدلولو قهرجنه تجربه لري، غوښتل يې په افغانستان کې هم دا تجربه تکرار کړي. په افغانستان کې د دوی هڅې له څو کلونو راهيسې روانې وې، خو څرګونه يې هغه وخت لاپسې ولګېدل چې د جمهوري رياست ټاکنې پيل شوې. هالبروک او ګالبريټ به په ساعتونو ساعتونو له (ډاکتر عبدالله عبدالله) سره پر مجلسونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

تېرول او لکه د يوې کورنۍ د غړو په څېر به يې يو بل سره مجلسونه کول. هالبروک او ګالبريټ تر دې دمخه په يوګوسلاويا او عراق کې د بحرانونو، قومي او مذهبي شخړو لامل ګرځېدلي وو او ګالبريټ خو د عراق د اختتام لپاره لومړنۍ ذهني نقشه هم انځور کړې وه. هغه کتاب (the end of Iraq) (د عراق خاتمه) چې د ګالبريټ په قلم ليکل شوی، پر ټولو ملتپالو عراقيانو د ناسور ټپ په شان لګېږي، په همدې خاطر خو يې په عراق کې دده د ماموريت کمپله ټوله کړه. ګالبريټ څو موده دمخه د بي بي سي د نړيوال سرويس په يوه مناظره کې چې په (دوحه) کې جوړه شوې وه او په ژوندۍ بڼه له بي بي سي ټلويزيون څخه خپرېدله، يو ځل بيا څرګنده کړه؛ تر څو چې په افغانستان کې د نظام بڼه بدله نه شي، هلته ثبات نه راځي، د ده په نظر د نظام د بڼې بدلون هغه مانا ورکوي چې په ډېرې اسانۍ او مهارت سره د واک طبعي جوړښتونه خپل واک مصنوعي سرچينو ته پرېږدي، يانې د وسايلو او امکاناتو ماهرانه استعمال ددې سبب کېږي، چې سياسي واک په اسانۍ سره له اکثريت څخه اقليت ته ولېږدي، هغه هم په داسې شرايطو کې چې په افغانستان کې د اقليتونو د حقوقو د ساتنې په پلمه د کورنيو او بهرنيو مدعيانو غوا لنګه ده. هالبروک د جمهوري رياست د ټاکنو پر دويمه ورځ چې د رايې شمېرنې اساسي بهير لا پيل شوی نه و، د افغانستان د جمهوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریاست په ماڼۍ کې پر کرزي نیوکه وکړه، چې په پښتون مېشتو سیمو کې درغلي شوې ده. ده په ځانګړي ډول (ننګرهار) ته ګوته ونیوله، دده په نظر په ننګرهار کې اصلاً دومره نفوس نه شته، نو ولې دومره خلک رایه واچوي؟ هالبروک هغه وخت د ډاکتر عبدالله، نظار شورا او نورو هېواد دښمنو عناصرو تر تبلیغاتو لاندې دومره کوچنی شوی و، چې اصلاً د افغانستان لوی او واړه ولایتونه، ګڼ مېشتې سیمې او نور تړول یې له یاده وتي وو، ما چې هغه وخت د هالبروک منطق ته وکتل چې ولې یو لوی او ګڼ مېشته ولایت په کم نفوسه ولایت کې حسابوي، هغه وخت مې اندېښنه نوره هم زیاته شوه، چې نه والله ددې سړي په ذهن کې نورې خبرې دي. ګالبریت په خپله مخه لاړ، خو هالبروک لا بیا هم د افغانستان لپاره په امریکایي ماموریت کې د واک و ځواک څښتن دی. ویل کېږي چې د جمهوري ریاست تر ټاکنو دمخه پر ښاغلي کرزي د هالبروک او نورو امریکایي سیاستوالو یو شرط دا و چې یو به (لویه جرګه) نه راغواړي او بل به له طالبانو سره د سولې خبرې نه کوي.

له رښتیني لویې جرګې څخه د دوی وېره دا وه چې کېدی شي دا جرګه د امریکا د پوځي شتوالي د قانونیت خبره راولاړه کړي او له طالبانو سره د خبرو د پیلېدو وېره دا وه چې کېدی شي په دې کار سره سوله راشي، بیا به د دوی اوږدمهالي پاتې کېدو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلمه پاتې نه شي او هغه ستراتيژيک هدفونه چې دوی يې لري، هغو ته به زيان ورسېږي. خير په هر ترتيب، سره له دې چې نه پر دې وخت د رښتينې لويې جرګې د جوړېدو امکان و او نه هم په داسې شرايطو کې چې د دولت ټول حساس امنيتي ارګانونه د شمالټلوالې په واک کې دي، له طالبانو سره د رښتينو خبرو پيلول عملي بڼه لري. شمالټلواله په هېڅ قيمت دېته حاضره نه ده چې د سولې او عدالت په بدل کې خپل نامشروع واک له لاسه ورکړي، خو په هر ډول امريکايانو وېره احساسوله.

د ښاغلي هالبروک او ښاغلي کرزي ترمنځ نورې ډېرې داسې ترخې خبرې تبادله شوې چې لاتراوسه د رسنيو مخ ته نه دي راوتلې، خو په هر ډول له دې ټولو خبرو څخه داسې استنباط کېږي، چې امريکا غواړي په سيمه کې د خپلو هدفونو د بري تر وخته پاتې شي او تر هغه وخته د جګړې غځول د دوی يوه اړتيا ده. دا چې لر او بر پښتون ولې ددې جګړې قرباني دی، ددې يو علت دا دی چې د روسانو تر يرغل وروسته د پښتنو سياسي او قومي اډانه کمزورې شوه، دا قوم د سيمې او نړۍ په کچه داسې کوم دوست نه لري چې د دوی اواز نړۍ ته پورته کړي، سياسي، علمي کدرونه يې هم کم دي، نړيوال روابط يې هم کمزوري دي، ټول ګاونډي هېوادونه يې دښمنان دي، جګړې يې اقتصاد ډېر کمزوری کړی، له پوهې او عصري زده کړې هم محروم پاتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوي، نو ځکه خو هر کورني او بهرني یرغلګر، کس او ناکس ته ددې لاره اواره ده چې پر پښتنو بلوسه وکړي.

د همدې تسلسل په لړ کې ښاغلي هالبروک یو ځل بیا څه نوي زهر وشیندل د پښتنو په باب یې یو ناوړه تعبیر وړاندې کړ او یو ځل بیا یې خپله پټه کینه څرګنده کړه. ښاغلي هالبروک د خپلې کینې په څرګندولو سره دومره مخې ته لاړ چې ان روسانو هم د خپل لسکلن اشغال په کلونو کې د پښتنو پر وړاندې دومره سپین سترګي نه وه کړې او دومره ستغ الفاظ یې نه وو کارولي. هغوی سره له دې چې د پښتنو نږدې دوه ملیونه کورونه ړنګ، په ملیونونو یې مهاجرت ته اړ او په ملیونونو نور یې شهیدان کړل، خو بیا یې هم هېڅکله دومره په زغرده خپله کینه د رسنیو پرمخ نه وه څرګنده کړې. د (ګلوبل پوسټ) د راپور له مخې ښاغلي هالبروک د مارچ پر ۵ نېټه (هاروارډ فوروم) ته په خپله وینا کې څرګنده کړې چې: ((امریکا د افغانستان د سولې او ملي پخلاینې په پروسه کې شامله نه ده، طالبان د پښتني ټولنې زېږنده دي او په هره کورنۍ کې داسې څوک شته چې له طالبانو سره تړاو لري، افغان ولسمشر حامد کرزی هم پښتون دی، ځکه خو نوموړی غواړي له طالبانو سره سوله وکړي.))

په پورته څرګندونو کې هالبروک د سولې بهیر ردوي، جګړې ته ترجیح ورکوي، پښتانه طالبان بولي او لازیاتوي چې: ((طالبان

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پښتانه لکه د غالیو د تارونو په شان یو بل سره اوبدل شوي دي...» او کرزی ځکه له طالبانو سره د سولې بهیر تعقیبوي چې ګني پښتون دی. دلته غواړم ښاغلي هالبروک ته د افغاني په تېره بیا د پښتني ټولنې د طبعي جوړښت په باب ځو ټکي څرګند کړم:
لومړی دا چې پښتانه اساساً افراطي خلک نه دي، غېږه يې پراخه او اوسېله يې د امریکا تر دنګو ماڼیو هم لوړه ده. افراطیت، اخوانیزم او طالبیزم ستاسو د سیاستونو نتیجه وه، چې دلته خواره شول. اخوانیت او افراطیت مو د روسانو پر ضد د جګړې لپاره د یوې وسیلې په توګه پیاوړی کړ او طالبانیزم مو د خپلو اقتصادي ګټو په خاطر له سعودي عربستان او پاکستان سره په تفاهم کې رامنځته کړ او په دواړو حرکتونو مو زموږ د ټولنې طبعي جوړښت او مسیر ته زیان ورسوه؛ د واک طبعي سرچینې مو زیانمنې او تصنعي سرچینې مو رامنځته کړې. دا چې ستاسو خپله رامنځته کړې پدیده ټول عمر ستاسو په ګټه نه تمامېږي، دې کې زموږ د مظلوم ملت ګناه نه شته، دا ستاسو خپله اشتباه ده. اسامه او نور ستاسو د حرکتونو په نتیجه کې پر افغانستان رانازل شوي وو، کله چې پښتنو د همدې جهادي تنظیمونو تر سیوري لاندې د روسانو پر وړاندې جګړه کوله، نو د اتلولۍ فلمونه به يې تاسې په سینماګانو کې ننداري ته وړاندې کول، مهرباني وکړه خپل سینمایي ارشیف ته مراجعه وکړه. اسامه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاسو په لاربښوونه د روس پر ضد جګړه کې د یو لوبغاړي په توګه مطرح شو. پښتون بېچاره خو د جګړې په سیند کې ډوب و، هغه میډیا نه لرله چې خپلې اتلولي وځلوي، همدا تاسې وئ چې د هرې پردې رنګ ته مو بل رنګ ورکولای شو. د روس د تپل شوې جګړې داستان چې ختم شو، نو تاسې د شوروي له احتمالي یرغله بې غمه او پر ارام خوب ویده شوئ، خو زموږ ملت ته مو ددې مجال ور نه کړ چې خپل زخمونه بېرته وګنډي او خپل شلېدلي ګرېوان راټول کړي، بیا مو د جهاد په نامه (اوه سري) او (اته سري) ښاماران پرې رانازل کړل، هره ورځ به یې ددې وطن په سلګونو پېغلې او ځوانان تر ستوني تېرول. بیا چې کله د (یونیکال) او (بریډاس) کمپنیو سیالۍ پیل شوې، په سپین لباس کې مو تور ذهنیت بیا پر دې ټولنه واکمن کړ، خو کله چې ستاسو په اند یې زیان تر تاسو در ورسېد، نو بیا درباندې ځمکه سره شوه، پرته له دې چې لږ له تعقل او زغم څخه کار واخلئ د هوا تر څپو مو هم تېز پر افغانستان راودانګل. دلته مو بیا هغه مړه او نیم ژواندي لړمان، ماران او ښاماران بیا راژوندي کړل چې تر دې دمه لا طالبانو دا ولس ترې بېغمه کړی و، ټول په ځمځو کې ننوتي وو. تاسو بیا هغه راژوندي کړل، څه مو د الوتکو تر وزرونو لاندې او څه مو د خپلو ټانکونو پر سرونو باندې تر کابله را ورسول. په (بن) کې مو یو تصنعي کنفرانس چې زموږ د ولس د

(c) ketabton.com: The Digital Library

چوپ اکثریت اکثره قاتلین په کې ناست وو، جوړ او د سیاسي واک اساسي کیلي مو د هغو په لاس ورکړه. هغوی ته مو وویل چې موږ مو تر شا ولاړ یو، واک چلوئ، د خپلو پیسو سیلاو مو پرې را خور کړ، خو دوی ددې پرځای چې په دې پیسو زموږ د ولس زخمونه درمل کړي، خپل ځانونه یې پرې وپړسول؛ د ولسواکۍ په نامه یې دکانونه او مارکیټونه خلاص کړل، نوې ډلې ټپلې یې جوړې کړې، هر چا ببرته خپلې هغه پخوانۍ یارانې راتازه کړې؛ د روس ګوډاګیان د روس، د ایران د ایران او نور د نورو خواوو ته لاړل. هغه وخت دوی ټولو په پټه ستاسو پر ساده ګۍ خندل او په هره خصوصي غونډه کې به یې ویل: «یاره موږ به فکر کاوه چې دا امریکایان به ډېر هوښیار وي دا خو ډېر ساده خلک دي، پیسې د دوی دي او کارونه زموږ خپل دي...» خپلو اصلي بادارانو به یې ویل: «ښه طلایي چانس دی؛ امریکا په افغانستان کې زموږ د هدفونو د پلي کولو لپاره پیسې لګوي...» تاسې کله هم دا موضوع درک کړې چې په افغانستان کې تاسې د ځمکې پرمخ کار کوئ، خو ایران او روسیه تر ځمکې لاندې؟ ایا دا دې کله درک کړې چې د افغانستان په دولتي ادارو په تېره بیا په کابل کې له هرو پنځو کسانو شخه یو یا دوه یې ایران ته ژمن دي؟ ایا ته پر دې پوهېږې چې ستاسو د پیسو په زور په اصطلاح ازاده افغاني میډیا کې ایراني مفکوره ځلېږي؟ تا شخه یې ذهن

(c) ketabton.com: The Digital Library

دومره اخيستی چې پر دې اصلي خطرونو نه پوهېږي، خو همدا وايي چې: ((د هر پښتون په کور کې يو طالب شته)) او بل کرزی ولې يادوي؟ ته نه پوهېږې چې هغه څومره واک لري؟ او پښتنو ته يې څه ورکړي؟ د پښتنو له زړه خو کرزي ته وينې څاڅي، د کرزي خو يوازې په انتخاباتو کې پښتانه يادېږي، د واک پر وخت يې نه يادېږي، تاسې خو تل داسې کړي چې د کرزي پر وړاندې داسې يو څوک ودروئ چې زموږ ولس له مجبوريت او ناچارۍ څخه کرزي ته رايه ورکړي. ستاسو په خپلو رسنيو کې اعلان وکړ چې د ملي پوځ په سلو کې (۲) عسکر پښتانه دي، څه فکر کوئ هغه پوځ چې په سلو کې يې (۲) عسکر پښتانه وي، نو چې په ټيټه کچه دا حال وي په پورته پوړيو کې به څه حال وي؟ ايا پښتون چې په خپل هېواد کې له دغسې يو محروميت سره مخامخ وي، څه فکر کوئ چې دا حالت به د نفرت کوم پړاو ته رسېږي؟ له ښاغلي هالبروک څخه مو خو په دې ګيله نه ده چې ولې مو وژني، ولې مو کورونه بمباروي، ولې مو د طالب په نامه ګوانتانامو ته بيايي، ځکه موږ خو هسې هم له دې ډول غمونو او تراژيديو سره عادت يو؛ يتيم هسې هم په ژړا پوخ وي، له روسانو څخه مو کله ګيله وکړه چې اوس به يې د (هالبروک) په شان امريکايانو څخه وکړو، خو له ده ښاغلي څخه مو په دې ګيله ده؛ هغه څوک چې زما نه دي نو ولې يې زما په نامه يادوي او يا ولې ما د هغو په نامه يادوي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

طالبان د پښتنو په سیمه کې ښوونځي سېزي، پلونه نړوي، ښوونکي وژني او پوهنځي له منځه وړي او پښتانه له سلګونو محرومیتونو سره مخامخوي، د ژوند ټول اساسي امکانات ورڅخه واخلي، خو تاسې بیا هغه د پښتنو استازي بولئ او یا د پښتنې ټولنې زېږنده پدیده. ایا که امریکا کې کوم ګوند، ډله یا د سرزورو یو ګروپ ستاسو ښوونځی یا پوهنځی او درملځی در وسېزي او مور بیا په نړیواله کچه هغه د امریکایانو په نامه یاد کړو چې دا د امریکایانو استازي کوي، نو تاته به څومره زور درکړي؟

جمهور رئیس کرزی ولې یادوي؟ یو زیات شمېر پښتانه په دې نظر دي چې د ده په واکمنۍ کې خو پښتانه دومره وځپل شول چې د چنګېزخان په عصر کې هم نه دي ځپل شوي، نو د هغه دا سمبولیک واک بیا ولې د پښتون په نامه محاسبه کوې؟ یانې تاسو په خپل هېواد کې د کوم داسې انتخابي ولسمشر چې د خپلې واکمنۍ پر مهال یې د هغو سیمو یا ښارونو خلک چې تر ټولو زیاته رایه یې ولسمشر ته ورکړې وي، خو تر ټولو زیات هغوی په حکومت کې له خپلو حقوقو محروم شوي وي، بېلګه لرئ؟ پوره باور دی چې نه یې لرئ، نو چې نه یې لرئ دا ډول ولسمشران هم باید د پښتنو د استحقاق په جم کې محاسبه نه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښاغلی «هالبروک»! بله خبره: تاسو چې وایئ: «د هر پښتون په کور کې یو طالب دی»، نو ایا ستا دا نیت دی، خو دا مانا نه ورکوي جګړه تر وروستي افغانه پورې وغځېږي؟ ځکه که ستا په وینا؛ په هره پښتنه کورنۍ کې یو طالب وي، نو پښتانه خو اوس د ځمکې پر مخ تر شپېتو ملیونو تنو پورې رسېږي او تاته خو به زموږ کلتور معلوم وي، چې د کورنۍ هر غړی په بل سر ورکوي، نو بیا خو ته یوازې له طالبانو سره نه جنګېږې، بلکې شپېتو ملیونو پښتنو سره جنګېږې، ایا تاسو دومره زورور یاست او یا دې له لوی خدای(ج) څخه کوم فرمان راوړی، چې دا شپېته ملیونه خلک به ټول وژنئ، که ددې نیت لرئ نو بیا خو داسې عام وژنه نه هېټلر کړې، نه چنګېز او نه د نړۍ پرمخ کوم بل چا. نو بیا به دې ته هم د بشري حقونو د تامین او دیموکراسۍ الفاظ کاروې؟

ښاغلی هالبروک! تاسې اوس پر همغه خطرناکه لار روان یاست چې تر تاسو شل کاله مخکې روسان پرې روان وو. هغوی هم دلته له اکثریت پښتنو سره دښمني پیل کړه، کورونه او کلي یې ور وران کړل او تاسو هم همغه کارونه پیل کړي، هغوی هم یوه محدوده ډله او لړکي واک ته ورسول او تاسې هم همغه مسیر تعقیبوئ، د هغوی نتیجه خو هغه شوه چې پښتانه یې هم تباه کړل او خپله امپراتوري یې هم ړنګه کړه، تاسې هم کېدی شي پر همغه برخلیک اخته شئ! هیله ده په افغانستان کې د شوروي لښکرو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو قطعاتو د مشر ستر جنرال الکساندر مایوروف لیکلی اثر: ((په افغانستان کې رښتیا څه تېرېدل؟)) په دقت سره ولولئ، هغه لیکلي وو: ((د افغانستان جګړې زموږ لپاره د هغه خښ شوي ماین حیثیت درلود، چې یوې لویې امپراتورۍ پرې پښه کېښوده او په پای کې درې ورې شوه.)) نو مخکې تر دې چې ستاسو امپراتوري د شوروي امپراتورۍ پر برخلیک اخته شي، ښه به وي چې په خپلو خبرو، ویناوو او عمل کې پوره دقت وکړئ، د یوه ملت د تباهۍ اسباب مه برابروئ چې ستاسو د تباهۍ اسباب برابر نه شي. مه پښتنو ته غمونه کره او مه خپل هېواد ته!

کوهي مه کنه د بل سړي په لار کې
چېرې ستا به د کوهي په غاړه لار شي
رحمان بابا

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان او عربي متحده امارات
ګډې وجې او مشترکې ګټې

دا ليکنه پر (۱۳۸۵ل) کال شوې وه، هغه وخت مې په کابل کې د اماراتو سفارت اړوندو کارکوونکو ته ورولېږله، خو چا پرې سر ونه ګراوه.

افغانستان او عربي متحده امارات هغه دوه اسلامي هېوادونه دي چې د ګډ کار، تفاهم او ګډو ګټو ډېر زيات مشترک ټکي لري. که د دواړو هېوادونو د سياستوالو له خوا يوه پراخه، دقيقه او هر اړخيزه ستراتيژي جوړه شي، نه يوازې به ددې دواړو هېوادونو ملي ګټې تامين او غښتلې شي، بلکې د منطقې سياسي ثبات ته به هم ډېره ګټه ورسېږي. څرنګه چې د افغانستان په دولت کې له ګاونډيو او اسلامي هېوادونو سره د مناسب چلند په باب يوه دقيقه او ملي ستراتيژي نه شته نو ځکه لکه څنګه چې لازمه ده، د عربي هېوادونو په تېره بيا د عربي متحده اماراتو له سياسي، مذهبي او اقتصادي قوت څخه د افغانستان په بيا رغونه او پرمختګ کې لکه څنګه چې لازمه وه، ډېره ګټه نه ده پورته شوې. ددې دواړو هېوادونو ترمنځ ډېر مشترک ټکي شته چې که پاملرنه ورته وشي دواړو هېوادونو ته يې ګټه او خير رسېدلای

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي. دلته به د ځینو هغو ټکو چې د دواړو هېوادونو ملي ګټو ته زیان پېښوي او هم ځینو هغو ټکو ته چې دواړه هېوادونه سره وصلوي په لنډیز سره نغوته وکړو:

۱- **په سیمه کې د ایران ناکنټروله قوت:** ایران داسې یو هېواد دی چې اوس په سیمه کې د سیاسي، اقتصادي او پوځي قوت په توګه مطرح کېږي. د ایران ناکنټروله قوت طبعاً نه یوازې غربي نړۍ، بلکې د ایران ګاونډیو هېوادونو له هغې جملې څخه افغانستان او عربي متحده اماراتو ته غټ ګواښ دی. ایران غواړي د سیمې ګاونډیو هېوادونو ته د شیعه مذهب، فارسي ژبې او ایراني فرهنګ له لارې نفوذ وکړي، افغانستان کې دوی اوس فوق العاده، مذهبي، کلتوري، سیاسي او پوځي مداخله کوي، عربي هېوادونه هم په اینده کې له دې مداخلې څخه خوندي پاتې کېدی نه شي، خصوصاً له مذهبي مداخلې څخه، نو که افغانستان او عربي نړۍ په تېره بیا د عربي متحده ایالاتو سیاستوال په دې برخه کې یوه اوږد مهالې ستراتیژي جوړه کړي نو د ایران د مداخلې او مضر قوت په مخنیوي کې به مهم رول ولوبوي. د افغانستان او عربي متحده اماراتو لپاره یو ښه طلایي چانس دادی چې اوس د نړۍ اکثره ځواکمن هېوادونه، په تېره بیا غربي نړۍ د ایران مخالفان دي، د هغوی له ملاتړ او پاملرنې څخه هم په دې برخه کې ښه مرسته اخیستل کېدلای شي.

۲- **د پاکستان پوځي قوت او د پراختیا غوښتنې سیاست:** یو شمېر عربي هېوادونه، پاکستان سره د " اسلامي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخوت" له مخې ښه مناسبات لري او پاکستان هغوی ته ځان داسې معرفي کوي چې د اسلامي نړۍ يو قوت او طاقت دی. خو پاکستان د عربي نړۍ له اسلامي روحيې څخه د خپل ځان د تقويې او ګاونډيو هېوادونو کې د پراختيا غوښتنې سياست د پرمخبيولو لپاره کار اخلي. دوی د افغانستان تضعيف غواړي او بيا له دې لارې د منځنۍ اسيا سرچينو ته ځان رسوي. پاکستان په خپله اينده ستراتيژۍ کې دا هم غواړي چې د چين په مرسته " ګوادر بندر" جوړ کړي او دا بندر د دوبۍ په شان د يوه ازاد بازار او مارکيټ شکل غوره کړي او په دې ډول د منځنۍ او سويلي اسيا اقتصادي مارکيټ راخپل او کنترول کړي. دا کار به اينده کې ددې سبب شي چې له پاکستان څخه يو غټ اقتصادي قوت جوړ شي او له دې قوت څخه به د افغانستان د کمزورۍ لپاره لازياته ګټه پورته کړي. د " ګوادر بندر" نه يوازې د پاکستان د اقتصادي تقويې سبب ګرځي، بلکې ددې عامل هم ګرځي چې د (دوبۍ) او د اماراتو د نورو بندرونو اقتصادي ارزښت کمزوری کړي او په اوږده مهال کې هغو ته ډېر زيان واړوي. نو پاکستان او ايران دواړه افغانستان او عربي متحده اماراتو ته په اوږده موده کې پراته خطرونه دي چې مخکې تر مخکې ددې خطرونو علاج په کار دی.

۳- د افغانستان او عربي متحده اماراتو مذهبي پيوستون:

افغانستان هغه سني مذهبه مسلمان هېواد دی چې له مذهبي پلوه له عربي نړۍ او عربي متحده اماراتو سره پيوستون

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري. که څه هم ایران غواړي په افغانستان کې د شیعه اقلیت د تقویې له لارې د افغانستان د سني مذهبه ټولنې رنګ بدل کړي او له مذهب نه د یوې سیاسي وسیلې او د خپلې پراختیا غوښتنې سیاست د یوې الې په توګه ګټه پورته کړي، خو اوس هم د افغانستان څرګند اکثریت له عربي نړۍ او عربي متحده اماراتو سره خپل مذهبي او پخوانی دودیز پیوستون غواړي او عربي نړۍ د خپلو مذهبي لارښوونو لپاره د تقلید مرجع ګڼي. سږ کال په کابل کې په دوو بیلابیلو ورځو کې د شیعه او سني مذهب پر بنسټ دلوی اختر او نورو ورځو لمانځل د ایران د مذهبي مداخلې او پرمختګ بل غټ ثبوت دی. عربي متحده امارات چې اوس په عربي، اسلامي او ټوله نړۍ کې د ښه لوړ موقف او ښه اقتصاد خاوند هېواد دی او له سیاسي پلوه با اهمیته ملک ګڼل کېږي، له افغانانو سره په افغانستان کې د ایران د مذهبي – سیاسي نفوذ د مخنیوي په لاره کې ډېره مرسته او هم نورې نړۍ ته د ډپلوماتیکو چینلونو له لارې د ایران دمداخلې او د افغانانو د مظلومیت حالت ور په ګوته کولای شي.

۴- **ژبني او کلتوري روابط:** افغانستان او د عربي متحده امارات او ټوله عربي نړۍ پر مذهبي پیوستون سربېره ژبني او کلتوري روابط هم لري. افغانستان کې د نړدې ټولو مقدسو مذهبي ځایونو، شخصیتونو او مسجدونو نومونه، دهمغو نومیالیو دي چې عربي نړۍ پورې اړه لري او د اسلام د مقدس دین په خپراوي کې یې ډېر زیات زیار ګاللی دی، عربي ژبه نه یوازې د ټولې اسلامي نړۍ د پیوستون ژبه ده، د افغانانو لومړۍ مذهبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژبه هم ده او د افغانانو هر کور او کلي ته يې لاره پيدا کړې.
ايران غواړي په افغانستان کې د اکثريت ژبې (پښتو) او د اسلامي نړۍ د ژبې (عربي) دواړو پر ضد هڅې پيل کړي، په مذهبي برخه کې يې د لسګونو مدرسو ترڅنګ د لسګونو مليونو ډالرو په لګښت د شيخ محمداصف محسني تر چتر لاندې د " جامعه خاتم النبين" په نامه يوه لويه مدرسه جوړه کړه او د خپلې فارسي ژبې د پراختيا لپاره پر لسګونو اخبارونو سربېره، د يو شمېر تلويزيونو له لارې غواړي خپله ايراني ترمينالوژي او ايراني فارسي په ټول افغانستان کې مروجه کړي.

ايران هر کال په لسګونو مليونه ډالره د خپل کلتوري سياست د پراختيا او تطبيق لپاره په افغانستان کې مصرفوي. نو داسې يو هېواد چې په نورو اسلامي هېوادونو کې د ناوړه مداخلې او پراختيا غوښتنې نيت لري، د هغه پر وړاندې د ګډې مبارزې ترسره کول پر ټولو اسلامي هېوادونو په تېره بيا پر افغانستان او متحده عرب اماراتو لازم دي.

۵- د افغانستان په دولت او سياسي ډلو کې د عربي نړۍ مخالفين:

د افغانستان په دولت کې او تر دولته بهر يو شمېر داسې اشخاص، کړۍ او ګروپونه شته چې هغه هم د افغانستان د ملي ګټو، هم د هېواد له اکثريت پښتنو او هم له عربي نړۍ سره سخت مخالفت لري. دا کسان اکثره د ايران، روسيې او ځينو نورو ګاونډيو هېوادونو له خوا تمويلېږي، او هغوی يې سياسي او اقتصادي ملاتړ کوي، مرکزي دولت دېته نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرېږدي چې پر ټول هېواد واکمن شي، د افغانستان بهرنی سیاست د ایران، روسیې او ځینو نورو له خوا ځارل کېږي او نه غواړي چې عربي نړۍ سره د افغانستان روابط ډېر ښه او پیاوړي شي. ایران په دې برخه کې دومره بریالی شوی چې د خپلو افغاني شبکو، ګروپونو یا تنظیمونو پواسطه یې غربي نړۍ هم د اکثریت پښتنو او عربي نړۍ پرضد له ځان سره ملګرې کړې ده. دوی داسې یوه فضا رامنځته کړې او غربي نړۍ ته یې هم دا تصور ورکړی چې هر (پښتون) یا هر (عرب) مانا (طالب) او یا (القاعده) دی. د تروریزم له دغې ناوړه ټاپې څخه اوس تر ډېره حده ایران او په هغه پورې ځینې تړلې افغانې ډلې ګټې پورته کوي، افغانستان او عربي متحده امارات باید داسې مشترکې هلې ځلې وکړي چې هم د غربي نړۍ ذهنیت بدل کړي او هم هغه ناوړه ګټه چې ایران یې له دې حالت څخه اخلي، ددې ناوړه ګټو مخنیوی وکړي.

که په افغانستان کې د ایران او روسیې د پټو او ښکاره مداخلو د مخنیوي لپاره د افغانستان دولت د خپلو ملي ګټو او عربي هېوادونه، په تېره بیا عربي متحده امارات د خپلو ملي ګټو پر بنسټ چې دا دواړه له یوې واحدې مرجعې څخه تهدیدیږي، د یوې اوږدې، ژورې او واقعي ستراتیژۍ د جوړولو له لارې هڅې ونه کړي، نو نه یوازې به افغانستان د ایران تر سخت سیاست، کلتوري او مذهبي نفوذ لاندې راشي، بلکې عربي نړۍ ته به هم سخت ګواښونه او خطرونه پېښ کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ دلته څو مهمو ټکو ته اشاره وکړه چې دواړو هېوادونو ته د ورپېښو خطرونو پر بنسټ په ګوته شوي دي ، د افغانستان او عربي متحده اماراتو ترمنځ د ښو همکاريو او نېکو روابطو ډېرې خواوې شته چې کېدی شي د عمومي ستراتيژۍ ديوې برخې په توګه نورو جزئياتو ته هم اشاره وشي، خو دلته يوازې څو مهمو ټکو ته اشاره وشوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د طالبانو له مشرتابه څخه څو هیلې

دا لیکنه پر (۱۳۸۸ل) کال هغه مهال وشوه چې یو پخوانی تیټ پوړی طالب چارواکی له زابل څخه کابل ته راغلی و، ما سره یې وکتل، شونډې یې وچې، رنګ یې الوتی او تور ژیړې نیولی و، سخت ناروغه و، طالبي یې پرې اېښې وه، په خپل کور کې اوسېده، ما ترې د پخوانیو لوړ پوړو چارواکو پوښتنه وکړه، هغه وویل، اکثره یې ژوندي دي، زیاتره یې په کوټه کې دولتي خو له داخل سره هم تماس لري، که کوم پیغام لرې د بېلابېلو اشخاصو په لاس یې ورسولای شم. ما دغه لیک ورته ورکړ چې متن یې دلته کټ مټ وړاندې کوم.

د طالبانو مشرانو ته السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته!

لکه څنګه چې ټولو ته څرګنده ده افغانستان له یو لړ داسې مشکلاتو سره مخامخ دی، چې ټول افغانان باید د هغو په حل کې یو بل ته لاسونه سره ورکړي. افغانان که په هر نظر وي خو چې د لویو مشکلاتو په حل کې یو بل سره همکاري ونه کړي، هېواد یې له لاورانۍ او ویجاړۍ سره مخامخېږي. ځینې مشکلات داسې دي چې طالبان او د هغو مشران یې په حل کې مرسته کولای شي، نو ځکه خو د طالبانو او د هغو د مشرانو پام دې لاندې مشکلاتو ته را اړوو او هیله ورڅخه کوو، چې د هغوی په حل کې خپل اسلامي او ملي مسولیت ادا کړي:

۱ - **د قومي مشرانو وژنه:** د افغانستان په یو شمېر سیمو کې چې هلته طالبان هم حضور لري، د قومي مشرانو د وژنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیستماتیکه لړۍ روانه ده، که چیرې دا کار د طالبانو له خوا کیږي، نو د طالبانو له مشرانو څخه هیله کوو چې دا لړۍ ژر تر ژره بنده کړي، ځکه د قومي مشرانو وژنه هیواد له سخت بحران سره مخامخوي او که چیرې د طالبانو په نامه د نورو کړیو له خوا دا ډول عمل ترسره کیږي، نو طالبان او د طالبانو مشران یې باید مخنیوی وکړي او په دې اړه دې خپل نظر په ډاګه څرګند کړي.

۲- د ښوونځیو سوځونه: د ښوونځیو سوځونه او تړنه د هیواد لویه تباهي ده. له طالبانو څخه هیله کوو چې په جدي ډول د ښوونځیو د رنګولو او سوځولو مخه ونیسي.

۳- د ماینونو ایښودل: په ځینو سیمو کې په زراعتي ځمکو، لارو، کوڅو او نورو استوګنو سیمو کې ماینونه ایښودل کیږي، ماین د انسان د دایمي او پټ دښمن په توګه پاتې کیږي، هیله ده طالبان ددې ډول کارونو مخه هم ونیسي.

۴- د امریکایانو پوځي اډې: که چیرې طالبان په افغانستان کې د امریکا د پوځي اډو مخالفت وکړي، نو امریکایان به د طالبانو د پخوانیو مخالفینو په مرسته او همدارنګه د ګاونډیو هیوادو د ځینو کړیو په ګډو هلو ځلو دا کار وکړي، نو په داسې یو حالت کې به دا کار د افغانانو لپاره په ډیر زیات زیان تمام شي، خو که طالبان ددې کار مخالفت ونه کړي او یا ځان غلی کړي، نو کیدی شي دا کار افغانستان ته په ګټه تمام شي. هدف دادی چې د طالبانو د مخالفت ګټه باید د طالبانو او افغانستان مخالفینو ته لاړه نه شي. که د امریکایانو تر پاتې کیدو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته طالبان وروسته بیا د اډو مخالفت کوي پر هغه مهال بیا مخالفینو ته ډېره ګټه نه رسېږي.

۵- افغانستان کې د سعودي او ترکیې رول: سعودي عربستان او ترکیه ستر اسلامي هېوادونه دي، د سولې په برخه کې د دوی رول د افغانستان په خیر دی، طالبان که دې هېوادونو ته په درنه سترګه وګوري، نو دا کار افغانستان ته په ګټه دی.

۶- نوی پارلمان: افغانستان کې د نوي پارلمان له جوړېدو سره نوې ستونزې راټوکېږي، یو شمېر کړی شته چې افغانستان د فدرالیزم خواته بیايي، طالبان باید دې ډول لویو خطرونو ته متوجه وي.

په درناوي

محمد اسمعیل یون

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو تریخ او خوږ لیک

یادښت: د غبرګولي پر اتمه نېټه؛ د شنبې ورځ د غرمې ډوډۍ پرمهال خبر شوم، چې جمهور رئیس له ځینو ډلمشرانو سره تر سلامشورو وروسته پرېکړه کړې، چې ښاغلی برهان الدین رباني د سولې د ملي مشورتي جرګې د رئیس په توګه انتصابوي، ددې خبر په اورېدو سره د غرمې ډوډۍ راباندې ډېره ترخه شوه، سملاسي مې دا لیک ولیکه، جمهور رئیس ته مې پر همغه ورځ د څو تنو هغو اشخاصو په لاس ولېږه، چې هغه ته هر وخت د ورتګ لاسرسی لري، له نېکه مرغه جمهور رئیس ته پر همغه ورځ دا لیک ورسېد او ښه خبره لا دا چې ولسمشر په خپل کور کې دا لیک له پیله تر پایه لوستلی و، ماښام راته د ټلیفون په ذریعه خبر راکړ شو، چې رئیس صیب ډېر په قهر دی او سبا (یکشنبې ورځ غرمه) یې غوښتی یې.

د یکشنبې ورځ غرمه له ښاغلي سرمحقق زلمي هېواد مل سره یوځای ورغلم. د توقع خلاف جمهور رئیس ماسره دومره نېک او صمیمي چلند وکړ، چې ما یې هېڅ هیله نه لرله. له اخلاصه ډکه غېږه یې راکړه او په غوږ کې یې راته وویل: ((ډېر ګلالی لیک دې راته رالېږلی و، اوس نو راځه چې زه درته خپله کیسه بیان کړم)). ولسمشر ډېرې اوږدې او دردونکې خبرې وکړې، خپل مجبوریتونه یې یو په بل پسې بیان کړل، کورنۍ او بهرنۍ توطیې، خپل امکانات او ځواک یې ټول موږ ته څرګند کړل. د جمهور رئیس مجبوریتونه او د افغان ولس پرضد د پټو توطیو څرنګوالی یو بېل بحث دی چې بیان یې بېل زمان

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مکان غواړي، د کتنې وروستي ټکي دا وو، چې ولسمشر خپلو مجبوریتونو ته ګوته نیوله او ما د عدالت د تطبیق غوښتنه کوله، د ظالمانه او ناعادلانه مجبوریت او سالم عدالت ترمنځ ډېر واټن او تضاد موجود و. یوه نیمه بجه د جمهور رئیس له دفتره راووتم او د سولې ملي مشورتي جرګې د دفتر پر لوري لاړم، ټوله ورځ راباندې غمېدلې تېره شوه.

د دوشنبې ورځ د لویې جرګې کېږدی، ته یو زیات شمېر راغلي استازي له دې احتمالي پرېکړې خبر شول، ټولو سخت تشویش څرګند کړ او دا کار یې جرګې ته یو ستر ګواښ وباله.

د چار شنبې ورځ د ملي مشورتي جرګې لومړی پرانیستونکې ورځ ده، که چېرې جمهور رئیس د استاد رباني په باب خپلې احتمالي پرېکړې ته عملي بڼه ورکړي، نو پوهېږم چې زیات تشویشونه او اندېښنې به راوټوکوي. ما خپله اندېښنه لاوار دمخه د خپل لیک او کتنې له لارې جمهور رئیس ته څرګنده کړې ده. غواړم خپل ملت سره هم په دې اړه خپل درد شریک کړم او په دې ډول د یوه عادي افغان په توګه تر خپل وروستي وسه خپل مسولیت ادا کړم. دا دی دا لیک له دې یادښت سره یوځای ستاسو مخې ته ږدم.))

یو تریخ او خوږ لیک

د افغانستان د اسلامي جمهوریت قدرمن جمهور رئیس ته!
تر ټولو دمخه سلامونه او نېکې هیلې!

له بېلابېلو سرچینو څخه خبر شوي یو، چې ستاسو له خوا، ښاغلي پروفیسور برهان الدین رباني د سولې د ملي مشورتي

(c) ketabton.com: The Digital Library

جرګې لپاره د رئیس په توګه انتصابېږي. که دا خبره واقعیت ولري، نو دا کار به نه یوازې د سولې د ملي مشورتي جرګې ارزښت له صفر سره ضرب کړي، بلکې د جرګې د کار دوام به هم ناممکن کړي، داسې یو شخص چې د کابل په ورانۍ او د افغانستان په تباهۍ کې پوره پوره لاس لري، د جرګې د رئیس په توګه د هغه انتصاب، خپله د جرګې له ارزښت، عنعنې او ماهیت سره سل په سلو کې تضاد لري.

دې جرګې ته د ((سولې ملي مشورتي جرګې)) نوم ورکړل شوی، دا تنظیمي جرګه نه ده چې کوم تنظیم سالار او جنګسالار یې په راس کې واقع شي. د جرګې د رئیس په توګه د رباني انتصاب به د مخالفینو او نړیوالې ټولنې هغه منطق لاپسې قوي کړي، چې وايي: ((ستاسو حکومت د څو تنو فسادګرو او جنګسالارانو په لاس کې دی.)) طالبان او د اسلامي جمعیت نور پخواني او اوسني مخالفین به په ډېر پیاوړې دریځ کې راشي او دا جرګه به هسې د باد بنګه وبولي، ټول پښتون قوم به چې هسې هم ستاسو په اته نیم کلن حکومت کې د محکومیت د اور بټۍ ته لوېدلی، د جرګې په راس کې د رباني غوندې د یوه متنازعه شخص انتصاب پر خپلو حقوقو یو بل تېری وګڼي او نور به هم په سیاسي انزوا کې راشي. ستاسې په حکومت کې تراوسه پورې درې مهمې جرګې (بېړنۍ لویه جرګه، د اساسي قانون لویه جرګه او امن ګډه جرګه) تېرې شوي، ددې درې واړو جرګو مشري له پښتنو څخه واخیستل شوه، دا ددې مانا ورکوي چې پښتانه د افغانستان په سیاسي صحنه کې د فعال حضور حق نه لري. د قوم په نوم اسلامي

(c) ketabton.com: The Digital Library

جمعیت او ځینو نورو اقلیتونو ته چې کوم امتیازات ستاسو د واک په اته نیم کلنه دوره کې ورکړل شوي، د افغانستان څه چې د نړۍ په تاریخ کې ساری نه لري، ستاسو معاونین چې د جمهوري ریاست په دواړو دورو کې ستاسو تر وزرونو لاندې د پښتنو په رایو راغلل، پر هره تنګه او سخته ورځ ستاسو پر وړاندې ودریدلي، خو پښتون قوم چې یوازې په انتخاباتو کې تاسو ته د رایو اچونې پر وخت تر بل هر چا زیات ظاهریږي، په حکومت کې یې ونډه په واقعي مانا د بل هر چا په تناسب کمه ده، حتی ټوله نړیواله ټولنه هم پر دې اعتراف کوي، چې د جګړې یو علت په حکومت کې د پښتنو محرومیت دی. دا حالت نور په هیڅ وجه د زغملو نه دی، چې مخالفین دې ستاسو په حکومت او سیاست کې دومره امتیاز واخلي، چې هم ستاسو مخالفت وکړي او هم د افغانستان ملي ګټو او ملي یووالي ته زیان واړوي، تر ټولو دردوونکې خبره بیا لا داده؛ دا ټول امتیازات ستاسو له خوا ستاسو په قلم او ګوتو هغوی ته ډالۍ کیږي، هغوی له دې سیاسي، اقتصادي او پوځي امتیاز څخه ګټه اخلي، خپل موقف قوي کوي او بېرته ستاسو او ټول ملت د ملي ګټو پر وړاندې ودریږي. که رباني، محقق، اکبري، انوري، عطامحمد او نور ستاسو خپلېدلی، نو په تېرو اتو کلونو کې به دې په دې بې شمېره امتیازاتو راخپل کړي وای، ستاسو په لاس د افغانستان دې ډول مخالفینو ته په ورکړل شویو امتیازاتو کې د ټول ملت حق دی، هیله ده دا امتیاز پر ملت وویشل شي، نه پر څو تنو جنګسالارانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تنظیم سالارانو، چې تلویزیونونه یې د نورو په پیسو او دسیسو چلېږي او افکار هم په کې د نورو خپرېږي.

دا یو بل تریخ حقیقت هم باید درته په ډاګه کړم: کوم پښتانه چې ستاسو په حکومت کې دي او د ملي شعور خاوندان دي، هغوی هم ځان په دې حکومت کې دومره محروم احساسوي چې حد او برید نه لري، هیله ده د هغو رایه ورکوونکو د حیثیت اعادې ته هم لږ پام وکړئ چې د جمهوري ریاست د دواړو دورو په ټاکنو کې په سرومال تاسو سره ودرېدل، خو ستاسو په حکومت کې د همدې جنګسالارانو د زیاتې ونډې له امله یې اوس نه سر خوندي دی او نه مال، عجیبه خبره داده: همغه جنګسالاران او تنظیم سالاران، چې په هره مهمه سیاسي او اداري غونډه کې یې تاسو حضور حتمي بولئ، سهارنۍ او غرمنۍ هم درسره یو ځای خوري او ستاسو پر دسترخوان راټول دي، همغوی تر هر چا زیات په خپلو رسنیو کې ستاسو پر ضد نیوکې کوي او هغه ډول الفاظ درته کاروي چې قلم یې له لیکلو شرمېږي، خو دې سره سره هره ورځ بیا هم په دربار، امتیاز او کاروبار کې ډېر محترم دي. زه د هغو کسانو په جمله کې یم چې په تېرو اتو کلونو کې مې د خپل وس تر وروستي بریده په هېواد کې د سیاسي عدالت د تامین په خاطر منډې ترړې کړې او اوس لا ستاسو په حکومت کې د یو ((ماموري)) په توګه ستاسو (ترڅنګ) خو تر تا (ډېر لرې) کار کوم، دا ماموریت دې ماته زهر شي چې زه به یې د افغانستان د ملي ګټو خلاف کاروم او خپلو شخصي ګټو ته به ترجیح ورکوم، زه حاضر یم چې لومړی ما د دربار له دې عذابه خلاص کړې او بیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړیسې متصل ټول جنګسالاران، تنظیم سالاران، فسادګر او د اووګونو، اته ګونو او نورو لسګونو تنظیمونو پنډتان او سیاسي سوداګر، په چټکۍ سره له دې حکومته رخصت کړې، چې خلک په ارامه فضا کې تنفس وکړي او د سوکالۍ وږمه پرې ولګیږي.

اوس د افغانستان پنځه ویشت ملیونه وګړي، نږدې دوه زره زورواکو، رسمي او نارسمي ټوپکوالو یرغمل کړي، ددې دوه زره کسانو زیاترو د همدې حکومت په امکاناتو ددې ولس پر ستوني پښه ایښې ده، که دوی سره د حکومت امکانات نه وي، نو ولس په ډېره اسانۍ سره د دوی سابه په مالګه کولای شي.

وخت کم و، د تنظیم سالارانو غونډې وخت پر وخت ستا د ملاقات زمینه موږ ته نه میسریږي، نو ځکه مې درته دا (تریخ) خو (خوږ) لیک ولیکه، هیله ده لومړی د سولې ملي مشورتي جرګه له رباني، رباني خېلو او نورو تنظیم سالارانو وژغورئ او بیا نور ټول افغانستان.

په ډېر درنښت

محمد اسمعیل یون

د ګران او خوږ افغانستان یو خواخوږی

۱۳۸۹ل کال د غبرګولي ۸ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېنوا او ټول افغان

دا لیکنه د (۱۳۸۹ل) کال په بهیر کې د اطلاعاتو او کلتور وزارت له خوا د (بېنوا) او (ټول افغان) د وېبپاڼو د بندولو په اړه شوې او پر همغه مهال ولسمشر کرزي ته ورلېږل شوې وه.

د افغانستان محترم جمهور رئیس ته!

ټاکل شوې ده د اطلاعاتو او کلتور وزارت د وزیر له خوا، په دې پلمه چې (بېنوا) او (ټول افغان) وېبپاڼو یو ناسم خبر خپور کړی، دا سایټونه وتړل شي. که دا نېت او هیله عملي شي، نو دا به نه یوازې د رښتینو او ازادو رسنیو پر فعالیت یو دروند ګوزار وي، بلکې د قومي او ژبني تبعیض داسې یوه څرګنده بېلګه به وي، چې هېڅوک به پرې بیا پرده ونه شي غوړولای. عجیبه خبره داده چې (بېنوا) او (ټول افغان) سایټونه په دې پلمه تړل کېږي چې یو ((ناسم خبر)) یې خپور کړی، که څه هم همغه خبر بېرته همدې سایټونو اصلاح کړی هم دی. خو بیا یې هم د دې سایټونو د تړلو پرېکړه کړې ده. د دې سایټونو د بندولو خبر په داسې حال کې خپرېږي چې په دې بله خوا کې بیا هره ورځ په لسګونو راډیوګانې، چاپي خپرونې، شخصي ټلویزیونونه او وېبسایټونه د افغانستان د هویت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تخریب، د هېواد د تجزیې او ملي شخصیتونو د سپکاوي په باب خپرونې کوي، هغو ته هېڅ نه ویل کېږي. دا نو بیا د تبعیض داسې یوه بېلګه ده چې په جنوبي افریقا کې یې هم ساری نه دی لیدل شوی. که چېرې ددې وېبسایټونو د بندولو په باب د اطلاعاتو او کلتور وزیر دا نیت یا پرېکړه عملي شي، نو د هېواد د اکثریت فرهنګیانو او قلموالو غوځ غبرګون به راوپارېږي، په هغه حالت کې به یې ټول مسولیت د څو زورواکو او څو پردیپالو فرهنګي چارواکو پر غاړه وي.

وما علینا البلاغ

محمد اسمعیل یون

د افغاني فرهنګ

یو مینوال او لېوال

(c) ketabton.com: The Digital Library

د انتخاباتو کمیسیون او درغلي

دا لیکنه پر (۱۳۸۹ل) کال د ولسي جرګې تر ټاکنو وروسته شوې او په یادو ټاکنو کې د ټاکنو د کمیسیون درغلیو ته نغوته کوي.

۱- استعمال شوې رایې هغومره نه دي چې دوی ویلي دي.

۲- د هر ولایت مجموعي استعمال شوې رایه، په هغو کې باطله، قرنطین شوې او پاکه رایه له یو بل څخه نه ده تفکیک شوې، د پاکو رایو مجموعي شمېر هم نه دی معلوم او د ټولو رایو مجموعي شمېر هم.

۳- که له سره په هر ولایت کې د ټولې استعمالو شویو رایو شمېر قید شوی وای، کېدی شي د درغلیو مخه تر یوه حده په دې نیول شوی وای، چې د انتخاباتو کمیسیون د خپلې خوښې کاندید ته په اسانۍ رایه نه شوه زیاتولای، دا کار به ورته ډېر مشکل و، خو اوس ورته لاره خلاصه ده.

۴- د انتخاباتو د کمیسیون د لومړۍ او وروستۍ ورځې ارقامو ترمنځ یو ملیون تفاوت او د کابل د رایو په شمېر کې هم جوت توپیر ښکاري.

۵- ډېټابیس له تخنیکي پلوه نیمګړی دی، د ډېټابیس دویم سرور د جمهوري ریاست د رایو مرکزونو او رایو محلونو په حساب برابر شوی، خو اوس چې په پارلماني ټاکنو کې په رایو محلونو کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو څه تغیر راغلی، د ډیټابیس لومړی سرور ټول محلونه جذبوي، خو دویم همغه محلونه جذبوي چې په ډیټابیس کې قونسل (ځایګی) یا خونه لري.

۶- یوازې د څو لومړنیو ورځو په بهیر کې د (T.B) فورمو سکېن شوې بڼه په انټرنیټ وښودل شوه، چې هغه هم په ډېر تکلیف ډاونلوډ کېدله او په ټول افغانستان کې د (فیفا) په شمول چا د دې امکان نه درلود چې د (T.B) فورمو دا بڼه ځانته پرنټ کړي او بیا یې له اعلان شویو رایو سره پرتله کړي. ان خپله د انتخاباتو او شکایاتو د کمیسیون مسولین هم د دې وس نه لري چې له خپل دفتره بهر د T.B فورمو اصلي بڼه له اعلان شویو رایو سره پرتله کړي.

۷- د انتخاباتو کمیسیون په تېره بیا په مرکزي دفتر کې په سلو کې (۷۵) کارکوونکي د تنظیمي او قومي ملاحظاتو پر بنسټ غوره شوي، چې دا برخه یې اکثره د نظار شورا، جمعیت فکري خط تعقیبوي چې اوس یې ډاکتر عبدالله عبدالله په یوه نوې بڼه استازي کوي.

۸- د انتخاباتو کمیسیون د انتخاباتو د قانون د محتویاتو خلاف په اکثرو مهمو پوستونو کې خپل خپلوان، خپل تنظیمیان او د خپلې سیمې خلک مقرر کړي چې دلته یې یو څو د بېلګې په توګه یادوو:

- د IT سرپرست رئیس، شفیق احمد د کاپیسا له ولایت څخه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

- محمد سمیع، د ډېټاسنټر کوارډیناتور یا مسول له پنجشیر څخه.
- ډاکتر کامران، د ډېټابېس ډیولفر، چې د شفیق احمد خپلوان او د کاپیسا ولایت دی.

د یادونې وړ ده چې دا درېواړه موقتي کارمندان دي، په داسې حال کې چې دا حساس پوستونه د اداري اصلاحاتو د کمیسیون له خوا مقررېږي، خو ښاغلي فضل احمد معنوي دا له دې پروسیجر پرته په خپل زور مقرر کړي دي.

- د معنوي حقوقي مشاور، سریر برمک له پنجشېر څخه.
- امنیتي مشاور، له پنجشېر څخه.
- بشیر فاروق یو بل چارواکی، له پنجشېر څخه
- امنیتي یاور، مبین خیرخواه، له پنجشېر څخه
- حفیظ هاشمي، د دفتر رئیس له پنجشېر څخه.

په مجموعي ډول یوازې په ډېټا انټري کې د ښاغلي معنوي خپل خپلوان او د پنجشېر سیمه وال تر پنځوسو کسانو پورې رسېږي.

- ډاکتر مهدي چې پنجشېر څخه دی تېر ځل یې له کابل څخه ځان کاندید کړی و او د معنوي نږدې خپلوان دی، دا ځل یې د معنوي په ملاتړ له بغلان ولایت څخه ځان کاندید کړ، د ډاکتر مهدي یو ورور (امان الله تجلي) د شکایتونو د اورېدو کمیسیون د تحقیق د رئیس په توګه مقرر شو، چې د ډاکتر مهدي پر درغلیو پرده وغوړوي.

۹- لومړني نتایج د ورځې تر ماښامه تکمیل شول، ځینې کاندیدان چې په دې لست کې شامل وو، په انتخاباتو کې د ځینو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مامورینو له خوا ورته خبر راغی چې سبا لست اعلانېږي، خو لست کې د شپې یوولس بجې تغیر راوړل شو او سبا اعلان شوي لست بله بڼه غوره کړې وه.

۱۰- حفیظ منصور د معنوي سیمه وال او د یوه تنظیم خلک دي، زیات اسناد موجود دي چې هغه رایې نه درلودلې، خو معنوي د «مارشال» فهیم او نظار شورا د نورو مشرانو په مخکني تفاهم او غوښتنه هغه په وچ زور په بریالیو کاندیدانو کې راوړ.

۱۱- د سید حسین انوري په اړه د لوی ثارنوال رسمي غوښتنلیک د معنوي له خوا رد شو، لوی ثارنوال غوښتي وو چې انوري ناقانونه وسلې لري، تر هغه چې دا وسلې تسلیم نه کړي، په ټاکنو کې د ګډون حق نه لري، خو معنوي د هغه ملاتړ له امله چې انوري له ډاکتر عبدالله څخه په تېرو ټاکنو کې کړی و، انوري له لیسته حذف نه کړ او هم یې په ټاکنو کې هغه سره ډېره مرسته وکړه.

۱۲- په ګڼ شمېر ولایتونو کې د اکثریت پښتنو پر وړاندې رهبري شوي حرکتونه ترسره شوي، د هغو رایه په قصدي ډول له محاسبې وتې، د اکثریت پښتنو ترڅنګ د ازبکو، ترکمنو، بلوڅو او ځینو نورو قومي لږکیو پر وړاندې هم له تعصب څخه کار اخیستل شوی. یوه انتخاباتي حقوقي پروسه پر یوه منظم سیاسي جریان بدله شوې ده.

۱۳- لکه څنګه چې د انتخاباتو کمیسیون د سیاسي او تنظیمي اشخاصو په منګولو کې پرېوت، دغسې د شکایتونو کمیسیون هم له سیاسي غرضنو او مرضونو خوندي پاتې نه شو. بناغلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمدضیا رفعت ددې کمیسیون د غړي او ویاند په توګه خپل سیاسي غرض او مرض پټ نه شو کړای، رفعت مخکې تر دې د (ملي متحدې شورا) په اصطلاح نوبتي رئیس و. دا شورا د حفیظ منصور، ډاکتر مهدي او ځینو نورو له خوا جوړه شوې ده، احمدضیا رفعت د معنوي ترڅنګ د دې کسانو په ناقانونه کامیابۍ کې لوی لاس درلود. رفعت په هرات او د افغانستان په نورو سیمو کې د تقلب په نامه په لوی لاس او د تبعیض له مخې یو شمېر بریالي کاندیدان ناکام او د یو شمېر نورو ملتپالو د بریالیتوب مخه ونیوله.

۱۴- د انتخاباتو ټوله پروسه په تېره بیا د انتخاباتو تر ورځې وروسته چې د انتخاباتو واک له ولس څخه د انتخاباتو د کمیسیون لاس ته ورغی د دوو میاشتو په بهیر کې ډېره زیاته درغلي وشوه، د یوه کاندید د بریالي کېدو قیمت تر (۴) لکو ډالرو پورې ورسېده، په شهزاده سرای او دوبۍ کې معاملې شوې، په شهزاده سرای کې ((خدمات پولي عقاب تابان)) کې چې د پنجشېریانو یوه صرافي ده، له لسګونو کاندیدانو سره پټې معاملې وشوې.

یادښت:

د رایو غټ توپیرونه:

- لومړۍ ورځ مجموعي: (**۵۷۷۲۱۰۵**)
- څو ورځې وروسته: (**۴۳۳۲۸۷۱**)
- لومړۍ ورځ: (۷۲۲) محلونه قرنطین وګڼل شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

- لږ وروسته: (۵۴۲) محله
- د غزني د ابتدايي رايو په شمول اوسنی با اعتباره رايې:(۳۹۵۵۸۴۹)
- په نهايي نتيجه کې باطلې شوې رايې: (۱۸۶۲۸۵)
- له باطلو رايو پرته د نهايي او ابتدايي رايو توپير:(۲۰۵۲۵۶)
- د باطلو رايو په ګډون د نهايي او ابتدايي رايو ترمنځ توپير: (۱۸۹۷۱)
- د ناکامو کانديدانو د ټولو رايو مجموعه: (۲۵۷۴۴۳۳)
- د بريالي ګڼل شويو کانديدانو د ټولو رايو مجموعه: (۱۴۰۶۵۸۶)
- د ناکامو او برياليو ګڼل شويو کانديدانو د رايو ترمنځ توپير: (۱۲۰۹۷۳۹)
- د لومړۍ ورځې د ټولو اعلان شويو رايو او د بريالي ګڼل شويو کانديدانو د ټولو رايو ترمنځ توپير: (۴۳۳۲۸۷۱)

په مجموعي ډول د لومړۍ ورځې د اعلان شويو او د دويمې ورځې د اعلان شويو رايو ترمنځ ځرګند توپير ليدل کېږي، له دې پرته د دويمې ورځې د اعلان شويو رايو او همدارنګه د وروستيو با اعتباره رايو ترمنځ هم ډېر توپير موجود دی.

او داسې نورې ګڼې نيمګړتياوې او درغلۍ چې هره برخه يې پوره څېړنه غواړي، خو که دا هر څه په ډاګه هم ثابت شي څه نتيجه ځکه نه ورکوي چې د کميسيون مشر له داسې سياسي ملاتړه برخمن دی چې په هر حکومتي او سياسي کار کې د ويټو حق لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځئ چې حقیقتونه بیان کړو!

پر (۱۳۹۰ل) کال ما له (افغان جرمن انلاین) ویبپاڼې سره یوه ځانګړې مرکه کړې وه، ددې مرکې ځوابونه تر یوه حده د لیکنې بڼه لري. دلته یې کټ مټ وړاندې کوم.

پوښتنه: تاسو په یوه لیکنه کې د رسنیو تنظیمي امپراتورۍ ته اشاره کړې، دغه امپراتوري څومره پیاوړې ده؟ د بیان د ازادۍ لپاره څومره ګواښ جوړوي او کوم ډول سیاسي یا تنظیمي ډلې په کې ګډون لري؟

ځواب: د طالبانو نظام تر ړنګولو وروسته په مطلق ډول هغه اشخاص او ډلې واک ته ورسول شول، چې د طالبانو مخالفین او د امریکایي ائیتلاف کورني غړي وو، دوی مخکې تر مخکې د پښتنو د سیاسي، ټولنیزې او کلتوري کمزورۍ لپاره کار کاوه او یو شمېر ګاونډي هېوادونه یې تر شا ولاړ وو. د (طالب) له نامه او (امریکایي) ځواکه یې ناوړه ګټه پورته کړه او د پښتنو د ځورولو، کړولو او کډوالولو لپاره یې تر وروستي بریده کار وکړ، دوی پخوا هم له رسنیز ځواک او تبلیغاتو څخه ډېره ګټه اخیستله او دا ځل نو سیاسي او پوځي واک هم ورسره مل و، لکه د نورو واردو شویو شیانو په څېر یې له وارد شوې ډیموکراسۍ څخه هم اعظمي ګټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورته کړه او د رسنیو ډګر یې هم راخپل کړ. څو ډوله رسنۍ په دې ترڅ کې راوټوکېدې: حکومتي رسنۍ، انجویزې رسنۍ، ازادې رسنۍ، د ازادو رسنیو په نوم نا ازادې رسنۍ او تنظیمي رسنۍ. له شکلي پلوه اورېدنۍ رسنۍ، لیدنۍ رسنۍ، چاپي رسنۍ او کتنۍ یا انټرنټي رسنۍ وې. تنظیمي او حکومتي رسنۍ خو هسې هم د دوی خپلې وې، ځکه چې په همدې شمال ټلوالې کې راټاله تنظیمونه په حکومت کې د اساسي واک خاوندان شول. انجویزې رسنیو خو هسې هم ډېر سیاسي فعالیت نه درلود او که درلود یې هم د خپلو ګټو د خوندیتابه په خاطر یې له تنظیمواکانو سره ټکر نه کاوه، اکثره همغه انجیوګانې فعالې وې چې له همدې تنظیمونو سره یې قومي تړاو درلود، ازادې رسنۍ هم داسې وې چې اکثره په همدې ډلو پورې د فکري تمایلاتو لرونکو اشخاصو له خوا رامنځته شوې وې. دا مهال داسې یوه فضا حاکمه وه چې یوازې همدې ډلو او اشخاصو ته زمینه برابره وه، یو کم شمېر واقعي رسنۍ هم رامنځته شوې چې ځینې حقیقتونه یې بیانول، خو د حاکم جبر د افشا جرئت یې نه کاوه، نورو ازادو رسنیو د ټولو شیانو د بیان صلاحیت درلود، خو د حاکمو ډلو د مصنوعي اتلانو، د هغو د ظلمونو او غداریو، نه یوازې دا چې غندنه یې نه کوله، بلکې د تنظیمي رسنیو ترڅنګ یې اوږه په اوږه د هغو ستاینه هم کوله.

بله ډله رسنۍ بیا هغه وې چې د ازادو رسنیو په نامه خپرېدلې او یا یې په دې نامه جواز ترلاسه کړی و، خو په واقعیت او حقیقت کې همغه تنظیمي رسنۍ وې چې ځینو تنظیمي اشخاصو نه غوښتل په

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنظيمي نامه فعاليت وکړي او يا يې په دې نامه فعاليت موثر نه ګڼله، نو د ازادو رسنيو په نامه رامنځته شوې. په ټوليز ډول په تېرو اتو نهو کلونو کې رسنۍ دولتي وې که ازادې او يا د ازادو په نامه نا ازادې، اکثره يې د څو تنظيمونو، په تېره بيا د جمعيت او په جمعيت کې هم د نظار شورا په انحصار کې وې. ددې رسنيو مالي ملاتړ بيا بله موضوع ده چې دلته يې ټول بيان ممکن نه دی. په عمومي ډول ددې رسنيو مالي لګښت د ايران او د امريکا متحده ايالتونو له خوا ورکول شوی، نورې سرچينې يې هم وې، خو په لويه کې دا دوه هېوادونه وو، ټول پوهېږو چې له سياسي او کلتوري پلوه دا دوه هېوادونه د چا تر شا ولاړ وو. دا په تېرو اته نهو کلونو کې د رسنيو يو عمومي تصوير و. په لنډيز سره ويلای شو په دې تېر بهير کې اکثرو رسنيو؛ ازادې وې که تړلې، د دې جرئت ونه کړ چې په کابل کې د نظار شورا، اسلامي جمعيت او اسلامي وحدت ډلو د اوسنيو او تېرو ظلمونو لږ تر لږه يو داستان بيان کړي، خو همدې رسنيو بيا ددې توان درلود چې د ښاغلي کرزي په شمول د بل هر چا د مچ وزر قدر ته عيب د غر په شان غټ کړي. يوه ډله وغندي او بله ډله د اتلانو په څېر وستايي، دې سره سره بيا هم يو شمېر رسنيو خپل ټولنيز مسوليت او رسالت ترسره کړی، خو ددې رسنيو شمېر خورا کم دی.

دلته نه شو کولای د رسنيو ټول حالت په يوه ليکنه کې بيان کړو. ما د خپلې ماسټرۍ دورې تېزس د همدې رسنيو په اړه ليکلی دی. درانه لوستونکي کولای شي د زياتو معلوماتو لپاره (د افغانستان اوسنۍ رسنۍ (۱۳۸۰-۱۳۸۷) ولولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوښتنه: څرنګه کېدی شي رسنۍ له دغه فاشيست او متعصب تنظيمي انحصار څخه ووځي، څوک او څه ډول فعاليتونه ددغه فاشيست خوځښت مخه نيولای شي؟

ځواب: ددې انحصار د ماتېدو لارې چارې شته. سره له دې چې له محتوايي او فکري پلوه زموږ زياتې رسنۍ لاهم په انحصار کې دي، خو يو شمېر رسنۍ داسې هم شته چې خپل مسوليت يې ترسره کړی دی. لکه څنګه چې دمخه مې وويل؛ ددې رسنيو شمېر زيات نه دی خو اوس ورځ پر ورځ په زياتېدو دی.

پر رسنيو د تنظيمي انحصار د ماتېدو لپاره يو اخلاقي، سياسي او علمي جرئت په کار دی، د تېرو څو کلونو پرمهال په بېلابېلو برخو کې ځينو اشخاصو دا جرئت وکړ، يو څه ازادي رامنځته شوه، هغه کسان چې د انتقاد وړ وو، خو له انتقاده معاف وو، پر هغوی هم نيوکې وشوې، د معافيت کلتور تر يوه حده مخ په ړنګېدو شو. زه کولای شم دلته له ټولو هغو اشخاصو مننه وکړم چې ددې انحصار د ماتېدو لپاره يې په يو نه يو ډول هڅه کړې، خو زه خپله تجربه دلته بيانوم: {د تېرو څو کلونو په بهير کې د اسلامي جمعيت او نظار شورا او يا په مجموع کې د شمال ټلوالې سياسي، فرهنګي او ټولنيز مبصرين او «مفکرين» کابل کې پر ميډيا حاکم وو. هېڅوک داسې نه و چې د دوی خبره ورتاوه کړي او دوی ته مستقيم ځواب ورکړي، دې خلا دوی دومره زړور کړي وو چې هر څه يې خپل حق ګڼه او د خبرې د منطق وړاندې وروسته حالت ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې هم نه کتل، لومړی سري چې ما يې خبره ورتاوه کړه، هغه ښاغلی صالح محمد ريګستاني و، چې د طلوع ټلويزيون په يوه ګرم سياسي بحث کې ورسره برابر شوم. ښاغلی ريګستاني نه حق په جانب و او نه يې هم منطق قوي و، په داسې يو مرحله کې چې ته د حق پلوی يې او د منطق وسله هم درسره وي، د مقابل لوري ماتول يا قانع کول اسانه خبره ده. هغه بحث (يو د څلورو په مقابل کې) و، بحث د حقيقت په ګټه پايته ورسېد. کله چې بحث خلاص شو، نو زه پوه شوم چې دوی نه غواړي دا بحث نشر شي. ما (طلوعوالو) ته وويل چې بحث بايد حتمي نشر شي، هغوی وعده راکړه. د (ګفتمان) دا پروګرام د اوونۍ پر ټاکلې نېټه نشرېږي. ماته پته ولګېده چې ښاغلی ريګستاني نه غواړي دا بحث نشر شي، د کابل طلوعوالو ته مې بيا وويل، هغوی وويل: ((موږ تر سياسي فشار لاندې يو، زموږ مشر، محسني صيب په دوبۍ کې دی، هغه سره تماس ونيسه)) هغه ته مې ټلېفون وکړ، هغه دا مهال استراليا ته روان و، خو په پای کې مې ورسره اړيکې ټينګ کړل، هغه وعده راکړه چې بحث به نشرېږي، خپل پرسونل ته يې برېښناليک وليکه چې بحث نشر کړي. بيا دا وېره راسره وه چې له بحث څخه زما اساسي خبرې غوڅې نه کړي، زما په ډېر ټينګار په خبرو کې کمی رانغی، بحث دوه اوونۍ وروسته نشر شو، خلکو به خپل قضاوت کړی وي، له هغې راهيسې ښاغلی ريګستاني بيا ددې څو کلونو په بهير کې ما سره په بحث کې ناست نه دی او يا سره برابر شوي نه يو. هغه بحث چې (يو د څلورو په مقابل کې) وي او بيا هم دوی د بحث د سانسور غوښتنه کوي، د رسنيو واقعي تصوير له همدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه څرګند یږي. د څو کلونو په بهیر کې زه همیشه په یوه ناانډوله بحث کې د تنظیمیانو پر وړاندې ودرېدلی یم. هغه څوک چې ډېر زیات په همدې رسنیو کې مطرح دي له هغو اکثرو سره زه مخامخ شوی یم. ما له (ښاغلي ریګستاني، بېژن، فهیم دشتي، حفیظ منصور، واقف حکیمي، سردارمحمد رحمان اوغلي، انجنیر عاصم، جارالله منصوري، احمد بهزاد، رهنورد زریاب، پرتو نادري، احمدضیا رفعت، صدیق چکري، منیژه باختري) او ځینو نورو سره په بحثونو کې ګډون کړی، دا چې ما څه ویلي او دوی څه ویلي دا قضاوت خلکو ته پرېږدم او خلکو به هم خپل قضاوت کړی وي، خو یو شی چې درنو لوستونکو ته وایم هغه دادی چې ما د دوی خبره بې ځوابه نه ده پرې ایښې. همدې حرکتونو پر رسنیو د تنظیمي انحصار د ماتېدلو لړۍ پیل کړه، خو د تنظیمي انحصار ماتېدا د یو تن او یا څو تنو کار نه دی، دا ډېر کار، ډېر وخت او داسې ډله ییز کار ته ضرورت لري چې د فکر او امکاناتو له دواړو وسایلو برخمن وي، د متبادلو رښتینو ازادو رسنیو رامنځته کول، د زیاتو کدرونو روزل، د اخلاقي او سیاسي جرئت کارول، د دولتي ځواکونو او نړیوالو ځواکونو قانع کول، ټول هغه عوامل دي چې کولای شي زموږ رسنۍ رښتیا هم د ازادو رسنیو لور ته سوق کړي.
تراوسه چې کومه مبارزه شوې د دې زیاته برخه بیا هم په شعوري ډول، د همغو رسنیو له لارې شوې چې اکثره تنظیم پلوه وې، تنظیم پلوه رسنیو په دې خاطر چې د ازادو رسنیو تمثیل وکړي د څو تنظیمپالو اشخاصو ترڅنګ به یې یوه ازاد شخص ته هم بلنه ورکوله چې راشي او بحث کې ګډون وکړي. پر ما څو ځله د هغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اشخاصو له خوا نیوکه وشوه چې نه خپله کار کوي او نه بل کار ته پرېږدي، د هغوی انتقاد دا و چې (طلوع) او د یته ورته نورې رسنۍ افغانستان کې ملي نفاق ته لمن وهي، هغوی بحث هسې هم په خپله ګټه جوړوي، ستاسو ګډون هلته پرته له دې چې هغوی ته مشروعیت ورکړي، نوره ګټه نه لري؟ زما ځواب ورته دا و: ((تر هغه چې رښتینې ازادې رسنۍ رامنځته کېږي، دا هم یوه وسیله ده چې خپل پیغام خلکو ته ولېږدو، دا چې (یو د ځلورو په مقابل کې) په بحث کې ګډون وي، خلک خپله پرې پوهېږي، که زموږ پیغام کې حقانیت وي، نو خلک به سم قضاوت وکړي. زموږ وظیفه د حقیقت بیان دی او قضاوت د خلکو کار دی)) } اوس وایم موږ باید د سیاسي، علمي او کلتوري کدرونو یو نسل وروزو چې هغوی د افغانستان د ملي ګټو او ملي ارزښتونو ټینګ ملاتړ وکړي، دا اشخاص باید فوق العاده علمي او اخلاقي جرئت ولري، د رښتینو ازادو رسنیو شمېر باید زیات شي او دوی باید د هغو رسنیو هر اړخیزه مقابله وکړي چې ازادې نه دي، خو د ازادو رسنیو په نامه فعالیت کوي. د ازادو رسنیو یو عنصر د هغو د مالي سرچینو شفافیت دی، د ساري په توګه که د رسنیو مالي سرچینې څرګندې شي، نو د ښاغلي شیخ محسني (تمدن) ټلویزیون به په څو ورځو کې له فعالیته وغورځي، همداسې ځینې نور یې هم در واخله.

پوښتنه: تاسو په حکومت کې د تنظیمي برخې یادونه کړې، کېدی شي وواياست دغه ډله تر ټولو ډېره د حکومت پر کومو برخو واکمنه ده او څوک دي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځواب: د طالبانو د نظام تر ړنګېدو وروسته په یو ځایي ډول د شمالټلوالې وسلوال او ناوسلوال پر کابل راخواره کړای شول. د دولت له واره ماموریته بیا تر جمهوري ریاسته ټول د دوی لاس ته ورغلل، ښاغلی برهان الدین رباني چې نږدې پنځه کاله یې د کابل مخ نه و لیدلی، یو ځل بیاد ((جمهور رئیس)) په توګه راڅرګند شو، د یوه فرمان په ترڅ کې یې هغو کسانو ته چې د دوی په اصطلاح یې په ((مقاومت)) کې ګډون کړی و، د غیابت پنځه کلن امتیازات وروبښل، دا داسې یوه مرحله وه چې رباني باید همدا سبا په اصطلاح واک نوي موقت رئیس ته لېږدولای وای. کله چې د بن د توافقاتو پر اساس موقت حکومت جوړ شو، بیا هم په کې نظار شورا ته مطلق واک ورکړل شو، د کورنیو، بهرنیو چارو او دفاع وزارتونو، د ملي امنیت ریاست او جمهوري ریاست معاونیت او نور مهم پوستونه نظار شورا او یا هم پنجشیر درې ته ورکړل شول. په موقته اداره کې یوازې (۱۲-۱۷) تنه مسلکي او دیموکرات افغانان له حکومت سره یو ځای شول، دوی یوازې د افرادو په توګه مطرح وو، نه د یوه سیستم او د ټولنې د کوم قشر د استازو په توګه. په دې ډول که دوی د کومې ادارې په راس کې هم وو، لاندې نورې چلوونکې او اساسي ادارې د همدې اسلامي جمعیت تنظیم په لاس کې وې. د همدې موقتې ادارې په بهیر کې د ملګرو ملتو د یوه کارکوونکي وینا (هیلي مجلې) همغه وخت رانقل کړې او د هغه له خولې یې لیکلي وو چې یوازې په کابل کې د حکومت د (۱۱۰۰) حساسو پوستونو له جملې (۸۳۲) یې د نظار شورا یا د پنجشیر ولسوالۍ د وګړو په لاس کې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بېړني لويه جرګه کې يو شمېر هېوادپالو افغانانو هڅه وکړه چې دا تنظيمي انحصار ختم کړي، يو څه پرمختګ وشو، خو د قناعت وړ نه و، تر هغه وروسته په انتقالي دوره کې يو شمېر روښنفکران په حکومت کې داخل شول، خو بيا هم د عدالت د تامين لپاره لاډېر واټن پاتې و. په انتخابي اداره کې ټولو فکر کاوه چې د تنظيمي انحصار د ختمېدو وخت راغلی، خو د خلکو د هيلو خلاف د دولت مشرتابه بيا هم د مضر مصلحت عنصر ته ترجيح ورکړه، بيا هم تنظيمي او قومي انحصار په حکومت کې په قوت پاتې شو. د جمهوري رياست د دويمې دورې تر ټاکنو وروسته بيا هم د دې تنظيمي عنصر پر وړاندې هر اړخيزه مبارزه ونه شوه، که څه هم د پخوا په اندازه تنظيمي انحصار يو څه کمزوری شو، خو ختم شوی لانه دی، اوس هم په حکومت کې د بل هر قومي او سياسي ګروپ په پرتله د خپل نفوس او سياسي اغېز په اندازه، د اسلامي جمعيت ونډه زياته ده.

پوښتنه: په افغانستان کې د اسلامي جمعيت يا نظار شورا يو شمېر غړي همېشه وايي موږ د حکومت سياسي اپوزېشن يو، دا اپوزېشن څه مانا او څومره واقعيت لري؟

ځواب: په افغانستان کې اپوزېشن په مروجه مانا او عملي ډول نه شته. د دولت هر مخالف د سياسي او حقوقي مخالف په توګه نه شي انګېرل کېدلای. په نورو ټولنو کې اپوزېشن د حکومت په مقابل کې يو فعال سياسي جريان ته ويل کېږي، چې د دولت پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیمګړتیاوو نیوکه کوي او د سمون لاره ورښیي، خو په خپله د حاکمیت برخه نه وي او نه له حاکمیت څخه د انتقاد په مقابل کې د واک امتیاز اخلي، کله چې بیا اپوزیشن واک ترلاسه کړي، نو حاکمیت بیا د اپوزیشن دریځ ته راځي، خو په افغانستان کې هغه ډوک چې د اپوزیشن په نامه ځانونه مطرح کوي، هغه د اپوزیشن رول نه اجرا کوي. دلته حکومت څو ډوله مخالفین لري: یو هغه وسلوال ګروپونه دي چې د حکومت وسلوال مخالفین دي او په حکومت کې څه خاص امتیاز نه لري، لکه طالبان، د حکمتیار د اسلامي حزب وسلواله برخه او ځینې نور. بله هغه ډول مخالفین دي چې هم پټې او ښکاره وسلې لري، هم په حکومت کې دي او هم یې یوه برخه تر حکومته بهر ده. اسلامي جمعیت، وحدت حزب او یو شمېر نور ګروپونه شته چې هم له حکومتي امتیازاتو تر هر چا زیاته ګټه اخلي او هم په میډیا کې د همدې ګروپونو یوه برخه تر هر چا زیات د دولت مخالفت کوي، دا په حقیقت کې د حکومت حکومتي مخالفین دي دې ډول اپوزیشن ته زه حکومتي اپوزیشن وایم. دا ډلې یا اشخاص تر یوه وخته د حکومت توند مخالفت کوي، خو کله چې بیا ورته کوم مقام ورکړل شي، له مخالفته لاس اخلي، بیا د همدې ډلې بل ګروپ یا نور اشخاص مخالفت ته رادانګي، یانې دا ډلې ډبل رول اجرا کوي؛ نه حکومت پرېږدي او نه مخالفت. دا یو ډول امتیاز غوښتونکی اپوزیشن دی، چې اکثره د دولت په دننه او یا د هغه تر څنګ فعالیت لري. په خواشینۍ سره باید ووایو دې ډول اپوزیشن چې رسنیز ځواک هم ورسره دی، د اصلي سمونپال اپوزیشن مخه ډب کړې، دوی د خلکو او نړیوالې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولنې په سترګو کې خاورې شيندي او په دې ډول د کاذب دريځ له لارې له نړېوالې ټولنې څخه سياسي امتياز هم ترلاسه کوي. د نظار شورا غټې غړي ددې اپوزېشن ښکاره بېلګې دي. ما په يوه مناظره کې چې ښاغلي ډاکتر اشرف غني، ډاکتر احدي، ډاکتر سپنتا او ښاغلي ډاکتر عبدالله عبدالله ټولو په کې ګډون کړی و، ښاغلي ډاکتر عبدالله ته ددې امتياز غوښتونکي اپوزېشن څرنګوالی تشريح کړ، زما خبرې پر هغه ښې ونه لګېدې. ما ورته وويل: «هغه څوک چې په دولت کې د ولسمشر مرستيال ولري، وزيران ولري، پارلمان کې مشرتوب ولري، د امنيتي سکتور غټه برخه يې هم په لاس کې وي، واليان، ولسوالان، قومندانان، سفيران او نور مهم پوستونه ولري، نو هلته اپوزېشن څه مانا؟»

ښاغلي ډاکتر عبدالله په داسې حال کې چې ددې کار ټوله پړه پر کرزي اچوله، د اپوزېشن ټول حق يې ځانته خوندي وباله. د ښاغلي عبدالله د ظاهري دليل له مخې سره له دې چې ښاغلی کرزی په مسوليت کې پوره شريک ګڼل کېږي، خو اصلي محتوا چې عملي واقعيت لري، په هغې کې هم کرزی خپل خپل مسوليت لري او هم دا په اصطلاح اوسنی اپوزېشن د اپوزېشن په دريځ کې خپله مانا له لاسه ورکوي. د نظار شورا ظاهري مهارت په دې کې دی چې غواړي هم په حکومت کې خپل حضور وساتي او هم د مخالفت له لارې نور امتيازات راخپل کړي. له کرزي سره د دوی ډاګيز مخالفت له هغه ډاډ او قوت څخه الهام اخلي، چې دوی يې په حکومت کې لري. د برياليتوب او ناکامۍ په دواړو حالتونو کې دوی ځانونه خوندي ګڼي. که چېرې په هر ډول ټاکنو کې ناکام شي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو بیا هم د دولت دویمه څوکۍ د دوی په لاس کې ده، بیا دوی اکثره د همغه مقام پر محور راڅرخېږي، هغوی یې بیا په اصطلاح د خپل سهم له لارې په حکومت کې په حساسو ځایونو کې ځایوي او یو څو تنه بیا د اپوزېشن چیغې پورته کوي او که چېرې احتمالي بریالیتوب یې په نصیب شو هغه خو نو بیا نور اعلی نور، بیا نو هغه څوک چې حکومت یا کرزي سره ظاهراً ملګري وو، هغوی به بیا نو د دستوري اشخاصو په توګه په اتومات ډول په اصطلاح له همدې اپوزېشن سره یوځای کېږي. ما شخصاً د یوه افغان په توګه د تېرو اتو کلونو په بهیر کې هم د میډیا او هم د حکومت د ولسواکي برخې له لارې، د اسلامي جمعیت او ځینو نورو تنظیمونو او اشخاصو د دغه ډول رول د رسواکولو او ختمولو لپاره تر وروستي بریده مبارزه کړې، یو څه نتیجه یې هم ورکړې ده. په همدې خاطر په یوه مناظره کې ښاغلي ډاکتر عبدالله عبدالله د اپوزېشن ددې ډول رول په هکله زما د نظر د تردید په هکله شدیده لهجه وکاروله: «خبر داریم این گپها را هر روز در گوش اقای کرزی پوف میکنی». د ښاغلي کرزي کتنې ته خو هر وخت زموږ لاسرسی نه شته، خو کله چې مو ورسره کتلي، نو رښتیا هم چې همدا خبره مې ورته کړې ده. د ښاغلي کرزي په تېره دوره کې زما د یوې مرکې پر وړاندې چې د جمهور رئیس پر لومړي او دویم مرستیال نیوکه شوې وه، د جمهور رئیس دواړو مرستیالانو شدید غبرګون وښود. سهار وختي جمهور رئیس خپل دفتر ته وغوښتلم، په تونده لهجه یې وویل: «ته د دولت مامور یې، ته حق نه لرې چې زما د معاونانو پر ضد انتقادونه وکړې، د دولت یو مامور حق نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري د بل مامور په ضد دا ډول نیوکې وکړي.)) ما وویل: ((رئیس صاحب که دا فورمول رښتیا وي، نو ستا مرستیالان خو هم د دولت لوړ رتبه مامورین دي، دوی ولې یو په مخالفه جبهه کې ناست دی او بل هم وخت پر وخت ستاسو پر وړاندې نیوکې کوي؟)) همدې سره هغه بحث پایته ورسېد. لنډه دا چې د دې ډول کاذب اپوزېشن پر وړاندې چې د یوه تنظیم غړي دې ډبل ډول رول کاروي او په دواړو لوریو کې دې امتیاز اخلي، ما د یوه افغان په توګه خپل غبرګون پورته کړی او لا به دې لړۍ ته دوام ورکوم.

پوښتنه: لکه څنګه چې ویل کېږي، کېدی شي نړیوال یا امریکایي ځواکونه له افغانستانه ووځي، که دا کار وشي، عواقب به یې څه وي؟

ځواب: پر افغانستان د یرغل پر مهال هم امریکایانو له ډېرې بېړې کار واخیست، دا د دوی د هغه وخت غټه اشتباه وه. مخکې تر دې چې د طالبانو نظام د سقوط لپاره یوه عادلانه سیاسي بدیل جوړ کړي، دوی عجله وکړه او پر همغو جنګي جنګسالارانو یې ډډه ولګوله، چې طالبانو تر کولا به رسولي وو او د افغانانو ورسره تر وروستي بریده نفرت درلود. د همدې جنایتکارانو بیا واک ته رسول، په افغانستان کې د عدالت او ښې حکومتوالۍ پروسه په پوره ډول زیانمنه کړه او دا لړۍ لا تراوسه روانه ده. که په داسې ترینګلو حالاتو کې امریکایي یا په مجموع کې نړیوال ځواکونه افغانستان پرېږدي، نو دلته به د نویمو کلونو جګړې یو ځل بیا تکرار شي. کومه ابادي او پرمختګ چې د تېرو څو کلونو په بهیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې رامنځته شوي، ټول به له خاورو سره برابر شي. افغانستان به په لومړي ګام کې د پاکستان او ایران د سیالیو ډګر شي او نور نږدې او لرې هېوادونه به هم د خپلو اجنیسو له لارې په یو نه یو ډول بیا په جګړه کې راټاله شي. مذهبي افراط به بیا اوج ته ورسي، نه یوازې افغاني جغرافیه به راونغاړي، بلکې تر دې حده به هم واوړي، د متمدنې اروپا او امریکا وزرونه به هم وسېزي. اوس نړۍ د یوه کلي حیثیت لري، چې اور لګېدنه په کې له یو ګوټه بل ته په اسانۍ سره سرایت کولای شي. لکه څنګه چې افغانستان ته د امریکایانو په بېړه راتګ یوه ستره اشتباه وه، دغسې یې په بېړه تګ هم یوه لویه اشتباه ده. تر هغه پورې چې په افغانستان کې یو واقعي عادلانه، مستحکم مرکزي او قوي حکومت نه وي رامنځته شوی او د افغانستان د ګاونډیو د مداخلو ټول ډولونه نه وي کنټرول شوي، له افغانستانه د نړیوالې ټولنې وتل داسې یوه اشتباه ده چې افغانستان او نړیواله ټولنه به ټول په کې پوره پوره زیانمن شي.

پوښتنه: ستاسو په وینا، ستاسو د حقیقتونو د لټون او بیان یوه لړۍ پیل کړې ده. لطفاً په دې هکله معلومات راکړئ چې د حقیقتونو د لټون او بیان لړۍ یانې څه؟ فردي که ډله ییز کار دی؟ موخه یې په دقیقه توګه څه ده؟ د کومې کړنلارې پر بنسټ پرمخ ځي؟

ځواب: پر خپل وخت د حقیقتونو بیان اسانه خبره نه ده، قرباني غواړي، د طالبانو تر سقوط وروسته پر افغاني میډیا د جنګسالارانو او د هغو د اړوندو ویندویانو د وهم سیوری خور و. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاذبو فاتحینو د کاذب منطق ماتول یوه افغاني او انساني جرئت ته اړتیا لرله، څو تنو ملتپالو افغانانو دا جرئت وکړ، ما هم تر خپله وسه خپله ونډه په کې واخیسته، اوس د هغو د تکبر د بو په ګونډه و شوی، یو نوی نسل په زرغونېدو دی، چې د حقیقت له لټون او بیان سره مینه لري. موږ هیله لرو چې دا نسل د منطق او جرئت په وسله سمبال شي. د دې کار د سمبالښت لپاره یو فعال رسنیز مرکز ته اړتیا ده، داسې رسنیز مرکز چې د میډیا له اوسنیو عصري امکاناتو برخمن وي. له ورځپاڼې نیولې، تر راډیو، ټلویزیون، وېبسایټ، اژانس او نورو پورې ټول په کې شامل وي. دا مرکز کولای شي، په بېلابېلو ډګرونو کې په زرګونو افغان کدرونه وروزي. د داسې یو مرکز له لارې موږ کولای شو خپل ملتپال پیغامونه په څو دقیقو کې خپل ملت ته ورسوو. میډیا اوس یو موثر قوت دی، بېلابېل تنظیم سالاران او جنګسالاران اوس له دې قوت څخه د خپل ځان د بقا او د ملت د کمزورۍ لپاره کار اخلي، خو ملتپال افغانان لا تر اوسه پورې له داسې یو موثر قوت څخه برخمن نه دي. موږ په ډله ییز ډول د داسې یو موثر رسنیز مرکز د جوړولو نیت کړی، که لوی رب یې پر جوړولو بریالي کړو، نو بیا به د حقیقتونو په لټون پسې لاځ راغونه بلوو او حقیقتونه به روښانوو.

پوښتنه: د افغانستان دښمنان او دوستان څوک دي؟ د دښمنانو د دسیسو د مخنیوي په خاطر باید څه وشي؟

ځواب: افغانستان په سیمه او نړۍ کې ډېر دښمنان لري، خو خواخوږي هم لري. د ټولو سپړل او یادول یې ډېر وخت غواړي. په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګاونډيو هېوادونو کې د پاکستان او ايران د پراختيا غوښتنې ستراتيژۍ افغانستان ته ډېرې خطرناکې دي. ددې هېوادونو پټې اجنسۍ روغ رمټ افغان ملت او سوکال افغانستان نه شي زغملای، ددې ترڅنګ پخواني شوروي اتحاد افغانستان کې ډېرې قومي تفرقې ته لمن ووهله، ايران او پاکستان هم همغه لړۍ په بېلابېلو رنګونو تعقيب کړه، ددې لړۍ کورني تعقيبوونکي او پالونکي د افغانستان کورني دښمنان دي، دوی په ډېره سپين سترګۍ سره په رسنيو کې د افغانستان پر ملي وحدت، جوړښت او ملي هويت په زغرده ملنډې وهي، دا کورنۍ ډلې او اشخاص له بهره الهام اخلي. زه هيله لرم چې رښتيني افغانان به ان شاالله د وخت په تېرېدو سره ددې وس پيدا کړي چې خپلو نړيوالو خواخوږو سره د تفاهم له لارې خپل دوستان نور هم زيات او د يوې ملي ستراتيژۍ له لارې خپل مغرض ګاونډيان مهار کړي. کورني تاليختي کېدی شي د اصولي منطق او يا هم په نړۍ کې د يوه هېواد د کورنيو مخالفينو د مهارولو د دوديز منطق له لارې اصلاح او کنټرول شي.

پوښتنه: د خپلو فرهنګي فعاليتونو په باب لږه رڼا واچوه؟

ځواب: خپلو فرهنګي کارونو ته مې ډېر پام دی، په داسې يو دفتر کې کار کوم چې خپله ډېره پاملرنه مې همدې برخې ته ده، په سياسي مسايلو کې خو ځکه په اصطلاح ډېر مطرح او رابښکېل شوی يم، چې زه د يو محسوس او نامحسوس سياسي ظلم پر وړاندې ژر غبرګون ښيم، سياسي مرکې او د حقيقت بيان د وخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو ضرورت او د خپل مظلوم ولس یو حق ګڼم. دا غبرګون کله کله د یو سیاسي فعالیت په توګه انګېرل کېږي، که نه نو نور نه په کوم سیاسي ګوند کې یم او نه اوس یم، د ملي ګټو پالونکي سیاسي ګوندونه ډېر فعال نه دي، نو ځکه د هغوی د مسولیت پېټی هم د ازادو ملتپالو افغانانو پر اوږو بار دی. دا ډول سیاسي- فرهنګي فعالیت د خپل هېواد د هویت د خوندیتابه او د فرهنګ د بډاینې په خاطر ترسره کوم، غواړم سیاست د فرهنګ په خدمت کې شي، نه فرهنګ د سیاست په چوپړ کې. کله چې مو په شعوري ډول په ارګ کې وظیفه واخیسته، نو یو شمېر تنګنظرو او لنډ فکرو په ماپسې پټ او ښکار تبلیغ پیل کړ، ځینو به د زیار صیب په اصطلاح ((سوی تبسم)) هم وکړ: همدا به یې ویل: ((والله نو خلک خو درباریان شول، موږ خو سیاست نه کوو فرهنګ ته کار کوو...))

خو ما د فرهنګي کار لپاره ځان سره پټ پلان جوړ کړی و. د نږدې درې کلونو په ترځ کې مې شلکلن فرهنګي کار او ثمر سره منظم کړ؛ (۳۳) عنوانه کتابونه مې یوځل چاپ کړل. نږدې (۳۵) زره مخه ایډېټ مې وکړ، پر دې ټولو کتابونو نږدې (پینځه ملیونه افغانی) لګښت راغی، چې اکثره زما د فرهنګي او فرهنګپالو دوستانو له خوا ورکړل شو او یوه برخه یې زما د څو کلونو معاشونو زېرمه کړې پیسې وې چې سختې ورځې ته مې ساتلې وې، په دې ټولو د کتابونو لګښت پرې شو. دا ټول کتابونه مې د افغانستان ګوټ ګوټ ته، د روزنځیو، ښوونځیو، پوهنځیو او نورو علمي مرکزونو کتابتونونو ته په وړیا ډول ورکړل، سي ډیانې مې هم ترې جوړې کړې او انټرنېټ ته مې هم پورته کړل، دا کار د هغو کسانو پرمخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه درنه ځپېږه وه چې پښتانه يې نالوستي او بې کلتوره ګڼل او هم د هغو تنګنظرانو پر وړاندې چې هېڅ کار يې له واکه نه کېږي او خپله ټوله انرژي د نورو پر تخريب لګوي؛ په اصطلاح شفاهي ليکوال دي. اوس هم د خپلو او نورو دوستانو د فرهنګي کارونو لپاره يو پلان لرم خو افشا کوم يې نه، کله چې دا پلان ثمر ته ورسېد ، دوستان به خپله ترې خبر شي.

پوښتنه: د وروستۍ پوښتنې په توګه خپلې لويې او کوچنۍ هيلې راته بيان کړه!

ځواب: لويې هيلې خو لويې وي، هغه ايډيالونه وي، مهمه نه ده چې پر يوه ورځ، کال، لسيزه او يا سليزه کې دې پوره شي. لويې هيلې مې دا دي چې افغاني واکمنۍ خپلو طبيعي سرحدونو (له امو څخه تر اټکه) ته ورسېږي، دې سره به د (اقليت) او (اکثريت) مقولې خپل اوسنی کرېدونکی مفهوم له لاسه ورکړي. بله هيله مې داده چې طبيعي اکثريت پر طبيعي کيفيت بدل شي. تر هغه چې په اوسني او راتلونکي هيله من لوی افغانستان کې طبيعي اکثريت پر طبيعي کيفيت بدل نه شي، په ټولنه کې ماهر اقليت کولای شي ټولنه اخلال او د اکثريت حقوق ولوټي.

د يو داسې لوی، مستحکم، غښتلي او پرمختللي افغانستان جوړېدنه مې لويه هيله ده، چې عدالت په کې واکمن وي، فردي خپلواکي په کې تضمين وي، سړيتوب او لياقت د ژوندانه معيار وي، نړۍ سره سيال وي، نه د چا په چارو کې مداخله وکړي او نه بل چاته په خپلو چارو کې د مداخلې حق ورکړي. کوچنۍ هيله مې

(c) ketabton.com: The Digital Library

داده چې خپلې مېرمنې او ځلورو ګلالیو ماشومانو او خپلې مور سره په مینه او صمیمیت ژوند وکړم، کور کې دې خدای کوم غم نه راکوي چې د ملت او هېواد کارونو ته وخت او ځواک پیدا کړم.

یون صیب ستاسو له دې اوږدې او هر اړخیزې مرکې ډېره مننه.

د افغان جرمن انلاین له وېبپاڼې هم ډېره مننه چې د واقعیتونو په بیان کې یې وخت پر وخت خپل مخکښ رول ادا کړی، ټولو کارکوونکو ته یې کور ودانی وایم. مننه

ستاسو ټولو یون

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلو هېوادوالو ته يو ډاډ
(د حقيقت په لټه)

دا ليکنه د کابل کنفرانس د جوړېدو پر مهال (۱۳۸۹ل) کال شوې او د يوې ټلوېزيوني مرکې په پای کې د يوې پېښې انځورنه کوي.

د ټلويزيوني بحثونو په لړ کې څو موده د مخه (اريانا) خصوصي ټلويزيون د کابل کنفرانس په اړه يو ګردی مېز جوړ کړی و. زه له نږدې څلورو پنځه مياشتو راهيسې ټلويزيوني بحثونو ته نه وم تللی. که څه هم په دې موده کې په لسګونو ځله او په ډېر ټينګار سره بېلابېلو خصوصي ټلويزيونونو بللی يم، خو نه مې غوښتل په ټلويزيونونو کې ډېر ځرګند شم. اريانا ټلويزيون په دې ترڅ کې څو څو ځله بلنه راکړې وه، خو ما خپل عذر وړاندې کړی و. دا ځل د اريانا ټلويزيون يو وياند ښاغلي (لطيف محمود) په ډېر ټينګار راته وويل او د ښاغلي احسان الله ارينزي سپارښتنه يې هم راته وکړه، راته يې وويل چې ښاغلی (فاضل سانچارکی) د ((اپوزېشن)) او ښاغلی (وحيد عمر) د دولت په استازۍ او تاسې د پوهنتون د يوه استاد په توګه په دې ګردي مېز کې ګډون کوئ. که څه هم ما ښاغلي لطيف محمود ته وويل چې زه جلال اباد ته په سفر يم خو هغه ډېر ټينګار وکړ او هيله يې ځرګنده کړه. لنډه دا چې اريانا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټلویزیون ته لاړم، زه (یون) او ښاغلی سانچارکی تر ټاکلي وخت لږ دمخه ورسېدو. تر بحث وړاندې مو پر فرهنګي مسایلو یو څه شخصي بحث وکړ، ګردي مېز ته لالړ وخت پاتې و چې ښاغلی (عبدالحفیظ منصور) هم ستوډیو ته راننوت، که څه هم ښاغلي محمود ماته د منصور په اړه نه وو ویلي، خو ما ځکه په بحث کې ګډون وکړ چې بیا دا ښاغلي فکر ونه کړي چې دی (یون) ګنې زموږ د ځواب نه دی. تر دې دمخه ما له ښاغلي منصور سره دوه بحثونه یو په (اریانا) او بل په (طلوع) ټلویزیون کې تېر کړي وو، هلته ماته د ښاغلي منصور د منطق وزن معلوم و چې په کومه کچه دی. هغه دواړه بحثونه د منطق، زغم، استدلال او سیاسي پرنسیپ له مخې دې ښاغلي بایلولي وو. هغه وخت ماته د منصور منطق او اوسېله ښه معلوم شوي وو؛ هر ځل چې بحث پای ته رسېدلی، نو ده له خدای پامانۍ پرته یو څو ترخې خبرې خوشې کړي او بیا همداسې په منډه له ستوډیو څخه وتلی دی. یو ځل یې په اریانا ټلویزیون کې تر بحث وروسته په ډېره ترخه او مسخره ییزه لهجه وویل: ((او یک کتاب شما را خواندم)). ما ورته وویل: ((ما هم او دوکتاب تانرا خواندیم)) ده وویل: ((ما خو هشت کتاب نوشته کردم، تو کدام اش خوانده اید؟)) ما ورته وویل: ((ما سی و سه عنوان کتاب نوشته کردیم تو کدام اش خواندی؟)) همدې سره په ډېره بیړه له ستوډیو څخه ووت.

په طلوع ټلویزیون کې د (صد روز نخست) پروګرام کې هم له سختې ماتې سره مخامخ شو، هلته هم کله چې بحث خلاص شو له خدای پامانۍ پرته له ستوډیو څخه ووت، په تلو تلو کې همداسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځان سره ګرېږده. خدای حاضر دی چې دا دواړه ځله زه تصادفاً له ده سره مخامخ شوی یم، کېدی شي دی دمخه خبر و، خو زه خبر نه وم، دا درېیم ځل هم همداسې و.

کله چې د بحث وخت نږدې شو، نو د پروګرام چلوونکي ښاغلي (نصیر احمد فیاض) ښاغلي لطیف محمود ته وویل: ((څنګه شو د دولت نماینده؟)) هغه وویل: ((راروان دی)) څو دقیقې وروسته ښاغلی (رفیع فردوس) چې د حکومت د رسنیو مشاور دی، رانوت، بحث پیل شو، دا بحث کېدی شي اکثرو لیدونکو لیدلی وي، قضاوت به یې هم پرې کړی وي، زه نه غواړم هغه خپرې شوې خبرې بیا تکرار کړم، خو زه غواړم هغه څه چې سانسور شول او نشر نه شول او دا چې تر بحث وروسته څه پېښ شول؟ پر هغو لنډه رڼا واچوم:

لومړی سانسور شوې برخې ته راځم:

ما د خپلو خبرو په ترڅ کې وویل: ((حکومت په عمومي ډول له دوو کتګوریو خلکو جوړ دی: یوه تنظیمي برخه ده او بله د روښنفکرانو برخه، تنظیمي برخه د تنظیمي ملاحظاتو او روښنفکره برخه د خپل ظرفیت او کفایت له مخې په حکومت کې ونډه لري.)) کله چې ښاغلي منصور ته بل ځل نوبت ورسېد، نو ویې ویل: ((اگر جامعه جهانی در افغانستان حکومت درست میخواست چرا یک شخص (کرزی) بیسواد سر مردم تحمیل کرد)) و اینها (یون) که از روشنفکران نام میبرد، این روشنفکران را ما (دزدان کمپیوتری) میگویم)).

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده نورې هم ډېرې خبرې وکړې چې اکثره هغه نشر شوي، خو دا پورته دوه غټې خبرې يې نشر نه شوې، زما هم ډېرې خبرې نشر شوي، خو دده د دې پورته دوو خبرو ((بيسواد)) او ((دزدان کمپيوترى)) ځواب يې نشر کړ. ددې دوو سپوره الفاظو په باب زما ځواب داسې و: ((سواد په دوه ډوله دى: يوه ته رسمي سواد وايي او بل ته نارسمي، رسمي هغه ته وايي چې يو څوک له لومړي ټولګي څخه بيا تر فاکولتې پورې پروسه طى کړي او نا رسمي هغه ته وايي چې يو څوک له خپلې ټولنې څخه سم برداشت ولري او هغه سمه تحليل کړي، مهمه نه ده چې دى دې رسمي سواد ولري. اوس خو ټوله دنيا پوهېږي چې کرزى د سواد دا دواړه ډولونه لري، دا چې ته يو باسواده سړي ته بېسواده وايې، زما ستا پر سواد شک پيدا شو چې ته سواد لرې که نه؟ هو کرزى دا سواد نه لري چې کعبه کې قسم وخوري او بيا يې تر پښو لاندې کړي، که دا د سواد برخه وي نو تاسې بيا په دې کې اول ياستئ. دا چې ته د هېواد روښنفکرانو ته، چې خپل فکر او ټول توان د هېواد د ابادۍ لپاره لګوي ((دزدان کمپيوترى)) وايې دا نو ستا د اخلاقو نمايندګي کوي. پاتې شوه اصلي موضوع، نننۍ موضوع کابل کنفرانس ته ځانګړې شوې ده، حاشيې ته بايد لاړ نه شو، پر اصلي موضوع بايد بحث وکړو...))

کله چې مې د شپې (اريانا) ټلويزيون تعقيب کړ، زما د خبرو پر پورتنۍ برخې سربېره يې زما د خبرو يوه بله اساسي برخه هم سانسور کړې وه. د شپې مې لطيف محمود، نصيراحمد فياض، حاجي صيب اسمعيل (د اريانا ټلويزيون سرپرست) او احسان الله ارينزي صيب ته چې دا مهال په هالنډ کې وو، ټليفونونه وکړل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي صيب اسمعيل وويل: ((موږ ته ټليفون وشو چې دا بحث بايد قطع کړو.)) دا چې چا ټليفون کړی و، معلوم نه شو، زما په ډېر ټينګار يې بحث سهار لس بجې بيا کېښود، زما د ځوابونو يوه برخه يې ورسره کېښودله، خو هغه برخه چې پورته مې ورته اشاره وکړه او ځينې نورې بيا هم ترې کټ شوې وې.

اريانا ټلويزيون بيا د بهر لپاره دا مرکه نوره هم کټ کړې وه او هغه برخه چې اوس (You Tube) ته پورته شوې، هغه هم نيمګړې ده. د اريانا ټلويزيون سرپرست ښاغلي حاجي اسمعيل په دې پلمه چې هغه (منصور) جمهور رئيس ته سپکې سپورې کړې وې او دا زموږ پاليسي نه ده چې دا ډول کنځلې نشر کړو. د مرکې د مهمې برخې د قطع کېدو علت وګڼه. ما ورته وويل: ((تر دې دمخه هم همدې ښاغلي منصور د همدې اريانا ټلويزيون له لارې تر دې ډېرې سپوره کلمې، هم ښاغلي کرزي او هم خپلو نورو مخالفانو ته کارولې، هغه تاسې نشر کړې، خو دا ځل يې چې منطقي ځواب ويل شوی، هغه نه نشروئ؟.

زما دلايل که هر څومره پرځای وو، خو د سانسور مخه يې ونه شوه نيولای.

اوس راځم دويمې برخې ته!

کله چې بحث خلاص شو، ما له خپلې کورتۍ څخه ميک خلاصوه، زه پر څوکۍ ناست وم، دا وخت منصور ودرېد، په ډېره قهرجنه لهجه يې وويل: ((تو وجدان داری؟)) ما وويل: ((مشکل دې څه دی؟)) دی نور هم ګرم شو ((به خدا می کشم ات)) ما وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

«اعصاب دې پرځای دي که نه؟» بيا يې ما ته وويل: « تو انسان هستی؟» ما ورته وويل: « زموږ او ستاسې اختلاف تر دې مېزه پورې و، ته چې بحث ته راځې بايد د بحث اوسېله ولرې، د يوه افغان په شان، د يوه انسان په شان او د يوه مسلمان په شان بايد خبرې وکړې!» دی نور هم ګرم شو، له خولې يې لاړې باد ېدلې، ويې ويل: « گوش کو! من افغان نيستم، کسی که مرا افغان ميگويد، بد ميکند.» ما وويل: «خير که افغان نيستی ما همرايت هيچ مشکل ندارم ما خو همرای پاکستانی و ايرانی گپ نميزنم، تو که افغان نيستی خير چرا يکبار خود را به رياست جمهوری انتخاب کردی و دوبار هم به پارلمان؟ قانون اساسی افغانستان ميگويد کسی که افغان باشد حق دارد رايه بگيرد و رايه بدهد، به خارجی ها اين حق را نداده». دې سره نور هم په جوش شو، رابرګ شو، زما کورنۍ ته يې لاس راوړ، ما ورته وويل: «چې منطق درسره نه وي او د بحث اوسېله نه لرې هېڅ بحث ته مه راځه، اول خپل کور کې مشوره وکړه بيا بحث ته راشه او که ته رښتيا هم د منطق خاوند يې له اريانا ټلويزيون څخه به لايف وخت واخلو، دواړه به ازاد بحث وکړو.» ده نور هم خپل کنټرول له لاسه ورکړ، غوښتل يې زما غاړې ته لاس راوړي، ما يې لاس ونيو، دا مهال په سټوډيو کې ولاړ کسان (فياض، سانچارکی، محمود، فردوس او څو تنه نور ترمنځه شول، سره جلا يې کړو، دی د دېوال خواته دوو تنو له لاسونو نيولی و او زه هم دوه تنو نيولی وم. دی که څه هم دوه تنو نيولی و خو خوله يې تړلې نه وه، د يوه کوڅه ډب شخص په توګه يې چې څه خولې ته ورتلل، هغه يې بادول، هغه کنځلې چې ده کولې د کاغذ پرمخ يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاتراوسه د ليکلو کلتور نه شته، يو ځل يې بيا کنځلې تکرار کړې او غوښتل يې پر ما ګوزار وکړي، دې کې نو زه هم پرځان پوه شوی نه يم چې څنګه مې ځان له دې دوو تنو خلاص کړی، زما يوه لغته خدای پاک دده پر سينه ور برابره کړه، جک يې ناري کړ او دی د پوال سره وموښت.

ګوره حمزه خوله په خوله چې نه شي لـه رقيب سره
تـاتـه دي ښـکاره چـې د سړو خبرې نورې دي.

دې کې خلکو سره خلاص کړو، دی له ستيوډيو څخه په وتو شو، خو تر اخره يې کنځلې کولې، ما ورته وويل: ((ستا کرکټر ستا له دې خولې څخه معلومېږي)) ښاغلي سانچارکي ته مې وويل: ((دغه دي ستاسې د جبهه يانو اخلاق، کله چې د بحث اوسپله نه لرئ ولې بحث ته راځئ؟)) ستيوډيو کې ټول اته نهه کسان وو، پر ټولو مې غږ کړ: ((وګورئ اخلاقو ته يې، په دې به هم سبا څوک ملامت وي چې خوله يې ورسموي، تاسې ټول د دې شاهدان ياست چې نن ده دلته کوم الفاظ استعمال کړل؟)) لطيف محمود ته مې وويل: ((زه دوه غوښتنې لرم: يو دا چې دا شوی بحث به کټ مټ نشروئ او بل تر بحث وروسته چې ده کوم حرکت کړی ددې فلم به ماته راکوئ!)) هغه وويل: ((بحث خو کټ مټ نشروو، خو تر بحث وروسته جريان نه دی ثبت شوی، ځکه چې موږ خپلې کمرې ګل کړې وې.)) ما ورته بيا وويل: ((هسې نه چې سبا خپله دا ملامتي پر بل چا وانه چوي؛ دوی همداسې دي.))

په دې کې ده نورې هم ځينې سپوره ترخې خبرې باد کړې خو غټ ټکي يې همدا وو. دا چې ولې ښاغلی منصور د انفجار دې مرحلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ورسېد ، اوس راځم دې خبرې ته: ددې کار يو علت شايد دا وي چې کېدی شي د هغه کرکټر او اخلاق همداسې وي؛ د يوه منطقي دوه اړخيز بحث اوسېله نه لري، بل علت دادی چې د اوو اتو کلونو په بهير کې د نظار شورا او اسلامي جمعيت،ويندويانو، خبرلوڅو او «مفکرينو» د ازادې ميډيا تر چتر لاندې د رسنيو يوه تنظيمي امپراتوري جوړه کړې وه، يوازې دوی د خبرو فاتحين وو، په هر بحث کې به هم ځانته او هم جوړه جوړه راڅرګند بدل او چا يې خبره ورتاوه کړې نه وه.

د تېرو درې څلورو کلونو په ترڅ کې څو تنو ملتپالو افغانانو خپل هېواد او ملت سره د مينې او پر لوی الله(ج) د توکل په قوت د دوی دا امپراتوري ونړوله، دا چې ددې نامشروع رسنيزې امپراتورۍ په نړولو کې چا اساسي نقش درلود ، دا قضاوت لوستونکو ته پرېږدم؛ کاغذي فيلان او کاغذي اتلان نور د حقيقت د ويندويانو پر وړاندې د منطقي بحث د تداوم جوګه نه دي، نو ځکه دوی دې ډول عمل ته لاس اچوي. هر کله چې ته يو څوک د منطق په توره مات کړې، نو د ماتې خوړلي لومړی حرکت به بې ځايه احساسات وي، دويمه مرحله به يې کنځاوې او سپوره خبرې وي او درېيم حالت يې همدا فزيکي لاس اچونه ده. پر ښاغلي منصور او د نظار شورا پر نورو «بلبلانو» دا درې پړاوونه اوس اوس د تېرېدو په حال کې دي، د دوی غټه وسله چې نور به يې پرې په اصطلاح لاځوابه کول هغه (جهاد) و، ما له ده سره په يوه تلويزيوني بحث کې د جهاد له اصلي او فرعي، حقيقي او جعلي يا پروتوکولي څېرو څخه پرده پورته کړه، نور دوی هغه وسله د دې مجاهد ولس پر ضد نه شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

استعمالولای، همداسې د ((مقاومت))، ((اپوزیشن))، ((دیموکراسي)) او نورو اصطلاحاتو څخه د ناوړه ګټې اخیستنې ټولې لارې مې پرې وترلې، نو کله چې پر دوی د منطق ټولې لارې بندې شوې، نو ځکه یې دې ډول عمل ته لاس واچوه.

ښاغلي منصور هلته په سپکو سپورو بسنه ونه کړه، تر هغه وروسته بیا د ښاغلي رفیع فردوس په وینا، هغه ته یې هم سپکې سپورې وکړې، تر هغه وروسته یې بیا خپلو تنظیمي اندیوالانو ته هم ځان ور رسولای و، غوښتي یې وو، دې پېښې ته بله بڼه ور کړي. دې ښاغلي د جمهوري ریاست او په تېرو پارلماني انتخاباتو کې تر ناکامۍ وروسته یو ځل بیا له کابل څخه ځان ولسي جرګې ته کاندید کړی دی، غواړي په دې ډول یوه ماجرا پیدا کړي او خپل ځان په کې د پخوا په څېر کاذب شهرت ته ورسوي. ما نه غوښتل د وړو اشخاصو دا ډول چلندونه د رسنیو مخ ته راوباسم، خو څرنګه چې دوی له دې حالت څخه هم ناوړه ګټه پورته کوي او پېښې ته بل ډول رنګ ورکوي، نو ځکه مې دا لیک ولیکه. اکثره ملتپال افغانان هم د وخت د نزاکت په پام کې نیولو سره د سیاسي چارو د کارپوهانو په بڼه د ځینو جنګسالارانو چلندونو ته په ژوره توګه متوجه دي، هغوی ته د وضاحت او ډاډ په خاطر مې هم دا کار غوره وباله.

واقعیت دادی چې افغانستان کې د اوسنیو ازادو رسنیو اکثره برخه په مستقیم او نامستقیم ډول د یوه فاشیست او متعصب تنظیمي انحصار په منګولو کې راګیر ده. دوی غواړي خپل دې ډول انحصار ته دوام ورکړي، نو که یو څوک له یوې وړې کړکۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثخه هم ددې نامعقول تنظيمي انحصار د ختمولو او د هېواد د ملي ګټو د خوندیتابه لپاره کار کوي، د دوی له خوا به له ډول ډول ګواښونو سره مخامخېږي، ان په مستقیم او نامستقیم ډول به د ځینو رسنیو له خوا هم ټکول کېږي. زه خپلو مظلومو هېوادوالو ته ډاډ ورکوم چې نور نو د منطق په ډګر کې د افغانستان د ملي هویت د مخالفینو زور اوبه شوی، یوازې د پردیو تر سیوري لاندې یې خپل ځه ناځه جنګسالاریز قوت او خصلت ساتلی، هغه به هم د لوی رب په فضل یو وخت د باد بنګه شي. موږ د حقیقتونو د لټون او بیان لړۍ پیل کړې، هیله ده دا حقیقتونه یو وخت پر واقعیتونو بدل شي. د افغانستان د لاسرلوړۍ او د هغه د دښمنانو د لا سرټیټۍ په هیله.

ستاسو ټولو

یون

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان او پاکستان پارلمانونه او ګډه غونډه

په کابل کې د افغانستان او پاکستان د امن تړون جوړېدو (۱۳۹۱ل) کال نږدې دوه کاله وروسته د هېواد ملي شورا ځينو وکيلانو د مدني ټولنو او ازادو رسنيو استازو د يوه هيئت په ترکيب کې د پاکستان اسلام اباد ته سفر وکړ او هلته يې په يو علمي کنفرانس کې ګډون وکړ، ما په دغه کنفرانس کې لنډه وينا وکړه، چې ليکلی متن يې دا دی دلته وړاندې کوم.

تر هر څه د مخه د افغانستان او پاکستان د پارلمانونو د غړو، مدني ټولنو او د رسنيو د استازو ددې مهم کنفرانس برخوالو ته سلامونه او احترامونه وړاندې کوم. هيله لرم، دا کنفرانس او علمي او مشورتي غونډه د نورو دا ډول غونډو ښه پيلامه شي. دا ډول غونډې د دواړو هېوادونو د مخورو، سياستوالو او قلموالو د خلوص ښکارندوی کوي، نن چې اسلام اباد ددې پرتمينې غونډې کوربه دی، موږ هيله من يو چې بل وخت کابل او د افغانستان نور

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوی ښارونه د دا ډول غونډو کوربه شي. دا راشه درشه طبعاً د زیاتې مینې او خلوص سبب کېږي. زموږ د ادبیاتو یوه بېلګه ده وايي: مینه په تلو راتلو زیاتېږي --- کله راځه کله به زه درځم مینه له نن څخه نړدې دوه کاله د مخه چې د افغانستان او پاکستان ترمنځ د امن ګډه جرګه جوړه شوه، د دواړو ولسونو تاریخ کې یې د ورورۍ یو نوی باب پرانیست، ولسونو ثابته کړه چې که د حکومتونو ترمنځ وخت ناوخت سیاسي اختلافونه هم وي، خو هغه ولسونه چې د ګډ دین، مذهب خاوندان دي او تر ډېره حده کلتوري مشترکات لري، سیاسي اختلافات او د نظریاتو توپیر د ولسونو طبیعي پیوستون او ورورې له منځه نه شي وړلای ولسونه چې کوم پیوستون وکړي، نو حکومتونه هم مجبور دي چې هغو پرېکړو ته غاړه کېږدي. خوشال بابا فرمايي:

ولسونه چې سند یو بله وکا بادشاهان ورله سجود کاندي افتاد

د افغانستان او پاکستان د امن ګډۀ جرګه هم د دواړو ولسونو د نظریاتو د پیوستون او توافق ښکاردنوی وه، د یادې جرګې په پرېکړه لیک کې ګڼې پرېکړې هم راغستلي چې هر یوه یې د دواړو هېوادونو د ولسونو لپاره د سوکالۍ زېرى لري. ددغو پرېکړو په جمله کې د دواړو هېوادونو ترمنځ پارلماني روابط، په بېلابېلو کلتوري، علمي، اقتصادي، تجارتي، صحي او نورو ډګرونو کې د هئیتونو تبادله شامله ده. نننۍ غونډه د همغې لویې غونډې د هیلې او پرېکړې د عملي تطبیق یوه بېلګه ده، خو په خواشینۍ سره باید وویل شي چې د امن ګډې جرګې ډېرې پرېکړې لا تراوسه پورې عملي شوې نه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم د افغانستان خوا د امن ګډې جرګې د پرېکړو تطبیق ته تیاره ده او په دې برخه کې یې د دې جرګې د پرېکړو مطابق د جرګه ګۍ لپاره کمیسیون هم جوړ کړي، خو په پاکستان کې حالات داسې راغلل چې دا خوا د دې جرګې د پرکړو د تطبیق په لار کې ستونزې لري. که څه هم دې خوا د جرګه ګۍ لپاره خپل کسان معرفي کړي، خو په پاکستان کې لا هم د دویمې جرګې د جوړېدو پر وړاندې لپاره ستونزې شته.

موږ هیله من یو چې افغانستان او پاکستان دواړه په دې هېوادونو کې پر پرتو جګړه ییزو ستونزو او نورو ډول مشکلاتو لاسبرۍ پیدا کړي.

نه یوازې په پاکستان کې د افغانستان او پاکستان د امن جرګه جوړه شي، بلکې د دا ډول نورو کنفرانسونو، علمي او مشترکو غونډو جوګه هم شي.

د همدې ورځې په ارمان

(c) ketabton.com: The Digital Library

امریکایان او پښتانه

تقابل او تفاهم

دا تحلیل پر (۱۳۹۲ل = ۲۰۱۳م) کال لیکل شوی و، ځینو سیاستوالو ته مې هم ورکړ او همدارنګه مې ځینو هغو افغانانو ته چې امریکایي تابعیت یې درلود، هدف مې دا و چې که امریکایي مقاماتو ته یې ور ورسولای شي. دا چې چا به دا نظرونه اړوندو مسولینو ته وررسولي وي که نه، په درک یې پوه نه شوم.

امریکا په نړۍ کې د یو ستر ځواک او پښتانه په سیمه کې د یو لوی قوم په توګه ډېرې ګډې ګټې لري، یو بل ته زیات ضرورتونه او یو له بل سره د همکارۍ او ملګرتیا ښه فرصتونه، خو په تېرو لسو کلونو کې نه یوازې له دغو ګډو فرصتونو، ضرورتونو څخه مثبته او لازمه ګټه نه ده پورته شوې، بلکې د امریکا د متحده ایالتونو او پښتنو د نړیوالو او سیمه ییزو غلیمانو له خوا، په پټه او ښکاره، قصدي او شعوري توګه له هر ډول توطیو څخه کار اخیستل شوی، چې د نړۍ او سیمې دا ستر پوتنسیال او ځواک یو د بل په مقابل کې وکاروي. په نتیجه کې دواړو ته زیان واړوي، دواړه کمزوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي، امریکا له سیمې څخه وتلو ته اړه کړي او د پښتنو د کمزوري کېدو له وجې دوی په سیمه کې خپله واکمني ټینګه او خپل ستراتیژیک هدفونه تعقیب کړي.

د پورته سریزې هدف دادی چې د یوه نړیوال قوت او یو سیمه ییز بشري ځواک ترمنځ باید مفاهمه، همکاري او همغږي رامنځته شي. دا همکاري باید د دواړو خواوو ترمنځ د دوه اړخیزو ګټو پر بنسټ وي او یو بل په دقیقه او سالمه توګه درک کړي. زموږ په نظر پښتانه په سیمه کې د امریکا متحده ایالتونو طبیعي دوستان دي او دواړه په سیمه کې مشترک رقیبان او سیالان لري. دلته کېدی شي د پښتنو او امریکایانو د ګډو سیالانو او نورو مشترکاتو په باب یو څو مهمو ټکو ته اشاره وکړو:

الف- د سیمې هېوادونه:

۱- **روسیه:** روسیه یا پخوانی شوروي په نړۍ کې د امریکا پخوانی او ان اوسنی سیال دی. د روسیې په استخباراتو، دولتي کړیو او سیاسي ډلو ټپلو کې اوس هم داسې اشخاص شته چې غواړي امریکا په افغانستان کې ماته شي او په دې ډول په افغانستان کې له امریکا څخه خپل غچ واخلي. روسان پر دې پوهېږي چې په افغانستان کې د دوی د ماتې ستر علت، د پښتنو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرسختانه مقاومت او د امریکا او غربي هېوادونو بې دربغه مرستې وې. سره له دې چې د روسانو په ماتې کې ټولو افغانانو خپله ونډه اخیستې، خو د پښتنو افغانانو ونډه په کې تر ټولو زیاته او ټاکونکې وه. روسان غواړي په یوه نه یو ډول پښتانه له سیاسي صحنې څخه ګوښه کړي او خپلو پلویانو ته، چې د منځنۍ اسیا له قومیتونو سره قومي اړیکي لري او له څو لسیزو راهیسې په افغانستان کې د دوی د ګټو پلوي کوي، د واک زمینه برابره کړي. په سیاسي او اقتصادي صحنه کې د پښتنو حذف، په افغانستان کې د بې ثباتۍ سبب ګرځي، دا بې ثباتي امریکا او افغانستان دواړو ته ستونزې راولاړوي.

۲ - چین: په سیمه کې بل ځواکمن هېواد دی، سره له دې چې په افغانستان کې یې سیاسي لاسوهنه ډېره پراخه نه ده، خو په افغانستان کې یې د امریکا حضور په هېڅ وجه پر زړه نه اوارېږي. چین په تېرو لسیزو کې له هغو سیاسي ډلو ټپلو سره اړیکي درلودل چې اکثره ناپښتانه وو او چپي افکار یې درلودل. چین د پاکستان د ګټو په پام کې نیولو سره نه غواړي له پښتنو سره ډېر نږدې اړیکي وساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- ایران: ایران په سیمه کې یو بل ځواکمن او امریکا دښمنه هېواد دی. لکه څنګه چې د ایران رژیم په تېرو دوه دېرشو کلونو کې له امریکا سره خپله دښمني نه ده پټه کړې، دغسې یې د پښتنو پر وړاندې هم هر وخت خپله دښمني په ډاګه ثابته کړې ده. له امریکا سره د ایران د دښمنۍ تاریخ ایله دوه دېرشو کلونو ته رسېږي، خو له افغانستان او په تېره بیا له سني مذهبه پښتنو سره یې دښمني سوونو کلونو ته رسېږي. له پښتنو څخه کرکه او د تاریخ په اوږدو کې له هغوی سره متواتره دښمني اوس د ایران د تاریخ او تفکر یوه برخه ګرځېدلې ده. ایران په هېڅ وجه په افغانستان کې یو سني مذهبه او ملي افغاني حکومت نه شي زغملی، په همدې خاطر په افغانستان کې هغو قومي، مذهبي او ژبنیو ګروپونو ته وده ورکوي، چې د ایران پلویان دي. ایران اوس غواړي، د افغانستان د دولت او امریکایانو مخالف ځواکونه وسلوال کړي، جګړه د پښتنو سیمې کې جاري وساتي، په دې ډول که یو سني مذهبه پښتون افغان وژل کېږي هم د ایران په ګټه ده، که پښتون مېشته سیمې ورانېږي نو هم د ایران په ګټه ده او که امریکایي عسکر وژل کېږي نو هم د ایران په ګټه ده، په افغانستان کې اوسنۍ روانه جګړه په واقعیت کې د ایران لپاره یو طلایي مثلث دی چې ایران یې له هرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضلعې ګټه او خوند اخلي او زيات زيان يې پښتنو او امريکايانو ته دی.

۴- پاکستان: کله چې پخوانی شوروي ژوندی و او په تېره بيا د افغانستان د اشغال پر وخت، هغه وخت پاکستان، امريکا او غربي نړۍ ته خاص ارزښت درلود، په همدې خاطر يې پاکستان سره ډېرې زياتې مرستې وکړې. د پخواني شوروي له خوا د افغانستان د اشغال پر وخت، پاکستان ته ددې لاره اواره شوه چې د امريکا او غربي نړۍ له پراخو مرستو څخه ګټه پورته کړي او افغانستان کې خپل ستراتيژيک اهداف تعقيب کړي. د پاکستان د پوځيانو په ذهن کې د استعمار نشه وګرځېده او افغانستان کې يې پراخه لاسوهنه پيل کړه. د سپتمبر تر (۱۱) نېټې وروسته حالات بدل شول، امريکايان خپله افغانستان ته راغلل، نور نو پاکستان هغه پخوانی ارزښت او رول نه لري، چې امريکا او غربي نړۍ ته يې پخوا درلود. پاکستان لکه څنګه چې د پخواني شوروي پرضد يې په افغانستان کې د جګړې پخه تجربه ترلاسه کړې وه، د همغې تجربې په رڼا کې يې د امريکايانو پر ضد هم په مهارت سره جګړه پيل کړه. طالبان يې په بېلابېلو پلمو وسلوال کړل، دا جګړه يې ټوله په پښتون مېشتو سيمو کې متمرکزه کړه، له دې څخه د پاکستان هدف دا دی چې يو خو نړيوالو ته وښيي چې پښتانه (د طالبانو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لباس کې) د نړۍ د پوځي حضور مخالف دي او له بلې خوا يې اصلي هدف دادی چې د دې سيمې خلک دومره کمزوري شي چې د نړيوالو ځواکونو تر وتلو وروسته، د ځان د انسجام او عصري دولتمندۍ ټول ځواک له لاسه ورکړي، نو يو ځل بيا به د دوی تر مستقيم او نامستقيم واک لاندې راشي. د پاکستان د پراختيا غوښتنې سياستوال او نظاميان فکر کوي چې که په افغانستان کې پښتانه سوکاله وي او د سياسي واک خاوندان وي، نو په افغانستان کې ثبات د افغاني ټولنې د سوکالۍ او پرمختيا سبب کېږي، کله چې د ډيورنډ تر کرښې اخوا، د پاکستان تر واک لاندې سيمو کې پښتون مېشتې سيمې د افغانستان د پښتنو سوکالي وګوري، نو په اتومات ډول په هغو کې له افغانستان سره د پيوستون انګېزه پياوړې کېږي او يا هم د پښتونستان داعيه بيا راژوندۍ کېږي، نو پاکستان غواړي د پښتونستان د داعيې د له منځه وړلو لپاره همېشه په افغانستان کې پښتانه کمزوري وساتي. دوی نه يوازې په افغانستان کې د پښتنو کمزوري غواړي، بلکې د پاکستان تر چتر لاندې پښتانه يې هم نه خوښېږي، هغوی په پاکستان کې د لاس د اضافي ګوتې په توګه ګڼي. هلته يې هم د تروريزم په نامه جګړه د پښتنو په سيمو کې ګرمه ساتلې، علت يې دادی چې دوی غواړي په دايمي ډول پښتانه د ژوند له اساسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اساتنیاوو بې برخې وي. دا څه تصادفي خبره نه ده چې په پاکستان کې د ټولو مذهبي ګوندونو مشران له قومي پلوه پښتانه دي، د سیکولرو او نورو ګوندونو مشران ناپښتانه، د پاکستان استخبارات غواړي، په پښتنو کې مذهبي افراط تر وروستي حده پورته کړي، داسې افراط چې د ژوند د هر ډول پرمختګ مخه ونیسي، پښتانه د مذهب د دفاع په نامه په جنګ اخته کړي او د دوی د ژوند لاره خپله کړي. پښتانه لر دي او که بر په مجموعي ډول د پاکستان له پنجابي واکمنو او استخباراتي کړیو سره مشکل لري. د پاکستان همدا استخباراتي کړۍ دي چې امریکا او ټولې نړۍ ته یې سردرد پیدا کړی دی.

تېروتنې:

دلته غواړم ځینو هغو نیمګړتیاوو، تېروتنو او ناسم پوهاوي ته هم اشاره وکړم چې په دې تېرو دریو لسیزو او په تېره بیا په تېرو لسو کلونو کې په افغانستان کې پېښې شوي دي.

لومړۍ تېروتنه: د غربي نړۍ او په تېره بیا د امریکایانو لویه تېروتنه دا وه چې د پخواني شوروي تر ماتې وروسته یې افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوازې پرېښود او دا کار د سیمې هېوادونو په تېره بیا ایران او پاکستان ته لار اواره کړه چې افغانستان کې پراخه مداخله وکړي.

دویمه تېروتنه: مخکې تر دې چې پر طالبانو برید وکړي، بدیل حکومت یې جوړ نه کړ او په ډېره عاجله توګه یې د طالبانو نظام ړنګ کړ، دې کار ددې زمینه برابره کړه چې د طالبانو پخواني وسلوال مخالفان (شمال ټلواله) چې تر طالبانو یې هم د افغانستان خلکو ته بدرنګه ماضي درلوده، یو ځل بیا واک ته ورسېږي، شمال ټلواله اساساً د روسیې او ایران طبیعي دوستان وو او د امریکا له واک و ځواک څخه یې د خپل واک لپاره ناوړه ګټه پورته کړه. په دې ډول مخکې تر دې چې د (بن لومړی نړیوال کنفرانس) جوړ شي، شمال ټلواله عملاً په واک وه، په دې مانا چې د افغانستان واک په نامستقیم ډول د روسیې او ایران لاس ته لوېدلی و. امریکایانو ته د سپتمبر د یوولسمې نېټې د پېښې له امله سخت درد ور رسېدلی و، نو له هرې هغې ډلې ملاتړ یې کاوه چې د طالبانو مخالف وو، که څه هم دا ډله جنایتکاره وه، یا یې له روسیې او ایران سره نږدې اړیکې درلودل. په دې ډول نظامي پروسه تر سیاسي هغې نږدې دوه میاشتې دمخه شوه او دې کار افغانستان کې سیاسي عدالت سخت زیانمن کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درییمه تېروتنه: دریېمه تېروتنه بن کنفرانس کې وشوه؛ هغه دا چې واک په کې په عادلانه ډول ونه وېشل شو، هغه نظامي ډلې چې یوازې په سلو کې پر پینځه برخې خاورې یې واک درلود، د واک اکثره برخه ورکړه شوه، دا هغه ډلې تېلې وې چې د افغانستان په کورنیو جګړو کې یې لاس درلود او د بشر حقونو ناقضین ګڼل کېدل، خو فقط په دې خاطر نامعقول امتیاز ورکړای شو چې د طالبانو پر ضد یې جنګ کې برخه اخیستې وه. د ساري په توګه د پنجشېر ولسوالۍ زورواکانو ته هغه وخت د جمهوري ریاست مرستیالي، کورنیو، دفاع، بهرنیو چارو وزارتونه، د ملي امنیت ریاست او نور مهم پوستونه ورکړای شول، دا په داسې حال کې وه چې په مرکز کابل کې د دې ولسوالۍ کسانو (۸۳۲) نور مهم ریاستونه هم نیولي وو. د دې ولسوالۍ وګړي د ټول هېواد په کچه (۰،۳) سلنه کېږي، خو په بن کنفرانس کې د دوی واک په ناکنټروله ډول زیات شو او په عملي ډګر کې یې د واک کچه تر (۸۵) سلنې هم زیاته وه.

څلورمه تېروتنه: څلورمه تېروتنه دا وه چې کله موقت حکومت پایته ورسېد، باید انتقالي حکومت ته جنګسالارانو لاره نه وای

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیدا کړی، خو دوی بیا هم لاره پیدا کړه، دا کار په حکومت کې د فساد سبب شو.

پینځمه تېروتنه: پینځمه تېروتنه، چې هم د افغانستان د حکومت، په تېره بیا د جمهور رئیس له خوا او هم تر یوه حده نړیوالې ټولنې له خوا ترسره شوه، هغه دا وه چې په تېر لس کلن بهیر کې یې په حکومت کې د پښتنو متناسبه استازي تضمین نه کړای شوه. اوس د افغانستان په ټول حکومت کې د پښتنو ونډه په مهمو پوستونو کې په سلو کې (۲۵،۳) ده، د تاجکو (۲۲،۲) او د هزاره ګانو (۴،۴) ده، په ملي اردو، ملي پولیسو او ملي امنیت کې د پښتنو ونډه تر دې هم کمه ده، یو شمېر هغه پښتانه چې د دولت په حساسو پوستونو کې کار کوي، هغوی هم له سیاسي پلوه له شمال ټلوالې سره تړلي دي او یا د هغو له خوا یې د تقرر اجازه ورکړی شوې ده. په دې ډول په اوسني حکومت کې د جمهور رئیس په شمول پښتانه سمبولیکه ونډه لري.

حل لارې: پورته مو یو شمېر سیمه ییزو، کورنیو او نړیوالو ستونزو او تېروتنو ته اشاره وکړه، خو اوس راځو دېته چې څنګه د پخوانیو تېروتنو د تکرار مخنیوی وکړو او څنګه مثبت پرمختګ وکړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مفاهمه: پښتانه د جرګې او مرکې خلک دي، هره پېچلې مسئله دوی په جرګه او مرکه حلوي. جرګه، مفاهمه او مذاکره په حقيقت کې په افغاني- پښتني ټولنه کې د ستونزو او ټولنيزو لانجو د حل اجتماعي فورمول دی. خو څوک چې غواړي له پښتنو سره د مفاهمې لاره خلاصه کړي، بايد د مفاهمې په ژبه پوه شي. هر څومره چې څوک دې قوم سره په نرمه او ملايمه ژبه وړاندې لاړ شي، همغومره زيات امتياز ترلاسه کوي او څومره چې د زور خبره مطرح کېږي، همغومره مسله ستونزمنېږي. امريکايان چې له څومره زور او طاقت څخه کار اخلي، که د همغې انرژۍ په سلو کې (دوه) برخې پر سوله ييزو لارو چارو ولګوي، نو ډېره ګټه به يې ترلاسه کړې وي. له دې خبرې څخه هدف دادی چې که امريکايان له پښتنو سره د تقابل لاره ونيسي، نو دا کار د روسانو په شان دوی هم له سترې ماتې سره مخامخ شي.

طالبان: طالبان په افغاني ټولنه کې د ټولنيز موقف له مخې په لومړۍ کټه ګورۍ کې نه راځي، يوازې په تېرو (٣٠) کلنو جنګونو او په تېره بيا په تېرو (٢٠) کلنو جګړو کې د يو سياسي او نظامي قوت په توګه مطرح شول. طالبانو د پښتنو اجتماعي جوړښت ته زيان ورساوه، د پښتنو په سوونو قومي مشران يې ووژل، نږدې دوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملیونه پښتانه ماشومان یې د زده کړې له نعمت څخه بې برخې کړل او پښتانه یې د تمدن له کاروانه شاته پرېښودل. ځینو نړیوالو سره داسې یو تصور دی چې پښتانه مانا طالبان او طالبان مانا پښتانه. پر اکثرو پښتنو دا تعبیر ډېر بد لګېږي او وایي هغه څوک چې د پښتنو ماشومان ښوونځي ته نه پرېږدي، ښوونکي یې وژني، پر نجونو یې تېزاب شیندي؛ هغه د پښتنو د استازو په توګه یادوي، دا نو له پښتنو سره غټه بې انصافي ده. طالبان یو مذهبي قشر دی او په کار ده چې په خپله د طالبانو په نامه یاد شي.

که امریکایان غواړي له پښتنو سره د تقابل مخه ونیسي او یا ورسره د دایمي ملګرتیا نیت ولري، نو مذهبي او نظامي ډلې باید له پښتنو څخه بېلې کړي او په جلا جلا ډول یې مطالعه کړي.

اوسني واکمن سیاسي مشران: په اوسني حکومت کې اکثره سیاسي مشران د پښتنو استازولي نه شي کولای، د دوی یو شمېر هغه کسان دي چې خپلو سیمو ته هم نه شي تللی، د اوسني حکومت په مهمو پوستونو کې د پښتنو ونډه په سلو کې (۲۵،۳) د تاجکو (۲۲،۲) د هزاره (۴،۴) او پاتې د نورو قومونو ده. د پوځ په درېواړو ارګانونو کې د پښتنو ونډه تر دې حده هم کمه ده، کوم پښتانه چې د حکومت په مهمو پوستونو کې کار کوي، هغوی هم له سیاسي پلوه له شمال ټلوالې سره تړلي؛ تر څو چې د شمال ټلوالې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تائید نه وي، دوی پر هغو پوستونو نه شي مقررېدلای. دې کار ددې زمینه برابره کړه چې د اکثره پښتون مېشتو سیمو رابطه له مرکزي حکومت سره کمزورې شي، دې کار په سیمه کې د قدرت خلا رامنځته کړه او طالبانو یو ځل بیا له دې خلا څخه ګټه پورته کړه. طالبان د پاکستان په لمسون او شمال ټلواله په کابل کې د خپل زیات واک د بقا په خاطر دواړه غواړي، پښتون مېشته سیمې نارامه او پښتانه د پرمختګ له کاروانه شاته پاتې شي. نو که امریکا غواړي، په سیمه کې ثبات ټینګ شي، باید د مرکزي حکومت په امنیتي سکتور کې د عدالت پر بنسټ فوق العاده مثبت تغیرات راشي، د افغانستان پوځ په بشپړ ډول ناتنظیمي او له سیاسي عناصرو خلاص شي، د پښتون مېشتو سیمو په ګډون په ټول افغانستان کې د متوازنې ترقۍ لپاره کار وشي.

رسنۍ: له پښتنو سره د تفاهم یوه لاره داده چې پښتنې ازادې رسنۍ باید پیاوړې شي. رسنۍ دي چې هم د حکومت او هم نړیوالې ټولنې مثبت پیغام پښتون مېشتو سیمو ته رسوي او هم د پښتون مېشتو سیمو له مشکلاتو څخه حکومت خبروي. د افغانستان اوسنۍ ازاده(!) میډیا اکثره د ایران په کنټرول کې ده. دا میډیا اکثره په فارسي ژبه ده، دا رسنۍ نه یوازې په پښتون مېشته سیمو کې ګټورې نه دي، بلکې زیان رسوونکې هم دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتنو ته په خپله ژبه د رسنیزو خدمتونو وړاندې کول د خلکو د ذهنیت په روښانتیا کې ډېره مرسته کولای شي، که امریکا غواړي د ایران پالې میډیا د تبلیغاتو مخه ونیسي، باید پښتني ازاده میډیا او په مجموعي ډول ټوله ازاده میډیا پیاوړې کړي.

د پښتنو مشرانو سراسري جرګه: امریکایان کولای شي

له پښتنو سره د ښه تفاهم په خاطر د پښتنو د رښتینو مشرانو؛ هغو مشرانو چې په ولس کې یې خبره وزن لري، یوه سراسري جرګه راوبولي، که د داسې یوې جرګې جوړېدل ممکن نه وي، کېدی شي له بېلابېلو مطرح قومي مشرانو او هغو روښنفکرانو سره، چې د افغانستان حالات ورته په ښه ډول معلوم دي؛ په جلا جلا ډول په انفرادي توګه وګوري، د هغوی نظریات او وړاندیزونه واخلي. دا کار هم کېدی شي د سولې او ثبات په راوستو کې مرستندوی شي.

داسې نورې ډېرې لارې او وړاندیزونه شته چې د دوو لوریو (امریکایانو او پښتنو) ترمنځ مناسبات ښه کولای اود اوږدې مودې لپاره د یو بل ګټې تضمینولای شي، خو موږ یې یوازې څوو ته اشاره وکړه.

که حالات همداسې روان او د تفاهم پرځای د تقابل تله درنه وي، نو دا کار امریکایانو ته هم په درانه زیان تمامېږي او پښتنو ته هم. پښتانه په نړیواله کچه یو ځواکمن ملګري ته اړتیا لري، د داسې یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملګري په شتوالي کې پښتانه کولای شي له سیمه ییزو مارانو او لړمانو څخه ځان وژغوري او امریکا هم په سیمه کې یو باثباته او ځواکمن سیمه ییز پارټنر ته. که په دې دوو قومونو پورې اړوند سیاستوال له سیاسي ځیرکۍ څخه کار واخلي، نو کولای شي د یوه بل ځواک څخه د ځان په ګټه کار واخلي او له هغې پرته د حالاتو اوسنی بهیر دواړو لوریو ته ګټور نه برېښي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان او د ایران لاسوهنه

دا یو لنډ تحلیل دی چې پر (۱۳۸۸) ل کال لیکلی شوی او په افغانستان کې د ایران د ډول ډول لاسوهنو یو انځور وړاندې کوي.

ایران په افغانستان کې اوږده او ستراتیژیک هدفونه لري، دې هدفونو ته د لاسرسي لپاره دوی ډول ډول پلانونه لري او مختلفې ډلې ، ګوندونه او اشخاص یې د هغو د تطبیق لپاره ګومارلي او هر ډول ملاتړ یې کوي. دلته به په لنډیز سره د دوی د ځینو پلانونو او لاسوهنو یادونه وکړو:

۱- **په سیاسي برخه کې** : د جهاد په کلونو کې د ایران رژیم ته ښه موقع په لاس ورغله چې په ایران کې افغاني شیعه ګوندونه وروزي او ملاتړ یې وکړي، افغانستان ته یې راولیږلي او تر خپل کنټرول او تاثیر لاندې یې راولي. نو ځکه خو یې لومړی په ایران کې ((اته ګوني)) شیعه ګوند جوړ کړل او وروسته یې بیا دوی د عبدالعلي مزاري تر مشرۍ لاندې د ((حزب وحدت اسلامی افغانستان)) په نامه یوه واحد شیعه ګوند کې راټول کړل. په نوییمو کلونو کې دې ګوندونو د کابل په ورانۍ ،تنظیمي جنګونو، ائتلافونو او لوټمارۍ کې غټه ونډه لرله.

۲- **مذهبي برخه کې** : ایران غواړي د شیعه مذهب د تبلیغ او افغاني شیعه ګانو د تقویې او انسجام له لارې افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته د یوه شیعه هېواد رنګ ورکړي، یا لږ تر لږه په افغانستان کې د شیعه ګانو رول او اغېز دومره زیات کړي چې د ایران ګټې او غوښتنې د دوی له لارې په افغانستان کې خوندي شي. له همدې کبله دوی د جعلي احصائیو له مخې غواړي په افغانستان کې د شیعه ګانو شمېر پورته وښيي، په ایران کې د ځینو چاپ شویو کتابونو او اثارو له مخې يې په افغانستان کې د شیعه ګانو شمېر تر ۳۵%فیصدو پورې پورته کړ، خو د نورو رښتینو سرشمېرنو له مخې په افغانستان کې دشیعه مذهب د پلویانو شمېر تر ۸% نه پورته کېږي. ایران غواړي په افغانستان کې د حنیفي مذهب او احنافو دودیز واک کمزوری او د شیعه مذهب اوشیعه ګانو رول غښتلی کړي، له همدې کبله هڅه کوي چې په تعلیمي نصاب او یا هم د افغانستان په قضایي سیستم کې د جعفري فقهې د ځایونې له لارې دې هدف ته ورسېږي. سربېره پر دې دوی د بېلابېلو مدرسو له لارې چې مستقیماً د ایران له خوا جوړې شوي او جوړېږي غواړي د شیعه مذهب لمن پراخه کړي، غوره بېلګه يې د شیخ محمد اصف محسني تر چتر لاندې د ((حوزه علمیه خاتم النبین)) په نامه د یوې مدرسې جوړېدل دي چې په یوه وخت کې به تر لس زرو زیات زده کوونکي په کې د شیعه مذهب او جعفري فقهې زده کړه کوي، مدرسین به يې اکثره افغاني شیعه ګان او لارښوونکي یا مشاورین به يې ایراني شیعه ګان وي. پر دې مدرسې د ایران له خوا تر پنځوس میلونو ډالرو زیات لګښت راغلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- کلتوري او ژبني برخه کې: پر مذهبي او سياسي لاسوهنو سربېره ايران په افغانستان کې ډېره کلتوري او ژبني مداخله کوي. دوی په مذهبي او ژبني برخه کې د افغانستان د شيعه ګانو ملاتړ کوي خو په کلتوري برخه کې دوی د افغانستان د نورو فارسي ژبو لکه ځينو تاجکو، قزلباشو او ايماقو ملاتړ هم کوي، هغه ګوندونه لکه جمعيت اسلامي او نور چې له ژبني او کلتوري پلوه د فارسي ژبې او کلتور سخت پلويان دي د هغوی ملاتړ هم کوي. دوی د افغانستان د تاجکانو يا فارسي ژبو له لارې غواړي تاجکستان او د منځنۍ اسيا نورو وړو فارسي ژبو سيمو ته لاره پيدا کړي، لومړی هلته خپله ژبه او کلتور عام کړي او تر څنګ يې د شيعه مذهب د تبليغ لپاره لاره اواره کړي. په همدې خاطر دوی د ((فارسي ژبو تلويزيون)) په نامه يو تلويزيوني چينل جوړوي چې تاجکستان، افغانستان او ايران به يې په ګډه چلوي خو د لګښت او واک اصلي چارې به د ايران له خوا سمباليږي. که څه هم افغانستان اساساً فارسي ژبی هېواد نه دی خو د افغانستان د بهرنيو چارو مخلوع وزير له ايران سره د خپل ژبني پيوستون او تمايلاتو له امله دا تړون لاسليک کړی او د افغانستان نور قانوني مراجعو لکه وزيرانو شورا، ملي شورا او سترې محکمې لا دا تړون نه دی تائيد کړی، دغه راز تر لسو زيات داسې تلويزوني چينلونه او تر (۴۰) زياتې داسې چاپي خپرونې شته چې په مستقيم او نا مستقيم ډول د ايران له خوا ورسره مرسته کيږي. له هغې جملې څخه يې د ((تمدن)) په نامه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شیخ محمد اصف تلویزیون ټول لګښت د ایران له خوا ورکړل شوی او نږدې سل کسان یې د ایران له خوا روزل شوي دي.

۴- په اقتصادي برخه کې: ایراني شرکتونه د افغانستان په دولت کې د خپلو پلوي افرادو په مرسته غواړي په افغانستان کې پر تجارتي مارکیټ خپل کنټرول حاصل کړي، له ښاروالیو سره د اعلاناتو له قراردادونو نیولې بیا د ځینو ساختماني چارو په برخه کې پانګه لګوي، ایران د خپلې پانګې لپاره د زمینې برابرولو ترڅنګ غواړي د افغاني سوداګرو ، پانګوالو او د نورې نړۍ د پانګې اچونې مخه هم ونیسي. څو موده وړاندې د ایران ځینو پټو شبکو له خوا په هرات کې ځینو افغان پانګوالو ته وړاندیز وشو چې په هرات کې خپلې جوړې شوې فابریکې بندې او د اسلام‌کلا تر بندر اخوا د پنځه شپېتو کیلومترو په واټن یې د ایران په خاوره کې جوړې کړي او ایران به د دوی د لګښتونو په سلو کې د (۲۵) برخې سبسایډي ومني. که چېرې دا کار عملي شي نو په هرات کې به پر یوه وخت تر سلو زیاتې فابریکې سقوط شي، دغه راز ایران هڅه کوي د نفتو او ګاز نلیکې هغه لویه پروژه له ناکامۍ سره مخ کړي چې ټاکل شوې له ترکمنستان څخه د هغه هېواد نفت او ګاز د افغانستان له لارې پاکستان ، هند او نورې نړۍ ته ولېږدوي. ددې پروژې له لارې افغانستان ته ډېره اقتصادي ګټه رسېږي خو ایران د افغانستان دا ګټه نه شي زغملای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- په نظامي برخه کې: په نظامي برخه کې د ایران پالیسي دا ده چې په افغانستان کې وضعه بې ثباته کړي، یو وخت یې له شیعه ګوندونو سره زیاته او مستقیمه مرسته کوله، بیا کله چې طالبان واک ته ورسېدل نو دوی ټولو طالب مخالفو ډلو په تېره بیا شیعه ګوندونو او اسلامي جمعیت سره زیاته مرسته کوله، خو اوس چې طالبان له واکه غورځېدلي، دوی له طالبانو سره پوځي مرسته کوي. د دې مرستې هدف دادی چې له یوې خوا امریکایانو ته زیانونه واړوي او غربي نړۍ دلته مصروفه کړي، له بلې خوا که طالبان هم زیان ګوري، د دوی په ګټه تمامېږي او که سیمه هم ورانېږي دوی ترې ګټه پورته کوي. دا سیمې په مطلق ډول سني مذهبه پښتون مېشتې سیمې دي چې له مذهبي پلوه او هم له قومي پلوه د ایران له ستراتیژۍ او پراختیا غوښتنې سره مخالفې دي، نو ایران په دې سیمو کې د جنګ دوام د خپلو ګټو د تضمین لپاره یوه ښه طلایي چانس ګڼي نو ځکه غواړي په مستقیم او نامستقیم ډول دولت مخالفو وسلوالو ډلو ته پوځي امکانات ورلېږي. هرات، نیمروز، فراه او دایکنډي کې دایران پوځي لاسوهنو څرګندې بېلګې لیدل شوي.د ایران پوځي کړۍ په تېره بیا ((سپاه پاسداران)) په دې ساحه کې زیات فعال دي.

۶- د ملکیتونو د رانیولو په برخه کې : د ایران یوه بله پالیسي دا ده چې خپلو پلوي مذهبي اوسیاسي ډلو ته پیسې او مالي امکانات برابر کړي چې د افغانستان د ځینو مهمو ښارونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرکزونه او حساسې ستراتيژيکې جغرافيايي سيمې ونيسي، د ايران په مالي امکاناتو او سياسي ملاتړ د تېرو پنځه لسو کلونو په بهير کې په لسګونو زره شيعه مذهبي له باميانو او نورو هزاره مېشتو سيمو څخه مزار شريف ښار ته راوړل شول او هلته ميشته کړای شول، مزار شريف چې تر دې دمخه يو سني مذهبه ښار ګڼل کېده که په همدې حالت روان وي نو يو وخت به پر يو شيعه مذهبه ښار بدل شي. د داسې لويو پروژو پلي کول د ايران له مستقيم مالي ، نظامي او سياسي ملاتړ پرته ممکن نه دي، دغه راز ايران غواړي د باميانو، غور له لارې تر هراته يوه مذهبي او قومي ليکه وغځوي او بيا يې په هرات کې له شيعه مذهبو لړکيو سره وصل او وروسته بيا دا ليکه د ايران تر پولې وغځوي، دغه راز دوی غواړي دلته بيا دا ليکه د باميانو له لارې له ميدان وردګو او بيا له کابل سره وصل کړي، په دې ډول به ايران له خپلې پولې بيا د افغانستان تر مرکزه يو مصئون مذهبي، کلتوري او قومي تونل ځان ته خلاص کړی وي. ايران دغه راز غواړي د افغانستان له هرات څخه نه تر شمال غرب او بيا له شمال غرب نه شمال شرق ته د يوه کلتوري او ژبني تونل له لارې د افغانستان له شمال شرق سره وصل شي او بيا له هغه ځايه سني مذهبي خو فارسي ژبي تاجکستان سره وصل شي، په دې ډول به دوی دا سيمې د مذهبي او ژبنيو عناصرو په کارولو سره تر خپل اغېز لاندې راولي. سيد حسين انوري په هرات کې ددې پروژې يوه برخه عملاً پيل کړې او د نويو ښارګوټو د وېش او نورو ځمکو د رانيولو له لارې په لسګونوزره شيعه ګان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرات کې مېشت کړي. حاجي محمد محقق او نورو لا دمخه په مزار شریف کې ددې پروژې یوه برخه عملي کړې او کریم خلیلي په کابل کې د خپلو ورونو او نورو له لارې د نویو ښارګوټو د جوړولو له لارې غواړي دا پروژه عملي کړي. کریم خلیلي د خپل ورور حاجي نبي تر چتر لاندې د کابل په غرب کې د یو نوي شیعه میشتې ښارګوټي د جوړونې کار پیل کړی چې لږ تر لږه د پنځه لس زره کورونو د جوړونې ظرفیت لري او همدا اوس پرې کار روان دی. کریم خلیلي او دهغه ورور (حاجي‌نبي) غواړي ددې ښار ګوټي نورې شا او خوا سیمې هم را خپلې کړي. دا ښار ګوټی د کابل د لویدیځ په داسې یو ځای کې موقعیت لري چې نیم کابل یې تر سینې لاندې دی، د سولې پر وخت د سوکالۍ ځای او د جنګ پر مهال د مصئونیت او نور ښار ته د تهدید ظرفیت لري.

ایران په کابل کې د (کمیته امداد خمینی) په نامه یو بنسټ هم لري چې له دې لارې خپلو پلویانو سره ډول ډول مرستې کوي.

۷- د دولتي پوستونو د اشغال په برخه کې : د ایران د پالیسۍ یوه برخه دا ده چې د افغانستان د حکومت په مهمو پوستونو کې خپل پلوي مذهبي او سیاسي اشخاص ځای پر ځای کړي، څوک د ژبې او څوک د مذهبي اړیکو پر بنسټ د افغانستان په اساسي قانون کې د شیعه مذهب ځایول، له رایو پرته د جمهو رئیس د دویم مرستیال څوکۍ نیول، د عدلیې د وزارت او ځینو نورو مهمو وزارتو د پوستونو تر لاسه کول، د ایران پلوه ډلو لوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

برى دى. دا برى د هغه مقياس په تناسب چې سونې مذهبي مسلمانان يې په ايران کې لري، ربښتيا هم د ايران لپاره لويه لاسته راوړنه ده. پر دې هم ټول پوهېږي که د ايران مستقيم ملاتړ نه وي نو دې ډول ډلو او اشخاصو هېڅکله هم تر خپل استحقاقه پورته دومره امتياز نه شو اخيستلای. د دولت په وړو پوستونو کې حالت نور هم خراب دی. ايراني غوارې يو شمېر خلک له ژبني پلوه او يو شمېر خلک له مذهبي پلوه په حکومت کې ځای پر ځای کړي، په حکومت کې د ايران پلوه اشخاصو شمېر زرګونو څه چې لسګونو زرو کسانو ته رسېږي، همدا وجه ده چې تر اوسه پورې دولتي او نا دولتي ميډيا د ايران د مداخلو يادونه نه ده کړې.

رسنيزه برخه کې:

لکه څنګه چې د مخه مو يادونه وکړه ايران افغانستان کې په رسنيز ډګر کې تر هر چا زيات فعال دی.

ځينې رسنۍ يې په بشپړ ډول ستر واک لاندې او ځينې په نيمه ډول او ځينې نورې تر يوه بريده تر کنټرول لاندې دي. تمدن ټلوېزيون په مستقيم ډول د دوی له خوا جوړ شوی، راه فردا سره يې هم تخنيکي او مالي مرستې کړې دي، خبر ګذاری فارس، پريس ټلوېزيون، صدا و ليما جمهوري اسلامي ايران او د ايران نورې رسنيزې ادارې په افغانستان کې فعاليت لري او له دې لارې به د افغانستان خپلې پلوې رسنۍ تقويه کوي. ګڼ شمېر چاپي رسنيو سره هم مرسته کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تراژيدۍ کې ژوندی قوم

دا د هغې وينا ليکنۍ بڼه ده چې (پښتون په تراژيدۍ کې) تر نامه لاندې په هغه نړيوال علمي سيمينار کې اورول شوې وه چې د افغانستان د ملي تحريک له خوا پر (۱۳۹۲ل) کال په کابل کې جوړ شوی و.

بسم الله الرحمن الرحيم

درنو او قدرمنو حاضرينو، د سيمينار قدرمنو ګډونوالو، د هېواد له بېلابېلو سيمو او له هېواده بهر راغلو مېلمنو، درنو پښتنو، ښاغلو او اغلو ټولو ته تر هر څه دمخه د افغانستان ملي تحريک په استازۍ سلامونه، درناوی او احترامونه وړاندې کوم.

هر کله راشئ، په خير راغلئ!

درنو مشرانو، ليکوالو، پوهانو او ددې پرتمين او فکري سيمينار ګډونوالو!

تاسو تر هر چا زيات پوهېږئ، پوره درې نيمې لسيزې کېږي، چې افغان ملت په تېره بيا پښتون ولس په يوه لويه تراژيدۍ کې راګير دی. دې غميزې کې د پښتون ولس ايسار بدل، څه تصادفي، او ناقصدي خبره نه ده. په دې تراژيدۍ کې په سيمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نړۍ کې د پښتنو لرې او نږدې ټول دښمنان او رقيبان شامل دي. دا داسې لويه تراژيدي ده چې نه يوازې پښتون په کې د رقيبانو له خوا ټکول کېږي، بلکې خپله پښتون يې هم د خپل ځان دښمن کړی دی. قاتل او مقتول دواړه له يوه قوم څخه دي. د پښتنو هغه متل دی چې هم مړ يم هم پړ يم.

پر پښتنو دا راغلې غميزه دومره ځوارځيزه ده چې څوک په کې پښتنو ته د زګېروي او فرياد ايستلو مجال هم نه ورکوي. که هر شعوري، بادرده او با احساسه پښتون افغان له دې غميزې څخه د راوتلو فرياد پورته کوي، نو نه يوازې د پښتنو د شعوري دښمنانو او سيالانو له خوا ګواښل کېږي، د نشنلستانو او فاشيستانو ټاپې پرې لګول کېږي، بلکې په خپله د يو شمېر ځانپلورو، ورځچارو، ځانساتو، ځان خوښو او ځانګټو پښتنو له خوا هم پرې په دې پلمه تورونه پورې کېږي چې دا خلک حساسيتونه راپاروي او د دوی په اصطلاح ملي تفرقې ته لمن وهي. دا ډول پښتانه د بې غيرتۍ او مضر احتياط په وروستي حالت کې ژوند کوي او د پښتنو د ناپښتنو مخالفينو تبر ته لاستي جوړوي.

په هر حالت ! همدغو نا انډوله کارونو پښتون قام دې غميزې ته ټېلوهلی او په دې تراژيدۍ کې يې دا دومره موده ساتلی دی.

د افغانستان ملي تحريک چې له ډېرو شعوري، هېوادپالو، ملتپالو، اسلامپالو او سمونپالو افغانانو څخه رغېدلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر پښتون ولس او ټول افغان ملت که لر دی او که بر، هېڅ ډول ځرګند او نا ځرګند ظلم که له خپل لوري وي که د بل، نه شي زغملای او تر دې زیاته ورته د دې تراژیدی، غځېدل په هېڅ ډول د زغم وړ نه دي. په همدې خاطر یې (پښتون په تراژیدی کې او د ژغورنې لار) دا علمي سیمینار جوړ کړ، د دې سیمینار هدف همدا دی چې په علمي ډول له دې اوږدې غمیزې څخه د ژغورنې لارې چارې په ګوته او بیا یې د یوې تګلارې په توګه پښتنو سیاستوالو او واکوالو ته په لاس کې ورکړي. که چېرې پښتانه سیاستوال د دې تګلارې د پلي کېدو لپاره هڅې وکړي، نو کېدی شی له دې غمیزې څخه د دې قوم د ژغورنې هیله پیدا شي.

د افغانستان ملي تحریک څو موده وړاندې د دې سیمینار د جوړونې وعده کړې وه، دا دی نن یې خپله دا وعده پوره کړه، ملي تحریک په ډېره کمه موده کې د هېواد په کچه ډېر مهم پاموړ کارونه ترسره کړي دي. په سروبي ولسوالی کې سېلابځپلو ته د مرستو رسول او نورو مرستو ته د خلکو هڅول، د پښتونستان واټ د نوم تازه کول، بېوزلو او اړمنو هېوادوالو ته د وینې ډالی، د زمري د (۲۸) جشن نمانځل او ځیني نور کارونه، چې نه غواړم د ټولو تفصیل دلته وړاندې کړم. د افغانستان ملي تحریک د یوه منظم سیستماتیک او شعوري حرکت په توګه خپل میاشتني، درې میاشتني، شپږ میاشتني او کلني پلانونه لري، چې د همغو په رڼا کې حرکت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوي. د افغانستان ملي تحریک په پام کې لري د سنبلې پر (۹) مه نېټه له پښتنو او بلوڅو سره د پیوستون ورځ یا د پښتونستان جشن هم په شاندارو مراسمو سره ونمانځي او یو ځل بیا لرې او نږدې رقیبانو او سیالانو ته دا په ډاګه کړي چې دا قوم په تراژیدۍ کې هم ژوندی دی او لا هم خپل ارزښتونه پالي او د مرګ له ګوابښه نه وېرېږي.

نور مو ډېر وخت نه نیسم، د لوی، اباد او سوکاله افغانستان د

جوړېدو په هیله

په درناوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډيورنډ مړ دی، کرښه يې مړه ده
(ابۍ مړه تبه شلېدلې)

دا د هغې وينا ليکنۍ بڼه ده چې ما د ملي تحريک او ژوندون ټلوېزيون له خوا پر (۱۳۹۲ل) کال له پښتنو او بلوڅو سره د پيوستون د ورځې په وياړ په جوړه شوې غونډه کې اورولې وه.

بسم الله الرحمن الرحيم

ټول عمر درنه ده سپکېدو ته يې چې پرې نه ږدئ
خاوره پښتنه ده او پردو ته يې چې پرې نه ږدئ
بيا مې د خوشال توره چې تاو هوس د شرنګ لري
تاوه په شرنګ ښه ده چوپېدو ته يې چې پرې نه ږدئ

(اسحق ننګيال)

قدرمنو مشرانو، پوهانو، ليکوالو، ځوانانو، د مدني او سياسي ټولنو غړو او ددې پرتيمنې غونډې ټولو ګډونوالو ته تر هر څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړانـدې سـلامونه، درنـاوی، نېکـې هیلـې او د زړه لـه تلـه خپلـې پېرزوینې وړاندې کوم، هر کله راشئ !

الله(ج) مو په ټول ژوند کې اباد ، سوکال او ښاد لره.

درنو حاضرینو ! نننۍ غونډه د یوه لوی مقصد لپاره رابلل شوې. دا مقصد زموږ د ملي ارزښتونو پالل، ساتل او ځلول دي.

دا د هر باشعوره، باخبره او بادرده افغان دنده ده چې پر خپلو ملي ویاړونو وویاړي او هغه وپالي، که څه هم (۳۵) کلنې غمیزې، د هغې بهرنیو عواملو او کورنیو رزایلو زموږ ټولو ټولنیزو ، ولسي، مدني او ملي ارزښتونو ته پوره زیانونه اړولي او لا یې هم لور په لاس کې دی او مثمر ښاخونه یې ربېي، خو دې سره سره لا هم په هېواد کې داسې افغانان شته چې غرونو سره سر جنګوي، خپل تندي ماتوي، خو چا ته یې ټیټوي نه:

دا سر ربه مات شوی دی ټیټ شوی چاته نه دی

خـو تـاته یـې پنـځه وخته محراب کې راولم.

داسې سـرونه لا ډېـر ژونـدي دي او داسـې سـرونه بـه لا نـور هـم را وټوکېږي. دې وطن کې لا اوس هم هغه ځلي ولاړ دي، چې نه پرې د سکندر زور ورسېد ، نه هم د کروش، نه هم د انګرېز، نـه هـم د روس، نه هم د پنجابیانو او نه هم د صفویانو !

هر کله چې پردیو په مستقیم ډول د دې هېواد پر ځلو او نرخونو زور نه دی رسېدلی، نو بیا یې د یو شمېر کورنیو تالیخټو په زور، په

(c) ketabton.com: The Digital Library

نامستقیم ډول له دې ملته خپل غچ اخیستی دی. د غچ اخیستنې دا لړۍ لا تر دې دمه روانه ده.

خو پښتون ولس او په ټولیز ډول ټول افغان ملت د لویې او سپېڅلې خاوند دی که څوک پرې بلو سپېڅلي هم دی، نو ده ورته او سپېڅله کړې، دا ځکه چې پښتون د یوه مستحکم تهذیب او کلتور خاوند دی، پښتون د شرم او حیا پرتوګ او د شرم پوزه لري.

ورځ دوه مخکې د هند د کشمیر د پښتنو یو خان، (ثنا الله خان لالا) له ژوندون سره په یوه مرکه کې وویل: ((د پښتون د کلتور یوه غټه نښه داده، چې پښتون د شرم پرتوګ لري، هغه څوک چې د پښتنو پخواني او اوسني مخالفین دي، تاسې ورته وګورئ، هغوی اکثره پرتوګونه نه لري او یا یې ناغوندي.)) ددې خبرې محتوا او فزیکي واقعیت ربښتیا هم حیرانوونکی دی. هغه قومونه چې د پښتنو په شان او یا د پښتنو په پیروۍ پرتوګ لري، هغوی هم له حیا څخه ډک دي او د پښتنو په کلتوري محتوا کې خوندي شوي دي.

باچا خان، فخر افغان ته یو ماشوم وویل: ((بابا، پوزه دې ډېره غټه او جګه ده!)) بابا ورته موسکی شو، ویې ویل: ((بچیه ولې به غټه او جګه نه وي، دا د ټول پښتانه پوزه ده.))

خو نن په پښتنو پسې هغه څوک ډېرې سپکې سپورې وایي او دا طبیعي سوله ییز قوم د ((ترهګر او وحشي)) په نامه یادوي چې نه د شرم پرتوګ لري او نه هم د شرم پوزه. نن چې موږ کومه غونډه جوړه کړې ده یو پیغام یې همدا دی، چې ځینو کسانو ته د شرم د جوهر ځلا ور انتقال کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بې شمېره پښتون ضد او افغان ضد کړیو له جملې څخه یوه ډله هم (ډیورنډ خپل) دي، دا هغه ډله او اشخاص دي چې د ډیورنډ د مسلې په باب له انګرېزه او پنجابه دوی زیات ګرم دي او لکه راساً چې ډیورنډ سره جنسي اړیکي لري، تر د پګه څمڅې ډېره ګرمه ده. دوی دا څو کاله په رسنیو کې داسې اوتې بوتې ولې، چې ژر تر ژره باید دا کرښه رسمي شي. دوی غواړي، پاکستان او انګرېزان خوشاله شي. دوی وایي دا مهمه نه ده چې موږ ازاد یو، خو دا مهمه ده چې موږ اباد یو. د ډیورنډ خپلو مثالونه ډېر دي، خو زه به یې دلته یوازې د یوه تن نوم واخلم. (ښاغلی حاجي محمد محقق)، ده څو موده وړاندې اسلام اباد ته په جلا جلا سفرونو کې د تور پنجاب سپینې پې ورودلې، کله چې مستۍ واخیست، نو په واز کومې یې وویل: ((موږ له پاکستان سره د ډیورنډ د کرښې پر سر څه مشکل نه لرو، موږ حق نه لرو چې دا مسایل یاد کړو او یا د هغې دعوه وکړو.

دا ډول ښاغلي خو له هېڅ خارجي سره مشکل نه لري، اکثرو ته یې لبیک او مرحبا ویلي، مشکل خو زموږ دی، ډیورنډ واحد پښتون بدن پر دوو ټوټو وېشلې، د ظلم ددې قمچینې داغونه د پښتون پر ملا لګېدلي، نه پر محقق، محقق خپلو او ډیورنډ خپلو. ښاغلي محقق ته باید وویل شي چې که ښاغلی کریم خلیلي، ډاکتر صیب صادق مدبر، حاجي صیب عبده، فاطمه نظري، ډاکتر صیب مهدوي او نور درنه څوک په زوره او د برچې په زور جلا کړي، یا هم د بامیانو او دایکندۍ ترمنځ پوله راکاږي او تا ورته له وېزې او اجازې پرته پرې نه ږدي، بیا به هم ورسره مشکل ونه لرې که څنګه؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

او که دا تاته مشکل نه ښکاري، نو راځه دا عملیه پرځان تطبیق کړه. بیا به د دوو ورونو د جبري بېلتون پته درته ولګي !

نو موږ وایو چې نه ډیورنډ شته او نه یې کرښه، ډیورنډ یو انګرېز و، لاړ مړ شو او خړ شو، کرښه یې هم مړه شوه. (ابی مړه تبه یې شلېدلې) او که احیاناً څوک ځان ته د ډیورنډ وارثان، لمسیان او یا ډیورنډ خېل وایي، د هغه لاره تعقیبوي، نو د هغه د وارثت سند دې راوړي، چې موږ ورسره خپل نور حسابونه هم تصفیه کړو.

اوس راځم دویمې مسئلې ته !

هغه د افغانستان د جهاد مسئله ده.

پر دې خبره ټول افغان ملت متفق دی، چې د افغانستان جهاد د ټولې نړۍ په کچه یو بې ساري حماسه وه، چې په شلمه پېړۍ کې د مسلمان افغان ولس له خوا رامنځته شوه او ټول ملت په دې حماسه کې شریک و، خو دا چې دا جهاد چا کړی؟ کوم شخص، کوم تنظیم او کومې سیمې؟ او چا زیات کړی چا کم؟ په دې کې د نظر اختلاف موجود دی؟ خو دا په دې مانا نه دی چې د رښتینو مجاهدینو د تثبیت لپاره هېڅ فورمول نه شته !

زموږ او زموږ په شان د نورو افغانانو په نظر هغه څوک مجاهد دی، چې د روس د یرغل له پیله بیا تر پایه یې له روسانو سره هېڅ ډول پټه معامله او اوربند ونه کړ او تر اخره پورې په نره وجنګېدل. دا رښتیني مجاهدین دي او هغوی چې اوربند وکړ او روسان یې خوشاله کړل، دا نه مجاهدین دي او نه هم رښتیني افغانان، دا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

روس ګوډاګیان دي او د جهاد بربادوونکي. د دې فرضیې دویمه برخه دا ده چې د روسانو تر وتلو وروسته چې چا وسله پر ځمکه کېښوده او خپل نفس یې تذکیه کړ، نه یې په کورنیو جګړو کې ونډه واخیسته او نه هم په فساد کې دا هم واقعي مجاهدین دي او هغوی چې پر تنظیمي جګړو او فساد اخته شول، هغوی بیا هم د جهاد بدناموونکي او د هېواد بربادوونکي دي.

خو اوس د افسوس خبره داده، هغه ځوک د جهاد د وراثت چغې وهي، چې د جهاد په وخت کې یا ماشومان وو او یا هم تر جهاد وروسته د پخوانیو مجاهدینو له کوم ټولګي سره یوځای شول. هغه د چا خبره (جنګ سوړ شو، میری تود شو).

یوازې دوه کسان به د بېلګې په توګه یاد کړم:

ښاغلی امرالله صالح: دا ښاغلی د جهاد په شپو او ورځو کې ماشوم و، د روسانو تر راتګ وروسته (۳۵) کاله او تر وتلو وروسته یې (۲۵) کال تېرېږي. د نوموړي سن وارزوئ چې هغه وخت کې څو کلن راته؟

خو په سیاسي غونډو او میتنګونو کې دا او د بېته ورته ښاغلي د جهاد د وراثت دعوه کوي.

ښاغلی ډاکتر عبدالله عبدالله: پر (۱۳۶۷ل) کال له پوهنتون څخه فارغ شو، همدا کال و چې روسان له افغانستانه وایستل شول، دې ښاغلي لکه چې تر جهاد وروسته جهاد پیل کړ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا او د ښته ورته ځېرې هغه کسان دي چې د يو نيم مليون شهيدانو پر حماسې يې خېټه اچولې ده.

زموږ په نظر جهاد حکمتيار کړی، جهاد مولوي محمد نبي کړی، جهاد حاجي عبدالقدير کړی، جهاد حاجي عبدالحق کړی، جهاد اسمعيل خان کړی، جهاد تورن امان الله کړی، جهاد کريم کره باغ کړی، جهاد انور خان هردم شهيد کړی، جهاد عبدالسلام راکټي کړی، جهاد شيخ محمد اصف محسني کړی، جهاد عبدالرب رسول سياف کړی، جهاد ملا نسيم اخوندزاده کړی، جهاد کشمير خان کړی، جهاد بشير بغلاني کړی، جهاد احمدشاه احمدزي کړی، جهاد جمعه خان همدرد کړی او جهاد ټول مظلوم افغان ولس کړی، نه دې څو غوږ سرو او ښوی سرو.

اوس چې د څلو ښتو نامسلمانو هېوادونو لښکرې دلته پرتې دي او څوک ځانته مجاهد وايي، دې ډول اشخاصو ته که څوک احمق ونه وايي، نو ساده ګان خو به ورته ضرور وايي:

دريمه مسئله د ټلوالو ملوالو او چلوالو يادوم:

پرون راته يو بادرکه افغان وويل: موږ تېره شلکلنه دوره پر څلورو برخو وېشلې ده:

۱- د شر او فساد دوره، دا هغه دوره ده چې د استاد رباني ګرځنده حکومت په کې راځي.

۲- د رنځ و عذاب دوره، چې د طالبانو د واکمنۍ دوره رانغاړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- لوټ او تالان دوره، چې د حامد کرزي (۱۲) کلنه دوره په کې راځي.

۴- د حساب او کتاب دوره، چې تر دې وروسته ورته سترګې په لار يو.

زه هم د همدې وروستۍ هيله منتيا له مخې له دې ټلوالو ملوالو سره غواړم يو څه حساب کتاب وکړم.

ددې او سنيو ائتلافونو اصلي زړی، د پنجشېر په دره کې د نظار شورا پخوانۍ ډله ده، چې په تېرو (۱۲) کلونو کې يې تر (۱۲) زياتو عنوانو لاندې کار کړی، خو ماهيت کې يې کوم تغير نه دی راغلی، ملي جبهه، تغير و اميد، جريان سبز، افغانستان نوين، نهضت ملي، ائتلاف ملي، شورای متحد ملي او نور نومونه.

پنجشېر دره کې ټول وګړي د افغانستان د ټول نفوس (۰،۳) سلنه جوړوي او جغرافيايي حدود يې تر دې هم کم وي، خو په حکومت کې مطلق واک لري او د تصنعي ابوزېشن سرليکونه هم د همدې درې له وګړو څخه دي.

تر (۱۸۰۰) زيات جنرالان، (۱۷) معينيتونه، (۳) وزارتونه، تر (۱۰۰۰) زيات مهم رياستونه، د جمهوري رياست مرستيالي، مارشالي، (۸) اداري واحدونه، په بهر کې د افغانستان ګڼ شمېر سفارتونه او په زرګونو واړه رياستونه او مديريتونه. له همدې (۰،۳) سلنه خلکو څخه د همدې شمېر بناغلو په لاس کې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نړۍ په هېڅ هېواد او هېڅ حکومت کې د واک داسې نا انډوله او ناقانونه وېش نه دی رامنځته شوی، خو په اصطلاح سیاسي اپوزېشن هم له همدوی سره دی، ښاغلی قانوني، عبدالله، امرالله، منصور، احمدضیا مسعود، احمدولي مسعود، عتیق الله بریالی او نور په اصطلاح اپوزېشن کې دي. فهیم خان، بسم الله خان، دین محمد جرئت، حسام الدین خان، شریفي او نور په سلګونو بیا په پوزېشن کې، اپوزېشن او پوزېشن دواړو په یوه محدوده جغرافیې دایره کې، یونس قانوني په اپوزېشن کې، ورور یې شریفي صیب په پوزېشن کې، یو وخت یې خسر په اپوزېشن کې و، زوم یې په حکومت کې، بیا یې خسر حکومت ته لاړ، زوم یې اپوزېشن ته!

د نا انډوله واک په دې دایره کې بیا هم نورې وړې دایرې دي، په دایره کې بله دایره ده.

له دغسې یو وړې ذهني، جغرافیایي، تنظیمي، سمتي، قومي او له تعصبي چلنده چې هر څه راوتوکېږي، نه د ملت په خیر دي او نه هم دوام مومي.

د ((انتخاباتي اتحاد)) په نامه چې کوم نوی ائتلاف جوړ شوی، دا هم هغه اومغلن ماشوم ته ورته دی، چې اول خو دا ژوندی نه پاتې کېږي او که پاتې هم شي تر اخره به معیوب وي.

دا هغه ډول اپوزېشنونه دي، چې امتیازاتو ته منتظر دي، یوازې دوړې ولي او کوم واقعي قوت نه دی، دوی د ولسمشر کرزي د ضعف پر ټکي تر هر چا ښه پوهېږي، کله چې خپلې سینې وډبوي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

چغې او نارې سورې پورته کړي، نو کرزی صیب پرې پې پربږدي، سملاسي ځوکې ورکړي، دا ډله بیا غلي شي، بیا بله ډله پیدا شي.

هغوی هم د خپلې درې همغه خلک راپورته کړي، بیا بل امتیاز واخلي، بیا بل مخالف شي، همدا دوړې کوي، کرزي صیب ته لاس وروړي او ګوړې راباسي، خو کرزی او د هغه په شان نور چارواکي لا په (۱۲) کلونو کې د دې ټلوالې پر اصلي ماهیت او قوت خبر نه شول، چې ځوک ځوک دي، څومره دي او څه کوي؟

کله کله سړی مجبوربږي دې خلکو ته ځینې داسې مثالونه وړاندې کړي چې دوی سره مناسب دي، خو په پرده کې نه دي. د ډاکتر صیب اشرف غني په اصطلاح چارچوب یې ډېر ښه نه دی، خو د هغو اشخاصو لپاره چې خپله هم چوکاټونه ماتوي، د دې ډول مثالونو راوړل یوه مجبوري وي.

دوی یو ډول خلک تیار ساتلي کله یو له حکومته خفه شي، همغه خلک راوباسي، بیا چې پرې امتیاز واخلي بل بیا همدا خلک راوباسي، دا چې تغذیه شي، بیا بل همدا خلک راوباسي، خو هېڅوک پیدا نه شول چې ورته ووایي په یوه دره کې د (۱۰) جبهو او (۱۰) ګوندونو مشرانو ! مهرباني وکړئ پر یوه ورځ غونډه جوړه کړئ، چې د هر چا خپل خلک معلوم شي، چې کوم یو څومره خلک لري او څومره دربانډې رسېږي؟ یو سړی (۱۲) ځله مه خرڅوئ !

تصنعي او کاغذي زمریان هېڅکله د اصلي هغو په شان نه دي، که دوی هر څومره ائتلافونه او د اوسپنې کلاګانې ځانته تاوې کړي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو بیا هم وېره یې په زړه کې ده او د حامد کرزي په شان طلایي مرغه بیا په لاس نه ورځي.

دا ائتلافونه هغه د چرسي او ملا کیسې ته ورته دي چې ملا هر تازه اودس د اوسپنې یوه کلا ګڼله، خو چرسي بیا ویل چې دا ټولې کلاګانې په یوه باد الوزي. نو د دوی ائتلافونه هم په یوه باد ختمېدی شي.

اوس به راشو ددې نوي ائتلاف یوازې (۳) ځېرو ته:

۱- ښاغلی حاجي محمد محقق: په (۱۲) کلونو کې تر (۱۲) ځله زیات خپل موقف بدل کړی، پوزېشن او اپوزېشن دواړه یې خوړلي، محقق (۸۰) باډیګاردان لري، په تېرو (۱۲) کلونو کې یې لږ تر لږه (۱۴۴) ملیونه افغانۍ یوازې د باډیګاردانو معاش شوی، خو اپوزېشن کې هم دی.

۲- ښاغلی جنرال دوستم: د ټول وسلوال پوځ درستیزوال یا رئیس ارکان دی، په تېرو لسو کلونو کې یې یوه ورځ هم حاضري نه ده ورکړې، (۳۵۶۰) ورځې غیرحاضر دی، خو معاش یې هم حواله دی او هره میاشت د (۱۴۰۰) ساتونکو په نامه معاش هم ترلاسه کوي. له قانوني پلوه د سیاسي فعالیت حق نه لري، خو هغه ځان نه پېژني نو قانون به څنګه وپېژني.

۳- ښاغلی احمد ضیاء مسعود: د (۳۳۷) رایو په مقابل کې (۵) کاله د جمهور رئیس مرستیال و. د لوی خدای په فضل دده په پنځه کلنه موده کې په حکومت کې هېڅ ډول فساد او تالان نه و، تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې دمخه دوه کاله ډاکتر عبدالله عبدالله د بهرنیو چارو، یونس قانوني د کورنیو چارو، پوهنې وزیران، انجنیر عارف سروري او امرالله صالح د امنیت رئیسان وو.

دې دوره کې هم حکومت د زمزم د اوبو په شان پاک و او هېڅ غلا او درغلي په کې نه وه. اوس چې د (۵) کلونو لپاره ښاغلی فهیم خان مرستیال دی، بیا هم د لوی خدای په فضل او د پرښتو په برکت په حکومت کې هېڅ غلا نه شته.

ښاغلی ضیا مسعود چې د احمد شاه مسعود پر مسند ناست دی او د هغه په نوم چلېږي، تر ټولو لومړی یې د خپل ورور د نظریاتو خلاف ګامونه پورته کړل. قومندان احمد شاه مسعود به د جنګونو پر مهال ویل، عبدالعلي مزاري له ایران او دوستم له ازبکستان سره تړلي او له همغو ځایونو خړوبېږي او ددې دواړو ښاغلو پر ضد تر وروستي حده وجنګېده، خو ښاغلی ضیا مسعود، بیا مزاري یو اتل او جنرال دوستم خپل پوخ انډیوال ګڼي، نو په دې ډول تر هر چا لومړی ده خپله د خپل ورور د نظریاتو پر وړاندې ګامونه پورته کړل.

دا هغه ډول اپوزېشنونه دي، چې په ټاکنو کې مخالفت او تر ټاکنو وروسته په حاکمیت کې خپل واک ته دوام ورکوي. ښاغلی عطامحمد نور یې بله نمونه ده.

هغه یوه مشهوره کیسه ده چې بارانونه چا ودرول او غوبلونه په کې ځوک کوي؟ انتخابات چا وګټل او واک په کې څوک چلوي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورمه او وروستۍ برخه:

د ملي شخصيتونو يادونه بايد تازه وساتل شي.

د څو محدودو اشخاصو د نمانځلو لپاره دې د ملت بودجه نه مصرفيږي.

په تيرو (۱۲) کلونو کې تر (۱۵) مليونو ډالرو زياتې پيسې د يو څو محدودو کسانو په نمانځلو مصرف شوي او لا هم مصرفيږي، که دا د چا شخصي پيسې وي، هيڅوک د اعتراض حق نه لري، خو که د بيت المال په پيسو تنظيمي اشخاص نمانځل کيږي دا له دې ملت سره لويه جفا ده.

د نظار شورا، ستمي ډلو او يو شمير نورو په اصطلاح کارپوهانو له خوا مو په سلګونو ځله په راډيو تلويزيونونو کې اوريدلي چې (ما يک ملت نيستم) نو کله چې موږ کوم ملت نه يو، نو بيا خو ملي قهرمان څه مانا؟

ملت نه شته او قهرمان يې شته؟ امت نه شته او پيغمبر يې شته؟

نو موږ له ټولو هيوادوالو غواړو چې د خپل ملت ملي ګټې وپالي، څو سرزورو جګړه مارو ته تسليم نه شي او (۳۰) مليونه وګړي د يو نيم زر ټوپکوالو، جنګسالارانو له منګولو وژغورئ.

پر دې هم پوهيږو چې د ملت چوپتيا د بې تفاوتۍ مانا نه لري، د ملت مجبوريت د زورواکو او غلو لپاره يو امتحان دی. که موږ نن د يوه ملت په توګه غلي يو، نو غلي نه يو. ځينې بهرنۍ جبري مجبوريتونه دي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې يې وليدم مجبور په لار کې پروت
له څپلو سره مې هر يو پر سر خوت
ما په لار کې و ځان دې ته غورځولی
په دې چل مې د يارانو ايمان کوت

په درنښت
د لوی افغانستان د جوړېدو په هيله

(c) ketabton.com: The Digital Library

شل دلایل

کله چې پر (۱۳۹۲ل) کال یو شمېر چارواکو په چل او فرېب په ملي شورا کې د هویت په تذکرو کې د ملت او دین ستون د لیکلو مخه ونیوله، نو همغه وخت ملتپالو افغانانو غبرګون وښود، ما هغوی ته د ملت او افغان د کلمو لیکلو لپاره دا لاندې شل دلایل ولیکل.

۱. **ملي شورا:** کله چې ملت نه وي نو ملي څه مانا؟ ملي شورا بیا څه مانا؟ د کوم ملت شورا؟

۲. **د ملت کور:** شورا خپل مقر ته د ملت کور وایي. د کوم ملت کور؟ د ایراني، پاکستاني، عرب، روس، هندو کوم یو؟ دا د کوم ملت کور دی؟ که د افغان وي، نو ولې یې نوم نه لیکئ!

۳. **د ملت نوم:** که دا ښاغلي د ملت له نوم سره حساسیت لري، نو بیا یې په شورا کې ولې ناست دي؟

۴- **دین:** د دین، جهاد او اسلام په نامه راغلو اشخاصو، اوس (دین) هم له تذکرې لرې کړ، اوس به موږ (بې دینه) تذکرې په جیب کې ګرځوو.

۵- **ملت:** تذکره د یوه شخص د عقیدې او ملي هویت څرګندویه ده، کله چې د یو چا دین او ملیت نه وي څرګند، نو تر دې لوړ ارزښتونه او ځانګړتیاوې کومې دي چې یو څوک پرې تشخیص شي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

۶- تخلص: د یوه شخص فردي تشخص د همغې ټولنې له ورته بل شخص څخه پر همدې تخلص سره کېږي، نو چې تخلص دې هم ختم کړ، ملت او دین هم، نو بیا یې یوازې خپل نوم پاتې شو، درې مشخصې له منځه لاړې یوه پاتې شوه.

۷- ملي: کله چې د ملت له مفهوم سره حساسیت ښودل کېږي، نو بیا خو (ملي) کلمه چې ملت ته یې نسبت دی، هم باید له منځه لاړه شي، ځکه چې اصلي ریښه یې نه شته، نو بیا خو ملي دفاع، ملي امنیت، ملي اردو او په ټوله کې امنیتي سکتور ته هېڅ اړتیا نه شته.

۸- دفاع: کله چې په یوه هېواد کې ملت نه وي، نو د نورو ملتونو له یرغل څخه یې دفاع ته څه اړتیا ده؟ خلاصه دروازه ده هر څوک چې ځي او راځي، دروازه ورته خلاصه ده، مدافع یې هم معلوم نه دی، نو بیا د ملي دفاع وزارت څه مانا؟

۹- د ملت استازی: د کوم ملت استازی؟ د همغه ملت چې دی یې په مقابل کې ولاړ دی؟ هم یې استازیتوب کوي، هم یې هویت ختموي؟ عجیبه استازیتوب، ایا که یو بل څوک د همدې استازو همداشان استازیتوب وکړي، نو دوی به یې ومني؟

۱۰- هویت: یوه شخص ته تذکره ددې لپاره ورکول کېږي چې هویت یې مشخص شي، نو کله چې په تذکره کې د یو چا اعتقادي او ملي هویت پټېږي، نو بیا تذکرې ته څه اړتیا ده؟ هر څوک دې همداسې ګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱- قومیت: (ملیت) د قومیت قرباني شو، ایا همدا قومونه نه دي چې ملت ترې جوړېږي؟ یو شمېر سمتپالو او قومپالو چې د پردیو په اشاره یې دې مسلې ته لمن وهله، د فکر دایره یې څومره وړه ده. په خپلو خبرو کې د لویو ملتونو یادونه کوي، خو په عمل کې د قوم دایره د ملت پر دایرې لوړه ګڼي. ښه خو دا وه چې د وی د لویو خلکو په شان لوی فکر کړی وای:

څو دې توان رسي په لوی دریاب ګرځه
په ویاله کې دې زوال وینم نهنګه

۱۲- افغانستان: افغانستان له (افغان) څخه رغېدلی نوم دی، د افغان مکان نوم (افغانستان) دی. کله چې یو څوک د (افغان) له کلمې سره حساسیت لري، په حقیقت کې له افغانستان سره هم حساسیت لري، نن یې د پردیو په مرسته او د یو شمېر کورنیو نافکرانو په ملګرتیا د افغان د کلمې پر ضد هڅه وکړه، ډېر ژر به د (افغانستان) کلمې ته هم پورته شي.

۱۳- اسلامي: د (اسلامي) کلمې نسبت (اسلام) ته دی. (ي) ته نسبتي (ي) وایي چې له ماقبل سره د یو مابعد شي نسبت ښیي، خو کله چې ماقبل نفې شوی وي، مابعد څه مانا؟ دې ښاغلو چې له تذکرې څخه د دین کلمه حذف کړه، د دین توضیح لپاره به ضرور په سلو کې نهه نوي اعشاریه نهه نوي (اسلام) لیکل کېده، نو (اسلامي) بیا چاته نسبت کېږي؟ دا دا مانا لري چې یو څوک ووایي: زه مسلمان نه یم، خو اسلامي که راته وویل شي پروا نه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۴- یو نیم ملیون شهیدان: موږ هره ورځ وایو چې زموږ ملت د اسلام او افغانستان لپاره یونیم ملیون شهیدان ورکړي، ایا دا شهادتونه د همدې لپاره وو چې د شهیدانو په ارمان؛ اسلامیت او افغانیت دې ملنډې ووهل شي او دا دواړه ستر معنوي ارزښتونه دې حتی د هغوی په پېژند پانه کې رانه شي.

۱۵- لوری: تش په نامه د ملت استازو (؟) نه یوازې له مظلوم او هر دم شهید ملت څخه لوری او تګلوری ورک کړی، بلکې د هویت په تذکره کې هم یې له خلکو لوری ورک کړ. په نړیوالو تړونونو کې به راتلل: افغان لوری، جرمن لوری، قزاق یا ازبک لوری، افغان لوری، پاکستانی، هندي یا امریکایي لوری. اوس چې له (افغان) کلمې سره حساسیت ښودل کېږي، افغان لوري ته به څه استعمالېږي؟ افغاني او یا د دوی په اصطلاح (افغانستاني) کلمې خو هم له همدې ریښې سره تړلې دي. بیا به څه کېږي؟

۱۶- جنجال ختمـوو: یو شمېر ډارن، ورځچاري او ځانساتي وکیلان او یا هم دولتي چارواکي وایي، موږ جنجال ختموو. د دوی په نظر جنجال په (افغان) کلمه کې دی، نه په هغو خلکو کې چې جنجال راټوکوي، دوی جنجال په (هویت) کې ګڼي نه په بې (هویتۍ) کې.

۱۷- ملي وحدت: یو شمېر ډارن او مضر احتیاط کاري بیا وایي: موږ باید د (ملي وحدت) لپاره له ډېرو شیانو تېر شو، او سېله وکړو. دې ښاغلو ته باید وویل شي، چې تاسو د (ملي غفلت) او (ملي وحدت) ترمنځ فرق نه شئ کولای. ملي وحدت دې ته وایي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې د یو هېواد ټول وګړي، په عادلانه او مساویانه توګه د خپل هېواد په برخلیک کې شامل شي، نه دا چې ډېر تر لږو قرباني شي او یا د کمو، خو سپین سترګو او جنجالي اشخاصو خبره ومنل شي. زموږ په نظر د نامعقولو جنجالونو او نامشروع غوښتنو د ختمولو له لارې ملي وحدت تامینېږي، نه د ناروا امتیازاتو د ورکړې له لارې.

۱۸- قوانین که جنجال: د ملي شورا دنده داده چې قوانین تصویب کړي او د ولس ګټې خوندي کړي، د اساسي قانون په یو اتیایمه ماده کې راغلي: ((د افغانستان اسلامي جمهوریت دولت ملي شورا د ستر تقنیني اورګان په توګه د افغانستان د خلکو د ارادې ښکارندویه ده او د ټول ملت نمایندګي کوي. د شورا هر غړی د رایې د ښکاره کولو په وخت کې د افغانستان د خلکو عمومي مصلحتونه او ستري ګټې د خپل قضاوت محور ګڼي.)) اوس ګورو چې د خلکو کومه اراده دوی تمثیل کړې؟ همدا د ولس اراده ده چې ملي او اسلامي ارزښتونه یې تر پښو لاندې شي؟ او شورا ولس ته نوي جنجالونه پیدا کړي؟

۱۹- خدمات که تخریبات: د قوانینو د تصویب او اسانۍ ترڅنګ د شورا بله دنده داده چې حکومت اړ کړي، ولس ته خدمات ورسوي، د شورا پریپالي غړي اوس پر دې مصروف دي چې په ملت کې د نفاق نوي تخمونه وکري، کله چې اساسي قانون حکم کوي: د (افغان) کلمه د دې ملت پر هر فرد اطلاقېږي، نو بیا پر دې خبره بحث په کار نه دی، خو د شورا پردیپالي غړي نه یوازې دا چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قانون او ملت طبيعي مسير او هويت نه مني، بلکې ملت ته لا زياتې ستونزې تړکوي.

۲۰- له خيره مو توبه شر مه رسوه: ملي شورا ددې پرځای چې د ملت د يووالي او استحکام لپاره هڅه وکړي، پخواني ارزښتونه او هڅونه لاپسې کوشېر کړي، ملت ته نوې ګټې ورسوي، هېواد ته د تجزيې احتمالي خطرونه رفع او دفع کړي، سرکښه زورواکي چارواکي مهار او د فساد جرړې وباسي، د ګاونډيو پټې او ښکاره توطيې خنثی کړي، د جګړې ختمولو لپاره لاره چاره پيدا کړي، دې هېواد او ملت ته نوي غمونه تړکوي او له ګاونډيو څخه نوي رالېږل شوي تعريفونه وړاندې کوي.

په ملي شورا کې د ملتپالو، هېوادپالو او اسلامپالو استازو شمېر هم کم نه دی او رښتيا هم ددې مظلوم ولس رښتيني استازي دي، خو څرنګه چې ملت مظلوم دی دا استازي هم مظلومين دي، دوی هم د ملت په شان نه زر لري او نه زور چې په شورا کې يې وکاروي او د تقلبي، ايرانپالو او پاکستانپالو په اصطلاح وکيلانو د غرضونو او مرضونو مخه ډب کړي.

موږ اوس په شورا کې له همدغو مظلومو خو باغروره او باعزته وکيلانو څخه هيله کوو چې خپل تيت و پرک حالت ته د پای ټکی کېږدي. د محدودو، خو منظمو، زورواکو او پرديپالو تش په نامه وکيلانو پرضد يو ګډ حرکت، تګلاره او انسجام رامنځته کړي، په شورا کې راټوکېدلي زهر په خپله له منځه يوسي او د پرديپالو او هېوادپالو وکيلانو ليکه يوه له بله جلا کړي. له اسکېرلي باغيرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملت ځخه مو هيله ده لکه څنګه چې مو له چنګېزه تر هلاکو، له هلاکو تر انګرېزه او له انګرېزه بيا تر روسه او له روسه بيا تر دې نورو ډول ډول انګرېزانو پورې، د هر بهرني پرضد ښکاره مبارزه او جهاد کړی ، دغسې يو ځل بيا خپل ملي غرور، عزت او وحدت لا پسې غښتلی کړئ، د هر ګاونډي په تېره بيا د ايران او پاکستان د ښکاره او پټو توطيو او د هغوی د کورنيو تالي څټو پرضد خپله شعوري، ملي او اسلامي مبارزه او جهاد ترسره کړئ ! په پای کې کې وايم، دې ډول کورنيو او بهرنيو خاينونو ته د دې خبرې يادول هم په کار دي چې:

لا تـر اوسه يې ماغزه په کرار نه دي

چا چې ما سره وهلی سر په ځنګ دی

OOO

ټيټ مې مه بوله غور ځنګ راباندې مه کړه

زه په دې افتادګۍ کې لوی ګړنګ يم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوندون ټلوېزيون او لويه څارنوالي

د(۱۳۹۲ل) کال د ليندۍ مياشتې په دويمه اوونۍ کې خبر شوم چې د اطلاعاتو او کلتور وزير (سيد مخدوم رهين) له لويې څارنوالۍ څخه د ژوندون ټلوېزيون د بندولو امر يا هم د نشراتو د تعليق غوښتنه کـړې ده. ما هم لوی څارنوال سره کتنه وکړه او خپلې غوښتنې مــې مطــرح کړې.
ددې کتنې جزيات به په لاندې ليکنې متن کې وګورئ!
کله چې زه لوی څارنوال سره کېناستم، نو هغه هېڅ داسې دلايــل نــه درلودل چې ماته يې وړاندې کړي، زه يې حق په جانب ګڼلم. بيا هغــه زه خپلو مرستيالانو ته ورمعرفي کړم، مرستيالانو يې يو هيئــت جــوړ کړی و، هغوی سره مې تفصيلي بحث وکړ، هغوی هم زما د دلايلــو پــر وړاندې څه خاص دليل نه درلود، زموږ دلايل يې مقنع وګڼل، زه بېرته ټلوېزيون ته راغلم، خــو ورځ وروســته لــويې څــارنوالۍ د سياســي فشارونو له امله د (سيد مخدوم رهــين) غوښــتنې منلــې وې او پــه ناقانونه ډول يې د ژوندون د تعليق حکم کړی و، دلتــه غــواړم درانــه لوستونکي لومړی همدا متن او بيا وروسته د ژوندون پــه څپــو زمــا د وينا ليکنی متن ولولي او بيا تر هغه وروسته د ملت د حماسې له املــه له ملت څخه د مننې متن په ځيرتيا سره ولولي.

ژوندون راډيو تلوېزيون لويې څارنوالۍ ته دافغانيت، اسلاميت، افغــان او افغانستان ضد اشخاصو، رسنيو او کړيو د توطيې پر وړانــدې خپــل غوښتنليک وړاندې کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغه کتنه کې چې نن سهار ما (یون) له لوی څارنوال ښاغلي (محمد اسحاق الکو) سره درلودله، له لوی څارنوال څخه وغوښتل هغــه ملــي حرکت چې د افغان، افغانیت، اسلام او اسلامیت د خوندیتابه لپــاره د مدني ټولنو، افغانپالو او اسلامپالو خوځښتونو له خوا پیل شوی، قانوني او حقوقي ملاتړ وکړي او یو شمېر ایرانپالې کړۍ او رسنۍ پرې نه ږدي چې د هېواد ملي هویت مسخه کړي.

ما له لوی څارنوال څخه وغوښتل چې ملتپالو افغانــانو دغــه عادلانــه غوښتنې د قانون په چوکاټ کې وڅېړي. لوی څارنوال زمــا غوښــتنې هغه موظف هیئت ته راجع کړې چې د اطلاعاتو او کلتور وزارت د وزیر (سید مخدوم رهین) او د یو شمېر نورو کړیو د غوښتنې له امله جــوړ شوی دی. دا کمیسون د سید مخدوم رهین په غوښتنه چې پــه هغــه کې د ژوندون ټلوېزیون او یوې بلې چاپي رســنۍ د تعلیــق غوښــتنه شوې وه، غور کوي. ما دې موظف کمیسون ته خپل وضــاحت وکــړ او ددې یادونه مې وکړه چې ښاغلی رهین، د مشرانو جرګې مرستیال او د فرهنګي او دیني چارو د کمېسون مشر له ژوندون ټلوېزیون ســره سیاسي ستونزې لــري او د سیاســي انګېــزي لــه مخــې د ژونــدون ټلوېزیون پر وړاندې دا حرکت کوي. د رسنیو د سرغړونو کمیســیون هم د ښاغلي رهین تر فشار لاندې دی او ان د عطا محمد نور فشــار هم په دې برخه کې احساسېږي.

نو څکه خو دا مکتوب او نظرونه او دا ډول اشــخاص سیاســي انګېــزه لري، ژوندون ټلوېزیون ته ددې ډول اشخاصو نظر د منلو وړ نــه دی او نه هم قانوني بنه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له لوی څارنوال څخه مې د (ضمير) د قاضي کولو غوښتنه هــم وکــړه، ومې ويل مخکې تر دې چې مور پر يو چا باندې د کاغــذي او فزيکــي اسنادو خبره وړاندې کړو، ضــمير بايــد قاضــي کــړو. زه هــم پــر دې پوهېږم، ته هم، ولسمشر هم او ټول افغانان هم چې د محسني صــيب مدرسه او تمدن ټلويزيون له ايرانه خړوبېږي،ددې په مقابل کې چوپ پاتې کېدل له ستر افغان او مسلمان ولس سره ستره جفا ده.

مالوی‌څارنوال ته وويل چې د ښاغلي رهين پر بکړه شخصي، سياســي او له قومي تعصبه ډکه ده او هېڅ ډول قانوني بنسټ نه لري، د رسنيو د سرغړونو د کميسيون په نامه يې خپله ذهني پربکړه رالېږلــې ده او يوه بله کوچنی چاپي رسنۍ يې ځکه له دې مسلې سره يو ځای کــړې چې له ژوندون ټلويزيون سره خپل پخوانی او اوسنی تعصب پټ کړي.

هغه غوښتنليک چې مــا د ژونــدو ن ټلويزيــون پــه اســتازۍ لــويې څارنوالۍ ته وسپاره، په دې ډول دی:

د افغانستان اسلامي جمهوريت د لويې څارنوالۍ محترم مقام ته!

په دې ورځو کې د يو شمېر پرديپالو، ايرانپالو، افغان ضد، اسلام ضد او هېواد ضد کړيو له خوا د افغان، افغانيت، اسلام او ا سلاميت پــر ضــد پټې او ښکاره هڅې زياتې شوي، يو شمېر پرديپالې رسنۍ هم پــه دې ناوړه هڅو کې شاملې دي.

ژوندون داسې يو ټلوېزيون دی چې د افغانانو په مالي پانګه، بسپنو او مرستو جوړ شوی او د خپل فعاليت له پيله يې بيا تردې دمه د افغــان او افغانيت، اسلام او اسلاميت او هېواد د ملــي ګټــو لپــاره تــر خپــل وروستي وسه کار کړی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوندون راډیو تلویزیون په دې وروستیو کې د یــو شــمېر ایرانپــالو او پنجابپالو کړیو او رسنیو تر پــراخ یرغــل لانــدې دی. دوی غــواړي د هېواد ددې ملي او رسنیز مرکز پر وړاندې خندونــه پیــدا کــړي، پــه حکومت کې له تنظیمي کړیو، تنګنظرو او هغو اشخاصو څخه هم کــار اخلي چې نه غواړي افغان ملت د ځلانده هویت او قوت خاوند شي، نو ځکه خو د ټولو د فشار تمرکز پر ژوندون راډیو ټلویزیون بانــدې دی. ژوندون راډیو ټلویزیون د هغو هېواد پالو، اسلامپالو او ملتپالو افغانــانو غږ په ښه ډول منعکس کړ چې غوښتل یــې د هویــت د تــذکرې پــر لومړي مخ د اساسي قانون له حکم سره سم د اسلام او افغان کلیمــې ولیکل شي، دې خبرې د یو شمېر ایرانپالو، پنجابپالو او نورو پردیپالو حساسیتونه راوپارول، نو ځکه خو یې له هغو دولتي ارګانونو څخه چې په یو نه ډول یې ځینې اشخاص د افغان ملت لــه ملــي هویــت ســره حساسیت لري، ناوړه ګټه پورته کړه او د ژوندون ټلویزیون پر ضد یې عرایض وړاندې کړل. دا ډلې غواړي له دې ملي موضوع څخه د خلکــو پام قومي موضوعګانو ته واړوي.

موږ د افغانستان له لویې څارنوالۍ څخه دغه لاندې غوښتنې لرو:

۱ -له لسو کلونو راهیسې دې ټولې رسنۍ وارزول شــي چــې څــومره نشرات یې د هېواد د ملي ګټو لپاره کړي او څــومره نــوریې د ملــت، اسلام او افغانیت پر ضد دي.

۲ -د ټولو رسنیو د تمویل سرچینې او پرسونل دې په هر اړخیز ډول وارزول شي، هره نا مشروع سرچینه دې رټه شي او هغو رسنیو چې له ایران، پاکستان او یا نورو نا مشروع سرچینو څخه پیســې تــر ګوتــو کړي، باید عدلیي او قضایي ارګانونو ته معرفي شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳ -د ملي او قومي رسنيو تر منځ دې سره کرښه راکاږل شي: څــوک، افغان، افغانستان، اسلام او د هېواد ملي ګټې غواړي او څــوک قــومي مسايل خپروي. قومپالي اوس دومره سپين سترګي دي چې هم قومي تفرقه اچوي او هم يې پړه پر بل باروي.

۴ -څوک چې په ټلوېزيونونو کې د افغانستان ملي سرود او ملي بيرغ پر ځای نور سرودونه خپروي او نور بيرغونه خپروي، له هغــوی ســره دې قانوني چلند وشي.

۵ -پر ځانګړي ډول د ژوندون، تمدن او يو شمېر نورو ټلوېزيونونو پــه اړه يادونه کوو چې لويه څارنوالي دې يــو بشــپړ، نــاپيېلی، مســلکي هيئت وټاکي، په دې هيئت کې دې د تمدن ټلوېزيون او ژوندون غړي هم شامل وي. د دواړو ټلوېزيونو او همدارنګــه د ښــاغلي محســني د مدرسې مالي سرچينې دې وپلټي، هره مالي سرچينه چــې ايرانــی او پاکستانی وه، قانوني چلند دې ورسره وشي.

۶ -لويه څارنوالي دې هغه اشخاص چې په ډاګه د افغــان ، افغانســتان پر ضد شعار ورکوي او د افغان ملي هويت پر ځای پــر قــومي هويــت ټينګار کوي، هغوی دې هم محاکمې ته راکاږي، که هغه په دې دولــت کې په هره کچه وي، که وکيل وي، که وزير، که والــي او کــه بــل هــر څوک.

۷ -لويه څارنوالي دې هغه ګوندونه او ډلې هم تر څار لانــدې ونيســي چې د اساسي قانون د روحيې خلاف يې ټول کړه وړه د قوم، سيمې او ژبې پر محور راڅرخي.

ژوندون ټلوېزيون ټول افغان ملت او ددې هېواد رښتينو بچيانو ته ډاډ ورکوي چې دخپل فعاليت او ژوند تر وروستی ســلګی بــه اســلاميت،

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانیت او انسانیت پالي، د ایرانپالو، سمتپالو، پنجابپالو، فساد ګرو، ناقانونه زورواکو، هر ډول پردیپالو او نورو مکروبونو پر ضد به خپل رسنیز جهاد ته دوام ورکوي او په دې لاره کې به د هر ډول خنډ، مشکل او زور په مقابل کې په نره ودرېږي.

ژوندی او پیاوړی دې وي افغان ملت

مړه او سپېره دې وي د افغانستان دښمنان

رپانده او ځلانده دې وي په سیمه او نړۍ کې

د افغانستان او اسلام بیرغ

په درناوي

پوهنوال محمد اسمعیل یون

د ژوندون راډیو ټلویزیون د امتیاز خاوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه ناقانونه پرېکړه او زموږ مدني غبرګون

د (۱۳۹۲)ل کال د لیندۍ میاشتې په نیمایي کې د اطلاعاتو او کلتــور وزیر (سید محدوم رهین) او لوی څــارنوال (محمــد اســحق الکــو) د ژوندون ټلوېزیون د نشراتو د تعلیق په هکله ناقانونه پرېکړه وکړه، ما (یون) د ژوندون ټلوېزیون په استازۍ د یادو اشخاصو ددې پرېکړې پر وړاندې غبرګون وښود، هغه مې په کلکو ټکو وغندله، زما دا وینا همغه مهال د ژوندون ټلوېزیون پر څپو خپره شوه چې دادی دلته یې لیکنۍ بڼه وړاندې کېږي.

بسم الله الرحمن الرحیم

د لوی، مهربانه، لورووونکي او ښونکي څښتن تعالی په نامه

هغه ځوان چې د وطن په درد سوځېږي
که سل ځــله پــرمخ لوېږي پورته کېږي
ماتــرې ســل ځله قربان او صدقه کړې
چې د مرګ په پوله ناست وي لا خوځېږي

خپل نجیب، ویاړمن، پرتمین، غښتلي، پیاوړي او سرلوړي ملت ته تــر هرڅه وړاندې د زړه له کومي سلامونه او احترامونه وړاندې کوم.

غواړم د ظلم او استبداد، جبر او اختناق د عواملو، د ایران د شنه او د پنجاب د تور استعمار د پټو او ښکاره افغان ضــد عملونــو او د هغــو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

کورنیو تالیځنېو د وروستیو توطیو په باب ستاسو پاملرنه څو مهمو ټکو ته راواړوم:

۱ -له هغې ورځې چې په افغانستان کې ژوندون ټلوېزیون خپل نشرات پیل کړي او په هېواد کې نوي، شعوري او ځوانو مدني خوځښتونو سر راپورته کړی، له همغه وخته راهیسې د ژوندون ټلوېزیون پر ضد توطیې رواني دي. هېڅ بل ټلوېزیون ته پردیپالي، ایرانپالي او پنجابپالي دومره د خطر په سترګه نه ګوري، لکه ژوندون ته چې ګوري.

۲ -کله چې ژوندون ټلوېزیون د افغان او افغانیت، اسلام او اسلامیت د لارویانو او رښتینو افغانانو غږ پورته کړ او د هویت د تذکرو پر لومړي مخ یې ددې سترو ارزښتونو د تثبیت غوښتنه وکړه، نو پردیپالو عناصرو ددې داعیې پر وړاندې دومره تېز غبرګون وښود چې د هېواد په تاریخ کې یې ساری نه و لیدل شوی.

۳ -روس پلوه او ایرانپلوه ډلې چې له پخوا څخه د حکومت په داخل او بهر کې فعالې دي، په ژوندون ټلوېزیون کې د افغانیت او اسلامیت د خوندیتابه بحث، له قومي تعصبونو سره غوټه کړ او د یوه شخص یوه کلیمه یې دهېواد ځینو وګړو ته په ناسم ډلو تعبیر کړه.

۴ -ایرانپالو او پردیپالو رسنیو د ژوندون ټلوېزیون د ژورلیدونو خپرونې یو بحث چې د (اسلام)، (افغان) او (اسلامیت) او (افغانیت) د خوندیتابه لپاره ځانګړی شوی و، کاپي او په هغه کې یې ځینې جملې وړاندې وروسته کړې، مانا یې ورته کړه کړه او بیا یې له خپلو رسنیو څخه خپور کړ او هڅه یې وکړه له دې لارې قومي حساسیتونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوپاروي او تر شا يې خپل شوم افغان ضد هدفونه پر ملي او اسلامي داعيې واکمن کړي.

۵ -دې ايرانپلوه تنظيمي کړيو په مشرانو جرگه کې يو شخص چې تــر دې وړاندې يې د هويت په تذکرو کې د افغان او اسلام کليمو د ليکنې پر ضد کارت پورته کړی و، د يوې همفکره وسيلې په توگــه وکـــاروه، هغه له اطلاعاتو او کلتور وزارت څخه د ژوندون ټلويزيون د نشـــراتو د تعليق غوښتنه وکړه، اطلاعاتو او کلتور وزير ښـــاغلی (ســـيد مخـــدوم رهين) هم چې له پخوا څخه د همدې ډلو ټپلو تر اغېز لانـــدې دی، ژر تر ژره يې لويې څارنوالۍ ته مکتوب وليکه، له ژوندون ټلويزيون سره يې د خپل تعصب د پتونې په خـــاطر د يـــوې بلـــې نومـــورکې چـــاپي خپرونې د تعليق غوښتنه هم وکـــړه. حقيقـــت دادی چـــې د ژونـــدون ټلويزيون مقابل طرف تمدن ټلويزيـــون، محســـني مدرســـه او نـــورې ايرانپلوه رسنۍ دي، نه يوه لاسپانه او نومورکې چاپي خپرونه.

۶ -د اطلاعاتو کلتور وزارت په تېر لس کلن تاريخ کې هېڅکله داسې پرېکړه نه ده کړې چې پر يوه ورځ، په يوه گړۍ کې دې هر څه فيصله کړي. رهين صيب ددې پرځای چې د رسنيو د ســـرغړونې کمېســـيون خبر کړي او يا د هغه کمېسيون غونډه جوړه کړي چې هغوی خپل نظر ورکړي او يا مقابل لوری خبر کړي، په ډېرې چټکۍ سره څارنوالۍ تـــه مکتوب ورولېږه. ښاغلي وزير په ډېـــر څرگنـــد ډول پـــه خپلـــه هغـــه کمېسيون چې دوی به له خلکو غوښتل، هغه ته شکايتونه وکړي، پـــه خپل دې عمل، لغوه، پيکه او بې ارزښته کړ.

۷ -لوی څارنوال، ښاغلي (اسحق الکو) هم ددې پرځای چـــې د خپـــل ټاکلي هئيت خېړنو ته منتظر شي، لکه قرطاسيه چې حوالـــه کـــوې، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښاغلي رهين پر وړانديز وليکل: ((متن پيشنهاد منظور اســت.)) پــه افغانستان کې پــه زرګونــو خلــک وژل شــوي، افغــان ملــي هويــت، افغانستان، اسلامي مقدساتو، ملي اتلانو، اکثريــت هېوادوالــو او ټولــو بشري ارزښتونو ته سپکې سپورې ويل شوي، خو نه (رهين صاحب) او نه هم (الکو صيب) سر څه چې غوږ پرې هم نه دی ګرولی، خو څرنګه چې ژوندون ټلويزيون د ټولو هېوادپالو افغانانو يوه رښتينې رسنۍ ده، ددې پرضد دومره چټک غبرګون او له دولتي امکانــاتو څخــه د ملــي رسنۍ د خپه کولو هڅه څه مانا لري؟

ددې لپاره چې خبرې ډېرې اوږدې نه شي، موږ غواړو په دې برخه کې خپل نظر او خپل عقلي، منطقي اصــولي، حقــوقي او دفــاعي دلايــل وړاندې کړو:

۱ -در سنيو په قانون کې له رســنيو څخــه د ســرغړونې کمېســيون تثبيت شوی، ولسي جرګې هم دا کمېسيون تائيد کړی، لــه ژونــدون سره د پرديپالو عناصرو په دې قضيه کې اصلاً دا کمېسيون چــا خبــر کړی هم نه دی. کوم وزير او يا هم کوم شخص ددې صلاحيت لري چې ددې کمېسيون له پرېکړې او مصوبې پرته د يوې رسنۍ په باب داسې حکم وکړي؟ که چېرې دا د يو اصل په توګه ومنل شي، نــو ښــه داده چې د رسنيو دا کمېسيون ژر ختم شي او ټول صلاحيتونه يې ځانګړو اشخاصو ته حواله شي.

۲ -دولت چې کوم ارګان تاسيس کړی وي، ولسي جرګــې هــم تائيــد کړی وي، ايا کوم شخص دا حق لري چې تر قانون پورته عمل وکړي او هغه ارګان ته ورکــړل شــوي صــلاحيتونه ځــان تــه مخــتص کــړي؟

۳ -پر کومه ورځ چې ښاغلي رهين خپــل دا غوښــتنليک لاســليک

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړی، پر همغه ورځ یې ځان پر یو بهرني سفر مصروف کړی، ځکه چې ځان له دې قانوني تېروتنې وژغوري.

۴ -د اطلاعاتو او کلتور وزارت پرته له دې چې د قضیې ادعا شوی لوری خبر کړي، د یو تنظیمي شخص مکتوب ته یې هرکلی ویلی او څارنوالۍ هم مخکې تر دې چې له ژوندون ټلویزیون څخه وضاحت وغواړي، یوه اړخیزه پرېکړه کړې ده.

۵ -د رسنیو تعلیق د شخص د وظیفې تعلیق نه دی، چې بېرته جبران او معاش یې ور حواله شي. رسنۍ په هره ثانیه کې خپل لګښتونه او خپلې مادي او معنوي ګټې لري، که یوه رسنۍ د محکمې له حکم پرته زیانمنه شي او تر تعلیق وروسته بېرته اصلي حالت ته وګرځي، برائت هم واخلي، نو کوم اورګان د خسارې د جبران تضمین کولای شي؟ د زیان کچه به څوک تثبیتوي؟ د ادعاوو او واقعیت ترمنځ به عدالت او انصاف څنګه په ګوته کېږي؟

۶ -ایا قوانین ددې اجازه ورکوي چې یوه حقوقي، رسنیزه او یا اعتراضي موضوع دې ژر تر ژره سیاسي شي او چارواکي دې په کې ناقانونه مداخله وکړي؟ په دې پرېکړه کې مور د ولسمشر د مرستیالانو سیاسي فشار او په خپله د ولسمشر همېشنی مضر مصلحت او ځینې خاصو کړیو ته د تېرو سیاسي امتیازاتو د ورکړې په تعقیب، د نورو امتیازاتو او خوړلنیو د ورکړې عنصر دخیل ګڼو.

۷ -هغه ډلې چې مستقیماً له ایرانه خړوبېږي، پر حکومت او په خپله پر ولسمشر خاص اغېز لري، د هغو ټولو اغېزې په دې ناقانونه بېړنۍ پرېکړه کې دخیلې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸ -ایا تر دې دمخه د داسې پرېکړو ببلګې شته چې ددې پرېکړې د عملي کېدو لپاره لاره پرانیزي؟ که د یوه کارپوه یوه خبره چې په خپله کارپوه یې د پوره وضاحت ورکولو جوګه دی ایا ددې ډول پرېکړې ایجاب کوي؟

۹ -که د یو چا یوه خبره د یوې رسنۍ پر وړاندې دومره چټک غبرګون ته دلایل برابروي، نو بیا خو په افغانستان کې بېلابېلو اشخاصو او رسنیو په دې برخه کې دومره څه استعمال کړي، چې ژوندون پر څپو یې د (جنرال طاقت) خبره په خروار کې د مثقال تر مثاله هم وړه ده. د هغوی پر وړاندې په دې تېرو لسو کلونو کې هم د لویې څارنوالۍ او هم د اطلاعاتو کلتور وزارت د چارواکو چوپه خوله پاتې کېدل کومې ماناوې لري؟ ایا له هغوی سره د همغږۍ، همفکرۍ، یا بې تفاوتۍ په مانا ده او که نورې مانا لري؟ ښه به وي چې په دې برخه کې د یو شمېر اشخاصو او رسنیو نومونه هم واخلو: دولتي ښاغلي دې پر حافظې فشار راوړي، د ښاغلي لطیف پدرام، عطامحمد نور، عبدالحفیظ منصور، انور سادات، حاجي محمد محقق او نورو څرګندونې دې هم را په یاد کړي. د طلوع ټلوېزیون، نور، نورین، تمدن، راه فردا، ائینه او همدارنګه د نورو ګڼو چاپي رسنیو نشرات دې هم له نظره تېر کړي.

۱۰ -هغه پرېکړه چې له دولتي چارواکو پرته، نه په کې نه عارض معلوم وي، نه په کې مقابل طرف او نه هم د قضیې ټولې خواوې، خپله غوښتنلیک والا هم پښې له میدانه سپکې کړې وي، ایا لـه قانونه او منطقه د تېښتې په مانا نه ده؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱ -خپله لوی څارنوال، د اطلاعاتو او کلتور وزیر او نور ټول اشخاص پر دې پوهېږي، چې پرېکړه يې قانوني اساس نه لري. د لوی څارنوال تر حکم وروسته ما له لوی څارنوال سره تر (۵۰) ځلو زيات ټلېفوني تماس ونيو، خو زه چې ددوی په نظر د قضيې يو اړخ ګڼل کېږم، له ما څخه ځان پټونه کوم حقيقت پټوي؟

۱۲ -لويې څارنوالۍ او بل هيڅ اورګان د ژوندون له خوا د جنرال طاقت د خبرو اصلي سي ډي (CD) له هغو سي ډي ګانو سره پرتله نه کړه چې د ژوندون د مخالفينو لخوا برابره شوې وه. جملې په کې وړاندې وروسته شوې وې او مانا په کې بدله شوې وه.

۱۳ -کله چې له يوې رسنۍ څخه د يوه شخص يوه خبره چې هغه هم يوه بل شخص په ځانګړي ډول (لطيف پدرام) چې غازي امان الله خان ته ې کنځلې کړې وې، راجع وه، خو پرديپالي بيا دا د پلمې په توګه قوم ته منسوبوي او د ځينو ناسم تعبير راپاروي او بيا هغه شخص په همغه رسنۍ کې د خپلې خبرې وضاحت کوي، نو د دې ډول رسنۍ په اړه چې د پرديپالو پخوانی ذهنيت له کينې ډک نه وي، نو ددې رسنۍ په باب بيا چټک غبرګون له ايرانپالنې او پرديپالنې بله څه مانا لري؟

۱۴ -پر دې هم پوهېږو چې که ټول افغان ولس يوه خوا وي، جنګسالاران او تنظيمسالاران په تېره بيا ايران پورې تړلي اخوندان بله خوا، نو ولسمشر ته دا دوه وروستي عناصر ډېر محترم دي، له ولس سره د ولسمشر ددې جفا په مقابل کې به د قيامت پر ورځ د ولس لاس او د ولسمشر کرزي ګرېوان وي او دا به هغه وخت وي چې د جبران لپاره به هېڅ مجال پاتې نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۵ -د هېواد د ټولو عدلي قضايي اورګانونو، دولتي چارواکو، ځانساتو او څوکی پالو اشخاصو پر وړاندې دا پوښتنه هم ږدم چې د (۱۴۰) افغانانو قاتل (حکیم شجاعي) او د ملي اردو او ملي پولیسو وژونکي (امیر ګل) او (کمین) چېرته دي او ولې تر قانونه پورته ګرځي او لا هم تر عدالت لرې خوندي ژوند تېروي.

۱۶ -ایا د (۶۵) زره کابل ښاریانو قاتلان په همدې نظام کې تر ټولو محترم، مقدم او واکمن نه دي؟

۱۷ -کله چې د ملي شورا مخې ته د افغان ضد کړیو له خوا له قومي تعصب ډکه مظاهره وشوه او ځینو یې د ایرانپلوه ډلو په لمسون د افغانستان پر ضد او (ما افغان نیستم) شعارونه ورکړل، دا ښاغلي چېرته وو؟ ددې پرځای چې دې ډول اشخاصو او محرکینو ته یې سزا ورکړي. اوس یې ځارنوال صیب او وزیرصیب غوښتنو ته هرکلی وایي.

اوس راځم خپل مسلمان با ایمانه، باوجدانه غیرتي افغان ملت ته!

زه د یوه افغان او مسلمان په توګه د لوی خدای (ج) پر نصرت او د خپل ملت پر غیرت پوره ډاډه یم. په دې پوره باوري یم چې د واحد افغان ملت ټولې ځانګې او ګلونه چې د هېواد له هرې سیمې، هر قوم، هر ټبر او هرې ژبې سره تړاو لري او له ملي او اسلامي هویت، اسلام او افغان سره مینه لري، په نره د ژوندون ټلوېزیون ملاتړ کوي او هر ایرانپالي، پنجاپالي او پردیپالي ته مناسب ځواب ورکوي.

خو زه د یوه متمدن انسان، افغان او مسلمان په توګه د خپلې ملي او اسلامي برحقې داعیې د ترلاسه کولو لپاره له تشدد، خشونت او زور څخه کار اخیستل نه تائیدوم او نه یې پلوي کوم. زموږ او د جنګسالارانو او ناقانونه ایرانپالو کړیو تر منځ د توپیر سره کرښه همدا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده چې موږ اسلامیت، افغانیت او انسانیت غواړو او د افغانستان کورني او بهرني مخالفین، وحشت، خشونت او لا قانونیت.

پر دې خبرې بیا ټینګار کوم چې د هویت په تذکرو کې لـه اسـلام او افغانه تېر بېدونکي نه یو او دا اوسنۍ قرباني هم د همغو ارزښتونو لپاره ده.

د ژوندون ټلوېزیون په ملیونونو هېوادپـالو مینوالـو څخـه پـه ډېـر درنښت هیله کوم، چې په پوره زغم، اوسېلې او سـړې سـینې خپلـو مشروعو او قانوني داعیو ته دوام ورکړي. د ژوندون ټلوېزیون د ملاتـړ لپاره د سر یتوب داسې یوه بېلګـه وړانـدې کـړي چـې هېوادپلـورو، کلتورپلورو، او پردیپالو ته یو بې سارې سبق شي.

موږ د لویې څارنوالۍ په ګډون د هیواد هرې قانوني سرچینې تـه تـر هغه وخته د قدر په سترګه ګورو چې د قانون د تطبیق لپاره عادلانـه پر بېکړې وکړي. دا چې په ځینو عدلي، تقنیني او قضایي اورګانونو کې ځینې اشخاص د سیاسي اغېز تر فشار لاندې قانون تر پښـو لانـدې کوي، ددې کفاره او جبیره به خپله ورکوي.

زه د یوه افغان په توګه ځانته دا حق ورکوم چې د یوه مدني انسان په حیث د پردیپالو پر ضد خپله ملي او انساني مبارزه جاري وساتم، هـر کلي، هر مسجد، هرې بانډې او هـرې تپـې تـه لاړ شـم او د ظلـم او استبداد په مقابل کې خپل غږ پورته کړم.

زه حق لرم د ایرانپالو ډلو د سیاسي فشارونو له امله د لویې څـارنوالۍ ددې پر بېکړې پر وړاندې سترې محکمې ته خپل غوښتنلیک وړانـدې او ژوندون ته د رسېدونکي زیان د جبران غوښتنه وکړم. کـه احیانـاً ستره محکمه هم د لـویې څـارنوالۍ پـه شـان د مضـر او نامشـروع

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصلحت پر رنځ اخته شي، نو د خپل ملت عــدالت او د نــړۍ هــر بــل عدلي اورګان ته به عريضه کوم او د دې ظلم په مقابل کې به ودرېږم.

د خدای نصرت او د ملت همت مې همېشنی ملګری دی او په دې لاره کې د څو ټنګه سرو، ځان پلورو، ضمير پلورو پروا نــه لــرم. لــه خپــل ولسه د ژوندون د تېر ملاتړ له امله هم منندوی يــم او پــر راتلــونکي ملاتړ يې هم پوره ډاډه يم.

زه له هغو زرګونو او لکونو افغانانو هــم مننــه کــوم يــم چــې د لــويې څارنوالۍ د ناقانونه حکم د تطبيق په حالت کې يې مونږ ته ډاډ راکــړی چې د دوی له رسنيو، راډيوګانو، ټلوېزيونونــو، ټــولنيزو خپرونــو او د تبليغ له نورو زرايعو څخه پوره پوره ګټه پورته کولای شو.

خپل ملت ته د يو څو نورو راتلونکو احتمالي خطرونو وړاندوينــه هــم کوم. د افغان کلمې تر حذف وروســته، د پرديپــالو دويــم يرغــل پــر (افغانی) دی، چې زمونږ د پولي او ملي هويت ښکارندويي کــوي او تــر هغه وروسته وروستی يرغل او جګړه د خوږ افغانستان د نامه د بدلولو لپاره ده. هېوادپال افغانان دې ټول خبر وي. ځانساتي، ورځچاري بــه بيا هغه وخت لکه د مچانو په څېر لاسونه مروړي، خو اوبه به له ورخــه تېرې وي، ملت به د مملکت د نامه پرسر پــر جنجــال اختــه وي او د ولس د سوکالۍ لپاره به د خدماتو رسولو ته د چا پام نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پای کې وایم چې:

نه مې د چا مال خوړلی نه مـې خـوک وژلـي دي
نه مې چاته ورک شه یا ګـم شـو کلـه ویلـي دي
نوره ګناه نـه لـرم پـه دې ګنـاه مـې مـه نیسـه
زړه کې چې مې پټ ظالم ته بد غوندې کتلـي دي
وخـت د اعتـراف دی ګنـاه خپلـه درتـه وایمـه
نـه یمـه منکـر پـه مظلومـانو مـې ژړلـي دي
نه ومه خبـر پـرده مـې لـږه ځنـې پورتـه کـړه
نـه دي د ویلـو هغـه څـه چـې مـا لیـدلي دي
رسي لـوړ مقـام تـه چـې بوټونـه پـاکوي د بـل
ډېر پـه دغـه شـغل ریاسـت تـه رسـېدلي دي

ژوندی او سرلوړی، متحد او غښتلی دې وي افغانستان
سوکاله، ارام او بریالی دې وي افغان ملت
مړه دې وي د افغانستان پټ او ښکاره دښمنان

ومن الله التوفیق

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ملت حماسه

د (۱۳۹۲)ل کال د لیندۍ پـر (۲۳)مــه نېټــه د ژونــدون ټلوېزیــون د بندولو په اړه د لویې څارنوالۍ او اطلاعــاتو کلتــور وزارت د پرېکــړې خلاف ولس لویې مظاهرې ته راووت او د ســترې محکمــې مخــې تــه راټول شو، خپل مدني اعتراض يې وکړ، سترې محکمــې هــم د ولــس غوښتنه ومنله او د ژوندون ټلوېزیــون د تعلیــق پــه اړه یــې د لــویې څارنوالۍ ناقانونه پرېکړه ملغی کړه. ما پر همغه ماښام د ولس د پــراخ ملاتړ له امله له خپــل ولــس څخــه مننــه وکــړه، دا وینــا د ژونــدون ټلوېزیون پر څپو خپره شوه چې دلته يې لیکنی متن وړاندې کوم.

بسم الله الرحمن الرحیم

د کایناتو د هغه لوی څښتن تعالی په نامه

چې د زرې زرې حساب او کتاب ورسره دی

خپل ولس ته د منني پیغام

د ملت حماسې ته درناوی

مرګ زما پــه پوهــه ښــه تــر دا ژونــدون دی
له عــزت ســره چــې نــه وي زیســت روزګــار
ولســـونه چـــې ســـند يـــو بلـــه وکـــا
پادشـــاهان ورتـــه ســـجود کانـــدي اختیـــار

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې یو حالت کې چې ملت د ویاړ او پرتم، توري او قلم، جنګ او فرهنګ یوه ستره تاریخي او مدني حماسه وټوکوي، سړی نه پوهېږي چې له کومې جملې یې پیل کړي، له چا څخه لومړی مننه وکړي؟ چا ته د ستاینې ګلونه او د مننې اوښکې ډالۍ کړي؟ خو ښه به وي چې د مننو او ستاینو د معمول خلاف، زه د ټولو ژوندونوالو، ټولو اسلامپالو او ټولو هېوادپالو افغانانو په استازۍ له هغو میندو د مننې لړۍ پیل کړم چې مور ته یې په پنځه وخته لمانځه کې د دعا لاسونه لپه کړل، مور ته یې د دعا لښکرې راولېږلې، له هغو خویندو به یې پیل کړم چې نه یې په دعاګانو کې هېر کړو، نه یې په عملي ملاتړ کې، د همدې اسکېرلو خو غیرتي خویندو له خوا په سوونو ټلېفونونه راغلل، د مظلومیت د څپو، په ژړغوني، خو له ډېر عزت، عفت او همت نه په ډک اواز یې زموږ ملاتړ وکړ او همدا به یې ویل: که له زلمو نه پوره نه شوه... له هغو سپین ږیرو مشرانو او مخورو به یې پیل کړم چې د عمر اوږده برخه یې ددې وطن په غم او درد کې تېره کړې، خو لا هم په سپېرو او دود وهلو خونو کې اوسي او هر یو به همدا ویل:

پام چې وار دې خطا نه شي

مـــا مـــنـلي غرغـرې دي

له هغو ماشومانو به یې پیل کړم چې له تندي یې سپینې ټوټې تاوې کړې وې او پرې لیکل شوي وو: اسلامیت غواړو، افغانیت غواړو او ژوندون غواړو، ښکلو ماشومانو، لکه د پغمان د سرو منو په شان پر خپلو ښکلو اننګیو د افغانستان ښکلی درې رنګه بیرغ رسم کړی و او مخونه یې دومره ښکلي ښکاربدل، لکه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوډۍ ټال. د رنګونو په شان. دې امتیازاو ښکلا ته هیڅ با احساسه افغان د خپلو اوښکو سېلاب نه شي ټینګولای.

له هغو مسافرو افغانانو به يې پيل کړم چې د نړۍ په (پنځوسو) هېوادونو کې مېشت دي او هره ورځ د وطن د ليدو په هيله اوښکې تويوي، د هغو افغانانو د دعاګانو برکت و چې په مکه معظمه، د خدای په کور کې يې موږ ته د دعا لاسونه لپه کړل.

له هغو ځوانانو به يې پيل کړم چې له سرونو يې سپين کفنونه تړلي وو او د خپلو سترو ايډيالونو اسلاميت او افغانيت د ملاتړ لپاره يې د ظلم او استبداد په مقابل کې سر په لاس کې نيولی و.

له هغو ميندو او پلرونو به يې پيل کړم چې د خپل ځيګر ټوټې يې، سره له دې چې د ظلم او استبداد له خوا هر ډول خطرونه ورته متوجه وو، خو بيا يې هم د عدالت د تامين لپاره د مبارزې لومړۍ کرښې ته راولېږلې. په نړۍ کې به د قربانۍ داسې بېلګه څوک پيدا کړي چې خپل منصور اولادونه په داسې حال کې د جګړې ډګر ته ولېږي، چې نه توپ لري او نه ټوپک او په تش لاس د ظلم او استبداد په مقابل کې ودرېږي؟

له خپلو قدرمنو علمای کرامو به يې پيل کړم چې په نره يې د شريعت د منطق په ژبه د اسلاميت او افغانيت ملاتړ ته راودانګل.

د هغو ولايتونو له ځوانانو به يې پيل کړم چې په کابل کې يې تر لويې مظاهرې ځان د مخه کړ، خپله لاس په کار شول، پرته له دې چې د چا منفي نظر، فرمايش او يا زور ته سر ټيټ کړي، په خپل تفکر يې پر لويو لاريونونو لاس پورې کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له هغو زنداني ورونو به يې پيل کړم چې د زندان د تورو تمبو تر شا يې موږ ته د ملاتړ پيغامونه راولېږل. زندانيانو خپل ملاتړ د غذايي اعتصاب له لارې سره وصل کړ او ويې ويل چې که چېرې د ژوندون د تعليق پرېکړه بېرته وانخيستل شي، نو دوی به پر لوی غذايي اعتصاب لاس پورې کړي.

له هغو ځوانو خوځښتونو، مدني ټولنو، سياسي ګوندونو، حرکتونو، صنفي اتحاديو او قومي شوراګانو به يې په پيل کړم چې په پوره يووالي يې په لاريون کې ګډون وکړ.

له هغو ټولو هېوادوالو به يې پيل کړم چې په پراخه او سپله يې په مظاهره کې ګډون وکړ، له سهاره تر مازيګره يې له خوراک او څښاک پرته د خپلې برحقې داعيې لپاره چغه پورته کړه.

له هغو ځوانو څارندويانو او د مظاهرې له منتظمينو به يې پيل کړم چې په ډېره سړه سينه يې د مظاهرې نظم خوندي کړ، ډېر فشارونه پرې راغلل، خو خپله او سپله يې په هېڅ ډول له لاسه ورنه کړه.

د مظاهرې له ټولو ګډونوالو څخه به يې پيل کړم چې له ډېرو لوړو کلتوري اخلاقو، سړې سينې او پوره زغم څخه يې کار واخيست او يو ځل بيا يې د يوه متمدن، با کلتوره او غيور ملت په توګه نړۍ ته ځان ثابت کړ.

د سترې محکمې له عالي شورا به يې پيل کړم چې د ژوندون ټلويزيون د تعليق په اړه يې د لوی څارنوال او اطلاعاتو کلتور وزير ناقانونه پرېکړه ژر تر ژره ملغی کړه او د لاريونوالو د نورو غوښتنو د څېړنو ژمنه يې وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له خپلو ملي پولیسو به یې پیل کړم چې په پوره نظم، دقت او عزت یې د امنیت په خوندیتابه کې خپله مرسته او همکاري وکړه.

د هېواد له دریو نسلونو څخه به یې پیل کړم چې هم په کې کشر شامل و، هم په کې ځوان او هم په کې د نوي کلونو د عمر خاوندان. د هېواد د سپین ږیرو، مخورو، ځوانانو او تنکیو ځوانانو د دریواړو نسلونو یو والی زموږ د هېواد والو د اوچت ملي شعور ښکارندوی کوي.

له خپلو ټولو هغو هېوادوالو، خویندو، میندو، پلرونو، ځوانانو، مساپرو او نورو څخه به یې پیل کړم چې د مظاهرې تر بریا او کتنې وروسته یې له ډېرې خوشالۍ په سترګو کې اوښکې ګرځېدلې او په سلګو سلګو یې د بریا مبارکي وویله.

د ژوندون ټلوېزیون له ټولو کارکوونکو به یې پیل کړم چې دا څو پر له پسې اوونۍ یې شپه ورځ پر ځان یوه کړې او د خپل مظلوم ولس په خدمت کې دي.

له ټولو پورتنیو ښاغلو او اغلو څخه تر مننې او ستاینې وروسته غواړم، له ټول افغان ملت څخه منه وکړم چې په خپله لمن کې یې دا سې ګلالي غمي او سرې روزلي چې د غره په شان خویونه لري؛ هر څه یې په لاس کې دي، خو څوک نه ازاروي، هر څوک ویشلی شي، خو څوک نه ولي:

لمن مې ډکه ده له کاڼو خو څوک نه پرې ولم
په عادتونو کې دا یو عادت د غره لرمه

زما ملت یو ځل بیا پردیپالو او نورو رقیبانو ته په ډاګه کړه چې د څومره لویې او سپېڅلې خاوند دی، د تاترې په شان، د سپین

(c) ketabton.com: The Digital Library

غـره او شمشـاد پـه شـان او د پـامير او هنـدوكش پـه شـان زغـم او اوسـپله لـري، كـه خپـل نا هلـه زامـن يـې پـر سـپينې لمـن دا غونـه هـم ږدي، نو تر يوه وخته ورته اوسپله كوي، خو يـو مهـال بيـا سبق هـم وركوي.

زما قدرمن او غيرتي ملته!

پرديپالو او ځينو تـاليخـتو غونبـتل، يـو ځل بيـا ددې ولـس ټولنيز، ملي، اسلامي او هېوادنى شعور امتحان كړي. زموږ ولس چې د سختو ازموينو له ډګره تل بريمن او پتمن وتى، يـو ځل بيـا لـه دې ستر ازمېښته پتمن او بريمن راووت. په دې وطن كې خو ځينې مظاهرې د قدرت پر سر وې، د څوكيو پـر سـر وې، د غـوړو او چربـو پر سر وې، خو زموږ د ملت مظاهره، د معنوي ارزښـتونو پـر سـر وه او ددې ارزښـتونو د ښـكلا او ځـلا پـه خـاطر وه، د اسـلاميت او افغانيـت پـر سـر وه د ژونـدون پـر سـر وه. زمـا ملـت شـعار وركـړ چـې اسلاميت غواړو، افغانيت غواړو، ژوندون غواړو اوقانون غواړو. په مقابل كې يې ايرانپالو شعار وركړى و، چې نه افغانيت غـواړو، نـه اسـلاميت غـواړو نـه قـانون او نـه ژونـدون. وګـورئ ددې دوو شعارونو د څرنګوالي تر منځ څومره توپير دى، څوك څه كوي؟

ډېر تفاوت شته په انسان كې د مانا په لحاظ
واړه مشغول دي ځينې ځان ځينې جهان جوړوي

ددې مظـاهرې پيغـام دا و چـې سـيمې او نـړۍ تـه پـه ډاګـه كـړي چې افغان ولس يو متمـدن، فرهنګپـالى او توريـالى ملت دى، هغـه ډلـې او اشـخاص چـې ددې هېـواد پـر مظلـوم اكثريـت كلـه كلـه د بـې كلتـورۍ تـور داغ پـورې كـوي، اوس دې راشـي او ودې ګـوري چـې

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک د لوړو کلتوري او معنوي ارزښتونو لرونکی دی؟ او څوک د نورو د کلتور د سمالونه پر غاړه ګرځوي؟

دښمنانو غوښتل چې زموږ د ملت چغه خپه کړي، فریاد یې وچ کړي او ژبه یې غوڅه کړي، خو هغوی په دې کار کې لاندې راغلل:

کـه ظالم مې ژبـه غـوڅـه کړه تـېره شـوه
توره څومره چې تېره شوه لا خـوږه شوه
اوس که نر یې نو غوږونه دې خپل پرې کا
چې زمـا نغمه سـره نـه شـوله سـره شـوه

ددې لاریون بل پیغام دا و چې افغان ضد ډلو تـه دا وښیي چې دا مظلوم خو غیرتي ولس له ګڼو ناخوالو او ستونزو سره سره لا هم د خپلو سترو معنویاتو د حفاظت په خاطر په خپل منځ کې وحدت، یووالی او پیوستون لري او کـه چېرې وغـواړي هر پټ او ښکاره پردیپالی د نابودۍ په سیند کې ډوبولای شي.

د مظـاهرې بـل پیغـام دا و چـې مخـالفین او نـور مذبـذب اشـخاص کـه غـواړي پـه اینـده کـې سـوله ییـز لاریـون وکـړي او د سړیتوب لاره خپله کړي، نـو لـه دغسې مظاهرې دې عبرت او پند واخلي.

ددې سـتر بـریمن لاریـون بـل پیغـام دا و چـې ځانسـاتو، ورځچارو، دولتي او نادولتي مامورینو او مامورګیو ته دا په ډاګه کړي چې ستاسو له مرستې، همغږۍ، فکر، نظر او ملګرتیا پرتـه او ان له مخالفت سره سره بیا هم دا ولس ددې زور او ځواک لري چې خپل برخلیک او د خپل ژوند تګلوری په خپله وټاکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې مظاهرې بل ستر پيغام دا و چې اسلاميت او افغانيت دا سې سره غاړه غړې شول او دا سې سره واوبدل شول چې د هېواد په تاريخ کې يې سارى نه دى ليدل شوى، همدا دوه ستر مشالونه دي چې موږ له تيارو څخه ژغوري، د لومړي ځل لپاره مسجد او هوجره، ملا او معلم، ښوونځى او مدرسه، کشر او مشر پر يوه لاره روان وو او يو بل ته يې د ورورۍ لاسونه سره ورکړي وو، دا په هېواد کې د ملي يووالي تر ټولو ښه سمبول و.

نو اوس د خپل ولس دغه درايت، کفايت، ايمان، هوډ، تکل، فکر او لرليد ته په کتو او له هغو څخه په الهام اخيستو سره، راتلونکي ته ډېره هيله لرلاى شو. د همدغه قوت موثريت ته په پام سره موږ په دې ډاډه يو چې ګام پر ګام به خپلو ملي او اسلامي هدفونو ته رسېږو، د هويت د تذکرې پر لومړي مخ به سل په سلو کې د اسلام او افغان کليمو د تثبيت په خاطر د (دين) او (ملت) ستون ليکل کېږي، ددې هدف د عملي تطبيق لپاره به لومړى د مشرانو جرګې او ولسي جرګې د ګډ کميسيون پرېکړې ته انتظار باسو، که بيا هم دا دوه ايډيالونه پکې ونه ليکل شول او يا يې له دې څخه يو وليکه، يو يې حذف کړ، نو بيا هم ملت ته د منلو وړ نه دي، په دې حالت کې به مظلوم اکثريت، دا ځل د (پښتونستان واټ) ته راټولېږي او مخکې تر دې چې ولسمشر د ملي شورا دا ناقانونه مصوبه لاسليک او توشيح کړي. په ياد واټ کې به د يوې لويې مظاهرې په ترڅ کې له ولسمشره وغواړي چې هېڅکله بايد زموږ پر ملي او اسلامي هويت خاورې وانهړوي. ولسمشر بايد دا قانون رد او د سمون لپاره يې کورنيو چارو وزارت ته ولېږي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوی باید د افغان او اسلام د تثبیت په خاطر له سره، نوی کارت ډیزاین او د تصویب لپاره یې قانوني مراجعو ته واستوي.

ولس له ولسمشره غواړي چې د څو محدود فسادګرو، غلو، داړه مارو او جنګسالارانو د لوټ او تالان له امله د افغانستان نوم په نړۍ کې د فساد په لومړۍ لیکه کې راځي، حقیقت خو دا دی چې افغانستان یو سپېڅلی نوم دی چې له فساد سره هېڅ اړیکه نه لري، دا خو فسادګر دي چې فساد یې کړی، نه افغانستان، نو په کار خو دادي، هغه کسان چې د افغانستان سپېڅلی او نېک نوم یې بد کړی، د هغوی نومونه دې د رسنیو له لارې افشا شي چې زموږ د سپېڅلي هېواد نوم له فسادګرو جلا شي.

له ولسمشر څخه غواړو په تېرو (۱۲) کلونو کې ټول دولتي تشکیلات د رسنیو پر مخ خواره کړي، چې ولس ته پته ولګي، څوک په کې څومره دي؟ چا د کوم لیاقت پر اساس کومې څوکۍ اخیستي، چا قومي او سیمه ییزو مسایلو ته لمن وهلې؟ د ساري په توګه دې ژر تر ژره یوازې د هغې ولسوالۍ لست خپور کړي چې د (پوزېشن) او (اپوزېشن) دواړه پوستونه یې اشغال کړي، هم ورسره حاکمیت دی او هم تر ټولو زیات د مظلومیت چغې وهي.

له ولسمشر څخه، دده له دفتره نیولې بیا تر وروستۍ دولتي اداري پورې، په ټولو کې، د اساسي قانون له محتویاتو سره سم د بشپړ ژبني عدالت تامینول غواړو.

ولسمشر څخه دا هم غواړو چې د یوه ناپېیلي هئیت د توظیف له لارې دې د تمدن ټلوېزیون او شیخ محمد اصف محسني مرکز په ګډون ټولې هغه رسنۍ چې په تېره یوه لسیزه کې یې رسنیز فعالیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

لرلی دی. ددې ټولو رسنیو مالي سرچینې او د پرسونل څرنګوالی باید وڅېړل شي او نتیجه یې ولس ته اعلان شي.

د اساسي قانون د ساتندوی او پالندوی په توګه له ولسمشر څخه دا هم غواړو، هغه ټلوېزیونونه چې د هېواد د ملي بیرغ پرځای، نور بیرغونه رپوي او د ملي سرود پرځای نور سرودونه خپروي او همدارنګه د اساسي قانون د (۲۰، ۱۹، ۱۲، ۴، ۳، ۲۲، ۳۴) او نورو مادو د محتویاتو خلاف نشرات کوي، له قانون سره سم سزا ورته ورکړي.

موږ ټولو هېوادوالو ته ډاډ ورکوو چې زموږ مبارزه د افغان او افغانیت، اسلام او اسلامیت او په هېواد کې د ټولو افغانانو د ملي وحدت او برابرۍ لپاره ده، موږ د قومونو د تساوي شعار نه ورکوو، ځکه چې دلته د تساوي د کلیمې په عملي تطبیق کې اصلاً تساوي نه ښکاري، موږ د ټولو افغانانو ترمنځ تساوي غواړو او دې رښتیني بشري اصل ته د زړه له کومي کار کوو.

موږ په افغانستان کې هر ټبر، هر قوم او هر ټولنیز ټولي ته ډاډ ورکوو چې د قومي او جنګي ټوپکوالو له اسارت څخه د دوی د خلاصون لپاره هم په ټینګه مبارزه کوو. موږ خپلو هزاره افغان ورونو ته ډاډ ورکوو چې د څو جنګسالارانو له اسارته مو ژغورو، موږ تاجک افغان ورونو ته هم ډاډ ورکوو چې د یوې محدودې درې د جنګسالارانو له منګولو څخه ددې قوم د ژغورنې لپاره هلې ځلې کوو.

موږ ازبکو ورونو ته هم ډاډ ورکوو چې د یو یا څو محدودو جنګسالارانو له ظلمه مو ژغورو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ د هېواد د هر ټبر هر قوم، هر خېل او هرې ژبې افغان وګړي ته وایو چې له مظلومیت څخه د خلاصون لپاره مو هلې ځلې کوو.

موږ د هغې ورځې په ارمان یو، هغه زورواکي چې د قوم، ژبې، سمت، مذهب او نورو شعارونو تر چتر لاندې یې ناکنټروله او بې شمېره نامشروع پانګه پیدا کړې، داسې ورځ به راشي چې له مشروع او قانوني لارې به ددې پانګې رڼاوی کېږي.

موږ له ولسمشر څخه هیله کوو چې په تېرو لسو کلونو کې د هغو لسو ملیاردرانو پانګه ملي اعلان کړي او د بیت المال برخه یې وګرځوي چې له نامشروع لارې یې پیدا کړې ده.

موږ له خپل مومن، مسلمان او مجاهد ملت څخه هیله کوو لکه څنګه چې د جهاد پر مهال، په ملیونونو افغانانو له اسلامیت او افغانیت څخه خپل سرونه قربان کړل، اوس دې یو ځل بیا د خپل ملي او اسلامي هویت د ملاتړ لپاره په ټینګه راودانګي.

درنو او قدرمنو هېوادوالو !

په تېرو څو اوونیو کې په زرګونو، په لکونو او ملیونونو هېوادوالو د افغان او افغانیت، اسلام او اسلامیت او ژوندون ټلویزیون پراخ ملاتړ وکړ، په دې کې په لسګونو مدني ټولنو، ځوانو خوځښتونو، قومي شوراګانو، سیاسي ګوندونو، د علماوو شوراګانو، فرهنګي ټولنو او زرګونو مخورو شخصیتونو ډېر مخکښ رول درلود، داسې شخصیتونه هم وو چې د نوم له یادونې پرته یې په نوموړکي ډول په دې ملي مبارزه کې ډېره فعاله ونډه واخیسته، موږ کوښښ کاوه چې په ترتیب سره ددې ټولو بنسټونو او ښاغلو نومونه واخلو، مننه ورڅخه وکړو، خو څرنګه چې له دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو نومونو او بنسټونو څخه داسې اوږد لست جوړېده چې بيان يې پوره ورځ غوښته او ددې خطر احتمال هم و چې هم د ځينو مستحقو قدرمنو نومونه به بيا هم له يادونې پاتې شي، نو ځکه مو له ټولو څخه په يو ځايي ډول مننه غوره وبلله.

ګران او قدرمن ولسه ! په تېرو څو اوونيو کې په مليونونو افغانانو که هغو د بهرنيو مساپرو افغانانو په بڼه وو، يا په ولايتونو کې د بېلابېلو لاريونونو په بڼه، يا هم په ژوندون کې د لسګونو غونډو په شکل، يا هم د لوی لاريون په ترڅ کې او يا هم د بېلابېلو لويو شخصيتونو له خوا، ماته بېلابېل القاب: لکه خالد بن وليد، سلطان محمود غزنوي، ميرويس نيکه، لوی احمدشاه بابا، خوشال بابا، افغان بابا، اسلاميون، افغان يون او نور راکړل شول، زه ددې تر څنګ چې ځان د خپل ولس د احسان پوروړی ګڼم، د خپل ولس ددې پراخه او بې کچې مينې، لوريينې، پېرزوينې او ستاينې مننه کوم، خو ددې خبرې يادول هم ضروري ګڼم چې زه په هېڅ ډول ددې ډول القابو او ستاينو مستحق نه يم. زه ددې ټولنې داسې يو وروستی فرد يم چې تر هغه زيات پر کوچنې واحد نه تجزيه کېږي، زه د هېواد د يادو سترو او نورو اتلانو د پښنو ګرد ته هم نه شم رسېدلای.

زه درې کاله مخکې د هندوستان (پاني پت) ته په دې خاطر لاړم چې د لوی احمد شاه بابا دمېړانې، تورې او سرېتوب ځلی وګورم او تر هغې ونې لاندې ودرېدم چې (۲۴۷) کاله وړاندې ترې احمد شاه بابا لاندې ولاړ و او تر همدې ونې لاندې يې د جنګ قومنده ورکړې وه. هلته ماته داسې يو ارمان راغی چې کاشکې زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم د هغه وخت افغان او د احمد شاه بابا د لښکرو يو قلموال وای، چې ما د بابا د توري، مېړانې او سرېتوب کيسې ټکي په ټکي ليکلې وای او د تاريخ حافظې ته مې سپارلې وای.

زموږ د اتلانو کيسې نورو موږ ته ليکلي او هغه يې اکثره تر يوه مضر فلتر وروسته موږ ته رارسولي دي. احمد شاه بابا د نړۍ په (٧) امپراتورانو کې هغه شخصيت دی چې هم يې توره وهلې، هم يې قلم چلولی او هم يې په مفتوحو سيمو کې خپل رايت او عزت ساتلی دی، دا خصلتونه بيا په دې نورو اوو امپراتورانو کې نه وو.

زه نه غواړم چې د شهرت په داسې ځپو کې ډوب شم چې وړ نه يې يم، کارونه رانه پاتې شي او دا کار په ما کې د ځانپالنې، ځان غوښتنې غريزه وټوکوي او نورو ته د تنګنظرۍ پلمه په لاس ورکړم، له خپل ولس څخه مې هيله ده چې زما او د خپلو ارمانونو ملاتړ وکړي، زه که د پورته ياد شويو او نورو اتلانو د لارې په لارويانو کې حساب شم نو دا به زما لپاره د لوی وياړ ځای وي، زه ځان د هېڅ ډول القابو او وياړنو مستحق نه ګڼم.

خو د خپل ولس د يوه خدمتګار په توګه د تل لپاره د خپل مظلوم ملت خدمت ته چمتو يم، د خپلو مشرانو له خوا به امر وي او زموږ له خوا به چټک ګامونه.

درنو هېوادوالو او د رسنيو د بيان پلويانو !

زموږ په اوسنۍ مبارزه کې دا په ډاګه شوه چې کومې رسنۍ هېوادپالې دي، کومې پرديپالې او کومې تنظيم پالې؟ پرديپالو رسنيو د ملت ددې سترې حماسې پر وړاندې تبليغات وکړل، خو له شرمه يې تصويرونه نشر نه کړای شول. ان ملي ټلوېزيون چې په کار

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه د ټول ملت ټلوېزيون وای، يوازې د اسلامي جمعيت او په هغه کې هم د نظار شورا د ډلگۍ د يوې انحصاري رسنۍ په ګوته يې خپله څېره څرګنده کړه. د ژوندون ټلوېزيون پر ضد يې د ډېرې ورې مظاهرې هم نشر کړې، خو د ژوندون، اسلاميت او افغانيت په ملاتړ يې د ډېرو لويو مظاهرو خبر هم خپور نه کړ. د خپل مظلوم ولس په استازۍ له ملتپالو رسنيو مننه کوم او د تنظيمپالو او پرديپالو رسنيو غندنه کوم، د هغو پر وړاندې به زموږ مبارزه دوام لري.

درنو هېوادوالو !

يو ځل بيا له خپل ټول مظلوم، غيرتي، بااحساسه، بادرکه، بادرده، بانظمه، مفکر، مدبر، او سپېله ناک، صابر، باکلتوره، باشهامته ملت څخه د زړه له کومې مننه کوم، مننه مننه مننه او بيا هم مننه، د خپلو ميندو، خويندو، علمای کرامو، مساپرو، کورمېشتو او بهرمېشتو افغانانو د دعاګانو او ملاتړ په هيله.

ژوندی دې وي افغانستان

سر لوړی دې وي افغان ملت

رپانده دې وي د افغانستان درې رنګه ملي بيرغ

تل دې وي اسلاميت او افغانيت

مړه او سپېره دې وي د افغان او افغانيت

اسلام او اسلاميت پټ او ښکاره دښمنان

مړه دې وي پرديپال

ژوندي دې وي هېواد پال

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا هم افغانیت او ملي هویت

دا لیکنه په واقعیت کې یوه وینا ده او تر هغه یوازې یوه شپه وروسته د ژوندون تلویزیون پر څپو خپره شوه چې ښاغلي ډاکټر اشرف غني تر خپل حاکمیت وروسته په پټو سترګو په رسمي جریده کې د نفوسو د احوالو ناقانونه مصوبې د خپرېدو امر وکړ. په دې کې د بې هویته تذکرې مسئله هم راغلې وه.

د کایناتو د هغه ستر رب په نامه چې د زرې زرې حساب او کتاب ورسره دی، نه له چا پیدا دی او نه ترې څوک پیدا دي، خو لکه څنګه چې یې دا ټول موجودات پیدا کړي د سترګو په رپ کې یې فنا کولای شي، له امیر څخه فقیر، له فقیر څخه امیر، له غریب څخه غني او له غني څخه غریب جوړولای شي، هغه چې د غرور په نیلي سپور وي او د پاچاهۍ نشې یې د عقل وزرونه تړلي وي، خو دی دد دې توان لري چې:

په یوه ګردښت یې پرېباسي له برمه
نه یې غشی نه لښندۍ وي نه یې سپار

ګرانو هېوادوالو ! زه نن نه د کومې ډلې، نه د کوم ګوند ، نه د کوم تنظیم، نه د کوم ولایت، نه د کوم سمت، نه د کوم رسنیز مرکز او نه هم د کوم زور او کومو زرو له ادرسه او نه هم د کوم چا په استازۍ تاسې ته مخاطب یم، زه یو عادي افغان یم او پر دې ویاړم چې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل عمر په نړدې (۴۷) کلن بهیر کې مې نه د چا مال خوړلای او نه مې څوک وژلي دي، نه مې چاته ورک شه یا ګم شو کله ویلي دي، خو وخت د اعتراف دی ګناه خپله درته وایمه، نه یمه منکر په مظلومانو مې ژړلي دي.

ګرانو او خوږو افغانانو! له هغې ورځې چې د پخواني شوروي اتحاد لښکرو زموږ پر هېواد یرغل وکړ، نو نو له همغې ورځې راهیسې هېڅ افغان ښه ورځ نه ده لیدلې، د روسانو په یرغل کې نه یوازې زموږ هېواد ته درانه زیانونه ورسېدل، بلکې ستر معنوي او کلتوري زیانونه یې هم واړول. د کلتوري او ملي زیانونو په لړ کې زموږ ملي هویت ته هم سخت زیان ورسول شو. روسانو او د هغو کورنیو تالیخښو د ملي هویت او واحد افغان ملت لپاره نوي، متضاد او بېلابېل تعریفونه وړاندې کړل، خو هغه هېواد پال افغانان چې د روسانو پر غرضو او مرضونونو پوهېدل، پر خپل وخت یې د روس پلوه ډلو د شومو حرکتونو پر وړاندې مبارزه وکړه، کله چې شوروي لښکرې ماتې شوې، نو بیا یې ځای د فارس او پنجاب نویو راښوکېدلو قوتونو او عربي شېخانو ونیو او روس غېج اخیستونکي ورسره یو ځل بیا ملګري شول او بیا هم زموږ پر ملي هویت او ملي وحدت له څو خواوو یرغلونه پیل شول. د دې مثلث او مربع لمبې لا سړې شوې نه وې چې د طالبانو د ترخه نظام او نړیوالو اړیکي د اورلیکې ته ورسېدل او یو ځل بیا هېوادوال د اور پر تبې کېنول شول، د بن په کنفرانس کې یوې محدودې سیمې، یوې ولسوالۍ او یوه روس پلوه او ایران پلوه متعصب ګروپ ته سیاسي واک وسپارل شو، د ولسواکۍ انګازې او اوازې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرې خواته خپرې شوې، خو په نظام کې د واکمنو جنګسالارانو پر خلاف چا د نیوکې چغه نه شوه پورته کولای، یو تن د ولس په اصلي رایو نږدې درې ځله ولسمشر شو، خو (ولس) شاته پاتې شو او (مشر) د ارګ د دېوالونو دننه د جنګسالارانو په ډول ډول ناقانونه معاملو پوره دیارلس کاله تېر کړل، هر ملتپال او هېوادپال شخص چې په دې بهیر کې د عدالت چغه پورته کوله او په نظام کې د واکمن فساد او سیکتاریزم پر وړاندې به ودرېده، هغه به په بېلابېلو فاشیستي او نشنیلستي تورونو تورنېده او د فعالیت ساحه به یې محدوده بدله. په (۱۳) کلونو کې د پخواني فارس او اوسني ایران، فاشیستي مکروب دومره د دولت په رګونو کې ننوت چې نږدې هر رګ یې د ایران د هیلو تمثیل کاوه، له هرې خوا پر افغاني هویت بلوسې رواني وې، د پنجاب فاشیستي کړیو چې لا له نیمې پېړۍ راهیسې یې له افغاني هویت او ملي وحدت سره اساسي کینه لرله، د ایران له خاینو کړیو سره هماهنګ عمل ته راودانګل. ایرانپالې رسنۍ په حکومت کې دومره فعالې وې چې معاش او مادي امتیازات یې له نړیوالو ټولنې په تېره بیا له غربي نړۍ څخه ترلاسه کول، خو فکر، انګېزه او عقیده یې د ایران اخوندانو پاللە. د هېواد اکثریت چې د طالبانو د افراط قرباني شوی و، په قصدي ډول حاشیې ته راکاږل شو او په هېواد کې د ځمکنۍ بشپړتیا او د ملي هویت د حفاظت لپاره دوراثت خلا رامنځته شوه، له دې خلا څخه ایرانپالو او پنجابپالو کړیو په سرعت سره ګټه پورته کړه او د یادو شویو کړیو د نفوذ لپاره یې پراخه زمینه برابره کړه، پر ملي ترمینالوژي او نومونو د ایران د

(c) ketabton.com: The Digital Library

فارس ژبنی یرغل پیل شو او په زره بین یې هغه کلمه یا لغت څارل چې له کلونو کلونو دلته دود وو او د افغانیت رنګ یې لاره، نو اتومات به یې ورته ایرانی لغت د متبادل په توګه غوره کړ او ایرانپالو رسنیو به یې پر تبلیغ لاس پورې کړ. په تېرو دیارلسو کلونو کې تر (۵) زیات تلویزیوني چینلونه او تر (۲۰) زیاتې چاپي رسنۍ په مستقیم ډول د ایران له خوا وچلېدل او لا هم چلېږي، د دغسې یو حالت په مقابل کې چې هر مسلمان او هېوادپال افغان سر پورته کړي، نو هغه ته د سر تر وېښتانو زیات دښمنان راټوکول شوي دي. زه د هغو افغانانو له جملې څخه یم چې له تېرو (۳۰) کلونو او په تېره بیا د تېرو (۱۳) کلونو په بهیر کې د روس، ایران او پاکستان دې شیطان مثلث ته ښه په ځېر سره متوجه وم او څه چې مې له واکه شوي، هغه مې د هېواد د ملي ګټو او ملي هویت د خوندیتابه لپاره کارولي دي.

کله کله داسې هم شوي چې زموږ د ملي، اسلامي او انساني مبارزې پر وړاندې موږ ته خپل خلک لمسول شوي، تطمیع شوي، سپکې او سپورې یې راته ویلي، په سلو نومونو یې یاد کړي یو، خو موږ خپله او سبله او زغم له لاسه نه دي ورکړي.

له هغې ورځې چې په افغانستان کې د هویت د تذکرو یا الکترونیکي تذکرو د جوړښت او وېش خبره مطرح شوې، نو له همغې ورځې ایران او ایرانپالې کړۍ په هڅه کې دي چې هم د هویت د تذکرو په بڼه او ژبه کې تغیر راوړي او هم یې په محتوا کې، د دوی د شومو هڅو پر وړاندې له همغه پیله ما او موږ هم خپلې ملتپالې هڅې پیل کړي، هره دروازه، هر ور مو ټکولی، د هر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملتپال، هېوادپال چارواکي، زورواکي، کمواکي، کورواکي، ډېرواکي، مفکر او نا مفکر زني او لاسونه مو نیولي، عذر ونه مو ورته کړي چې د خدای لپاره لږ متوجه شئ، د ملت پر هویت یو سېلاب راروان دی. پخواني ولسمشر حامد کرزي ته شپږ میاشتې منتظر شوم چې د هویت د تذکرو په باب ورته خپل نظر ووایم، سره له دې چې دده د دفتر په لس متریۍ کې مې دفترو، خو وخت یې را نه کړ، بیا مې ورته لیک ولیکه، ویل یې هېڅکله به داسې نه کېږي چې هویت ته زیان ورسېږي، خو اخر یې هغه څه وکړل چې هیله تري نه کېده، د نفوس د احوال ثبت قانون په داسې یوه بڼه ملي شورا ته لاړ چې د وزیرانو شورا او عدلیې وزارت تر منځ هم په متنونو کې توپیرو ! وزیرانو شورا یو متن تصویب کړی و او عدلیې وزارت بل څه لېږلي وو، ملي شورا کې ایرانپالي او پردیپالي ګروپونه له بېلابېلو لارو، چل، فریب، مهارت، توطیې، تطمیع او دولتي زور څخه په ګټې اخیستنې د (دین) او (ملت) د دواړو کلمو په مخنیوي کې بریالي شول، دې خبرې نو هغه وخت زور واخیست چې په شمال کې یو میلیاردر زورواکي چارواکي پښې ودربولې چې د هویت په تذکرو کې دې د (افغان) پر ځای د هر چا (قومیت) ولیکل شي، نو په کابل کې د سمبولیک ولسمشر زړه هم سست شو. کله چې په ولسي جرګه کې یو شمېر ماهرو پردیپالو منافقینو په چل او فرېب د ملي شورا اکثریت هېواد پال، خو کم کفایته او بې کفایته وکیلان غافلګیر کړل او د هویت له تذکرې یې د (دین) او (ملت) دواړه ارزښتونه حذف کړل او د یوې (بې دینه) او (بې ملته) تذکرې د وړاندې کولو هڅه یې وکړه، نو یو زیات شمېر هېوادپالو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ملتپالو، اسلامپالو افغانانو د هغوی پر وړاندې لاريون وکړ. کله چې ايرانپالو کړيو د ولس د غبرګون زور وليد، نو بيا يې ژوندون تلويزيون ته پلمې جوړې کړې او په دې کړې، کې ټولې ايرانپالې او پنجابپالې کړۍ سره راټاله شوې، خو د لوی خدای (ج) په فضل او د خپل ولس په ملاتړ ژوندون لکه څنګه چې ازاد و، هماغسې ازاد پاتې شو، ستري محکمې لاريونوالو سره ژمنه وکړه چې کله هم حکومت دا قانون ستري محکمې ته محول کړي، نو د هېوادوالو دې قانوني غوښتنو ته به قانوني جامه ور واغوندي. کله چې ملي شورا د هېوادوالو غبرګون وليد، نو په خپل ګډ کميسيون کې يې پرېکړه وکړه چې د (دين) ستون دې وليکل شي او په مقابل کې دې ټولو ته (اسلام) وليکل شي خو پر (ملت) ياني (افغان) يې بيا خاورې واړولې. موږ بيا ستري محکمې ته لاړو، قاضي القضات وويل چې ستاسو داعيه قانوني ده، خو ولسمشر بايد موږ ته دا قانون راولېږي چې له اساسي قانون سره يې تطابق وڅېړو، ټولې هڅې مو وکارولې چې ولسمشر کرزي سره بايد وګورو، خو هغه، هغه مهال موږ ته وخت راکړ چې ولسمشر ته ددې قانون د مصوبې پنځه لسمه ورځ وه، دا چې پر دې ورځ څه تېر شول او څوک په دې مجلس کې شامل وو، دلته يې کټ مټ د ټولې ناستې راپور وړاندې کوم. دا ناسته د ۱۳۹۲ ل کال، د دلوې مياشتې پر (۶)مه نېټه شوې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملي هویت او ولسمشر
(له ولسمشر حامد کرزي سره د اسلامیت او افغانیت په باب د ځانګړې کتنې جزیات)

((مخکې تر دې چې ولسمشر حامد کرزي سره د افغانیت او اسلامیت په باب د ځانګړې کتنې جزئیاتو ته راشم، مجبور یم، لږ لنډې تېرې ماضي ته ورستون شم.
له تېرو څو میاشتو راهیسې د ملي هویت یا د تابعیت د تذکرو پر سر جنجال روان دی. خبره ان تر مظاهرو، خوابدیو او ډېرو زړه بداویو پورې هم ورسېده. په دې بهیر کې رښتیني، اسلامپال، هېوادپال او ملتپال افغانان هم معلوم شول. ورځچاري، ځانساتي، ځان ګټي او افغان ضد اشخاص او ډلګۍ هم ټول په ډاګه شول. خبره له شف شف څخه شفتالو ته راووته!
د افغانستان ملي تحریک په ګډون ګڼ شمېر مدني ټولنو، ځوانو خوځښتونو او مدني حرکتونو یوځل د ملي شورا او بیا د سترې محکمې مخې ته لویې مظاهرې وکړې. دا مظاهرې که څه هم پر ځینو پردیپالو او ځانساتو ښې ونه لګېدې، خو د ولس روحیه یې تر دې حده پیاوړې کړه چې سړی ورته یو نسبي، فرهنګي، مدني او حقوقي وړوکي اوښتون ویلای شي. دې مظاهرو د ټولو هېوادوالو په تېره بیا د مظلوم اکثریت ولوله راوپاروله او روحیه یې ورته دومره قوي کړه چې هېوادوال یې د لا لویو مظاهرو لپاره جوګه شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لاریونوالو غټ هدفونه همدا وو چې د هویت په تذکره کې د (دین) او (ملت) ستون ولیکل شي او په دې ډول دې د اسلام او افغان د تثبیت لپاره له اساسي قانون او ټولو بشري او مدني قوانینو سره سم اقدام وشي. د دې دوو ارزښتونو پټو او ځینو ځرګندو مخالفینو هڅه وکړه پر (ژوندون ټلویزیون) او شخصاً پر ما (محمد اسمعیل یون) فشار راوړي چې له دې سترو ارزښتونو او ایډیالونو څخه لاس په سر شم، چې د ملي داعیې دا خبره همدا سې ګونګه پاتې شي. پر ژوندون ټلویزیون له فشار راوړلو څخه هدف همدا و چې د دې رسنۍ له لارې د خلکو پیغام رسول کېږي او د ولس غږ پورته کېږي، که دا رسنۍ ټکنۍ او یا وتړل شي، نو پر اوسني وخت دا کار د افغانیت او اسلامیت د داعیې د تړلو او یا هم د دې ایډیالونو د ټکني کولو په مانا ګڼل کېږي. د دوی بل هدف دا و چې د خلکو ذهنیت له اصلي موضوع (اسلامیت او افغانیت) څخه ځنګزني موضوع (ژوندون ټلویزیون) او د هغه تعلیق ته راواړوي. خو زموږ باغیرته ملت د شعوري هڅو او لاریونونو په ترڅ کې هم د ژوندون د تعلیق او تړلو خطر ډېر ژر دفع کړ او هم د خپلو ایډیالونو د بریا په لټه کې شو. د ولس رښتینو بچیانو د مشرانو او ولسي جرګې له مشرانو او بېلابېلو غړو سره د خپلو کتنو په ترڅ کې هغو ته په ډاګه کړې او دا خبره یې تعقیب کړې وه چې دوی له دې دوو ارزښتونو څخه تېرېدونکي نه دي. سترې محکمې ته یې د خپل (۱۳) ماده یې پرېکړه لیک په ترڅ کې هم دا په ډاګه کړې وه چې د اساسي قانون د دریمې او څلورمې او نورو مادو له محتویاتو سره سم دوی سل په سلو کې د (اسلام) او

(c) ketabton.com: The Digital Library

(افغان) د کلیمو لیکل غواړي. د ګرانو هېوادوالو د ګڼو فشارونو له امله د مشرانو او ولسي جرګې ګډه کمېسیون پرېکړه وکړه چې د هویت په تذکرو کې دې د نوم ترڅنګ (تخلص) او د (دین) ستون زیات شي، خو د ملت په نامه راغلو په اصطلاح استازو یو ځل بیا د (ملت) ستون ته شا واړوله، خو زموږ ګرانو هېوادوالو، تحریکوالو، ژوندونوالو، لیکوالو او نورو مخورو پر دې فشاري پرمختګ بسنه ونه کړه، دوی وویل که څه هم دا یو پرمختتګ دی خو لا هم په سلو کې پنځوس برخې مزل پاتې دی، موږ نه غواړو د یوه ارزښت په لیکلو سره بل له منځه یوسو؛ اسلام ولیکو، ملت هېر او نفې کړو او یا ملت ولیکو اسلام له سره تېر کړو، موږ دا دواړو ایډیالونه غواړو او دواړه د تذکرې پر لومړي مخ غواړو.
تحریکوالو، ژوندونوالو، مدني او فرهنګي ټولنو او ځوانو خوځښتونو یو ځل بیا د بېلابېلو غونډو او متواترو اعلامیو له لارې له ولسمشر، سترې محکمې او د اساسي قانون پر تطبیق د څار کمېسیون څخه وغوښتل چې د ملي شورا د ګډ کمېسیون دا نیمګړې او ناقانونه پرېکړه رد او د تعدیل لپاره یې پرېکړه وکړي.
زه (یون) په خپله د افغانستان ملي تحریک او ګڼو فرهنګي ټولنو په استازۍ سترې محکمې ته عارض شوم او د بېلابېلو ټولنو ګډه اعلامیه او غوښتنه مې د سترې محکمې سرپرست (قاضي القضات پوهاند عبدالسلام عظیمي) ته ورسوله له هغه سره مې په دې اړه رسمي ملاقات وکړ او د ټولو هېوادوالو غوښتنه او اندېښنه مې ورسره شریکه کړه، ما له قاضي القضات صیب څخه وغوښتل څرنګه چې د ملي شورا وروستۍ پرېکړه د اساسي قانون

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځلورمې مادې له پنځمې فقرې سره په تضاد کې ده، ستره محکمه باید د نفوسو د احوالو د ثبت دا مصوبه د اساسي قانون له محتویاتو سره وڅېړي چې سمون ورسره لري که په ټکر کې ده؟ او په دې باب خپله پرېکړه ولسمشر ته صادره کړي، قاضي القضات پوهاند عبدالسلام عظیمي ماته وویل ((ستاسو خبره سمه ده د ملي شورا پرېکړه د اساسي قانون د محتویاتو او په تېره بیا له ځلورمې مادې سره سمون نه لري موږ له اساسي قانون سره د نورو قوانینو مطابقت څېړو، په دې شرط چې حکومت یې له موږ څخه وغواړي، نه په خپل سر د قوانینو مطابقت څېړو او نه هم له دولت یا حکومت پرته د نورو نادولتي، سیاسي، ټولنیزو او نورو ټولنو په غوښتنه د قوانینو مطابقت مطالعه کوو))، پوهاند عظیمي چې د اساسي قانون د تدقیق د کمېسیون غړی هم و، دا هم وویل: ((کله چې اساسي قانون جوړېده، نو فکر وشو چې که د هر چا په غوښتنه له نورو قوانینو سره د اساسي قانون د تطابق څېړنه مطرح شي، نو له سترې محکمې څخه به خپل ټول اساسي کارونه پاتې وي، همدا قوانین به څېړي، نو ځکه د دې غوښتنې اعمال حکومت ته محول شو.)) پوهاند عظیمي بیا قانون ته لاس کړ په دې باب یې یوه ماده ولوستله چې ستره محکمه د حکومت په غوښتنه له اساسي قانون سره د نورو قوانینو مطابقت څېړي. پوهاند عظیمي وویل: ((که تاسې غواړئ چې د ملي شورا دا پرېکړه له اساسي قانون سره په مطابقت کې وڅېړل شي، باید حکومت ته خپل عرایض وړاندې کړئ چې هغه یې موږ ته راولېږي او موږ به بیا دا موضوع د سترې محکمې د عالي شورا په غونډه کې مطرح کړو.)) کله چې زه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاضي القضات له دفتره راوتلم، نو پر همغه ورځ مو جمهوري رياست ته د همغې اعلاميې د متن يوه کاپي ورولېږله: يوه کاپي مې د ولسمشر فرهنګي چارو مشاور ښاغلي (سرمحقق زلمي هېوادمل) او بله مې هم د ولسمشر د دفتر رئيس ښاغلي (کريم خرم) ته، چې دوی يې ولسمشر ته ورسوي ددې اعلاميې په متن کې راغلي وو: ((تر هغه پورې چې جمهور رئيس له سترې محکمې، د اساسي قانون پر تطبيق د څار کمېسيون او نور حقوقپوهانو سره سلا مشوره نه وي کړې، بايد د ملي شورا ناقانونه مصوبه توشيح نه کړي)) له نېکه مرغه چې اعلاميه ولسمشر ته رسېدلې وه، يوه ورځ وروسته ورته د توشيح لپاره د ملي شورا مصوبه هم راغله، ولسمشر د اعلاميې د متن منطق ته په کتو سره د ملي شورا مصوبه معطل او له توشيح څخه يې ډډه وکړه. خو د هېوادپالو، ملتپالو، اسلامپالو بنسټونو اعلاميه ساعت په ساعت د (ژوندون ټلوېزيون) پر څپو خپرېدله او هېڅ وقفه په کې نه راتلله. دې سره موږ جوخت له بېلابېلو لارو او اشخاصو، لکه ښاغلي (سرمحقق زلمي هېوادمل)، (کريم خرم)، (ډاکتر رنګين دادفر سپنتا)، (ډاکتر صادق مدبر) او نورو اشخاصو له لارې هره شېبه او پرله پسې ډول هڅه کوله چې له ولسمشر سره ليدنه وکړو او د بې هويتۍ ددې سترې غميزې په باب ورته خپل دلايل ووايو، خو په خواشينۍ سره چې بريالي نه شو، يوه اوونۍ وروسته ولسمشر د عدلي او قضايي چارو کمېسيون په غونډه کې دا موضوع مطرح کړه. په دې غونډه کې قاضي القضات (عبدالسلام عظيمي)، د عدلي او قضايي چارو د کمېسيون غړي نصرالله ستانيکزی، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

عدليې وزير (حبيب الله غالب)، د ملي امنيت شورا سلاکار (ډاکتر رنګين دادفر سپنتا)، د جمهور ريس دفتر رئيس (کريم خرم)، د اساسي قانون پر تطبيق د څار کمېسيون رئيس (ګل رحمن قاضي) او ځينې نور اشخاص شامل وو. په دې غونډه کې هم د هويت پر تذکرو بحث وشو، داکتر سپنتا او نصرالله ستانيکزي د هويت په تذکرو کې د (افغان) کليمې پر ليکلو ټينګار کړی و او په دې برخه کې يې ګڼ شمېر دلايل راوړي وو، خو غونډې کومه پايله نه لرله، يوه خبره په کې دا شوې وه چې د (سردار محمد داودخان) د وخت تذکره دې په بام کې ونيول شي، همغه تذکره يې غونډې ته راوړې وه. څرنګه چې هغه وخت (ملت) نه و ليکل شوی، نو د (ملت) د کلمې مخالفينو ته دا يو غټه پلمه په لاس ورغله، د غونډې عمومي په تېره بيا د ولسمشر روحيه دا وه چې همدا تذکره ښه ده. کله چې موږ خبر شو نو بيا له کريم خرم، ډاکتر سپنتا او هېوادمل صيب سره په تماس کې شو او ورته ومو ويل چې په هېڅ وجه دا خبره د منلو وړ نه ده، تاسې د داودخان د وخت په تذکره کې يوازې همدا د (ملت) د يوې کلمې نه ليکل معيار نيسئ او که ټوله تذکره؟ ما له ښاغلي کريم خرم او هېوادمل صيب سره ډېر تېزې خو له ډاکټر سپنتا سره په تول تللې خبرې وکړې:
کريم خرم راته وويل: ((د داودخان د وخت تذکره څنګه ده؟ هلته خو ملت نه شته؟)) ما ورته وويل: ((د داودخان د وخت په تذکره کې خو نورې ژبې هم نه شته، هغه کاغذي وه، دا الکترونيکي، هغه ټوله پښتو وه، دا په څو ژبو ده؟ ايا دا حکومت هم د داودخان د حکومت په معيارونو برابر دی؟ د داودخان په وخت کې کوم والي له

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانیته انکار کولای شو؟ شورا د دې جرئت درلود چې افغان ضد او اسلام ضد حرکت وکړي، داودخان خو قومي او سیمه ییز تخلصونه هم په همدې خاطر لغوه کړي وو چې واحد ملت جوړ او قوي شي، اوس خو ټول حکومت پر سیمو او قومي ډلو وېشل شوی، کوم کار مو د داودخان د حکومت پر معیار برابر دی، چې یوازې هلته د (ملت) کلمې له نشتوالي څخه ناوړه ګټه اخیستل کېږي، که د داودخان تذکره معیار وي، نو بیا ټوله تذکره معیار کړئ، نه یوازې یوه کلمه. په هغه تذکره کې خو (دین) هم ذکر و، خو د اوسني حکومت په طرحه کې خو نه (دین) و او نه (ملت).
له ښاغلي هېوادمل سره مې همدا خبرې وکړې، ډاکټر سپنتا راته په ټلېفون کې د قضایي کمېسیون د غونډې په باب وویل چې زما نظر له پخوا څخه په دې باب معلوم دی، زه د افغان د کلیمې پلوی یم (افغان) زموږ ملي او سیاسي هویت دی، تاسې کولای شئ له ښاغلي کریم خرم څخه چې په هغه جلسه کې ناست و، خو په جلسه کې یې هېڅ خبرې ونه کړې، زما د نظر په باب وپوښتئ. سپنتا وویل: ((باوجودیکه ما یک فارسی زبان هستم، مسله قوم برایم مطرح نیست اما باید یک هویت داشته باشیم ان هویت ملي افغان است، صرف نظر از اینکه بعضی ها از کلمه افغان تعبیر دوګانه دارد، بعضی ها افغان به معنی پشتون تلقی میکند، اما ما افغان نه به معنی پشتون، بلکه به معنی هویت ملی و سیاسی ومدرن ان تلقی مینمایم. ما درجلسه قضایی به رئیس جمهور ګفتم که در فرانسه (۳۵) درصد (فرانس) زندګی میکند اما همه باشنده ګان فرانسه (فرانس) را به حیث هویت ملی خویش قبول کردند، در

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان هم کدام مشکلی وجود ندارد که افغان را به حیث هویت ملی خود قبول نمایم.)) سپنتا زیاته کړه: ((په دې مسله کې زه تا سره هم نظره یم، سره له دې چې په ډېرو برخو کې زما او ستا د نظرونو ترمنځ اختلاف و او شته. خو په دې مسله کې زه ستا د نظر پلوی یم)) البته ډاکتر سپنتا د (دین) په اندول د (ملت) پر عنصر زیاته تبصره وکړه او پر همدې توکي یې ټینګار کاوه، ځکه بحث هم د (ملت) پر کلیمې و.

له ډاکتر سپنتا، سرمحقق زلمي هېوادمل او کریم خرم سره زما ټلېفوني ارتباطات له دې امله وو چې همدا کسان جمهور رئیس ته لاسرسی لري.

د دې خبرې یادول هم ضروري دي چې نصرالله ستانیکزي هم ډېر زیات معقول حقوقي دلایل وړاندې کړي وو، خو چا ورته څه خاص ارزښت نه و ورکړی. موږ چې د جمهوري ریاست دې حالت ته پام وکړ؛ نو خواشیني شو، د ملي تحریک په ګډون مو د بېلابېلو مدني ټولنو، قومي شوراګانو، ځوانو خوځښتونو او فرهنګي ټولنو مطرح اشخاصو ته بلنه ورکړه، له هغوی سره مو مشوره وکړه او د یوې بلې لویې مظاهرې په لټه کې شو، یو شمېر ولایتونو کې هم له مطرح شخصیتونو سره په تماس کې شو او پر یوه وخت مو په ګڼو ولایتونو کې د لویو مظاهرو د جوړولو تکل وکړ. د مظاهرې لپاره مو د تدارک کمېسیون هم په پام کې ونیو، خو یو شمېر ملګرو وویل: ((یوځل بیا به له ولسمشر سره تماس ونیسو، که نتیجه یې ور نه کړه، نو بیا به خپل وروستی زور په مظاهرو کې راټولوو او ثرګندوو)) بیا بیا مو کوښښ وکړ، خو زموږ د ثو ځلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پرله پسې هڅو سره سره له ولسمشر سره پر ملاقات بریالي نه شو. یوه اوونۍ وړاندې راته هېواد مل صیب زنګ وواهه چې رئیس صیب وایي تاسې د ملاقات لپاره خپل لېست راولېږئ، رئیس صیب ماته ویلي چې ملاقات برابر کړه. ما ویل څومره کسان؟ هغه ویل، لس پنځلس متخصص او پوه کسان چې له هر قومه وي، ما د (۲۲) کسانو لېست وربرابر کړ، چې د بېلابېلو سیمو او بېلابېلو قومونو مخور شخصیتونه پکې وو، لېست مې ورولېږه، دوه ورځې وروسته له جمهوري ریاسته رنګ راغی، ستاسو لېست ډېر اوږد دی، رئیس صیب وايي، د (یون) په شمول یوازې پنځه تنه. بیا مې په لېست کې کمښت راوړ: یو (شېرعلم امله وال) چې په قوم پشه یي او ښه لیکوال دی، بل (جنرال غلام حسین هزاره)، د سیاسي چارو کارپوه، بل (عبدالحکیم تورسن)، په قوم تاجک او د سیاسي چارو کارپوه دی، څلورم شخص (چرند سنګ) د خوست د افغان سکانو له جملې څخه دی، او پنځم زه خپله وم، دا لست مې ورکړ، د دلوې پر (شپږمه) د یکشنبې پر ورځ مازیګر څلورنیمې بجې ملاقات برابر شو. کله چې په ګلخانې ماڼۍ کې د ملاقات ځای ته ورسېدو، نو لوی څارنوال (اسحاق الکو)، قاضي القضات (پوهاند عظیمي)، ډاکتر مدبر، ډاکتر سپنتا، کریم خرم، او نور هم راغلي وو، پوه شو چې دوی هم دې غونډې ته راغلي دي، ولسمشر هم تشریف راوړ، تر ستړي مشي وروسته یې ټول د کابینې د غونډو خونې ته دعوت کړو.

ولسمشر پر خپله څوکۍ او نورو په مشترک ډول دواړو خواوو ته کېناستو، د غونډې ټول ترکیب په دې ډول و:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- ولسمشر حامد کرزی
۲- قاضي القضات پوهاند عبدالسلام عظیمي
۳- لوی څارنوال محمد اسحق الکو
۴- عبدلیې وزیر حبیب الله غالب
۵- د علماوو شورا رئیس مولانا قیام الدین کشاف
۶- د ملي امنیت شورا سلاکار ډاکتر رنګین دادفر سپنتا
۷- د اساسي قانون پر تطبیق د څار کمېسیون رئیس ګل رحمن قاضي
۸- د چارو د اداري لوی رئیس ډاکتر صادق مدبر
۹- د ولسمشر د دفتر رئیس کریم خرم
۱۰- پوهنوال محمد اسمعیل یون
۱۱- جنرال غلام حسین هزاره
۱۲- شېرعلم امله وال
۱۳- عبدالحکیم تورسن
۱۴- چرند سنګ

غونډه ولسمشر په دې ډول پیل کړه: ((بسم الله الرحمن الرحیم)).

ورونو دا غونډه یوه غیر رسمي مشورتي غونډه ده، چې د یوې خاصې موضوع یانې د تذکرو په باب جوړه شوې ده.

یو شمېر ورونه چې د بېلابېلو فرهنګي، مدني ټولنو نمایندګي کوي (همدا سې ده که نه؟ (ماته یې وویل، ما وویل هو) ماته عارض شوي وو او خپلې پانې یې رالېږلې وې، په هغو کې یې له ما غوښتي وو چې په تذکره کې دې د (دین) او (ملت) یا (اسلام) او

(c) ketabton.com: The Digital Library

(افغان) کلمې ولیکل شي، دا ورونه اوس راغلي د دوی دلایل به واورو چې دوی څه وایي، بیا به په دې موضوع غور وکړو)).
ماته یې وویل: ((شروع یې کړه، !)) ما وویل: ((زه یې پیل کړم؟ ده وویل: ((هو !)) ما خپلې خبرې په دې ډول پیل کړې: ((بسم الله الرحمن الرحیم. د قدرمن ولسمشر، قاضي القضات صیب او نورو ټولو قدرمنو مشرانو او د غونډې د برخوالو په اجازه !... ما سره د هویت په تذکره کې د (دین) او (ملت) یا (اسلام) او (افغان) کلیمو د لیکلو لپاره ډېر زیات دلایل شته، خو نه غواړم دلته ټول بیان کړم، نه وخت ددې ایجاب کوي او نه دلته داسې خلک ناست دي چې هغوی پر دې موضوع او یا ددې موضوع پر باریکۍ نه پوهېږي، بلکې دلته ټول داسې خلک دي چې پر دې موضوع او د دې موضوع پر حساسیت، نزاکت او ضرورت ډېر زیات او ښه پوهېږي، نو ضرورت نه شته چې ډېر زیات توضیحات ورکړل شي. خو غټو ټکو ته مجبور یم اشاره وکړم: زموږ لرې ماضي، نږدې تېرې ماضي او حال ته په کتو سره (افغان) او (اسلام) داسې ارزښتونه دي چې دا ملت ورڅخه په هېڅ وجه تېرېدونکی نه دی، دې ملت پرې قرباني ورکړې، دا دواړه ارزښتونه نه د رایګیرۍ موضوع ده، نه په رایګیرۍ راغلي، نه پرې بحث او نظر غوښتنه کېدی شي. او نه څوک ددې حق لري چې پر هغو بحث وکړي. ټول بشري او زموږ انساني قانون ددې حق راکوي چې دا ارزښتونه خوندي وساتو، د افغانستان اساسي قانون (قانون مې وروښود) د څلورمې مادې پنځمه فقره او نورې مادې واضح کوي چې ددې ملت پر هر وګړي د (افغان) کلیمه اطلاقېږي او تذکره موږ فرد ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکوو ، د هر فرد هویت (افغان) دی، هېڅ قانون، هېڅ شخص حق نه لري چې له ماشخه په چل او فرېب او یا د قوانینو د دوران له لارې دا حق سلب کړي. افغانستان کې هېڅ قانون د اساسي قانون له محتویاتو سره په ټکر کې وضع کېدی نه شي. کوم قانون چې اوس ملي شورا لـه بېلابېلو لارو او یـا هـم د ځـو اشخاصـو او کړیـو د چالاکۍ او فرېب لـه لارې تاسو تـه رالېږلی، دا د همدغـه اساسي قانون د محتویـاتو مخالف دی، نو ځکه مردود دی. د افغانسـتان نورو تېرو تذکرو تـه پـه پـام سره چې هلتـه پـه اکثرو کې (دیـن) او (ملت) راغلي، د اسلام او افغان کلیمې یې تسجیل کړي دي، د همدې او سني حکومت په تذکره کې هم د (دین) او (ملت) کلیمې لیکل شوي، ریس صیب ! تاسو پـه خپله غالباً پر ۱۳۸۲ ل کال یو فرمان صادر کړ چې د هویت پـه تذکرو کې دې د ټولو لپاره افغان کلیمه ولیکل شي)) ، پر دې مهال ولسمشر وویل ((بې شکه، ما پـه همدې خاطر دا کار وکړ چې ملي وحدت تامین شي)) مـا ورتـه وویل: ((نو دا څوک و چې هم یې (دیـن) لـه تذکرې څخه وویست او هم (ملت)؟)) ما ورته ټولې تېرې تذکرې ورښکاره کړې. ((بلـه خبره داده چې د نـړۍ نـورو مطـرح هېوادونـو د هویـت تـذکرې کـه هـم وګـورئ، اکثرو پـه کې خپل ملي هویت درج کړی دی)) ، د لسو هېوادونو لکه قطر، کویټ، نایجریا ، المان، برېتانیا او ځینو نورو هېوادونو تذکرې مې هم ورته ښکاره کړې، مخکې تر دې چې زه تذکرې وښیم، ولسمشر وویل، ((نور هېوادونه څنګه دي؟)) ما ورته وویل ((د اکثرو هېوادونو په تذکرو کې نشنیلټي ذکر ده)) ده وویل: ((پاسپورت مـه یادونـه، تـذکره راښـیه، مـا ورتـه د لسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېوادونو تذکرې راوړې وې، هغه مې ورته لاس په لاس مخې ته کېښودې، د المان هم په کې وه په نشنیلټي کې یې لیکل شوي وو (ډوچ) او د نورو هېوادونو هم، ولسمشر وویل: (سپینتا ته یې ورښکاره کړه) ډاکټر سپنتا د ولسمشر ښي لاس ته په وروستۍ لیکه کې ناست و. هغه ته یې لاس په لاس ورکړې. هغه چې تذکرې وکتلې، د تائید سر یې وخوځوه.

جمهور رئیس د داودخان د وخت تذکره په لاس کې ونیوه، ویې ویل: ((دادی دلته خو یې ملت نه دی لیکلی؟ ځو ورځې مخکې مونږ په جلسه کې همدا د داودخان د وخت تذکره معیار ونیوله، ځرنګه چې هلته ملت نه و، نو مونږ وویل چې دلته هم ورته ضرورت نه شته)).

ما ورته وویل: ((رئیس صیب د داود خان په تذکره کې مو همدا یو معیار په پام کې نیولی، چې ملت په کې نه شته که ځنګه؟ هلته خو (دین) هم شته، تاسو ولې دین کښلی و، ایا د اوسنۍ تذکرې بڼه هم د هغې تذکرې په شان ده؟ شکل، ژبه او محتوا یې ټول په همغه شان دي؟ بله خبره داده چې د داودخان په وخت کې خو ملت ته هېڅ خطر نه و او نه چا ددې جرئت کولای شو چې د ملت پر وړاندې ودرېږي، د داودخان په تذکره کې (دین) معیار نه نیسئ، خو (ملت) چې په کې نه شته بیا همغه راټینګوئ؟)) دې وخت کې یوځل عدلیې وزیر غالب صیب غږ کړ، ((در تذکره ما دین بود)) ما ورته وویل: ((نه و، چېرته؟ نه دین و، نه ملت، دین بیا دویم ځل د مولوي صیب تره خېل په وړاندیز ولسي جرګې تصویب او په تذکره کې یې ځای کړ، د مشرانو جرګې په مصوبه کې نه دین شته نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملت)) غالب صیب بیا ټینګار وکړ، ما وویل: ((زه دوه ځله نورو ملګرو سره شورا ته په همدې خاطر لاړو چې تذکره کې نه (دین) و نه (ملت)،)) غالب صیب بیا ټینګار وکړ: ((دین بود تو خبر نداری)) ما وویل: ((لاړ به شو د ولسي او مشرانو جرګې لومړیو بحثونو او تائید شویو طرحو ته)) دې وخت کې پوهاند صیب عظیمي د غالب صیب د نظر په باب وویل: (دین و، خو په ارشیف کې پاتې شوی)) دا چې د ارشیف مانا دلته څه ده؟ په دې پوه نه شوم، خو څه ناڅه پته ولګېده، هغه طرحه چې وزیرانو شورا پاس کړې وه، په هغې کې د (دین) کلیمه وه، خو کومه طرحه چې د عدلیې وزارت له خوا شورا ته لېږل شوې، په هغې کې د (دین) کلیمه نه شته او یا هم د دې خبرې یادونه نه ده شوې چې د تذکرې پر لومړي مخ دې (دین) ولیکل شي.

دې وخت کې ولسمشر بیا وویل: ((نو چې پورته لیکل شوي د افغانستان اسلامي جمهوریت د تابعیت تذکره، نو بیا خو دواړه په کې راغلل، افغانستان او اسلامي، نو بیا (ملت) او (دین) ته څه اړتیا ده؟)) ما وویل: ((رئیس صیب د افغانستان اسلامي جمهوریت د دولت عنوان او رسمي نوم دی، نه د (ملت) نوم دی، نه د (دین). دا عنوان وخت پر وخت بدلېږي، خو زموږ (دین) او (ملت) نه بدلېږي، (اسلام) او (افغان) نه بدلېږي. یو وخت دلته د افغانستان شاهي دولت و، بیا جمهوریت، شو، بیا دموکراتیک جمهوریت شو، بیا اسلامي دولت، بیا اسلامي امارت، بیا موقته اداره، انتقالي اداره او دادی اوس اسلامي جمهوریت دی، یو څو فیصده د دې احتمال هم شته چې سبا ته بیا اسلامي امارت شي. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دولتونو عنوانونه بدلېږي، خو(ملت) او (دين) نه بدلېږي. زموږ (دين) اسلام او (ملت) مو (افغان) دی، دا د دولت په عنوانونو پورې نه تړل کېږي. بله خبره داده چې دې ته د ملي هويت تذکره هم وايي، نو چې زما ملي هويت په کې معلوم نه وي نو د څه شي تذکره ده؟ هغه تذکره چې ستا ملي او عقيده يي هويت نه شي څرګندولای، هغه نو د څه شي تذکره ده؟ څه ارزښت لري؟ لنډه دا چې موږ (بې دينه) او (بې ملته) تذکره نه غواړو او نه يې زغملای شو. دلته يو دولت په دې پلمه سقوط شو چې په تذکره کې يې د (دين) ستون نه و ليکل شوی، اوس به يو حکومت په دې پلمه سقوط کېږي چې په تذکره کې يې د (ملت) ستون نه دی ليکل شوی، نن چې يې د (افغان) کليمه له تذکرې وويستله سبا ته به يې له پاسپورته باسي، بل سبا بيا د افغانستان کلمه هم نه مني، پر هغې به هم راسره بحث کوي. بل په دې کې تاوان څه دی، که وليکل شي؟)) جمهور رئيس وويل: ((هېڅ تاوان نه لري، بلکې ګټه لري، اته نوي فيصده ګټه لري.)) دې وخت کې يې عدليې وزير ته مخ ورواړوه، ويې وويل: ((شما بګوييد!)) هغه وويل: ((او جا ګفته شد که جمهوری اسلامی افغانستان امده، ديګر ضرورت نيست، همين افغانستان ملت ما است ديګر ضرورت نيست که ملت نوشته شود يا نه شود، همانجا همين فيصله شد.)) دا چې چا چېرې او څنګه دا فيصله وکړه موږ ته پته ونه لګېده، خو دومره اخيستنه مو وکړه چې د کابينې تر غونډې وروسته نور خلک هم شته چې ځانګړې پرېکړې کولای شي او (ملت) د خصوصي اشخاصو کار دی چې راوړي يې او که نه، دا خلک معلومېږي نه خو کارونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کولای شي. ما سملاسي وزیر صیب ته وویل: ((افغانستان زموږ د هېواد نوم دی، د ملت نوم مو (افغان) دی، موږ باید د ملت او هېواد ترمنځ فرق وکړو. افغانستان رغېدلی له افغانه دی، نو څوک چې (افغان) نه مني (افغانستان) خو اتومات نه مني)).

ما وویل: ((زه نور دلایل هم لرم که وخت و، وروسته به یې ووایم، خو اوس خپلو ملګرو ته نوبت ورکوم.)) جمهور رئیس، (حکیم تورسن) ته اشاره وکړه چې خبرې پیل کړي! تورسن صیب وویل: ((به اجازه رئیس صاحب جمهور و تمام حاضرین محترم در این مجلس، ما میخواهم گفته های خود را در چند کلمه مختصر عرض بدارم، تنها در مورد همین موضوع، شخص سری تذکره تابعیت بحث میکنم گرچه موضوعات دیگر نیز وجود دارد که فعلاً وقت اش نیست، اکثر رئیس صاحب لازم دید، در یک فرصت مناسب دیگر باز بحث میکنم، رئیس صاحب محترم! باید عرض شود که در طول سی، سی و پنج سال بسیاری ارزشهای مهم به این و ان عنوان از ما گرفته شد، تنها افتخار که مانده، همین افغان و افغانیت ما و شما است، که تمام ملت را وصل کرده، کلمه افغان به همه اقوام، خورد و کلان و هر فرد این مملکت اطلاق میشود، این مشخص به یک قوم نیست، افغان افتخار ماست، این افتخار از ما گرفته شود، دیگر خو چیز نه مانده، که گرفته شود، همین هویت ملی ما (افغان) و (افغانیت) مانده اگر این هم گرفته شود، دیگر چیزی نمی ماند، حالا که خارج میروم، همه ما به افغان یاد میشویم، اگر تاجک و ازبک، پښتون و اینها نوشته شود در خارج برای ما چه بگوید، تاجک کجا استی؟، تاجکستان،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ازبک ازبکستان، پشتون پاکستان، ما قرغیز هم داریم، تاتار هم دارم، اینها را چه بگوید؟ قرغیز قرغزستان یا قرغیز افغانستان، تاتار روسیه یا تاتار افغانستان، در روسیه چندین قوم زندگی میکند ولی همه انها را روس میگوید، در تذکره هویت شان برای همه شان روس گفته میشود. همین هندو های افغان ما، اینقدر وطنپرست هستند، که ما هندوستان رفته بودیم، یک هندو افغان مارا تابعیت هندوستان میداد، یک شرط برایش مانده بود، که فقط جای تولد تانرا افغانستان نوشته نکو، هندو افغان ما برایش گفت، ما در افغانستان تولد شدم، ما افغان هستم، افغان و افغانستان افتخار ما ست، به خدا قسم که او هندو ما خاص از خاطر نام افغان و افغانستان تابعیت هندوستان را قبول نکرد، این وطن خانه مشترک ما است ما به هیچ وجه از افغان و افغانیت تیر شدنی نیستم و این افتخار باید از ما گرفته نه شود ونه ما به کسی به شمول شخص خود شما را حق میدهم، که هویت ملی ما از ما سلب شود، یک مورد دیگر را نیز میخواهم جناب رئیس جمهور به شما بگویم، که شما همیشه در مبارزه جاری تان به خارجیها ازدید کوچه اهنگری انتقاد مینماید، خوب است که از کوچه اهنگری به کوچه زرگری هم قدم بزنید از زرگران هم مشوره بگیرید، زرگران مشوره بسیار باریک و ظریفانه را میدهد، خوب است، کارشناسان و افراد چیز هم را نیز وقت به وقت دعوت نماید و از انها نیز مشوره بگیرید !)) د تورسن صیب په خبرو کې د (کوچه اهنگری) کلیمې جمهور رئیس ته ډېر خوند ورکړ، ویې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویل: ((چون جنگ جنگ اهنگری است، از این خاطر از کوچه اهنگری داخل میشم))

تورسن صیب وویل: ((ما گپهای دیگر را نیز دارم خو فعلاً وقتش نیست که همه شان را بیان کنیم، فعلاً به همین گپهای خود اکتفا مینمایم، تشکر از توجه شما!))

د تورسن صیب په خبرو پسې بیا جمهور رئیس خبرې پیل کړې: ((گپهای تورسن صیب راست است، ما یک وقت در (شمله) بودیم، در شمله هندوستان، یک روز در یک کوچه بازار پیاده میرفتم، یک دو سه تا طفل پشت ما می امد، خیرات میخواست، ما به یکی از انها یک چند روپیه دادم، فکر کردم که هر سه اش از یک فامیل است، چند قدم دیگر که رفتم از همین سه طفل یک دختر پشت ما میدوه، به اواز بلند میگوید که به او پیسه دادی برای ما هم بدهید، ما پیسه ندادم، در اخر به اواز بلند دوزدن شروع کرد، عجیب این که دشنام زدنش به پشتو بود، داسې ترخې کنځلې یې کولې چې ای ستا پلان او مدان چې هېڅ د یادولو نه دي، زه حیران شوم چې دا جلۍ څنگه پښتو وایي، دلته دا جلۍ او پښتو؟ بیا مې ورپسې ورمنډه کړه چې ویې نیسم، پیسې ورته ورکړم، دې راڅخه منډه کړه، ما هم دویدم اینا هم، خو گیرش نه کردم، طفل دیگر که همرایش بود و از او کرده کمی خورد بود او را گیر کردم، همداسې رېږده له ډاره، ما ویل مه ډارېږه، وهم دې نه، دا راته ووایه چې تاسې دلته څه کوئ او دا پښتو دې څنگه زده کړې؟ ده راته وویل چې مور خو پښتانه یو، دلته اوسېږو مور کور کې پښتو وایو، هغه بله مې خور وه، ټول کور کې پښتو وایو، بیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې د هلک پر سر لاس تېر کړ. این ها پشتونهای بودند که سابق از پاکستان به هندوستان رفته بودند و در شمله در نزدیک کوه های همالیه زندگی میکرد ، پشتو را یاد داشت اما کلی انها خود را هندی میگفتند ، و در تذکره شان (انډین) نوشته بود ، به همه هندی ها انډین (اطلاق) میشود ، همین (سلمان خورشید) که فعلاً وزیر خارجه هندوستان است از لحاظ قومی پشتون است و در پشتون اپریدی است، در اپریدی هم کوکخیل است، مگر فعلاً نمیگه که پشتون هستم، اپریدی هستم یا کوکخیل هستم، بلکی میگه که هندی یا انډین هستم. در هندوستان صدها قوم و صدها مذهب هستند ، به همه شان انډین اطلاق میشود ، حتی مسلمانان هندوستان هم نشنلیتي خود را (انډین) میگوید. پس گپ های تورسن صیب راست که هندوهای افغان ما ، در هر جای دنیا که باشد ، خود را افغان میگوید و به افغان بودن خود افتخار میکند.))

ولسمشر بیا جنرال غلام حسین هزاره ته نوبت ورکړ، جنرال هزاره خپلې خبرې داسې پیل کړې: ((به اجازه رئیس صاحب جمهور و همه محترمین حاضر در این جلسه ما کمکی ملا هستم ملایی صحبت میکنیم، الله(ج) در قران عظیم الشان می فرماید: بسم الله الرحمن الرحیم، يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُم مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِندَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ...

هدف ما ازین ایه کریمه اینبود که خداوند(ج) ما را شعبه شعبه افریده، برای تعارف یکدیگر مگر به نزد خداوند(ج) مکرم کسی است که تقوا داشته باشد. وقتیکه ما برای تعارف خویش یک

(c) ketabton.com: The Digital Library

هویت نداشته باشیم، مردم ما را به نام چی و از کجا میشناسد ؟ افغان و افغانستان افتخار ماست، ما سر افغان بودن خویش افتخار میکنم، یک تعداد اشخاص که انها نه نمایندگی از کدام قوم میکند. نه از کدام زبان و سمت گپ انها جدا است، هیچکس حق ندارد افغانیت ما را از پیش ما بگیرد ، از این خاطر ما تائید میکنم، اسلامیت و افغانیت باید در تذکره ذکر گردد. ما از گپهای برادر خود اقای یون پشتیبانی میکنم و طرفدار این هستم که (دین) و (ملت) (اسلام) و (افغان) در تذکره ذکر گردد که هویت ملی ما مستحکم گردد.

گپ دیگر من به رئیس جمهور این است که ما خو این طرف و ان طرف در تلویزیونهای گپ میزنم، دولت را گوشتزد میکنم، کاستیها ، نواقص و کامیابیها را برجسته میسازیم، خوب است که رئیس صاحب وقت ناوقت این کارشناسان، اهل خبره و دیگران را دعوت نماید ، از اینها در مورد مسایل کلان مملکت مشوره بگیرد ، تنها سر چند نفرکه این طرف و ان طرف رئیس جمهور حلقه زده به اینها مملکت جور نه میشود ، به هر حال در بعضی مسایل از عملکردها و نظر رئیس جمهور به خصوص در مورد عقد قرارداد امنیتی پشتیبانی مینمایم و در بعضی مسایل گیله ها و انتقاد های رانیز دارم. در اخر یک بار دیگر گپهای برادران خود را تائید مینمایم، و خواهان ذکر کلیمه (اسلام) و (افغان) در تذکره هستم.))

جمهور رئیس د جنرال هزاره تر خبرو وروسته وویل: ((جنرال صیب گپهای ته در تلویزیونها میشنویم از همه چیز خبر دارم.)) بیا یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شېرعلم امله وال ته د خبرو نوبت ورکړ ! شېرعلم امله وال وويل: ((د جمهور رئيس او ټولو قدرمنو مشرانو په اجازه، زما نوم شېرعلم امله وال دی، په قوم پشه يي يم، په پشه يي، پښتو او دري ژبو درېواړو ښې خبرې کولای شم او په همدې درېواړو ژبو ليکنې کوم. تراوسه مې څو عنوانه کتابونه چاپ شوي چې دلته مې راوړي هم دي، رئيس صاحب تاسو ته به يې وروسته درکړم، په پوهنتون کې استاد يم، د حقوقو او سياسي علومو مضمون تدريسوم، لکه څنګه چې مې مخکې په خبرو کې يادونه وکړه، زه په قوم پشه يي يم، خو ملت مې افغان دی او پر افغان وياړم، افغان زما ملي هويت دی او د ټولو افغانانو ملي هويت دی، دا وياړ تقريباً زر کاله وړاندې مونږ ته راکړل شوی په دې جغرافيه کې ټول اوسېدونکي افغانان دي. مونږ هېڅ ته، حتی رئيس صيب تاسو ته هم اجازه نه درکوو، چې زمونږ د ملي هويت پر وړاندې ودرېږئ. رئيس صاحب تاسو چې له امريکا سره د امنيتي تړون په باب دا دومره جنجالونه جوړ کړي او دومره نانديرۍ وهئ، دا په دې خاطر چې افغان ملت ته ګټه ورسوئ، دا ولس سوکاله کړئ، که دا هدف نه وي، نو دومره جنجالونو ته څه اړتيا ده؟ رئيس صاحب تاسو په دې تېرو دولسو کلونو کې د ملي وحدت د ټينګښت لپاره ډېر کارونه کړي دي، د خپلې واکمنۍ په دې وروستيو شپو ورځو کې دا بل ګام هم پورته کړه، دا قانوني کار دی، تاسې د اساسي قانون ساتونکي او عملي کوونکي ياست که چېرې تاسو دا کار ونه کړئ نو اينده کې به پر تاسو سخت تور پورې شي او ګټلی نوم به مو له خاورو سره خاورې شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو زموږ غوښتنه ده چې قانون تعدیل او د اساسي قانون له روحیې سره سم د افغان او اسلام کلمه د هویت په تذکرو کې راوړئ، تر اسلامیت او افغانیت نور پورته ارزښتونه موږ نه لرو، هېڅوک حق نه لري چې له موږ څخه دا ارزښتونه واخلي. موږ هر ډول قرباني ته حاضر یو، که د ویني تویېدنې تر بریده هم ورسېږي، له تاسې څخه د یو روشنفکره افغان په توګه هیله کوم، چې اساسي قانون تطبیق کړئ، ستاسې اساسي دنده هم د اساسي قانون تطبیق او ساتنه ده.)).

د شېرعلم امله وال تر خبرو وروسته ولسمشر (چرند سنګ) ته چې د افغان سکانو له جملې څخه دی، نوبت ورکړ. ولسمشر وویل: ((چرن سنګ اوس ستا نوبت دی وایه)) چرند سنګ وویل: د ریس صاحب او ټولو په اجازه، زه افغان یم او پر افغانیت ویاړم، البته (دین) مې له نورو افغانانو جلا دی، خو افغانیت کې ټولو سره شریک یم او ملت مې افغان دی، موږ پخوا هم په تذکره کې د (دین) او (ملت) د لیکلو غوښتنه کړې وه، اوس چې دین په کې ذکر شو، ښه شوه، څوک چې مسلمانان دي، هغه ته به د (دین) ستون په مقابل کې (اسلام) لیکي او څوک چې هندو وي، هغه ته به هندو لیکي، هندو خو زموږ مذهب یا دین شو، نو دا ملت مې څه شو؟ که زه یو بل ملک ته لاړ شم، نو هغه به ماته څه وو ایي؟ د کوم ځای هندو یې؟ د هندوستان هندو یې که د بل ځای؟ ملت دې څه شی دی، نو زه به ورته څه وو ایم؟ څه موده وړاندې د (قاضي نذیر حنیفي) په نامه یوو کیل په ولسي جرګه کې وویل: هندوان او سکان دې موږ ته دا ثابته کړي چې دوی څه وخت له هندوستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځخه افغانستان ته راغلي دي؟ دې ښاغلي ته باید وویل شي چې هندوان او سکان له هندوستانه افغانستان ته نه دي راغلي، بلکې دوی له دې ځایه هندوستان ته تللي دوی د دې وطن اصلي اوسېدونکي دي)).

دې وخت کې جمهور ریس وویل: ((بې شکه، بې شکه چې د دې وطن اصلي اوسېدونکي دي، ښه یې نه دي کړي چې ویلي یې دي، دوی له هندوستانه راغلي دي، دوی د دې وطن اوسېدونکي دي.))

چرند سنګ زیاته کړه: ((دا زه افغان یم، د دې وطن ټول هندوان او سکان ځان افغانان بولي، پر افغانیت ویاړو، موږ چې د دنیا هر ملک ته لاړ شو، ځان ته افغان وایو، په هندوستان کې هم موږ ځان ته افغانان وایو، پر افغان ویاړو، هلته زموږ عزت هم په همدې کېږي چې افغانان یو، موږ غواړو چې دا افتخار له موږ ځخه څوک وانخلي، زموږ او د هندوستان د هندوانو او سکانو خو فرق په همدې افغانیت کېږي، که نه مذهب خو مو له هغو سره یوشان دی، خو ملت مو توپیر لري، اوس چې څوک موږ ځخه دا ملي هویت اخلي، دا د هېچا حق نه دی، نو رئیس صاحب په پای کې بیا وایم چې په تذکره کې د (ملت) او (دین) کلیمې لیکل حتمي او ضروري دي، د ملت په مقابل کې دې ټولو ته افغان ولیکل شي او د (دین) په مقابل کې څوک چې مسلمان وي، هغه ته (اسلام) او څوک چې هندو مذهبی وي، هغه ته دې (هندو) ولیکل شي، دا زما نظر و چې تاسې ته مې وړاندې کړ.))

د چرند سنګ په خبرو پسې ولسمشر د امنیتي چارو سلاکار (ډاکتر رنګین دادفر سپنتا) ته نوبت ورکړ، چې خپلې خبرې وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داکتر سپنتا وویل: ((به اجازه همه دوستان ! اول باید ما متذکر شویم که ما در بسیاری مورد با همکار سابق خویش اقای یون اختلاف نظر داشتم و دارم ولی در این مورد ما نظر اینها راتائید مینمایم.

باوجودیکه ما یک فارسی زبان هستم، قومم معلوم نیست که از کدام قوم هستم، ونه خود ما به قوم متعقد هستم، مادر ما مربوط قوم طاهری است و در خانه ما اخرین کسیکه پشتو حرف میزد پدرم بود ، ما به قوم عقیده ندارم، ولی فارسی زبان هستم و زبان فارسی ما بعد از استاد واصف باختری خوب است، جناب رئیس صاحب من در این مورد بار ها به شما صحبت کردم و در جلسه اخری نیز سر موقف خود دوباره تاکید کردم. در این جلسه یک بار دیگر یاد اور می شوم که من یک افغان هستم، و افغان یک هویت ملی و سیاسي ما ست، صرف نظر از ان که بعضی ها افغان را تعبیر دوگانه میدهد ، برای ما افغان بودن هویت ملی است، در هر مملکت چندین قوم زندگی مینماید ، ما نمیتوانیم، به هر قوم خورد و کلان یک هویت علیحده ملی بدهیم ما این مثال را چند بار یاد اور شدم، یک بار دیگر تکرار میکنم که یک جامعه یا ملت مانند یک کور یا پوش پیاز است، که پرده اخری یا پوش کلان تمام پرده های انرا پوشانده، حالا ما نمیتوانیم که به هر پرده ان نام علیحده بدهم، کلش به نام پیاز یاد میگردد ، افغانستان هم کشوری است که در ان اقوام گوناگون زندگی میکند ولی همه اینها در پوش افغان گنجانیده میشود ، و پرده افغان همه اینها را افاده میکند. تمام جوامع بشری، کشورهای پیشرفته این مشکل

(c) ketabton.com: The Digital Library

را حل نموده، بطور مثال فرانسه، در فرانسه سی و پنج درصد (فرانس) هستند ، ولی همه باشندګان ان کشور (فرانس) را به حیث هویت ملی خود قبول کرده.)) ډاکتر سپنتا د المان په باب وویل: ((در المان به همه المانیها (دوچ) نوشته میکند ، هفت سال پیش ما پاسپورت المان داشتم، شما خبر داشتید که ما او را پس تسلیم دادم، فعلاً پاسپورت ندارم، ولی اولادهای ما پاسپورت المانی دارد ، در پاسپورت انها (دوچ- افغان) نوشته است. مثال های زیادی وجود دارد ، رئیس صاحب ما از روز اول برای تان ګفتم، که افغان هویت ملی ماست و حالا نیز ما نظریات برادرها را درین مورد تائید مینمایم. اګر ستون (ملیت) ذکر ګردد و در مقابل اش به همه (افغان) نوشته شود کاری درستی است.))

تر ډاکتر سپنتا وروسته (استاد نصرالله ستانیکزي) ته نوبت ورسېد. هغه خپلې خبرې داسې پیل کړې: ((د محترم رئیس صاحب او ټولو دوستانو په اجازه، زه نه غواړم ډېرې خبرې وکړم، اکثرو دوستانو خبرې وکړې، زه د دوستانو خبرې تائیدوم، منتها د داودخان د وخت د تذکرو په باب یوه یادونه کوم، په تېره جلسه کې هم دا تذکره یاده شوه چې (ملت) په کې نه دی یاد شوی، هلته هم ما خپل دلایل درلودل، اوس یو ځل بیا د هغې تذکرې په باب خپل دلایل وایم. د داودخان تذکره د ۱۳۵۳ ل کال په بهیر کې ووېشل شوه، دا هغه وخت و چې د مدني حقوقو قانون نه و تصویب شوی، پر ۱۳۵۵ ل کال د مدني حقوقو قانون تصویب شو. په دې قانون کې راغلي چې فردي او ملي هویت د یوه هېواد د هر تبع حق دی او دا قانون هم د داودخان په وخت کې تصویب شوی، که داودخان دویم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځل تذکرې وېشلې نو ضرور يې په کې د ملت ستون زيات وه، ځکه چې د هويت يا تابعيت تذکرې له دې قانون سره په مخالفت کې نه شوې تقسيمېدلای، خو داود خان وخت پيدا نه کړ او نور مشکلات تاسې خپله وليدل چې رامنځته شول. ددې لپاره چې دا مشکل حل شي ډاکتر صيب سپنتا د افغان د تثبيت لپاره د (مليت) کلمه پيشنهاد کړه، خو زه د (مليت) پر ځای (ملت) د کليمې وړانديز کوم، ځکه چې له (مليت) کليمې څخه روسانو خلکو ته بل ډول ذهنيت ورکړی، هغوی (مليت) د (قوميت) لپاره کاراوه، نه د نشنيلټي يا (ملت) د تعبير په مانا.)) دې وخت کې ډاکتر سپنتا وويل: ((منظور ما همان نشنيلتي است نه قوميت)) ستانيکزي زياته کړه، ددې په خاطر چې له يوې واحدې کليمې څخه دغه دوه ګونی تعبير له منځه لاړ شي نو ښه ده چې د (ملت) ستون زيات شي او په مقابل کې يې ټولو ته (افغان) کليمه وليکل شي.)) ولسمشر هم د (مليت) د کليمې د دوو ګوني تعبير په باب سر وخوځوه او ويې ويل: ((دا د روسانو تعبير و، مليت همدا نشنيلټي ده)). دې وخت کې ما (يون) وويل ددې لپاره چې ټول ناسم تعبيرونه له منځه لاړ شي همدا د (ملت) کليمه سمه ده، اوسنۍ تذکره کې چې همدا اوس تقسيمېږي هم همدا د (ملت) کليمه ليکل کېږي او په مقابل کې يې ټولو ته افغان.

تر دې وروسته د علماوو شورا رئيس مولانا قيام الدين کشاف خبرې پيل کړې، هغه وويل: ((اسلاميت) او (افغانيت) او (اسلام) او (افغان) داسې حقيقتونه دي چې د لمر په شان روښانه دي، دا داسې دي چې يو څوک ووايي زه شپه ورځ، تور او سپين نه منم او

(c) ketabton.com: The Digital Library

له هغو څخه انکار کوم. زه افسوس کوم د هغو خلکو په حال چې ځانته نه مسلمان وايي، نه افغان، ما ته يو زيات شمېر علما راغلل راته يې وويل، چې موږ بايد په دې برخه کې يوه فتوا صادره کړو، چې ولې د هويت په تذکرو کې (دين) نه دی راغلی، ما څو ځله دا خبره کړې چې افغانستان له اسلام پرته تش کالبد دی، داسې چې په تن کې روح نه وي، ما علماوو ته وويل چې دې برخه کې صبر کوو، نو اوس زه وايم، رئيس صاحب چې دا دواړه کليمې (دين) او (ملت) دې په تذکرو کې راشي، که نه له دې څخه غټ جنجال جوړېږي، دا څه مانا ورکوي چې تذکره کې دې نه (دين) وي نه (ملت) نو دا تذکره د څه لپاره ده؟ افغانستان يو اسلامي هېواد دی، دلته بايد دې مسلې ته ډېر پام وشي، د خلکو احساسات و نه پارول شي.))

دې وخت کې عدليې وزير وويل: ((دين است چرا نيست!)) ما بيا وويل: رئيس صيب د حکومت په طرحه کې نه دين شته نه ملت، دا چې د حکومت کومو مامورينو له کومې لارې او څنګه دا کار کړی، دا بېله خبره ده، خو حقيقت دا دی، چې حکومت کومه طرحه لېږلې وه په هغه کې نه (دين) شته نه (ملت).)) ولسمشر وويل: ((ولې نه شته؟ موږ خو دا مسله لېږلې وه.)) دلته عدليې وزير بيا وويل: ((دين است))، دې وخت کې بيا پوهاند صيب عظيمي وويل: ((دا په ارشيف کې شته)). د ارشيف مانا همغه مانا ده چې ما ورته مخکې اشاره وکړه. ياني دا چې که دلته په وزيرانو شورا يا هم عدلي او قضايي کمېسيون کې پرې بحث هم شوی، هلته نه ده لېږل شوې. ما وويل: ((دا خو د ولس زور و چې (دين) يې د ښامار له

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستوني راوويست او د تذکرې پر لومړي مخ يې ځای کړ، اوس بايد ملت هم ددې ښامار له ستوني راوځي.))

ما وويل: ((رئيس صاحب اصلي خبره داده چې په ملي شورا کې خلکو داسې فکر وکړ چې ځه دين او ملت خو حکومت په تذکره کې راوړي، يو شمېر خلکو د تذکرې پر لومړي مخ د قوميت د ليکلو غوښتنه کوله، د ولسي جرګې اکثرو غړو پرېکړه وکړه چې د تذکرې پر لومړي مخ د قوميت ذکر ته اړتيا نه شته، دا کار واحد ملت پر قومونو وېشي، نو ټولو ته (افغان) ليکل سم دي. قوميت لکه څنګه چې په ډېټابېس کې و، ډېټا بېس کې پاتې شو، خو ملت نه په ډېټابېس کې و نه د حکومت په وړانديز کې، نو ځکه هم له ډېټا ووت هم د تذکرې له لومړي مخه او کومو وکيلانو چې په شفاهي ډول د ملت يا افغان پر ليکلو ټينګار کاوه، د هغوی تصور دا و چې په متن کې شته، نو قوميت چې پر لومړي مخ رد شو نو خپله يوازې ملت پاتې کېږي، خو ويل کېږي چې د (ملت) په باب د وکيلانو شفاهي تصويب هم له ارشيف څخه ايستل شوی، نو په ليکلي متن کې خو غير له هغې هم نه و، نو ځکه (ملت) هم د تذکرې له لومړي مخ او هم له ډېټا څخه ووت، ولسي جرګه وروسته متوجه شوه، چې (دين) هم پاتې شو، وروسته يې په بله غونډه کې د مولوي صيب تره خېل په وړانديز هغه پاس او بيا يې مشرانو جرګې ته ولېږه. مشرانو جرګې د (تخلص) په زياتولو د حکومت طرح تائيد او ولسي جرګې د (دين) د ستون په زياتولو سره قانون مشترک کمېسيون ته حواله کړ، ګډ کمېسيون پر اختلافي مسايلو بحث وکړ (ملت) د توطيو، دسيسيو او ابهاماتو قرباني شو.)) پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي وخت عدلي وزير يو ځل بيا وويل: ((کلمه افغان در ديتا است))
ما ورته وويل: ((نه شته، ريس صاحب نه په دې بڼه کې شته نه د
تذکرې پر لومړي مخ.))
ولسمشر ما ته مخ راواړوه: ((دا کار خو موږ کاوه، څه ضرورت و
مظاهرو ته، دومره غالمغال او ټلوېزيوني بحثونو ته!)) ما ورته
وويل: ((ريس صيب اجازه راکړه، يو دوه درې معترضې جملې
ووايم!)) هغه وويل: ((ووايه! ما وويل: ((يو نيم کال د مخه مې
احوال درولېږه چې ماته وخت راکړه د هويت د تذکرو په باب درسره
ګورم، دا حساسه مسئله ده، يو شمېر کړۍ شته چې غواړي ملي
هويت ته زيان ورسوي، ما ته چا وخت رانه کړ، تا وويل چې هېواد
مل صاحب سره تماس ونيسه، ما هغه ته وحت پر وخت خپل
نظريات ورکړي، کېدی شي هغه تا سره شريک کړي وي، خو د يو
نيم کال په بهير کې موږ پردې برياليي نه شو چې تاسو وګورو، کله
چې ما استعفی ورکړه، دنده مې پرېښودله او تاسو سره مې
ملاقات درلود، بيا مې يادونه وکړه چې که چېرې د ولسي جرګې
انتخابات عادلانه شوي وای نو نن به په ولسي جرګه کې افغان ضد
عناصرو د ملي هويت پر ضد کارتونه نه پورته کول، د افغان له
کليمې سره به يې حساسيت نه ښود، تا وويل چې دا څو محدود
کسان دي، هغه ده بايې لوله، تاسې سره دا تصور و چې اکثرو د
(ملت) کليمه تاييد او تصويب کړه، خو نتيجه دا وه چې هرڅه د
ملت ضد عناصرو په ګټه پای ته ورسېدل.
کله چې له حکومته اشتباه وشوه يا مامورينو درغلي وکړه، افغان
او اسلام يې حذف کړل، ولسي جرګې هم اسلام او افغان ذکر نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل، مشرانو جرګه هم له اسلام او افغانه لاس پر سر شوه، نو خبره نوره خلاصه وه ، يوازې خبره تو شيح ته پاتې وه، دا خو د ولس د مظاهرو برکت و چې ولسي جرګه او مشرانو جرګه يې خپلو نيمګړتياو ته متوجه کړې، په نتيجه کې اسلام بېرته ځای پر ځای شو ، نو چې نه دې حکومت عرض اوري، نه مشرانو ، نه ولسي جرګه او نه هم کوم بل اورګان، له مظاهرې او هغه هم له اصولي مظاهرې پرته بله کومه لاره پاتې ده؟)) ولسمشر وويل: ((ما خو توشيح نه کړ دا دی پر مېز راته پروت دی)) قانون يې ښکاره کړ، ما وويل: ((ريس صيب دا د همغو مظاهرو برکت دی چې تاسو دا قانون توشيح نه کړ، موږ نه يوازې دا غواړو چې دا قانون بايد توشيح نه شي، بلکې غواړو چې په دې کې تعديل راشي، که تاسو يې توشيح هم نه کړئ، هغه خپله پر قانون بدلېږي، موږ خو ډېره هڅه وکړه چې ددې قانون د توشيح د معياد تر پوره کېدو د مخه تاسو سره وګورو ، خو چا زموږ غوښتنو ته غوږ ونه نيوه، که موږ مظاهرې نه وای کړې، نو دا خبره هم له حکومته او هم له شورا څخه تېره وه (اسلام) او (افغان) دواړه قرباني شوي وو)) ولسمشر بيا وويل:((نه تاسې نور حساس کړل)) ما وويل: ((ولې حساس شي؟ موږ خو اسلاميت او افغانيت غوښتي، ددې په مقابل کې ولې ځينې اشخاص حساس شي؟ بيا چې حساس شي، شي دې، ((نو پر دې وخت ډاکټر سپنتا وويل: ((حساسيت طرف مقابل را هم بايد در نظر ګيرم)) هغو کسانو ته يې اشاره وه چې ويل يې (افغان نيستم) ، ما وويل: په سلو کې (۹۹) افغانان افغانيت او اسلاميت غواړي يو کم شمېر اشخاص او کړي، چې له افغانيت او اسلاميت

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره دښمني لري، د هغوی خبرو ته اوس ترجيح ورکول کېږي او (۹۹) په سلو کې خلک له نظره لويېږي؟ ددې لوی اکثريت حساسيت ته پام نه کېږي خو د محدودو اشخاصو حساسيت ته پاملرنه کېږي.

بله خبره دا ده چې اوس د هويت په تذکرو کې د افغان کليمې پر نه ليکلو ټينګار او پر ليکلو يې بې تفاوتی. له (ملت) او (دين) سره د مخالفت په مانا ده او بله وروستۍ خبره دا کوم چې که (دين) او (ملت) يا (اسلام) او (افغان) په تذکره کې ذکر شي، ددې تاوان څه دی؟ تذکره پرې سېزل کېږي؟ مصارف پرې زياتېږي؟ د چا پر اوږو بار پرېوزي که څنګه؟ ګټه يې ډېره ده که زيان؟)) ولسمشر بيا وويل: ((نه ګټه يې ډېره ده)) ما وويل: ((چې ګټه يې ډېره ده نو ويې ليکه، فرمان ورکړه)) ده وويل: ((جوړوم يې خو تاسو موږ خپل کار ته پرېږدئ))

تر دې وروسته جمهور رئيس د نتيجې او جمع بندۍ په توګه وويل: ((ورونو موږ دلته شورا هم لرو، د هغوی نظر ته به هم ګورو، ښه پوره بحث وشو اکثريت په دې نظر دي چې په قانون کې بايد تعديل راشي)) (ډاکټر مدبر) ته يې غږ کړ د قانون د توشيح وخت تېر شوی که پاتې؟ ډاکټر مدبر او نصرالله ستانکزي ورته وويل: ((پنځلس ورځې يې پوره شوي، تېره سه شنبه يې وخت پوره شو، هغه اوس د قانون بڼه خپله کړې. دې وخت کې ولسمشر وويل: ((خير نو حل لاره د قانون تعديل دی؟)) نصرالله ستانکزي ورته وويل: ((هو د حل لاره يې همدا ده)) بيا ولسمشر وويل: ((ښه ده په دې به غور وکړو)) ما بيا وويل: ((ريس صيب موږ ته دې مشخص

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونه ویل څه وخت به دا کار تر سره شي؟ بیا خبره مبهمه پاتې شوه، هسې نه چې د تېر په شان بیا پاتې شي؟ موږ غواړو وخت رافکس کړې چې موږ ملت ته ډاډ ورکړو)) ده بیا وویل: ((درجوړوو یې نور نو ستاسو کار نه دی دا د حکومت کار دی، موږ خپل کار ته پرېږدئ، کوو یې خو تاسې به ټلوېزیوني بحثونه او مظاهرې نه کوئ)) ما بیا وویل: ((ریس صیب مو به ټلوېزیوني بحثونه او مظاهرې نه کوو خو تاسو به موږ ته ددې کار د عملي کولو تضمین راکوئ او وخت به راته ټاکئ چې تر دغه وخته دا مشکل حلېږي؟)) ده بیا وویل: ((دا بس کوو په دې ورځو کې به یې خلاص کړو، نور ډېرو بحثونو او جنجالونو ته حاجت نه شته، حکومت خپل کار ته پرېږدئ !)).

په همدې جملو جلسه ختمه شوه ولسمشر بلې خونې ته د بل ملاقات لپاره لاړ.

په دې جلسه کې لوی څارنوال محمد اسحق الکو هم ناست و، زموږ خبرو ته یې د تائید سر خوځاوه، خو خپله یې څه ونه ویل. (کریم خرم) او (ډاکټر صادق مدبر) هم خبرې ونه کړې. د اساسي قانون پر تطبیق د څار کمیسیون مشر (ګل رحمن قاضي) چې ددې غونډې بل برخوال و او لازمه وه چې خبرې یې کړې وې، تر اخره غلی و، هېڅ خبره یې ونه کړه.

تر ملاقات وروسته ما ته ډاکټر صیب صادق مدبر وویل: ((کلمه افغان در دیتا وجود ندارد)) هغه د قانون هغې مصوبې ته لاس ونیو چې ده سره وه او ملي شورا ورته رالېږلې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې دومره جزياتو له يادونې او د غونډې د (مينوټ) له ليکلو څخه مې هدف دا و چې د ملي او عقيده يي هويت مسله يوه ډېره حساسه مسله ده، زه اوس هم د ولسمشر پر ژمنې سل په سلو کې باوري نه يم، مور له جمهور رئيس سره ژمنه وکړه چې ددې قانون تر تعديل پورې به نه ټلوېزيوني بحثونه کوو او نه مظاهرې، خو که چيرې په يو معين وخت کې د ملت دا قانوني غوښتنې ونه منل شوې، نو بيا خو مجبور يو، هم به لاريون کوو هم به ټلوېزيوني بحثونه او هم به ټولې هغه قانوني لارې کاروو چې ددې برحقې داعيې لپاره په کار دي.

ددې تفصيلي ليکنې بل هدف او پيغام دادی چې راتلونکی پښت ته دا په ډاګه کړو چې تاسو چا د هويت له بحرانه ژغورلي ياست او چا درته د هويت پر ضد توطيې جوړې کړې دي؟

ولسمشر حامد کرزي نږدې يو کال پر مور په صبر او انتظار کې تېر کړ، همدا يې ويل نن د سمون فرمان ورکوم او سبا يې ورکوم، په دې کې د ولسمشرۍ ټاکنې رارسېدې، خو ولسمشر د مضر احتياط له دايرې رانه ووت، خو بيا يې هم (نه) ونه ويلې، کله چې د ولسمشرۍ نوماندانو د ملاتړ خبره راغله، نو مور له ښاغلي ډاکټر اشرف غني احمدزي څخه د ملاتړ پرېکړه وکړه، خو له يو لړ ورانديزونو او شرايطو سره، په دې کې يو ويشت وړانديزونه او شرايط شامل وو، چې له نورو څخه تېر يو يوازې (دولسمه) ماده يا برخه يې راخلم:

ملي هويت: په تېرو (۳۵) کلونو کې د افغانستان او افغان ولس د ملي هويت او ملي وحدت پر ضد زياتې هڅې شوې. ځينې ډلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

غواړي په افغانستان کې د ملي وحدت او هویت لپاره نوي او تصنعي تعریفونه وړاندې کړي، ان د (افغان) کلمه هم مسخه کوي او شکلي بدلون په کې راولي.
که چېرې او سني دولت د هویت په تذکرو کې د (دین) او (ملت) ستونونه ونه لیکل او د دین د ستون په مقابل کې یې هر مسلمان افغان ته د (اسلام) او د دې هېواد د هر وګړي لپاره د (افغان) کلمه ونه لیکله، نو له راتلونکي دولته غواړو چې هم د هویت په تذکرو کې د اساسي قانون له محتویاتو او احکامو سره سم ضرور د (اسلام) او (افغان) د تثبیت لپاره د (دین) او (ملت) ستونونه ولیکي او په دې ډول خپل اسلامي او ملي مسولیت ادا کړي او هم د افغان ضد او ملت ضد ډلو ټپلو او اشخاصو پر وړاندې ټینګ ګامونه پورته کړي).
ډاکټر اشرف غني دا او نورې شل مادې راسره ومنلې او د بریالیتوب په حالت کې یې راسره دهغو د تطبیق ژمنه وکړه.
موږ په داسې زغرده کمپاین وکړ چې ساری یې د ده پر شاوخوا د ټولو راټولو شویو اشخاصو ګوندونو، ډلو او نورو غوړه مالانو د کمپاین په ټول بهیر کې نه و لیدل شوی، منطقي، اصولي او شعوري کمپاین. کله چې د ده د بریالیتوب ځرکونه ولګېدل، نو په سازشونو، ناوړه احتیاط او نورو معاملو یې لاس پورې کړ، هر څومره چې دا ناقانونه معاملې غځېدلې، زموږ او ډاکټر صیب اشرف غني احمدزي ترمنځ د اصولو پر بنسټ غځېدلی تار سستېده، نه نور هغه ډاکټر اشرف غني احمدزی و، نه یې هغه پخوانی تفکر او نه هم ولس ته اړ مجبوریتونه، په نامه کې یې هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تغیر راغی، په چلند کې هم، د ماضي خبرې هېرې او تېرې شوې او د وخت د تقاضا مطابق نوي ياران او نوي ماران راپيدا شول، پخوانيو مخالفينو د موافقينو او موافقينو د مخالفينو رنګ واخيست. زموږ توافق چې له سره د اصولو پر منطق ولاړ و، نود حکومت د جوړښت پر څرنګوالي مو چندان سر نه ګراوه چې احمد راځي که محمود، خو دا راته پته وه چې له څو تنو پاکو انسانانو پرته به نور همغه د بنګالي ټګان وي، همغه ښاماران، ټوپکسالاران، جنګسالاران او يا هم د هغوی دويم او درېيم نسل، خو د معنوي ارزښتونو د ساتلو لپاره مو لا هم هيله وه، ددې ارزښتونو له جملې څخه يو ارزښت هم په کې همدغه د (افغانيت) او بل هم (اسلاميت) د خونديتابه ارزښت و، چې له تېر ولسمشر څخه زخمي او ټکنی او سني دولت مشر ته راورسېد او هيله وه چې دی پرې د مرحم پټی ولګوي، نه دا چې مالګې پرې ودوړوي. د حج په مراسمو کې وم، د لوی خدای (ج) دربار ته مې په لسګونو ځله ددعا لاسونه پورته کړي چې يا ربه دغه دوه ستر ارزښتونه (اسلاميت) او (افغانيت) راته خوندي وساتې. په همدې خاطر مې پر يوه ورځ نهه طوافونه وکړل او (۶۳) ځله د لوی څښتن له کوره راوګرځېدم، پر همغه وخت مې د لس دقيقه يي دمې پر مهال کابل کې بېلابېلو وزيرانو ته زنګونه ووهل، چې ډاکټر صيب ته ووايي د هويت په تذکره کې يې د دوو ارزښتونو ځايونې ته جدي پام وکړي او هغه غبن چې د يو شمېر پرديپالو کړيو له خوا شوی، هغه ته متوجه شي او د ملي شورا په اصطلاح مصوبه لاسليک نه کړي، پخواني ولسمشر چې له خپلو ګڼو مضرو مصلحتونو سره هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسلیک نه کړه، نو دی خو یو مفکر سړی ګڼل کېږي، دی خو باید په هېڅ وجه دا کار ونه کړي.
کله چې کابل ته راغلم، نو په سلګونو ځه چې په زرګونو ځله مو د نوي ولسمشر حقیقي او تصنعي یارانو ته زنګونه ووهل چې یا موږ ته وخت راکړي چې ډاکتر صیب ته دا موضوع تشریح کړو، یا دې خپله فکر وکړي او یا دې حقوقي مشاورین راوغواړي، ساړه دېوالونه هم تر دوی ښه وو. له دېوال څخه خو د سوال د ځواب انګازې راځي، خو د ارګ له نویو بې روحو واکمنو څخه د (هو) او (نه) ځواب رانغی، د ارګ له چېرا سي څخه نیولې، تر مشاور، اعلی او ادنا وزیرانو ټولو پورې مې خپل غږ ورسوه او شېبه هه په شېبه مې موضوع تعقیبلوه، خو د غرور او تکبر په نشه مست، له خپل ولسه لرې نویو لویو او وړو چاروا کو د دې ملي غږ د اورېدو او سېله نه لرله، د پټو پردو شاته بیا پټه معامله وشوه او د شپې د ټلوېزیون پر رڼه پرده توره امضا راڅرګنده شوه، د ملي شورا یو کلنه رنځېدلې مکروبي مصوبه په ناقانونه ډول لاسلیک شوه، عیناً لکه چا چې د ګندمک او یا هم ډیورنډ معاهده په پټو سترګو لاسلیک کړې وي، په هغو معاهدو کې خو د افغانستان یوه فزیکي برخه او شتمني بل ته پرېښودل شوه، خو په دې تور لاسلیک پر ملي هویت خاورې واړول شوې، یو توري لیکې د افغان سپینه کلمه د برېښنایي تذکرو له مخه لرې کړه.
ښاغلي (غني) د خپلې (غنا) له خزانې څخه د افغان هویت مخالفینو ته دومره نا مشروع امتیاز ورکړ چې نه یوازې یې د هغوی هغې غوښتنې ته لبیک وو ایه چې ځان افغان نه بولي، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان ټوله شیره زبېښي، بلکې ملتپال افغانان یې هم له خپله حق محروم کړل چې تاسې هم حق نه لرئ چې ځان ته د هویت په تذکره کې افغان ولیکئ ! دې ته وایي د ملي وحدت ! د حکومت مشر، د هویت په تذکره کې د (ملت) کلمه له منځه وړي خو د ملي وحدت حکومت جوړوي؟

نن کېدی شي د قدرت د هوسونو په دریاب کې مست نهنګان د دې کار راتلونکي خطرناک عواقب سم حس نه شي کړای، خو کاشکې د دوی بل نسل یا دریېم پښت په خپل هېواد کې اوسېدلای چې بیا یې راتلونکي بحرانونه کتلي وای او د خپلو نیکونو پر قبرونو یې لاړې تو کړې وای او که نه مخ خو به یې ضرور ترې اړولی وای.

اوس نو ښاغلي ډاکټر اشرف غني احمدزي ته زه د یوه افغان په حیث د افغانانو ولسمشر خطاب نه شم کولای، ځکه چې دده ناقانونه لاسلیک یو ناقانونه بهیر ته د قانوني بڼې ورکولو لپاره استعمال شو، یوازې مشر به ورته وایو، ځکه چې ولس له ارګه بهر پاتې شو او مشر یې په ارګ کې او یا هم کېدی شي د یو سپین ږیري خطاب ورته وکړو.

دا چې یو جمهور رییس او حکومت د افغان کلمه، چې هېڅ لګښت پرې نه راځي او هېڅ خوله پرې نه تویېږي، هغه په هویت پاڼه کې نه شي لیکلی، نو که افغان ولس او افغان خاوره د ایران او پاکستان تر برید لاندې راشي او هلته خو طبعاً ګڼو قربانیو ته اړتیا ده، هلته به دا جمهور رییس او دا ګډوله حکومت څه توره وکړي؟

یو حکومت مشر چې د خپلې کابینې ټاکنه (۹۰) ورځو ته غځوي، نو هغه به د هېواد نور چارې څنګه سمبال کړي؟ خیر په هر ډول په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې برخه کې لا قضاوت تر وخته د مخه دی، خو کوم څه چې اوس ځرګند دي، هغه د افغانیت پر ستوني د پردیو په لاس د هغې تېرې چړې تېرول دي. چې جوړه شوې بله چېرته وه، خو لاستی ورته دې اوسني دولتمشر ورکړ.

وېره خو لا داده چې ښاغلی غني به تر دې هم وړاندې لاړ شي، د یو شمېر تنظیمي عناصرو د فشار له امله به په افغاني بانکونو کې هم د هغو غوښتنې ومني یا به د هغو د مشرانو عکسونه او یا یې د قبرونو عکسونه پر پیسو چاپ کړي، د پیسو ژبه او بڼه به هم بدله شي.

ګرانو هېوادوالو او قدرمن افغان ولسه !ضرور به ستاسو په ذهن کې دا خبره راګرځي چې خیر نو اوس به څه چل کېږي؟ مظاهرې به کېږي؟ لارې به بندېږي؟ ګډوډي به جوړېږي؟ تذکرې به اخیستل کېږي او که نه نور څه به کېږي؟ غواړم دې هرې پوښتنې او تشویش ته لنډ تم شم.

دا حکومت هسې هم چینجن او وروست حکومت دی، جوړښت یې د اضدادو مجموعه ده، په خپله د بحران زېږنده ده او په خپله یې بحران تهوکولای، نه د ولس زور لري، نه د وسلوالو مخالفینو او نه هم د مدني حرکتونو، مظاهرو او لاریونونو !

نو که هر ډول مظاهرې او مدني حرکتونه وشي او بیا وضعه د بحران خواته لاړه شي، نو بیا خو به دا دواړه حکومت مشران؛ ډاکټر صاحبان وایي، چې مونږ خو له دې وطن څخه ګلشن جوړوه ! خو چا پرې نه ښودو، دا دی دوی په یوه تذکره باندې مظاهرې پیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي، ملک يې بحران ته بوته ! په دې خاطر چې د واک د مجنونانو دا پلمه ختمه شي او د دوی اصلي جوهر ولس ته څرګند شي، تر هغه پورې چې د دې نوي حکومت، سترې محکمې او دولت نورې اجزاوې بشپړې نه يې، مظاهرو ته بايد انتظار وباسو او په دې باب هر اړخيزه مشوره وکړو او بله خبره داده چې مظاهرې چاته وشي، هغه چاته چې بايد عرض وړاندې شي هغه خپله د شخړې يو عنصر دی، نو ځکه خو وايو چې درې څلورو مياشتو کې د ولس له مظاهرو څخه د افغان ضد اشخاصو دناوړه ګټې اوچتولو امکان شته، نو ځکه خو د مظاهرو پر ځای په لومړي ګام کې د نورو تدبيرونو دلټون هڅه په کار ده. ولس سره پراخه مشوره او تر مشورې وروسته مظاهرې او يا هم بل کوم غوڅ عمل.

له حل لارو څخه يوه لاره دا هم ده مخکې تر دې چې خبره بحران ته لاړه شي ښاغلی غني دې خپل فرمان بېرته مسترد کړي او دا مسله دې سترې محکمې ته محول کړي.

لارې بندول هم اصلي لار ځکه نه ده چې خپله حکومت په سلګونو ځايه لارې بندې کړي، نو که په لارې بندولو اصلاح راتلای، نو په دوی به راغلې وای، هره ګډوډي هم دولس په زيان ده او دهمغو چاراواکو په ګټه يې ګڼو چې له ګډوډۍ څخه يې ګټه اخيستې او ځان يې واک ته رسولی دی.

تذکرې سره بايکاټ او نه اخيستل هم حل لاره نه ده او دا کار تر ټولو زيات خطرناک دی، اصلاً د افغانستان دښمنان غواړي، اکثريت افغانان مايوسه او نهيلي کړي چې تذکرې وانه خلي او يوازې د دوی لاسپوخي تنظيمونه او د هغو پلويان برېښنايي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تذکرې ترلاسه کړي، دې سره به هغوی په راتلونکو ډول ډول ټاکنو کې د خپلې خوښې اشخاص بریالي کړي او بیا به خدای مه کړه د افغانستان د نوم د ورکولو لپاره هم له همدغه (دام) څخه کار واخلي چې د ولسمشر کرزي په واکمنۍ کې یې غوړولی و او د دولت مشر اشرف غني نږدې شپېته ورځنۍ نیم واکه واکمنۍ کې یې تر یې هدف ترلاسه کړ، نو که موږ غواړو د هېواد د کورنیو او بهرنیو دښمنانو توطیې شنډې کړو، نو باید زوړ، ځوان، صغیر او کبیر، ښځه او نر د تذکرو د اخیستلو هڅه وکړو، که څه هم په دې تذکرو کې واکمن ښامار زموږ ګران او ملي هویت (افغان) تر ستوني تېر کړ، خو هر افغان زلمی باید مومن خان شي او د هر ښامار له ستوني د خپل هویت جوهر بېرته راوباسي او دا کار هله کېدلای شي چې موږ همدا بې هویته تذکرې واخلو؟ د جبري زهرو د یو ګوټ په شان یې تر ستوني تېر کړو. او بیا وروسته د منطق پر ژبه همدا بې هویته تذکرې د ملي هویت پر تذکرو بدلې کړو. کله چې مو راتلونکو ټاکنو کې د ولسوالۍ له شورا نیولې تر ولسمشرۍ پورې خپل ربښتیني استازي وټاکل، نو بیا به له قانوني لارو څخه له عادي لاسپوڅي وکیله نیولې، تر دولت مشره او حکومت مشره پورې ټولو سره حساب او کتاب کېږي.

زه خپله ولس ته ډاډ ورکوم چې هېڅکله به له خپل ملي او اسلامي هویته تېر نه شم، تر هغه پورې چې زما ملت په دې برخه کې خپلو وروستیو ارمانونو ته رسېږي، نو زه د یوه افغان په توګه د دې داعیې د ژوندۍ ساتلو هڅه کوم، له دولت مشر څخه نیولې تر حکومت مشره پورې او بیا له هغه څخه نیولې د هغوی تر واړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنخوا خور پورې، تږلو ته حاضر یم چې علني مناظره ورسره وکړم او خپله ملي داعیه ثابته کړم. هغوی چې تل به یې نورو ته د مناظرو بلنه ورکوله، ښه ده چې اوس موږ هغو ته د مناظرې او مباحثې بلنه ورکړو، چې ولې دې د ملي هویت دا دومره ستره مسله، لکه په ملي شورا کې د شوي غبن په شان په غبن کې تېره کړه.

تل دې وي ملي یووالی
سر لوړی دې وي افغان ملت

څو چې دا ځمکه اسمان وي
څو چې ژوند په دې جهان وي
څو چې پاتې یو افغان وي
تل به دا افغانستان وي
تل به دا افغانستان وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اختر نوي کالي دې مبارك!
ناکامي دې مبارك!
(د نړۍ ستر مفکر دې په غور ولولي)

[دا لیکنه هغه وخت شوې وه چې د ټاکنو وروستۍ نتیجې پاکې او ناپاکې رایې رامعلومې نه وې، خو ډاکټر اشرف غني احمدزي او ډاکټر اشرف غني احمدزي او ډاکټر عبدالله عبدالله یو بل سره په مساویانه ډول د حکومت د شریکولو پروتوکول وکړ، دا د ټول هېواد په کچه لومړۍ لیکنه یا لومړی غبرګون و چې د اشرف غني ددې عمل پر وړاندې څرګند شو. نور لوستونکي د لیکنې تر لوستلو وروسته قضاوت کولای شي.]

ښاغلی ډاکټر صیب اشرف غني احمدزی! له سریزې او تصنعي خبرو به تېر شم، پر اصلي مطلب به پیل وکړم، دلته خو دود دی چې څوك واك ته ورسېږي، خلك یې مبارکۍ ته ورځي او هغوی چې نه شي ورتلای، نو مبارکي ورلیږي، خوشالۍ کوي، اتڼونه کوي، څنې غوړوي او د بریالي شخص پر وړاندې تبسم او تظاهر کوي، خو زه ستا د بریالیتوب له امله تاسو ته ستا د ماتې مبارکي وایم. د بریالیتوب په لومړیو شېبو کې چې ولس لا تر اوسه د خپل تندي خوله نه ده وچه کړې او ستا د بریالیتوب د شکرانې لمونځ یې نه دی ادا کړی، نو ستا د ماتې څرك ولګېده. ستا ماته هغه وخت پیل شوه چې د ملت د دښمنانو او توطیه ګرو پر وړاندې دې د ملت د رایو ملاتړ ونه کړای شو، نه دې خپله دې ملاتړ ته ورودانګل، نه دې مذبذب او نامتجانس ټیم، نه دې د ولس خواخوږي په دې پلمه دفاع ته پرېښودل چې کړکېچ رامنځته کېږي او نه دې هم خپله ولس ته لار خلاصه کړه چې له خپلو رایو

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خپله ملاتړ وکړي. د کړکېچ په پلمه د بحران زامنو، بحران نور هم پسې اوږد کړ او کله چې هم ستاسو پر سياسي جرئت او هېوادني تدبير پوه شول، نو خپلې غوښتنې يې لا پسې وغځولې، ان تر هغه پورې چې د امريکا او نړيوالې ټولنې پښه يې هم په کې داسې دخيله کړه چې تر احتمالي برياليو، احتمالي ناکام ته په کې زيات امتيازات ورکړل شوي دي. له بابا ادمه تر دې دمه چې د ولسواکۍ کومې تجربې په نړۍ کې تکرار شوي، په هغو کې له هېڅ مفکر او هېڅ نا فکره سره داسې لوبه نه ده شوې چې يو چا دې هم ټاکنې ګټلې وي او هم دې ملامت وي، هم دې غلی وي او هم دې نتلی وي، مخالف لوری چې په واقعيت کې ملامت دی، هغه دې سلامت وي. هم دې د اپوزيشن امتياز واخلي او هم دې په پوزيشن کې تر نيمايي زيات واک ولري. صلاحيت دې ولري، خو مسؤليت دې ونه لري، هم دې امتياز اخلي، هم دې انتقاد کوي. افسوس د هغه ملت پر حال چې مشران يې د مضر مصلحت پر نري رنځ اخته وي.

خدای دې مل شي د وطن او د ملګرو
خرڅوي رهبران په سوداګرو

موږ خبر نه وو چې مشران مو کوم لوري ته بيايي، هسې په اتڼونو او نارو سر وو او نه مو د شاعر دې بيت ته پام و:

څه خبر يې چې په کوم لوري دې بيايي؟
چې روان يې په ګډا او په سندرو!

دا منم چې تاسو به ولسمشر شئ، په نړۍ کې اوس هم ياد ياست، نور به هم ياد او ښاد شئ، خو ولس به لا پسې برباد شي، ته به مخکې لاړ شې خو قافله په شا راغله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

منم رهبر په خپله مخکې لاړو
خو قافله خو يې په شا راوسته

هر چا چې دې مظلوم ملت ته په کمه سترګه کتلي او پر جنګسالارانو يې ډډه لګولې، برخليک يې ډېر ذليل دی. ډاکټر نجيب الله هم پر همدې ډول اشخاصو ډډه ولګوله، برخليک يې هغه شان شو، ولسمشر کرزی هم د ولس په رايو ولسمشر شو، خو خواږه يې جنګسالارانو ته ورکړل او تاسو چې تر هر چا د فساد او زورواکۍ پر ضد خبرې کولې، تر ټولو ژر دې د جنګسالارانو ګوابښونو ته اوږه ټيټه کړه. تاسو خو تر ډېرو تاريخ زيات لوستی دی، ايا دا ولس ډېر زور لري که پنځه جنګسالاران؟ او که يو ځل بيا د ولسمشر کرزي د مضر احتياط د فورمول او تجربې تکرار دی چې د مصلحت او ملي ګټو تر نامه لاندې يې هم ملي ګټې زيانمنې کړې او هم يې پر مصلحت ريشخند وواهه. مصلحت خو هغه مرحله ده چې د عدالت او واقعيت تر منځ انډول برابر شي، نه دا چې پر ولس داسې يو منفي واقعيت وتپل شي چې هر ځل تجربې يې ولس له ګڼو زيانونو سره مخ کړی دی، دا ولس ډېر صابر او صبور ولس دی. دې ملت ستا تر څنګ جنګسالاران، فسادګر، غوړه مالان او نور ورځچاري يوازې په دې خاطر تحمل کړل چې ستاسو ماضي وينا ته په کتو سره يې پر تا باور درلود ، خو دا باور تر (تحول او تداوم) د مخه نا باوره شو. درد ځپلي، سپين زږي پښتانه او نور ملتپال افغانان ټول درپسې ودرېدل، روښنفکر، ملا، لوستی، نالوستی، ښځه، ځوان، سپين ږيری او مخور ټول په دې خاطر په يوه ليکه کې ودرېدل چې د شر او فساد د اصلي عواملو له رنځ او عذاب څخه وژغورل شي. خو اوس چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شر او فساد په خپله له تحول او تداوم سره غاړه غړې شول، نو د ولس قافله مجبوره ده چې په خپله د ځان غم وخوري:

قافله دې هم منزل نه ځان خبر کړي
کله کله رهنما نه لار خطا شـي

فکر کوم چې د افغانستان شخړه دومره پېچلې ده چې د ((نړۍ مفکر)) څخه هم لار خطا شوې ده، د لانجې رسۍ لکه چې د بل چا په لاس کې ده، يوازې ممثلين يې افغانان دي، يو شاعر لا پخوا ويلي وو:

څومره چې زه يم خبر له ملکه
د مشورې سر دی بهر له ملکه

زه ډېره ښنه غواړم که زما (کم فکره) خبرې دې پر (مفکر) ذهن ښې نه لګي، خو زه ځکه ځانته دا حق ورکوم چې تر تا وروسته، تاته ما تر هر چا زيات کمپاين کړی دی، که ستا غوره مالان او يا ځينې دوه روله کمپاينران يې مني که نه، خو مخالفين او عام افغان ولس پر دې واقعيت متعرف دی چې زه (يون)، زما مېرمن (اريون يون)، (ژوندون ټلوېزيون) او (د افغانستان ملي تحريك) په سوونه ځوانان تر هر چا زيات ستا په کمپاين کې ستړي شولو. ان ستاسو پر ضد مظاهره کې هم مخالفينو ستاسو پر ځای د (ژوندون) پر ضد د مرګ شعارونه ورکول، عجيبه وه! د مرګ پلويانو پر (ژوندون) مرګ وايه، دا په دې مانا نه وه چې ګنې ستاسو شخصيت يا ملي حيثيت ته يې د احترام په خاطر ستاسو نوم نه اخيست، هسې خو يې په خپلو نورو تبليغاتو کې د اسلام له دايرې څخه هم ايستلی وې، خو هغوی د ((ژوندون)) نوم ځکه زيات ياداوه چې همدې ټلوېزيون ورته سرخوږی جوړ کړی و او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولس ته يې يو فکري ليد لوری ورکړی و، خو ستا غوړه ملاتو او ځينو کمپاينرانو (ژوندون) ته هم په همغه سترګه کتل، لکه د ((اصلاحاتو او همپالنې)) ټيم چې ورته کتل. خو بيا هم موږ ستا له ملاتړه لاس وانه خيست او نه مو د ((ستر مفکر او ستر جنګسالار)) اوسنۍ ملګرتيا او تېرې ماضي ته د تصوير په ژبه اشاره وکړه. دا په دې خاطر چې د ملي ګټو لپاره د زهرو ګوټ تېرولو ته هم تيار وو. تاسو هم په دې خاطر له ژوندون ټلوېزين او ما څخه واټن ونيوه چې تر څنګ دې يو شمېر متعصبين، تنګنظره او مخالف ګروپونه، د خپل فاشيزم او تعصب د پټونې په خاطر درباندې د (فاشيست) او (نيشنلست) ټاپه ونه لګوي، موږ ستا تر څنګ فسادګر، جنګسالاران او غوړه مالان وزغمل، خو تا زموږ مشروع مبارزې،د حق، عدالت او سړيتوب چغې، افغانيت، اسلاميت او انسانيت ته هېڅکله هم هر کلی ونه وايه. اوس خلك خبرې نه تلي، عمل تلي:

د عمل د خاوندانو په حضور کې

د وينا خاوند ولاړ لاس په سلام دی

تاسو ته چې خلکو رايه درکړه، په دې خاطر چې فکر يې کاوه د ډاکټر اشرف غني وينا او عمل برابر دي، غوڅ، قاطع او پاك سړی دی، له ناپاکو خلکو يې کرکه ده او له وطن څخه به دا تېره شل کلنه ګندګي ورکه کړي، خلك د حامد کرزي له مضر مصلحت او ناوړه احتياط څخه ستړي شوي وو، خلکو سره يو احساس و، عاطفه وه، خلکو د سياسي سوداګرۍ په باب هېڅ فکر نه کاوه، خبر نه وو چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوداګر خلك د احساس نزاکت څه پېژني
معيار يې وزن دی او تول دی ساه مې بنده شوله

زه د هغو ميلونونو افغانانو له جملې څخه يم چې ستا د برياليتوب لپاره مې په سر او مال مبارزه کړې، خو هغه خلك چې په کليو او بانډو کې اوسي، ستا مينوال وو، نه تاته لاسرسی لري او نه هم د ليك او لوست له نعمته برخمن دي، د هغوی په زړه کې به څه سرې سکروټې باد پړي، زه خو بنه يم، د زړه غوټه د قلم په نوکه خلاصوم، خو هغوی چې دا وسيله نه لري، څومره اور به زغمي، زه هيله لرم چې زما دا ليك د همغو ميليونونو افغانانو د زړه د داغونو انځور هم وګڼې، د خلکو نظر، رايو او هيلو ته درناوی وکړې، د قانون حاکميت پلی کړې، د مصلحت پر ځای قانونيت او د سيمه ييز نا مشروع جوړ جاړي پر ځای د افغانيت د پراخې مفکورې حاکميت ته لاره اواره کړې. پاچاهان ځي او راځي، مري، ړنګېږي، خو ولسونه ژوندي وي، ولس نه مري، تسلسل لري، همدا ولسونه دي چې يو څوك پر تخت کېنوي او يو څوك له تخته پرېباسي.

ولسونه چې سند يو بله وکا
پادشاهان ورته سجود کاندي اختيار

تاسو د کمپاين په شپو او ورځو کې ويلي وو، چې زه تاسو ته د خپل حکومت په سلو (۱۰۰) ورځو کې امتحان درکوم. که پارچه مې خرابه وه، ناکام مې کړئ. اوس خو تاسو د ګډې اعلاميې تر لاسليك وروسته فيصله کړې چې په امنيتي سکتور او ځينو نورو برخو کې به تر (۹۰) ورځو پورې تغير نه راځي، دا خو دا مانا لري کوم فساد، بې عدالتي نا سم کارونه چې په دې ارګانونو کې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښخوا څخه موجود دي، هغه به لا پر خپل ځای وي. اوس به نو د امتحان او پارچې خبره وکړو: پوره (۲۳) کاله کېږي چې زه په پوهنتون کې استاد یم او تاسو هم کلونه کلونه په بهر کې استادي کړې، راځه چې د استادۍ یوه محاسبه سره وکړو! اوس نو که تاسو په هرو (سلو ورځو) کې سل په سلو کې کار وکړئ او زه هره ورځ یوه یوه نومره درکړم هغه هم چې ټول سوالونه دې درست وي، نو پوره سل نومرې شوې، خو څرنګه اوس چې تا د امنیتي سکتور د امتحان پارچه کې (۹۰) ورځې ضایع کړې، دا که د ازمویني هر ډول سستم وي، ته مطلق محروم یې، په دې مضمون کې هېڅ د امتحان مستحق نه ګرځې او بل که په امتحان کې شامل هم شې، نو (۹۰) نومرې خو دې له لاسه ورکړې، که په پاتې (لسو ورځو) کې پوره (لس نومرې) هم یوسې، نو ته له سلو څخه په (۱۰) نومرو مطلق ناکام ګڼل کېږې، دا د واقعي امتحان نتیجه ده.

دا چې امنیتي سکتور، پر اقتصادي، سیاسي، فرهنګي، ټولنیزو او نورو ټولو برخو مستقیماً اغېز لري، نو په ټولو مضامینو کې دې نومرې ټیټېږي، نتیجه دا راوځي چې په مجموعي نیمایي (نصف مجموع) کې پاتې راځې او هر شاګرد چې د (نصف مجموعي) له خطر سره مخامخ شي، هغه د حل هېڅ بله لاره نه لري او ناکام ګڼل کېږي.

نو ښاغلیه ډاکټر صیب او راتلونکی احتمالي ولسمشره! دا ولس که غریب دی، خو حساب او کتاب ورسره شته، موږ چې ټولو ستا د ملاتړ لپاره ودانګل، په تا کې مو یو کیفیت او یو ظرفیت لیده، که نه په کمیت او لباس کې خو کېدی شي تر تا، ستاسو نور رقیبان غښتلی وو، موږ حسابي خلك یو، خبرې په حساب

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوو، د الفت صیب په وینا: [(۹) په کیفیت کې تر (۱) غټ دی، خو د عدد له مخې دواړه عددونه دي، که موږ یو (۱) تر نهو (۹) د مخه ولیکو، نولس (۱۹) کېږي خو شل (۲۰) کېږي نه، خو که نهه (۹) تر یوه (۱) د مخه ولیکو نو یو نوي (۹۱) ورڅخه جوړېږي، خبره ان سلو (۱۰۰) ته رسېږي].موږ ځکه ته مخکې کړې چې کیفیت او ظرفیت دواړه درکې وو. په تاکنو کې چې موږ، ته پنځه (۵) تر ډاکټر عبدالله عبدالله یو (۱) غوره بللې او د مخه کولې مو، د همدې کیفیت له امله و، ځکه په دې حالت کې پنځوس + یو (۱+۵۰) پوره کېدل، خبره قانوني حد ته رسېدله، خو که یو (۱) درڅخه دمخه شوی وای، خبره پنځه لسو (۱۵)ته رسېدله، شل(۲۰) کېدله نه، خو ولس سره اوس اندېښنه ده چې تاسو ډاکټر عبدالله عبدالله په نا مستقیم ډول تر ځان د مخه کړ، نو ځکه خو دې خبره شل نه کړه. اوس یو ځل بیا وایم چې دا کیفیت او ظرفیت د مضر سیاسي مصلحت له امله مه قربانوه، خپله ماضي مه بدرنګوه. ستا تریخ ولسي او ټولنیز چلند هم پر ولس ځکه ښه لګېده چې خلکو فکر کاوه، په وطن کې د حاکمې ناپاکۍ د پاکولو لپاره همدغسې یو ترخه شخصیت ته اړتیا ده که نه خو دا ولس د هېچا دومره ترخه او تروه ژبه نه شي زغملای، خو داسې ښکاري چې دا تریخوالی یوازې د هغو کسانو په مقابل کې استعمالېږي چې خپل پلویان دې دي، مخالفینو سره خوږ او موافقینو سره تریخ چلند تر ډېره وخته پورې هېچا ته د زغم وړ نه دی. که د ښاغلي عبدالله عبدالله د ټیم د پرله پسې غوښتنو پر وړاندې ستاسو د ټیم له خوا هم پرله پسې، خو معقولې غوښتنې مطرح شوې وای، نو خبره دې یو طرفه افراطي حد ته نه رسېده او نن به نړیوالو منځګړو د دواړو خواوو په معتدلو او معقولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښتنو کې منځنی حد ټاکلی و، هم به تاسو او هم به ولس ته په ګټه و، خو څرګندہ خبره ده چې ستاسو په استازۍ غالباً هغه کسان په مذاکراتو کې ګډون کوي چې نه قوي ولسي بېز او بنسټ لري، نه قوي سیاسي جرئت او نه هم فرهنګي مهارت، دا ډول اشخاص اکثره د پخوانۍ شمالټلوالې پاتې شوني او د هغو تېسپاري دي، داسې څوك ما ونه لیدل چې مقابل ټیم سره د مخالفت پخوانۍ (سره کرښه) ولري چې یو بل تر هغې وانه وړي او هر یو خپل برید وپېژني، ځکه خو یې په اعلامیه کې د ((مقاومت)) اصطلاح هم په خاص مهارت تېره کړې ده. ستاسو له سیاسي تجربې، علمي او سیاسي تفکر څخه دا هیله نه کېده، هغه الفاظ او یا اصطلاحات دې د ارزښتونو او درناوي په توګه ومنل شي چې لا هم ترې د وینو بوی راځي. تاسو پوهېږئ چې د ((مقاومت)) د اصطلاح تر چتر لاندې یوه خاصه ډله، سیمه او یو خاص ګروپ له دې ملت څخه ناوړه باج اخلي او دا د خپلو سیاسي او بشري جنایتونو د پټونې لپاره یوه وسیله ګڼي. کله چې د پنځه (۵) سلنه خلکو ((مقاومت)) د یو اصل په توګه منل کېږي، د پنځه نوي (۹۵) سلنه خلکو ارزښتونه بیا کوم دي؟. د (جهاد) له مقدس نامه څخه هم ځینې روس پلوه پرتوکولیان خپله سیاسي ګټه پورته کوي، جهادچې د ټول افغان ولس حماسه ګڼل کېږي، اوس څو محدودو جنګسالارانو یرغمل کړی او د جهادي ارزښتونو پر ضد ترې ګټه اخلي. کله چې د افغانستان اساسي قانون د ټولو وګړو تر منځ دتساوي اصل او اسلامي ارزښتونه معیار ګڼي، نو بیا هېڅ، اړتیا نه شته چې په دې منځ کې دې هغه تنظیمي اصطلاحات چې د نفرت بوی ورڅخه راځي پر خلکو په زوره تحمیل شي، دا له طالبانو او نورو جمعیت ضد ډلو سره د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخلاینې بهیر ته څرګند زیان رسوي او جګړه لا پسې غځوي. د جهاد له مقدس ارزښت پرته چې د ټول ملت مشترکه حماسه ګڼل کېږي، نورو هېڅ ډول تنظیمي اصطلاحاتو ته اړتیا نه وه، ددې ډول اصطلاح کارول ددې څرګندونه کوي چې ستاسو ټیم کې لا هم د نظار شورا د فکري خط پلویان خپل اغېز لري. اوس چې په اوبو ورګډه شوی یې، نو د ډوبېدو احتمال دې زیات دی، هر څوك چې بې ګودره اوبو ته ورګډېږي، کښتۍ به یې ضرور ډوبېږي.

ماڼو اخر به دې کښتۍ په سمندر ډوبه شي
چې بې ګودره ورګډېږې دا مې یاده لره

په دې خاطر چې ته اوس ماڼو یې او ټول ملت تا سره په دې کښتۍ کې سور دی، نو د ملت د نجات لپاره هڅه وکړه، د ملت د ژغورنې یوه حل لاره دا ده چې کله د ټاکنو نتیجې رڼې او ټولو تائید کړې او ته سپین باز شوې، بیانو پر لوړ غره کښېنه، خپل ملت او نړیوالو ته خپلو پیغام واوره، ووایه چې ما د څوکۍ او مقام لپاره مبارزه نه وه کړې، ما د ملت د سوکالۍ لپاره دا ټولې هلې ځلې کړي، زما ملت له جنجالي ائتلافي حکومت او د هغه له ماهیت څخه ښه خاطره نه لري، له هغه څخه کرکه کوي، که دا ائتلافي حکومت په هر نامه وي، د (ملي وحدت) د حکومت په نامه، د (اسلامي دولت)، (اسلامي امارت)، (اسلامي جمهوریت) (دیموکراتیك جمهوریت) او یا تر بل کوم نامه لاندې، خو چې ماهیت یې ائتلافي وي، نه دوام کوي او نه یې خلك مني، ښه لاره خو داده چې ډاکتر صیب عبدالله عبدالله دې د ټاکنو له قانون سره سم تاسو د ولسمشر په توګه ومني او خپله دې د (اپوزیشن مشر شي او ته په مقابل کې خلکو ته ډاډ ورکړه او ژمنه وکړه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه په حکومت کې د افغانانو تر منځ له هر ډول تبعیض پرته د لیاقت پر اساس د ټولو افغانانو استازیتوب تضمینوم او خپل ولس ته مسؤل یم.
که چېرې نړیوالې ټولنې او ډاکټر عبدالله عبدالله بیا هم د (ملي وحدت) د حکومت په نامه پر ګډ حکومت ټینګار کاوه، نو یو اخلاقي جرئت وکړه، ټول حکومت ډاکتر عبدالله ته پرېږده، ته او په ټیم کې چې دې څه وفادار خلك دي، هغه دې اپوزېشن ته لاړشي او ووایه چې د انتخاباتو له ګټلو سره زه د څوکۍ شوق نه لرم، عبدالله ته لکه څنګه چې وایې، ووایه زما ورور دی، دا حکومت دې دی وکړي، هغه نو بیا د ډاکټر صیب عبدالله عبدالله کار دی چې څنګه حکومت کوي او د نړیوالې ټولنې کار دی چې څنګه ورته دوام ورکوي. دربېمه لار هم شته چې تاسو او ډاکټر صیب عبدالله دواړه موافقه وکړئ او ووایئ چې موږ په ګډه د ملي وحدت حکومت جوړوو، خو اساسي شرط به یې دا وي چې نه د ډاکټر عبداله عبدالله او نه هم ستاسو د انتخاباتي ټیم یو غړی به هم د حکومت په عادي او لوړ پوړي پوست کې دنده نه اخلي. حکومت دې د ولس د پراخو پرګنو له منځه له داسې باکفایته اشخاصو څخه جوړ شي چې هم لیاقت ولري او هم دې له دې دواړو ټیمونو، یوه سره هم اړیکي ونه لري. د دواړو انتخاباتي ټیمونو اشخاص دې په ګډه د اپوزېشن یوه کمېټه جوړه کړي، بایلونکی نوماند دې په راس کې وي، هر هغه کار چې دې ناپیيلي حکومت کاوه او نیمګړتیا په کې وه، پر هغه دې نیوکه کوي او ولسمشر به هغه اصلاح کوي. که دا ټیمونه رښتیا هم هېواد ته وفادار وي او څوکۍ نه غواړي، نوښه لاره یې داده چې څوکۍ نورو هېوادوالو ته د خدماتو لپاره پرېږدي او دوی دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خدماتو د سر ته رسولو ځار وکړي او که د څوکۍ خبره نه وي، نور خو هېڅ مشکل نه شته. کله چې د دواړو ټیمونو مکس شوې تګلاره تطبقېږي، نو نوره په کې څه ستونزه پاتې کېږي؟
زه د یوه افغان او ستاسو د یوه نا رسمي کمپاینر او د هغه چا په توګه چې ستا په کمپاین کې تر ټولو زیات ستړی شوی او متضرر شوی، حاضر یم چې ستاسو په حکومت کې هېڅ ډول دنده وانه خلم او تر ځان بل مستحق ته ځای پرېږدم، نو ستاسو هر کمپاینر باید د هېواد د ګټو لپاره دې حالت ته حاضر وي.
خو له اوسني تصنعي او فشاري جوړ جاړي څخه داسې ښکاري چې دا لاره ډېره اغزنه ده. په دې ترکیب کې د نړۍ یو مفکر څه چې سل مفکران هم راشي، حکومت یې دوام نه کوي، یو (علي بابا) او (څلوېښت) غله نه چلېږي. او بیا خو چې د دواړو ټیمونو غله او فساد ګر سره یو ځای شي، نو بیا به یې ښه جوړه کړي، د اپوزېشن مشر به هم د خپل اجرائیه رییس او نیم حکومت په زور وضعه اخلالوي او ولسمشر به کار ته نه پرېږدي، هم به مسؤلیت نه لري، هم به سپینه کوتره وي، ولسمشر به هم کړېدلی وي، هم به شرمېدلی، د عوامو ښځو په اصطلاح هم به بوره وي، هم بدنامه، مزې به اپوزېشن کوي، کنځلې به په اصطلاح پوزېشن خوري، د ولسمشر کرزي د واکمنۍ دوره به بیا تکرار شي تر هغې څخه هم ځو ځله په متبذله بڼه، خلك به ولسمشر کرزي ته د دعا په ارمان شي، او د ((تحول او اصلاحاتو)) او ((تداوم او همګرايي)) له یو ځای کېدو څخه به داسې یو ((شرم)) وزېږي چې پخواني شرمونه به ټول ورته له حیرته ګوته په غاښ شي. د (ملي وحدت) د حکومت تر نامه د سهامي شرکت جوړول همدا اوس عملاً د هېواد قوانین، انتخاباتي بنسټونه او نور اورګانونه پیکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نــا اعتبــاره کــړل، پــر ټــاکنو د خلکــو بــاور لــه منځــه لاړ او افغانستان کې د ټاکنو تر چتر لاندې د ائتلافونو یوه نوې متبذله لړۍ پیل شوه. نو که د نړۍ ستر مفکر صیب دا حالت همداسې غواړي، مهرباني دې وکړي ورځې دې پرې، حکومت یې غیر له هغې هم په دې حالت کې تر لویې جرګې نه رسېږي، موږ ورته سر له همدا اوسه د ماتې مبارکي وایو.

وما علینا الاالبلاغ

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوڅ سرې او پخ کارونه
(د ډاکټر غني د واکمنۍ یو کال)

[دا لیکنه د ډاکټر اشرف غني پر مشرۍ د ملي وحدت د حکومت د قانون له مخې د یو کلنۍ په مناسبت شوې وه]

د (۱۳۹۴ل) کال د غبرګولي یا جوزا پر (لومړۍ) نېټه د ډاکټر غني د واکمنۍ یو کال پوره شو. د اساسي قانون د (۶۱) مې مادې د حکم له مخې ((د جمهور رییس وظیفه تر انتخاباتو وروسته د پنځم کال د غبرګولي په لومړۍ نېټه پای ته رسېږي.

د جمهور رییس د کار تر پای ته رسېدو د مخه د نوي جمهور رییس د ټاکلو لپاره انتخابات، له دېرشو تر شپېتو ورځو پورې، موده کې کېږي.))

که د اساسي قانون همدا حکم، رڼا او محتوا په پام کې ونیسو، نو د ولسمشر ډاکټر اشرف غني دنده او کاري موده دده د واکمنۍ د پنځم کال د غبرګولي پر لومړۍ نېټه پای ته رسي او د غبرګولي له اوسنۍ لومړۍ نېټې څخه د مخه زمانه یې چې محاسبه کړو، نو دده له واکمنۍ څخه پوره یو کال او یا هم (۳۶۵) ورځې وخت تېر شوی، البته له عملي پلوه دده له واکمنۍ (د ۱۳۹۳ل کال د تلې یا میزان له (۷) نېټې د یا د سوګند یادولو له ورځې څخه اته میاشتې یا (۲۴۳) ورځې تېرې شوي، خو قانون دا وخت نه محاسبه کوي، د قانون حساب قانوني دی او د سیاستوالو مجبوریتونه او سازشونه د هغوی په خپل کفایت پورې اړه لري. قانون چا ته وخت نه ببښي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه هم چا سره خپلوي او دښمني لري اوس نو ډاکټر غني د خپلې واکمنۍ لپاره ټول (۴) کلونه یا (۱،٤٦۰) ورځې نور وخت لري.
اوس ټول ضایع شوی یا تېر شوی وخت دده د ټولې قانوني واکمنۍ شل (۲۰) سلنه مهال جوړوي، یانې دا چې (شل) په سلو کې وخت ضایع شوی، خو (دوه) په سلو کې کارونه نه دي ترسره شوي، که له پاتې یو زرو څلور سوه او شپېتو (۱،٤٦۰) ورځو څخه د جمعې او پنجشنبې ورځې، د متفرقه رخصتیو ورځې، د بهرنیو سفرونو مهال، بېړني وختونه، د ناروغۍ مهال او نور داسې وختونه چې اټکل یې نه کېږي، له یاد وخت څخه وباسو، نو ډاکټر غني ته به ایله (۹۰۰) کاري ورځې پاتې شي او که په دې مهال کې حکومت په همدې سرعت روان وي، نو په سلو کې (شل) سلنه کارونه هم نه شي ترسره کولای.
اوس نو که زه د یوه افغان او مسلمان په توګه، له قانوني پلوه د ډاکټر اشرف غني تېره یوه کلنه دوره ونه ارزوم، حقیقت بیان او واقعیت څرګند نه کړم، نو د خدای (ج) او د خپل مظلوم ملت پر وړاندې به مې غاړه بنده وي، دلته غواړم تېر یو کال کې شویو او ناشویو کارونو، نیمګړتیاوو او ستونزو ته لنډه نغوته وکړم:

ژمنې: پخواني نوماند او اوسني ولسمشر (ډاکټر اشرف غني) دوه ډوله ژمنې کړې دي، تر ټاکنو وړاندې او تر ټاکنو وروسته ژمنې، تر ټاکنو وړاندې ژمنې نه یوازې دا چې عملي نه شوې، بلکې تر ډېره حده د هغو خلاف عمل هم وشو. طبیعي خبره ده چې تر ټاکنو وړاندې ژمنې له عملي تطبیق سره پوره سمون نه شي لرلای او په نړۍ کې به د ولسمشرۍ داسې لږ نوماندان پیدا شي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلې ټولې کړې ژمنې ټکی په ټکی او سل په سلو کې عملي کړي، خو داسې مثالونه هم ډېر کم پیدا کېږي چې یو کاندید دې د خپلو کړیو ژمنو مخالف لوری غوره کړي.:((ائیتلافي حکومت نه جوړوم، سهامي شرکت نه جوړوم، زورواکي له منځه وړم، قانون واکمنوم، د فساد جرړې باسم، د خلکو په دسترخوان کې تغیر راوړم، عادلانه نظام جوړوم، خلکو ته شغل ایجادوم، دا کوم او دا... او که چېرې دا کارونه مې ونه کړل، نو امتحان راڅخه واخلئ، د سلو ورځو امتحان درکوم، که پارچه مې سپینه وه، ناکام مې کړئ)) او داسې نورې په لسګونو ژمنې.

دا تر ټاکنو د مخه ژمنې وې، تر ټاکنو وروسته ژمنې؛ په دوو اونیو کې کابینه جوړوم، په دوو میاشتو کې یې جوړوم، خبره نیم کال ته ووته، بیا هم پوره نه شوه، ښوونکو ته په شپږو میاشتو کې د کورونو لپاره نومرې ورکوم، دا کار په (۳۰) ورځو کې کوم، دا بل کار په شپېتو ورځو کې کوم، د قاچاق مخه نیسم، ایران ته د هرات د قیمتي ډبرو مخنیوی کوم، نن سرپرستي ختموم، سبا یې ختموم، خبره کال ته نږدې شوه، خو سرپرستي ختمه نه شوه. د طالبانو تر حاکمیت وروسته چې په نامه سرپرست وزیران وو، خو پوره واک یې درلود، د نړۍ په تاریخ کې دا یو بې مثاله اداره ده چې دومره عمر یې په ناقانونه سرپرستۍ کې تېر کړ. ولسمشر داسې یو دریځ کې دی چې چارواکي ګوښه کولای شي، خو مقررولای یې نه شي، د پوځ اعلی سر قومندان دی، خو د ولسوالۍ امنیه قومندان نه شي مقررولای، نه یوازې په تقرر کې پوره واک نه لري، بلکې دده په حکم مقرر شوي کسان هم د ((اجراییه رییس)) له

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوا له کاره ګوښه کېدی شي، ښه بېلګه یې د انتخاباتو د سمون کمېسیون لپاره د(شکریې بارکزۍ) او د سترې محکمې د اجراییه مقام لپاره د ښاغلي (حلیمي) تقررو، چې د دندې تر اشغال وړاندې له دندې لرې کړای شول او داسې نور ګڼ مثالونه.

د فساد پر ضد مبارزه کې یو څه پرمختګ شوی، هغه هم د غني تر واکمنۍ وړاندې فساد په برخه کې، لکه د (کابل بانک) د دوسیې بیا سپړنه او دفاع وزارت کې د قراردادونو ارزونه، خو عام فساد چې د دولت په رګونو کې له پخوا راروان دی او اوس یې په دې دوره کې هم د نامسؤلیتۍ او سرپرستۍ له امله بېلا بېلې بڼې خپلې کړي، ددې فساد په مخنیوي کې نه یوازې مثبت پرمختګ نه دی شوی، بلکې فساد خپلې ریښې لا پسې غځولې دي.

قانون: په افغانستان کې دا یو سیاسي دود ګرځېدلی، څوک چې کوم شعار ورکوي، تر ټولو د مخه دی په خپله د همغه شعار پر وړاندې ودرېږي، ډاکټر اشرف غني هم تر هر چا زیات د قانون د حاکمیت شعار ورکاوه، خو تر هر چا وړاندې ده د قانون ډډ ته تبر ونیوه. کله چې ډاکټر اشرف غني احمدزي د ولسمشر په توګه سوګند یاداوه، نو د سترې محکمې رییس ورته په اساسي قانون کې د مندرج سوګند له مخې قسم ورکړ، دا لوړه یا سوګند په دې ډول دی: ((د لوی خدای(ج) په نامه لوړه کوم چې د اسلام د سپېڅلي دین پیروي او ساتنه وکړم، د اساسي قانون او نورو قوانینو رعایت او د تطبیق څارنه وکړم. د افغانستان د خپلواکۍ، ملي واکمنۍ، ځمکنۍ بشپړتیا ساتنه او افغانستان د خلکو حقوق او ګټې خوندي کړم او د لوی خدای(ج) له دربار څخه د مرستې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښتلو او د ملت په ملاتړ د افغانستان د خلکو پرمختګ او هوسايۍ په لاره کې خپلې هڅې جاري وساتم.)) تر پنځه لسو يا شلو دقيقو وروسته يې خپل دا کړی قسم هېر، اساسي قانون يې تر پښو لاندې او د ډاکټر عبدالله لپاره يې له مخکيني ناقانونه تړون سره سم اجراييه پوست رامنځته کړ. دا ډول پوست په اساسي قانون کې نه شته. ځينې ښاغلي کېدی شي ووايي چې دا خو دده يو مجبوريت و، د مجبوريتونو بحث جلا دی او د قانون بحث جلا. دلته دواړو ډاکترانو، يو د ځان لپاره د ناقانونه اجراييه پوست په غوښتلو او بل يې په منظورولو سره قانون تر پښو لاندې کړی دی. همدغه اساسي قانون چې څو دقيقې وړاندې پرې دې دواړو ښاغلو قسمونه وخوړل، دواړو په ګډه تر پښو لاندې کړ. په تېرو (۳۶۵) ورځو کې تر (۳۶۵) ځلو زيات اساسي قانون او د هېواد نور قوانين تر پښو لاندې شوي دي. عجيبه خبره خو لا داده چې د همدې قانون ناقضين بيا کله کله طالبانو ته د سولې لپاره د همدې اساسي قانون رعايت د يوې سرې کرښې په توګه يادوي، په داسې حال کې چې دوی تر بل هر شخص او سياسي جريان زيات همدا اساسي قانون تر پښو لاندې کړی او بې باوره کړی دی.

امنيت: ولسمشر د خپل حاکميت په پيل کې وويل، چې ډېره پاملرنه يې پر امنيتي چارو راڅرخي، کله چې دده له پاملرنې سره سره امنيت لا پسې خراب شو، نو بيا يې وويل چې په لومړنيو شپږو مياشتو کې مې ټوله پاملرنه بهرنيو اړيکو ته وه. امنيت تر دې بريده خراب شو، چې طالبان او يا په ټوله کې مخالفين له چريکي جګړو څخه منظمو جبهه يي جګړو ته راووتل، د امنيتي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځواکونو او ولسي وګړو مرګ ژوبله هم د پخوا په انډول څو ځله زیاته شوه. اوس لږ تر لږه د هېواد (۴۰) لوی او واړه ښارونه تر شدید تهدید لاندې دي.

اقتصاد: د ډاکتر اشرف غني د کمپاین تر ټولو مرکزي ټکی همدا اقتصادي ښېرازي او اقتصادي ستراتیژي وه، سره له دې چې په چاپ شوي منشور کې یې دا برخه نه ښکاربده، خو په خبرو کې یې ډېره یادېدله، خلکو هم ده ته د یوه اقتصاد پوه په توګه کتل او دده له ژمنو سره سم یې فکر کاوه چې رښتیا به یې په دسترخوان کې بدلون راشي. بدلون راغی، خو منفي بدلون، ډاکټر غني تر بریالیتوب وروسته هېڅکله هم نه نظري اقتصادي طرحه وړاندې کړه او نه یې کوم عملي ګټور اقتصادي ګام پورته کړ، د پانګې تېښته لا هم روانه ده، بهرنۍ مرستې ورځ تر بلې کمېږي، یوازې چین او امریکا ته په دوو سفرونو کې د مرستې ژمنې وشوې، خو عملي بڼه یې لا نه ده خپله کړې. اوسنی حکومت په تېر نظام کې د ترسره شویو پروژو له امله هم د ځینو شرکتونو چې نږدې پنځه سوه (۵۰۰) میلیونه ډالر اټکلېږي، پوروړی دی او د بودیجې کسر هم لري. افغانۍ هم د ډالرو په مقابل کې په سلو کې نږدې پنځه (۵) سلنه خپل ارزښت له لاسه ورکړی دی. د افغانستان بانک د داوه اعشاریه پنځه (۷،۵) ملیاردو ډالرو له زېرمې څخه د یوه کال په بهیر کې اته سوه (۸۰۰) ملیونه ډالره د افغانیو د ثبات پر ساتلو لګول شوي، خو دا ثبات لا تراوسه ټینګ شوی نه دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اشتغال: د اشتغال په برخه کې هم ډاکټر اشرف غني ژمنه کړې وه چې لږ تر لږه (یو میلیون شغلونه) به رامنځته کړي، نه یوازې دا چې نوي شغلونه رامنځته نه شول، بلکې تر (سلو زرو) زیاتو افغانانو خپل کارونه له لاسه ورکړل. ان دولتي ادارو کې چې تر (ثلورو زرو) زیات پوستونه خالي وو، هغو ته هم د خپلمنځي اختلافاتو له امله څوک جذب نه شول. د بېکارۍ لړۍ په چټکۍ سره مخ په بره روانه ده او دا لړۍ به پر افغاني ټولنې خورا منفي اغېزه ولري.

نړیوال اړیکي: سره له دې چې ډاکټر اشرف غني وویل، په شپږو میاشتو کې یې زیات تمرکز پر نړیوالو اړیکو و او تر دې وروسته به کورنیو چارو ته ډېره پاملرنه کوي، خو دا اړیکي هغومره موثر نه وو چې افغانستان ته عملاً اقتصادي ګټه راوړي او یا هم د مرستو بهیر رامات کړي. پاکستان سره نا سنجول شوي او نا باوره اړیکي هم ددې لامل شول چې د افغانستان یو شمېر طبیعي متحدین ځان په حاشیه کې احساس کړي.

طبیعي متحدین: د تېر یو کال په تېره بیا د ولسمشر په توګه تر سوګند یادولو وروسته موده کې اشرف غني خپل یو زیات شمېر طبیعي متحدین له لاسه ورکړل، ځای یې یو شمېر غوړه مالو او بېلابېلو تنظیمي اشخاصو ونیو، دا کار ددې سبب شو چې دی د خپل دولتي سیال پر وړاندې خپل پخوانی قوي دریځ له لاسه ورکړي او هغه هم دده پر دې نیمګړتیا او کمزورتیا پوه شي او په حکومت کې خپلې ریښې لا پسې وځغلوي. دا کار ددې سبب هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو چې حکومت کې د واک دوه سیاسي سرچینې رامنځته شي. یوه سرچینه په خپله ولسمشر اشرف غني دی چې قانوني واک ورسره دی، خو عملي واک یې کمزوری دی او یا یې دی د تعمیل ورتیا نه لري. بله سرچینه اجراییه رییس (ډاکټر عبدالله) دی چې قانوني واک نه لري، خو عملي واک ورسره دی؛ د ویتو صلاحیت هم لري او د ډاکټر اشرف غني قانوني صلاحیتونه یې فلج کړي دي. په تېره موده کې د دولت او یا حکومت عملي او قانوني سرچینې دواړه په ټکر کې وې، نو ځکه یې ولس ته څه پام وړ خدمتونه وړاندې نه کړای شول.

ټولنیز چلند: ډاکټر اشرف غني خپل یو زیات شمېر طبیعي او نا طبیعي متحدین، کاري مامورین د خپل ترخه ټولنیز چلند له امله هم له لاسه ورکړل، دده ذاتي، ټولنیز او شخصي چلند زموږ په ټولنه کې له واکمنو ټولنیزو، اسلامي ارزښتونو او اخلاقي معیارونو سره سمون نه خوري. ډاکټر اشرف غني یوازې او یوازې د دولتي مقام له مخې تر نورو لوړ رتبه او ټیټ رتبه دولتي چارواکو او مامورینو قانوني لوړتیا لري، خو د انساني او افغاني معیارونو له مخې او دده د خپل شعار په مصداق ((هېڅ افغان تر بل افغانه برتر نه دی او هېڅ افغان تر بل افغانه کمتر نه دی))، دی هم پر بل هېڅ افغان کومه ځانګړې لوړتیا نه لري. خو دده عملي ورځنی او کاري چلند داسې دی؛ یوازې هغه مامورین به ورسره ګوزاره وکړای شي چې ځوکۍ او مقام ته تر خپل حیثیته زیات اهمیت ورکوي. یو شمېر خلکو ورځخه د همدغه چلند له امله خپله لاره جلا کړې او دا لړۍ به نوره هم پسې دوام پیدا کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مایکرو منېجمنټ: د ولسمشر غني ډېر وخت پر وړو وړو خبرو ضایع کېږي. خپل لومړی فعالیت یا کار یې له خپل اشپز سره له جنجاله پیل کړ، همداسې د ارګ د وړو مامورینو د سهار د چای تر څرنګوالي او نورو وړو خبرو پورې وغځېد او همداسې تر ولایتي کچې پورې یې وړې وړې خبرې تعقیب کړې، دا کار ددې سبب شو چې ولسمشر د کم ارزښته کاغذونو پر لوستو مصروف شي او د هېواد لوی لوی او مهم کارونه ترې پاتې شي، له ملازم څخه نیولې تر وزیره پورې، له ټولو افرادو څخه امتحان اخیستل د ولسمشر د وخت او کاري منېجمنټ څرنګوالی په ډاګه کوي، چې په نورو هېوادونو کې ساری نه لري او نه هم شونی دی.

طرحې او ازموینه: ډاکټر اشرف غني ژمنه کړې وه چې زه د هېواد د پرمختیا لپاره طرحې لرم، ((د عادلانه نظام لار)) راته معلومه ده، د هېواد د پرمختګ ((منشور)) مې برابر کړی او که چېرې دا مې عملي نه کړل، نو په (سلو) ورځو کې را څخه امتحان واخلئ او که پارچه مې خرابه وه، ناکام مې کړئ، خو اشرف غني هېڅکله په (سلو) ورځو او ان په درې سوه پنځه شپېته (۳۶۵) ورځو کې حاضر نه شو چې کوم ناپېیلي ښوونکي ته د امتحان د پارچې لپاره کېني او نه یې هم د هېواد لپاره کومه لیکلې طرحه وړاندې کړه، اوس له نورو خلکو طرحې غواړي، له ملازمه نیولې تر وزیره پورې هر څوک چې مقررېږي، دې ورته وایي طرحه دې راوړه! له دې څخه معلومېږي چې نه اشرف غني، نه یې اجراییه رییس او نه هم د اوسنۍ اداري اړوندې متضادې ډلې کومه طرحه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري چې وزير، معين، رييس او ملازم ته يې وړاندې کړي چې دغه زموږ پنځه کلن پلان دی، راته عملي يې کړه ! نورو هېوادونو کې چې کوم نوماند برياليی شي له خپلې طرحې سره سم ژر د نظام چارې سمبال کړي، دلته د نظام مشران له مامورينو طرحې غواړي او بيا ځوک دی چې دومره طرحې ولولي او بېرته يې ليکونکي ته د رد او يا تائيد ځواب ورکړي. دا ډول پلمې لور په لوټه اچول او د وخت ضايع کول دي، هېڅوک نه شته چې اوس له ده څخه پوښتنه وکړي او ورته ووايي چې هغه ستا طرحه څه شوه؟ همغه راکړه چې عملي يې کړو !

سهامي شرکت: د اشرف غني له خولې د سهامي شرکت خبره زموږ په ولس کې اوس ډېره عامه ده، په تېره ياده موده کې خبره تر سهامي شرکت هم واوښته، سهامي شرکت کې خو خبره د ونډې د څومره والي په مقياس وي، يو څوک په سلو کې لس سلنه پيسې ورکوي، په شرکت کې يې ونډه هم همدومره وي. خو دا سهامي شرکت چې او سمهال له اوو (۷) ونډه والو جوړ دی، په ټاکنو کې د چا ونډه زياته، د چا کمه او د چا هم په صفر حساب وه، خو اوس يې د واک د څومره والي کچه معلومه نه ده. که احمدضيا مسعود له پنجشېر څخه يوازې څو د ګوتو په شمار رايې راوړي دي، بيا يې هم د خوست، پکتيا، پکتيکا تر ميليونونو رايو په حکومت کې د ونډې وزن زيات دی. پنجشېر دره او پخوانۍ نظار شورا بيا له څو لارو په نظام کې د زيات امتياز څښتنه شوه؛ (د ټولو نيمه نيمه د ابۍ شوه يوه نيمه) يو زيات شمېر يې له پخوا څخه په حکومت کې پر غوښنو څوکيو ناست وو، يو شمېر نورو يې د احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضیا مسعود له لارې، ځینو نورو یې د ډاکټر عبدالله له لارې او یو شمېر نورو یې د ښاغلي ((مفکر)) د ((ملي تفکر)) له امله په حکومت کې پر تېر امتیاز سربېره نورې ونډې او امتیازات واخیستل. دا ډول بې عدالتي د تېرې بې عدالتۍ تداوم دی، دې کار د سهامي شرکت مفهوم نور هم د خلکو په ذهن کې ځرګند کړ. اوس دې حکومت یا سهامي شرکت ته خلک اووه (۷) سرى حکومت او ځینې ورته (اوه سری ښامار) وايي چې د مظلوم ولس پر ستوني ناست دی.

سرپرستي: د سرپرستۍ په باب مو دمخه هم یادونه وکړه؛ اوږده سرپرستي ددې سبب شوه چې هېڅ دولتي چارواکی په ښه ډول د کارونو اجرا ته زړه ښه نه کړي، ځینو له یوې مخې پر فساد لاس پورې کړ او فکر یې وکړ چې هسې هم له دندې لرې کېږي. له ځینو نورو څخه د مسؤلیت احساس لاړ او ځینو نورو بیا د مخالفو ځواکونو پر ضد له مبارزې لاس واخیست، په ټولیز ډول ټول دولتي سیستم، د بې احساسۍ او بې مسؤلیتۍ پر رنځ اخته شو، په لسګونو زره کارونه معلق پاتې شول او کله چې سرپرستي پسې وغځېدله او حکومتي لوړ پوړي او ټیټ پوړي چارواکي پوه شول چې ولسمشر په یو اړخیز واټ کې روان دی، یوازې د انفکاک او سرپرستۍ صلاحیت لري او د نوي تقرر لپاره له ځنډونو سره مخ دی، نو خبره لا پسې خرابه شوه.

کرکټرونه: که ډاکټر اشرف غني او ډاکټر عبدالله هر څومره د ((ملي وحدت حکومت))، د صمیمیت، همغږۍ او یووالي خبرې کوي، واقعیت خو دادی چې دا له دوو تنو او د هغوی له متضادو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټيمونو څخه جوړ حکومت دی او بیا هر یو ټیم یې په خپل منځ کې هم د اضدادو یوه مجموعه ده. خو د دې ترڅنګه د عبدالله ټیم پر پخوانۍ اډیالوژۍ سربېره د وخت له تقاضا سره سم ځان اعیارولی شي، زړور، ماهر، چالاک، زورواکي او ډول ډول اشخاص په کې شته، له منفي جرئت څخه هم برخمن دي، خو د غني په استازۍ چې ځوک مقررېږي اکثره یې مړخولي، پڅ خولي، ټپساري، مړاوي، ګوزڼ وهلي او داسې اشخاص دي چې د مقابل طرف د ځواب ویلو جوګه نه دي. دده په شمول دده په ټول ټیم کې داسې ځوک نه تر سترګو کېږي چې د قومندان عطا محمد نور د سپوره خبرو پر وړاندې ودرېږي او هغه ته قانوني ځواب وواییې.

اندهوول: دې کې هېڅ شک نه شته چې د اجراییه پوست رامنځته کول د اساسي قانون یو څرګند مخالف عمل و او په حکومت کې مقابل لوري ته د پنځوس سلنې ونډې ورکول هم د قانون خلاف کار و او هم د ملي یووالي پر ضد هڅه وه. دا حکومت که څه هم ((د ملي یووالي حکومت)) په نامه نومول شوی، یانې د (حکومت) کلیمه په کې قید ده، نه د (دولت) خو د ډاکټر غني سیال اوس په ټول دولت کې: په قضا، ښارنوالۍ، خپلواکو ادارو او د مشرانو جرګې په انتصابي غړو کې هم همدومره ونډه غواړي. د ډاکټر غني له لوري هېڅوک نه شته چې ورته ووایي د همدې ناقانونه تړون محتویاتو ته دې مراجعه وشي.

کله چې د دواړو سیالانو تر منځ په حکومت کې په سلو کې پنځوس ونډه ومنل شوه، نو هر طرف باید حکومت ته خپل خپل نوي پلویان معرفي کړي وای. دا وېش په داسې حال کې و چې ډاکټر عبدالله

(c) ketabton.com: The Digital Library

وارد مخه په حکومت کې په سلو کې اویا (۷۰) ونډه لرله. ډاکټر غني نه د هغوی د لرې کولو وس پیدا کړ او نه یې په تېره موده کې د خپلو پلویانو د چټک تقرر امکان. کوم ځای کې چې دا امکان پیدا شو، په هغه کې هم تېروتنې وشوې، د ساري په توګه د دفاع وزیر تقرر د غني صلاحیت و، ده چې هر څوک غوښتل باید راوستی یې وای، دده محاسبه دومره کمزورې وه؛ لوی درستیز چې تیار پر خپلې څوکۍ ناست و، ده د هغه سیټ تش او لوی درستیز یې د دفاع وزیر په توګه ونوماوه، بیا یې په ولسي جرګه کې بریالی هم نه کړای شو، هم دفاع وزارت او هم د لوی درستیز څوکۍ تر ې لاړې، د درانه پوځي کرکتر ښاغلي شېر محمد کریمي شخصیت ته یې هم زیان واړاوه، په دویم تفاهم کې عبدالله د لوی درستیز څوکۍ ونیوله او دفاع وزیر ببرته غني ته پاتې شو، دا چې بریالی کولای یې شي که نه دا به وروسته څرګنده شي. په حکومت کې د غني سهم بیا هم پر (دانش)، (دوستم)، (احمد ضیا مسعود) او نورو اشخاصو وېشل کېږي او په وروستۍ نتیجه کې ده ته ډېر څه نه پاتې کېږي، د عبدالله ونډه هم د ښته ورته ده، خو دده په اندول په خپل منځ کې همغږي لري او په حکومت کې پخوانی شتوالی یې خو لا سرباری دی، نو اوس د حکومت په داخل کې پوره بحران دی، عدالت او انډول دواړه په کې نه لیدل کېږي. د ډاکټر اشرف غني همدا پرله پسې تېروتنې وې چې له یوه غوځ او قاطع سړي څخه یې یو سست او پڅ شخص جوړ کړ، داسې یو شخص چې ورځ په ورځ په ټولنه کې خپل حیثیت او باور له لاسه ورکوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس راځم دېته که موږ هر ځومره د دې حکومت پر نیمګړتیا وو وغږېږو ، بیا به هم د ډېرې نیمګړتیاوې همدا سې ناسپړلې پاتې شي، هر ځای کې یوه نیمګړتیا شته، د عوامو په اصطلاح ((ابۍ ټوله بۍ ده)) ، خو راځو حل لارو ته !

څو حل لارې او څو وړاندیزونه: دې کې هیڅ شک نه شته چې دا حکومت خورا متزلزل او کمزوری دی، د ګڼو اعتراضونو او درنو مظاهرو او نورو ولسي پاڅونونو تاب نه لري، هڅه باید وشي چې دې حکومت ته لاس ورکړل شي چې له دې لړزانده حالته ووځي. دا مهال بل ښه بدیل هم نه لیدل کېږي، تر یوه (نه) حکومته، کمزوری او نیمګړی حکومت هم غنیمت دی، موږ د بې حکومتۍ تجربه هم لیدلې، هغه تجربه باید بیا تکرار نه شي، هڅه باید وشي چې له ټولو ممکنو لارو همدا متزلزل او کمزوری حکومت پر ټینګ او غښتلي حکومت بدل کړو.

ولسمشر غني او اجراییه رییس که څه هم تر دې دمه ډېر ناقانونه کارونه کړي، باید دواړه دې ته ژمن شي چې تر دې زیات ناقانونه کارونه ونه کړي، دواړه باید د ناپېیلو او مسلکي اشخاصو پر ګومارنې، په تېره بیا په امنیتي، قضایي، انتخاباتي او عدلي ارګانونو کې له یو بل سره توافق وکړي.

ولسمشر باید خپل ټولنیز او شخصي چلند له افغاني کلتور، اسلامي اخلاقي معیارونو ، او زموږ د ټولنې له ټولنیز جوړښت سره اعیار کړي، خپل ولس او خپل کاري متحدین په غېږ کې ونیسي، د قانون حاکمیت له ځانه نیولې تر واړه ماموره پورې، پر ټولو باندې یو شان عملي کړي، په حکومت او نورو سیاسي چارو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د ولس موثر شخصیتونه شامل کړي، دولت ته انجیوي بڼه ورنه کړي. انجیوي جوړښت له حکومته بهر وساتي، خپل وخت پر ورړو خبرو او جزیاتو ونه لګوي. له خپل اجراییه رییس سره یو ځای د بهرنیو مرستو د راجلبولو په لټه کې شي، د نظام د بدلولو پر ځای د نظام استحکام ته پاملرنه وکړي. د سولې شورا کې بشپړ اصلاحات راولي، د ټاکنو کمیسیون او امنیتي سکتور په واقعي مانا ناپییلی کړي او له تنظیمي مکروبه یې وژغوري، د جنګسالارانو د هر ډول ګواښونو مخه ونیسي، د هغو د دویم نسل په ګومارنه کې پوره احتیاط وکړي، په حکومت کې د حکومتي زورواکۍ مخه ونیسي.
دا او د بېته ورته نور وړاندیزونونه کولای شي د اوسني سست ائتلافي، سهامي او اوه سري حکومت له سمون او بیا وروسته له تداوم سره مرسته وکړي او که چېرې اوسنی حکومت په همدې بڼه او همدې محتوا روان وي، نو ډېر کم امکان دی چې دا حکومت دې خپل عمر پوره کړي.

وما علینا الاالبلاغ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوډ، تکل او خپلواکي

دا د هغې وینا لیکنۍ بڼه ده چې ما (یون) په ژوندون ټلویزیون کې د (۱۳۹۴ل) کال د اسد پر (۲۸) مه نېټه د هېواد د خپلواکۍ د (۹۶)مې کالیزې په ویاړ جوړه شوې غونډه کې اورولې وه.

د لوی څښتن تعالی په نامه
چې د ټولو کائیناتو د زرې زرې حساب او کتاب ورسره دی

قدرمنو مشرانو، مخورو، د ملت د بېلابېلو انتخابي بنسټونو استازو، ځوانانو، دیني عالمانو، پوهانو او ددې پرتمینې غونډې ټولو ګډونوالو ته السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته وایم، هر کله راشئ، په خیر راشئ، شپې او ورځې مو نېکمرغه، خدای مو د غمونو له سیوري لرې لره.

نن د هېواد د خپلواکۍ د بېرته ګټلو (۹۶)یمه کلیزه ده، زه د افغانستان ملي تحریک او ژوندون ټلوېزیون په استازۍ ددې پرتمینې غونډې برخوالو، ټولو هېوادمېشتو او بهر مېشتو افغانانو ته ددې ویاړلې، پرتمینې او مبارکې ورځې له امله د زړه له تله مبارکي وایم او هغو مېړنیو افغانانو ته د زړه له تله د دعا لاسونه لپه کوم چې د خپلو سرونو په نذرانه یې مور ته خپلواکۍ راګټلې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درنو هېوادوالو ! د زماني په تېرېدو سره يو شمېر ارزښتونه خپل رنګ او ماهيت بدلوي او يو شمېر ارزښتونه بيا داسې دي چې د زماني د توپانونو زور پرې نه رسېږي، ملي او عقيده يي ارزښتونه د همدې تلپاتې ارزښتونو له جملې څخه دي. خو په تېرو درې څلورو لسيزو او په تېره بيا په تېره يوه نيمه لسيزه کې چې هېواد د مثبتو او منفي ارزښتونو د ټکر پر يوه ډګر بدل شوی و، بهرنيو سرچينو او د هغوی د کورنيو تاليځتو له خوا هڅه وشوه چې زموږ ملي او عقيده يي ارزښتونه هم تر ګوابښ لاندې راولي. د ملي ورځو پر ځای تنظيمي ورځې او د ملي شخصيتونو پر ځای د تنظيمي اشخاصو، قومندانانو او جنګسالارانو د نمانځلو لړۍ پيل شوه، دولتي امکانات هم د تصنعي اتلانو د ځلا لپاره وکارول شول، دولتي رسنيو د تنظيمي رسنيو بڼه خپله کړه او تنظيمي رسنۍ چې د تعصب او کينې بوی يې له ورايه محسوسېده د ملي رسنيو په نامه ډګر ته راووتې، د بيت المال په پيسو چلېدونکو دولتي رسنيو او ټلويزيونونو د خپلواکۍ ورځې ته په کال کې دوه ساعته وخت هم نه ورکاوه، خو داسې وخت هم راغلی چې د متنازعه تنظيمي شخصيتونو لپاره يې د يوې مياشتې (۲۷) ورځې هم ځانګړې کړې وې.

دې ډول هڅو نو د ملت پر زخمونو د مالګې دوړولو مانا درلوده. په داسې حال کې چې تېرو (پنځه لسو) کلونو کې ټوله دولتي دستګاه په سلو کې (۸۵) سلنه د يوې مشخصې ډلې او سيمې په لاس کې وه، د خپل مظلوميت مظاهره يې هم کوله او د اپوزېشن د تمساح اوښکې يې هم تويولې، دې ډلو له دولتي امکاناتو څخه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ناوړه ګټه اخیستنې هم ملي شخصیتونه او هم ملي ارزښتونه ګواښل او هم یې د هغوی پر ځلا خاورې وراړولې، دوی له همدې امکاناتو څخه د خپلو کاذبو شخصیتونو د جبري لوړاوي لپاره هم کار اخیسته.

همدې ډلو ټپلو دا مهال زموږ پر پخوانیو ملي ارزښتونو او ملي شخصیتونو پسې ډول ډول منفي کمپاینونه پیل کړل، په رسمي او نا رسمي غونډو کې به یې په قصدي او نا قصدي ډول ویل چې ((دې پخوانیو نو موږ ته څه کړي، کوم اورګاډی یې راته جوړ کړی؟ ټلیفون یې راته جوړ کړی؟ کمپیوټر او نور څه؟ تر دې خو همغه انګریز او روس ښه وو، یو شی خو یې راکول، زموږ نیکونو غیر له جنګونو څه کړي؟ تر دې خو یې چې هغوی ته پرې ایښې وای، هالا زندګی ارام میداشتم، مرا به ازادی چی)) او داسې نورې پټې او ښکاره قصدي او نا قصدي هڅې. د دوی د قضاوت له مخې دوی له میرویس نیکه څخه د اورګاړي د پټلۍ د تېرولو هیله کوله او له احمد شاه بابا څخه د موبایل ټلیفون د جوړولو طمع. دوی په اوسنیو معیارونو او پرمختګونو دوه نیم سوه کاله وړاندې دوره ارزوله، خو دا یې نه ویل چې افغانستان هغه وخت کې تر کومه سیاله کم و؟ هم یې ازادي لرله، هم ژوند، نه یوازې یې د دښمن مقابله کوله، بلکې پر دښمن برلاسی هم و. دا خو د وروستیو نسلونو دنده وه چې تېرې بریاوې وساتي او د زمانې له پرمختیاوو سره ځانونه همغاړي کړي، لکه اوس چې موږ څه نه شو کولای او ټوله پړه پر تېر پښت وراچوو. د روحي، رواني، رسنیز، تنظیمي، کورني او بهرني تبلیغاتي جنګ او د ارزښتونو د ټکر پر داسې یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مهال ډېره سخته وه، چې يو څوک دې راولاړ شي او د حاکم منفي جريان په مقابل کې دې خپل سر پورته او خپله سينه دې د منطق په زغرو هغوى ته سپر کړي. له هغې ورځې چې ژوندون ټلوېزيون جوړ شو او ورپسې د افغانستان ملي تحريک، لومړى کار تکل او هوډ يې دا و چې د غسې سختې مبارزې ته بايد په شعوري ډول وروداننګي چې تر دې دمه هېڅا د هغو پر وړاندې بغاوت نه و کړى، سرټيټو، ځانساتو او ورځچارو ورته لا خپل سرونه ټيټ کړي وو. ژوندون ټلوېزيون تر هر څه وړاندې د جنګسالارانو د خپل سيرت او صورت، خپلې وينا او عمل له مخې (تصوير خبرې کوي) پروګرام کې له کومې تبصرې پرته د هغوى واقعي څېره د هېوادوالو مخې ته کېښوده، دې کار د جنګسالارانو او د هغوى د غوړه مالانو غوصه راوپاروله او ان خبره پر ژوندون د بريد تر کچې ورسېده، ولس له خپل ژوندونه ملاتړ وکړ او ژوندون د رښتيا ويلو لړۍ لا پسې وغځوله، کله چې ملي تحريک جوړ شو، نو د ملي شخصيتونو، ملي ورځو او ملي ارزښتونو د نمانځنې لړۍ پيل شوه، ژوندون ټلوېزيون، ملي تحريک او نورو کلتوري، مدني ټولنو او ملي خوځښتونو په ګډه هڅه پيل کړه چې د ملي ورځو او ملي شخصيتونو د نمانځنې لړۍ دې پيل شي. درې کاله مخکې مو پر همدې ورځ، په همدغه ځاى کې د خپلواکۍ د نمانځنې غونډه جوړه کړه، دا داسې مهال و چې د تېر ائتلافي حکومت مشرتابه په ټوله حکومتي کچه د دې جرئت نه درلود چې د خپلواکۍ ورځ په شاندارو مراسمو سره ونمانځي. يو کال وروسته د حکومت په ځانساتو چارواکو او ځينو نورو رسنيو کې هم لږ ساه وغوړېده او د

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلواکۍ ورځې ته يې يو څه پام وکړ، خو بله ملي ورځ د سنبلې (۹)مه نېټه (له پښتنو او بلوڅو سره د پيوستون ورځ) لکه څنګه چې په کار وه، نه نمانځل کېده، نه حکومت او نه هم نورو رسنيو په دې برخه کې کوم با جرئته ګام اوچت کړ، ملي تحريک تر پنځوس کلن ځنډ وروسته (پښتونستان واټ) کې د هغه له استحقاق سره سم د هغه لپاره لوحې جوړې او پر خپل ځای يې نصب کړې او همدارنګه د هېواد په يو شمېر نورو سيمو کې يې د هغو له قانوني او رسمي نومونو سره سم يې د هغو لپاره سرلوحې جوړې کړې. دا مهال نو که تنګنظرو، پرديپالو، ملت ضد عناصرو، ځانساتو او د مېړې پر مزله روانو احتياط کارو هر څومره پر موږ پسې بدو رد وويل، خو موږ د حقانيت لمن نيولې وه، خپلې ملي مبارزې ته مو دوام ورکړ، پر خپله تګلنه مو نا روا، نا مشروع او ناقانونه حاکم جريان مات کړ او د ملي ارزښتونو د ځلولو لپاره مو يوه دريځه بېرته کړه.

نن د لوی خدای (ج) په فضل اکثره هېواد مېشتي او بهر مېشتي افغانان د حالاتو د ترينګلتيا او د ستونزو له زياتېدنې سره سره، په ډېر جوش او خروش سره د هېواد د خپلواکۍ ورځ په شاندارو مراسمو سره نمانځي، حکومت کې هم يوازې په دې برخه کې څه ناڅه د سرېتوب څرک پيدا شوی، سږ کال نه يوازې په ولسي کچه بلکې په حکومتي کچه هم د دې ورځې د نمانځنې لپاره ښه ترتيبات نيول شوي دي. په کابل، ننګرهار، خوست، لوګر، بلخ، هرات، پکتيا، کندهار، لغمان او اکثرو ولايتونو کې ترتيبات په دې ډول دي چې په (تېرو پنځه لسو) کلونو کې يې ساری نه دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیدل شوی، موږ د حکومت دا کار ستایو او له ولس څخه هیله کوو چې حکومت ته نورې هم د جرئت ګولۍ ورکړي او د ډار د رد تعویذونه ورته غاړه کې واچوي چې د ملي ارزښتونو د ځلولو په برخه کې له هیڅ څخه ونه ډار شي، خو حکومت ته لا ډېر کارونه هم په مخ کې پراته دي، چې دنده او مسؤلیت یې ګڼل کېږي او دا د دې مانا نه ورکوي چې دا نمانځنه به د هغو نورو ارزښتونو د مخنیوي سبب کېږي او یا به هغو ته پاملرنه نه کېږي. دلته غواړم د همدې مهمو کارونو له جملې څخه د ځینو یې لنډه یادونه وکړم.

۱- برېښنايي تذکرې: له هغې ورځې چې د برېښنايي یا د هویت د تذکرو د جوړښت، چاپ او وېش موضوع مطرح شوې، نو له همغې ورځې زموږ ټولو هېوادپالو او اسلامپالو هېوادوالو د هویت په تذکره کې د اسلامیت او افغانیت د تثبیت غوښتنه کړې، لاریونونه، غونډې، احتجاجونه، له اړوندو چارواکو سره کتنې، قانوني لارې چارې او ټول ممکنه امکانات چې د ولس د خواخوږو لاس کې وو، هغه ټول وکارول شول. د ولس د رښتینو بچیو همدې هلو ځلو زموږ عقیده یې هویت (اسلام) د توطیو د ښامار له ستوني راوویست او د هویت په تذکره کې یې ځای کړ، خو ملي هویت مو د پخوانیو چارواکو د بې کفایتۍ، مضر احتیاط او د اوسنیو چارواکو د بې جرئتۍ، ډار او مضر مصلحت له امله لا هم خپل حقوقي مقام ته نه دی رسېدلی. که څه هم اوسنیو چارواکو د ژمنو یوه اوږده لړۍ تېره کړې، خو پر خپل تعهد یې وفا نه ده کړې، موږ له همدې ځایه اوسنیو چارواکو، مفکرینو او نا مفکرینو، ځان ساتو او پردیساتو او ټولو اړوندو چارواکو ته اخطار ورکوو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته وايو چې د هويت په تذکره کې اسلاميت او افغانيت زموږ سره کرښه ده، له دې څخه په هېڅ وجه تېرېدلای نه شو، په ډاګه يې د نړۍ اول، دويم، درېيم او څلورم مفکر ته وايو چې په دې برخه کې ژور فکر وکړي، ژر تر ژره دې له اساسي قانون سره سم د هويت په تذکره کې د افغان کلمه ذکر کړي او که نه نو د دې سست او پخ حکومت تخت او بخت چپه کول، خو دې غيور ملت ته هېڅ هم نه دي. د عوامو خبره ((يوه کپه نسوار هم نه دي)).

۲- د انتخاباتي اصلاحاتو کميسيون: د انتخاباتي اصلاحاتو کميسيون يو ناقانونه کميسيون دی، هېڅ قانوني اساس نه لري، د دوو هغو کانديدانو په خوښه جوړ شوی، چې دواړو پر يو بل باندې د بې کچې درغليو تورونه پورې کړي، نو له هغو اشخاصو څخه چې په انتخاباتو کې د درغليو تور ورپورې تړل شوی، له هغوی څخه ښه هيله کېدی شي چې هغوی دې د يو بل ناعادلانه، نا انډوليز او نا مسلکي کميسيون له لارې قانوني او عادلانه ټاکنو ته لاره اواره کړي. که د سمون خبره مطرح وي، نو ښه خو داده چې په اوسنيو انتخاباتي کميسيونو کې سمون راشي، نه دا چې د يو ناقانونه کميسيون له لارې د قانوني اصلاحاتو په پلمه ناقانونه هڅو ته لاره اواره شي. د اوسني کميسيون ترکيب ته چې سړی ګوري، نو هلته سړي ته د مفکر او نورو مفکرانو د فکر په باب ډول ډول فکرونه پيدا کېږي چې دا څنګه مفکر دی چې دې حساسې مسلې ته يې فکر نه دی کړی.

۳- جهاد او فساد: جهاد د ټولو افغانانو وياړ او افتخار دی، د ملت تقدس دی، دولت ته په کار دي چې د مجاهد او فسادګر تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

منځ سره کرښه راکاږي، لعل او کوټي لعل سره جلا کړي، د جهاد رښتیني څېرې او د جهاد ټیکه داران سره بېل کړي د رښتینو مجاهدینو عزت او قدر باید وشي او د سوداګرو مخه باید ډب شي. هغوی چې جهاد کې یې سرونه نذرانه کړل، د هغوی نه نوم معلوم دی نه یې نښان، نه یې قبر شته، نه څلی، خو هغوی چې د جهاد په کلونو کې یې غاښونه نه وو شنه کړي، ځوک په ورنی کې وو، ځوک په سوځوني کې، ځوک په زانګو او ځوک په خاپوړو کې، هغوی اوس د جهاد پر معنوي او مادي امتیازاتو خېټه اچولې ده. د دغه ډول سوداګرو مخه باید ونیول شي.

۴- مقاومت او دیموکراسي: د مقاومت او ولسواکۍ له اصطلاحاتو هم ناوړه ګټه پورته کېږي، ځینې د خپل خیانت او جنایت د پټونې لپاره د (مقاومت) اصطلاح تر تقدس او ان تر جهاده هم پورته مقام ته رسولې، د دې کلمې تر شا په کتلوي ډول د جنګسالارانو یوه کتله پټه ده، یو خاص تنظیم او خاصه ډله له دې کلیمې څخه ناوړه ګټه پورته کوي، د دوو جګړه مارو تنظیمونو تر منځ د یوې خوا جګړې ته د (مقاومت) او بلې خوا ته د (ملامت) نوم ورکول د عدالت د مسیر خلاف حرکت دی، تنظیمي جګړې ته هېڅ ډول توجیح نه شي پیدا کېدی، حکومت باید له اساسي قانون سره سم د اتباعو د تساوي اصل ته پاملرنه وکړي، عبادات له معاملاتو سره معامله نه کړي.

د دیموکراسۍ اصطلاح هم همدا ډول ده، په دوو پخوانیو جهادي څېرو کې یو یې تروریست او بل یې د دیموکراسۍ مخکښ معرفي کېږي، که پخوا یې د خلکو په سرونو کې مېخونه هم ټکوهل، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس د بشر د حقوقو ، د ښځو د حقوقو او د بيان د ازادۍ پټې په همدغو ښاغلو پرې کېږي او د غونډو ، خوږه هم دوی تقسيموي. د دغسې جعلي او تصنعي، څو روله څېرو مخه بايد ډب شي.
نورې خبرې هم ډېرې دي، خو نه غواړم خپلې خبرې اوږدې کړم. په پای کې په لنډيز سره وايم چې موږ هم د حکومت اصلاح غواړو او هم تداوم ، د حکومت د سمون، غښتلتيا او پياوړتيا په لټه او فکر کې يو ، حکومت هم بايد د خپلې بقا او بيا وړتيا لپاره کار وکړي، خپلې ژمنې عملي او خپل ملي هويت خوندي کړي، اقتصادي پلانونه جوړ او پلي کړي، په خپل سياست کې انحصاري حالت له منځه يوسي. پوځ، انتخاباتي بنسټونه ، عدلي او قضايي ارګانونه په بشپړ ډول بېطرفه کړي، خپل شخصي قهر او غوصه په عملي کار او تفکر بدله کړي، سهامي شرکت ته د پای ټکی کېږدي، باغي واليان او جنګسالاران دې د دولت د قوانينو تابع کړي، د سولې د بهير د تضمين لپاره دې په حکومت کې اصلاحات راولي، پاکستان او نورو ګاونډيو سره دې د واضح سياست له مخې پر مخ لاړ شي. د نړيوالو مرستې دې راجلب کړي، اسلامي هېوادونو په تېره بيا عربي نړۍ سره دې خپل اړيکي ټينګ کړي، لومړۍ دې قانون پر خپل ځان او بيا پر خپلو ليکو عملي کړي، د تنظيمي او سهامي وېش له مخې دې د بې کفايته مشاورينو لست راکم کړي او خپلو وړ مشاورينو ته د مشورې وخت او صلاحيت ورکړي.
ولسمشر بايد له جزياتو څخه کلياتو ته راشي او داسې نور مهم کارونه بايد تر سره کړي او که دا ونه کړي نو بې ځايه او تېزې منډې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي نه وهي چې لار ډېره کنډو کپر ده، پښې، غاښونه او سرونه ټول په کې ماتېږي، بیا یې د رغېدو امکان نه شته. خپلو رښتینو اندېوالانو سره دې هم په راستۍ وچلېږي که نه نو د هغوی راستي به یې ووهي بیا به ارمان کوي او ګوتې به مروړي او وایي به چې: ((د رغېدو امید مې نه شته، زه د اشنا روغې راستۍ وهلی یمه)).

په پای کې غواړم د غازي امان الله خان د مقبرې د جوړولو لپاره ځانګړې وړاندیز وکړم. د افغانستان ټول مطرح انجنیران دې سره جرګه شي، د امان الله خان د مقبرې لپاره دې داسې یوه طرحه جوړه کړي چې مسجد، کتابتون، موزیم او نورې ټول اړتیا وړ ودانۍ دې ولري او ترځنګ دې غازي امان الله خان بڼ زرغونتیا او ښکلا ته هم زیاته پاملرنه وشي. لومړی له حکومت او بیا له ملي سوداګرو څخه هیله لرو چې د غازي امان الله خان د مقبرې د نقشې تر بشپړاوي وروسته د هغې د ودانولو عملي چارې پیل کړي. د دې ترځنګ دې د سراج العمارت ودانۍ بشپړه ورغوي، د ملي ګالرۍ، ملي موزیم او ملي ارشیف بنه دې ورکړي.

د دې غونډې د جوړولو په چارو کې پرځان لازم بولم چې له ښاغلي هاشم هاشمي، احسان الله کامه وال، حاجي عبدالقیوم پردېس، حاجي زلمي، ښاغلي غلام نبي فراهي، حاجي مطیع الله، څرېڼ هدایي او نورو دوستانو څخه د زړه له تله مننه وکړم چې له موږ څخه یې خپله مادي او معنوي مرسته ونه سپموله.

د ملي او اسلامي هویت د ځلا او بریا
او د افغان ولس د بشپړې خپلواکۍ او سوکالۍ په هیله

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تراژيدۍ کې لمانځنه او يادونه

د (۱۳۹۴ل) کال د سنبلې پر (۹)مه نېټه د ملي تحريك او ژوندون ټلوېزيون له خوا له پښتنو او بلوڅو سره د پيوستون د ورځې په وياړ په ژوندون ټلوېزيون کې يوه درنه غونډه جوړه شوې وه، ما دې غونډې ته وينا وکړه چې ليکنی متن يې دلته وړاندې کېږي.

بسم الله الرحمن الرحيم

تر هرڅه وړاندې ټولو قدرمنو مشرانو، ځوانانو، دولتي چارواکو د لر او بر افغان مخورو شخصيتونو ته درناوی او د زړه له تله سلامونه او احترامونه!

په تېره بيا له مقبوضه افغانستان څخه راغلو قدرمنو مشرانو! اورنګزېب کاسي صيب، امان الله امان، رياض بنګښ صيب، رياض مروت صيب، طارق رحيم صيب، حسينه ګل تنها خور، ناياب صيب، ناښاد صيب، قدرمن ورور صادق ژړك، اتمانخېل صيب او نورو دوستانو ته ځانګړي سلامونه!

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوارم په مستقیم ډول اصلي موضوعګانو ته راشم او ستاسو قدرمنو په شتوالي کې څو مهمې مسلې وړاندې کړم.

ددې ورځې یادونه او نمانځنه څه مانا ؟: ځینو خلکو ته دا خبره بابیزه، بې تفاوته او کم ارزښته ښکاري چې څوک خپل ملي ارزښتونه پالي، د خپل هېواد تېر او هېر تاریخ ژوندی کوي او اصل ته د کتنې پر ارزښت ټینګار کوي، دوی وایي، والله نو موږ په څه غم کې یو، دوی په څه غم کې دي. دوی ته خپل غم، غم ښکاري او د نورو په غم غمجن نه دي، له سترو انساني ارزښتونو سره ددې ډول اشخاصو ډډه نه لګي.

زړه يې مه بوله تور کاڼی د صحرا دی
په ليدو د زخمي زړه چې زخمي نه شي

د بې تفاوتۍ، تنګنظرۍ، ډار، پردیپالنې او نورو ناروغیو په دغسې یو ګرداب کې چې هرڅوک سترې هېوادنۍ مبارزې ته وردانګي، نو هغوی به طبعاً له ډېرو ستونزو سره مخامخېږي. په یوه انسان کې د مانا او مفهوم توپیر همدغلته څرګندېږي.

ډېر تفاوت شته په انسان کې د مانا په لحاظ
واړه مشغول دي ځينې ځان ځينې جهان جوړوي

موږ درې کاله وړاندې د بې تفاوتۍ او بې جرئتۍ همدغه سکوت مات کړ، هم مو په پښتونستان واټ کې د پښتونستان لوحې نصب کړې او هم مو د هېواد د خپلواکۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ورځې ترځنګ له پښتنو او بلوڅو سره د پیوستون ورځ ونمانځله او دادی د اوږده وهم په ماتولو سره دې لړۍ ته دوام ورکوو. اوس زموږ ملي جرئت او حرکت قوت موندلی، خو دا حرکت لا هم نور قوت او انسجام ته اړتیا لري.

د تراژیدۍ تداوم: نړدې څلوېښت کاله کېږي چې افغان ملت په تېره بیا پښتون ولس په یوه څو اړخیزه تراژیدۍ کې راګیر دی. پښتون په قصدي ډول سیاسي انزوا ته ټېلوهل کېږي، له اقتصادي فقر سره مخامخېږي، د تعلیم له نعمته بې برخې کېږي او له نورې نړۍ سره یې قصداً د ټکر زمینه برابرېږي. دا ټول د یوې اوږدې ستراتیژۍ برخه ده، پښتنو سیاستوالو ته په کار دي، ددې اوږدې تراژیدۍ د ستراتیژۍ ژورتیاوو ته پام وکړي او د هرې غمیزې د مخنیوي لپاره خپل خپل پلان ترتیب کړي، د تراژیدۍ په بهیر کې د ملي روحیې پیاوړتیا هغه درملنه ده چې وخت پر وخت یې کارول په کار دي.

د کار سرونه: هر کار ته د کار سړي په کار دي. زموږ دښمن دې ټکي ته زیات متوجه دی، غواړي له موږه د کار سرونه واخلي، لومړی یې په بېلابېلو رنګونو او تورونو رنګ، د ژوند او سیاسي فعالیت ساحه یې راکمه او بیا یې له فزیکي پلوه هم محوه کړي. دوی نه غواړي چې دلته څوک سر پورته کړي، د هر سرلوړي د سر وروستی سر دار ته رسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا چې ځړېږي مخامخ درته په دار سرونه
په دې وطن کې بس همدغه وو د کار سرونه

يوازې په تېره يوه لسيزه کې په لر او بر افغانستان کې تر شلو زرو زيات د کار سرونه له کار ايستل شوي او تر داره رسېدلي دي. که دا غميزه د دنيا پر بل هر قوم راغلې واى، نو د قوم او ملت په نامه به يې نوم او نښان نه و پاتې، خو افغان ملت او پښتون ولس داسې يو مقاوم ملت دى چې د ډېرو سختيو په مقابل کې هم خپل زغم او اوسپله له لاسه نه ورکوي.

لا ژوندي يو لا د کار سرې لرو
لا د ستورو په مدار سرې لرو

نو اوس نه يوازې زموږ د کار د سريو د خونديتابه اړتيا ده، بلکې د نويو سريو او نوي پښت د روزنې او پالنې لپاره هم سخته اړتيا ده. موږ بايد دې بهير ته ډېره پاملرنه وکړو.

د ډيورنډ کرښه: تر (سلو زيات) کلونه وشول چې ډيورنډ مړ دى، خو مصنوعي اولادونه او خپلونه يې پاتې دي. د انګرېز تصنعي نسل دلته او هلته کله کله چغه پورته کوي چې افغانان دې د دوى د نيکه توره کرښه ومني. ډيورنډ خپل تر اصلي انګرېزه هم څو ګامه وړاندې ځي، ان د افغانستان په پارلمان کې د ډيورنډ د تورې کرښې د په رسميت پېژندلو چغې وهي، يو شمېر (سياسي خپل) په (ډيورنډ خپلو) ورګډ ېږي، هغوى هم زموږ د لوى هېواد پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

سینه د ډیورنډ د وېش تنابونه راکاږي. موږ دې ډول تالیخښو ته د خپل ملي احساس له مخې وایو چې لاس مو تر لندنه خلاص، دا ارمانونه به ګور ته یوسئ، دا ډول اشخاص چې د ډیورنډ په نامه نه شرمېږي، نو د دوی د ایمان کچه به څومره وي.؟

پر احساس سربېره د ژور تفکر له مخې یادونه کوو ، اوس ددې وخت نه دی چې موږ له انګرېزه، د هغه له برګتې او نورو برګتیانو سره په دې باب بحث وکړو او یا هم اوسني اوه سري حکومت ته ددې صلاحیت ورکړو چې زموږ د ولس په استازې زموږ د هویت له قاتل او د خاورې له وېشونکي سره د یوه لوري په توګه کېني. دا مسله باید تر هغې پورې پر همدې حالت پرېښودل شي چې زموږ له ولسه د جګړې لمن ټوله شي او موږ له خپل اصلي سیال (انګرېز) سره د معادلې یوه برخه شو. تر هغه وړاندې د نا انډولۍ په حالت کې په دې باب هر ډول حقوقي بحث په خپله د خپلو حقوقو د ځپلو مانا ورکوي.

اوسنی حکومت: اوسنی حکومت په تېره بیا دولتمشر یې، چې په مجموعي ډول د ټولو افغانانو او په تېره بیا د پښتنو د انتخاباتي حماسې په برکت له ناعملي تفکر سره سره، د دولت د لومړۍ څوکۍ مقام ته ورسېد. نو دې مقام ته په رسېدو سره یې خپل پلویان، مینوال او خپل ټول ملت له ځانه دومره لرې کړ چې له بل هېڅ واکمن سره د پرتلنې وړ نه دی. مفکر د تصنعي تفکر د غرور پر اس سور شو او لاندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلي کسان ورته ټول ساده ګڼان ښکاره شول. په دغسې يو حالت کې چې ملت له حکومته پوره واټن لري، دا حکومت په تېره بيا مشرتابه يې ددې وړتيا او مشروعيت نه لري چې د ټول ملت په تېره بيا د پښتنو استازي وکړي. موږ يو ځل بيا دې نامتجانس حکومت په تېره بيا دولتمشر ته په ډاګه اعلانوو چې نه نور ته ښاغلی د ملت په درد لګېږې او نه ملت تاسره کومه لېوالتيا لري. تاريخ تېری درمل نه په کارېږي او د استعمال اضرار يې هم ډېر دي. پر قوم، ملت او قانون باندې تر دې زياتې ملنډې وهل بس دي، هر څه يو حد لري. موږ له دولتمشره غواړو چې خپل سر زوري واليان او نور جنګسالاران مهار کړي، د خپل مرستيال مخه دې ونيسي چې د طالب، داعش او القاعدې په نامه نورې فايدې پورته نه کړي. د اکثريت له عام وژنې (جنوسايډ) څخه دې لاس واخلي، خپل رسمي مکلفيت، حد او حدود دې وپېژني، عجيبه خبره ده د دفاع او کورنيو چارو وزير يې په کوټه او جلسه او مرستيال يې په جبهه کې. جنرال دوستم کې اوس هم خپل ځينې هغه پخواني خصلتونه پاتې دي.

ټاکنيز کمېسيونونه: هغه مهال چې ډاکټر اشرف غني احمدزی ولسمشری ته نوماند و، نو زموږ د ملاتړ يو شرط دا و چې د برياليتوب په حالت کې به پوځ له تنظيمي حالته باسي، انتخاباتي کمېسيونونه به ناپېيلي کوي، عدلي او قضايي ارګانونه به په بشپړ ډول خپلواکی ته پرېږدي او د اسلاميت او افغانيت داعيه به پرمخ وړي، ده دا ټول ومنل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو کله چې واك ته ورسېد ، ددې ټولو ژمنو خلاف عمل يې ترسره کړ، پوځ تر ډېره حده همغه تنظيمي بڼه لري، عدلي او قضايي ارګانونه خپلواك نه دي، د انتخاباتي اصلاحاتو کمېسيون د جګړه مارو تنظيمونو او متعصبو افغان ضد کړيو له افرادو ډك شو، له قومي پلوه اشرف غني پښتنو ته تر هغې کچې په سپك نظر وکتل چې د افغانستان په تاريخ کې يې سارى نه و ليدل شوى، له څوارلسو تنو څخه دوه تنه يانې په سلو کې (۱۳) سلنه پښتانه د انتخاباتي اصلاحاتو په کمېسيون کې ځاى لري، چنګېزخان هم د پښتنو حقيقت او واقعيت دومره تر پښو لاندې کړى نه و، پښتانه يې مخالفين وو، خو د سيال په سترګه يې ورته کتل. اوس چې له دې متعصب، کرکجن، ناعادلانه، تنظيمي او اکثريت ضد انتخاباتي کمېسيون څخه هره منفي نتيجه راوځي، دولتمشر او د هغه بې زړه ټيم په مستقيم ډول په دې ګناه او خطا کې شريك دى. زموږ ولس په هېڅ وجه دې ته حاضر نه دى چې ددې ښاغلو د نورو ګناهونو کفاره ورکړي. همغه سزا يې بس ده چې په ټاکنو کې يې له دې ښاغلي مفکر څخه پر سر او مال ملاتړ وکړ، دا ملت نورې جفا او سزا زغملو ته حاضر نه دى.

دښمن په زوره ننوت په کور د پښتانه
خو دغه کار يې هم وکړ په زور د پښتانه

اسلاميت او افغانيت:

د هويت په تذکرو کې د افغانيت او اسلاميت د تسجيل په خاطر ددې هېواد رښتينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

بچیانو له همغه پیله تر دې دمه خپلې مبارزې ته دوام ورکړ، اسلام یې د اسلامیت د مخالفینو د وهم د ښامار له خولې راوویست، د هویت په تذکره کې یې تسجیل کړ او د افغانیت لپاره یې خپلې مبارزې ته دوام ورکړ، ډاکتر غني هم د تېر ولسمشر په شان د افغانیت د تسجیل په خاطر ژمنې وکړې، خو تر دې دمه یې هېڅ عملي او قانوني اقدام ونه کړ. اوس دولتمشر هم د دولت له فاسدو کشرانو څخه دومره وېرېږي چې په خپله هویت پاڼه کې ځان ته افغان نه شي لیکلای. د ضعیف او قومي ایمان ترمنځ د برید کرښه همدلته معلومېږي، چې یو څوك د افغانستان پر لوړ مقام ناست او له افغانیت څخه ننګه او ملاتړ نه شي کولای. نو سړی به نور چا ته وژاړي، د ښاغلي غني یو شعار دا و چې هېڅ افغان له بل افغان څخه کمتر نه دی او هېڅ افغان له بل افغانه برتر نه دی. نو اوس چې د افغان کلمه د هویت له تذکرې څخه حذفېږي، دی مجبور دی چې ووایي: ((هېچ چیز از چیز دیګر کده کمتر نیست و هیچ چیز از چیز دیګر کده برتر نیست.))

دولتمشر حق نه لري چې ځان ته افغان ولسمشر ووایي، ځکه هغه ولس چې ولسمشر یې نوم په هویت پاڼه کې نه شي لیکلی، نو دا امتیاز هم باید ورڅخه واخیستل شي. موږ ښاغلي مفکر ته په ډېر سړیتوب سره یادونه کوو چې دې ولس ته په ټیټه سترګه مه ګوره، همدا ولس و چې ته یې دومره لوړ کړې چې اوس لاندې هېڅ شی په سترګو نه درځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ هېڅ اجازه نه ورکوو چې ملي هويت مو هم لکه دولتي څوکۍ په معاملو، ځانساتنو، سرتېرو او غوړه ماليو ووېشي او ملت متفرق کړي.

د ښاغلي دولتمشر ترڅنګ ددې سهامي شرکت بل ونډه وال وزير صاحب ښاغلي نورالحق علومي ته هم وايو چې هويت ستاسو د ښاغلو شخصي مال و متاع نه دی، چې موږ يې ستا په شان له بې دريغه اشخاصو څخه غواړو، يو وزير چې د (ملت) او (مملکت) په توپير او تعبير نه پوهېږي، له هغه څخه د ملت د ملاتړ هيله څنګه وشي؟ دا چې دا ښاغلی وايي دلته پورته ليکل شوي (د افغانستان اسلامي جمهوريت) نور هېڅ شي ته ضرورت نه شته، ښاغليه ستاسو ضرورتونه او د ملت ضرورتونه توپير کوي، ستا ضرورت وزارت و چې په ډېرې بدرنګۍ او معاملو ورته ورسېدې، خو هويت د ملت ضرورت دی. که د تذکرې پر لومړي مخ افغان وليکل شي، نو ستا پر کور به څه اور بل شي؟ پرديپالنه، ملت هېرونه هم يو حد لري، يو ځل پخوا هم يوې ډلې دا ډول تجربه وکړه، خو ملت ته په ډېر زيان تمامه شوه، تاسو چې د همغو تېرو عملونو کفاره ورکړئ او خپل غيور افغان ملت ته د احترام سر ټيټ کړئ، نو ايله به مو د تېرو تېروتنو پېټې يو څه کم شي، نه دا چې د ملت پر زخمونو نورې مالګې ودوروئ، ستر جنرال، ډګر جنرال، تورن جنرال دا جنرال او هغه جنرال، لوړې رتبې، خو د کار درك نه لګي. زموږ د پوځ تنکي ځوانان، سرتېري او ځوان صاحبمنصبان هره ورځ ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېواد لپاره قرباني ورکوي، خو يو شمېر لوړپوړي چارواکي يې د اعاشې، اباطې، روغنياتو او مهماتو پيسو ته سترګې پټې کړې وي، په مليياردونو افغانۍ په يوه قرارداد کې غلا کېږي، لوړې رتبې او ټيټ کارونه، د يوه افغان له شان سره نه ښايي. طالبان نه رتبه لري، نه څوکۍ، نه يې هوجره معلومه ده، نه دېره او نه هم پوځي پوړۍ او تعليم لري، خو د همدغو لوړپوړو چارواکو د بې کفايتۍ له امله هره ورځ يوه ولسوالۍ نيسي او زموږ تنکي تنکي پوځيان په کې قرباني کېږي. تاسو ښاغلی لومړی، باغران، دانګام، موسی کلا، نازيان، اچين، ګوشته او نورې سل ولسوالۍ فتح کړئ، بيا تذکره وويشه، نو د دې ګرمې حلوا له وېش څخه دې موخه څه ده؟ هدف ټولو ته څرګند دی، يوازې او يوازې د هويت ختمول. لعنت دې وي پر هغو چارواکو چې نه يوازې له خپلې خاورې او هويت څخه دفاع نه شي کولای، بلکې شرمېږي پرې هم. دوی چې پر هويت شرمېږي زموږ ټول هېوادوال ان کاڼي او بوټي پر دوی شرمېږي.

درنو هېوادوالو! ځينو خلکو سره دا پوښتنه او اندېښنه ده، که چېرې په تذکره کې د افغان کلمه ونه ليکل شي، نو موږ يې نه اخلو! نه ورونو خبره بايد سپينه او واضح وشي. موږ د هويت په تذکره کې د اسلام او افغان دواړو کلمو ليکل غواړو او بيا تذکره اخلو. دا نو بيا د افغانيت او اسلاميت د دښمنانو کار دی چې دا تذکره اخلي که نه يې اخلي، نور نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ د ولس د زغم، اوسېلې او پرله پسې ښه سرېتوب د صبر کاسه ډکه شوې ده.

ښاغلي دویم، درېیم او نورو مفکرینو ته یو ځل بیا یادونه کوو چې ژر تر ژره د هویت د تثبیت مسئله حل کړئ، که نه نو د ولس له داسې غبرګون سره به مخامخ شې چې بیا به ددې سست، پخ، نا متجانس او متضاد حکومت مراندې داسې سره وشلېږي چې هېڅوك به یې د راټولولو جوګه نه وي.

موږ نه غواړو چې حکومت رنګ شي، موږ غواړو چې هم حکومت پیاوړی شي او هم اصلاح شي، خو همدا ځینې چارواکي دي چې د رښتیني ملي حکومت، رښتیني پوځ د جوړېدو، غښتلتیا او پیاوړتیا مخه یې نیولې ده. هغو ملتپالو افغانانو څخه هم په ټینګه غوښتنه کوو چې ملي احساس لري او د دولت پر لوړو څوکیو کار کوي، دوی څخه هم غواړو چې نور نو له خولې څخه د ډار مشنګ لرې کړي، د افغانیت او اسلامیت د داعیې لپاره راودانګي او دا غیرتي ولس له بې زړو او ډارنو چارواکو څخه وژغوري. دې کار کې مو د دین او دنیا دواړو ګټه نغښتې ده.

ملي مناظره: د انتخاباتي کمپاین پرمهال دواړو او په ټوله کې ټولو نوماندانو بېلابېلې مناظرې وړاندې کړې. ښاغلي ډاکتر غني، ښاغلي ډاکتر عبدالله ته هره ورځ د یوې لویې مناظرې وړاندیز کاوه او هغه به د جانانه مناظرې وړاندیز. اوس ددې وخت رارسېدلی دی چې ددې مشترك پنځوس

(c) ketabton.com: The Digital Library

سليز حکومت دواړو مشرانو باندې غږ وکړو چې که د دوی په اوړو کې شگه نه وي، نو د ملي هويت پر سر دې د وضاحت، سلامت او ملامت د معلومولو لپاره يوې پراخې ملي او ديموکراتيکې مناظرې ته حاضر شي، چې حقيقت څرگند شي، که د ملتپالو هېوادپالو او اسلامپالو افغانانو داعيه په حقه نه وه، نو هغوی به له خپلې داعيې څخه تېر شي او که دوی کوم دليل او منطق نه درلود، نو بيا دې د ملت غوښتنې ته غاړه کېږدي.

د هېواد د ملي او اسلامي هويت
د ځلا او بريا او له امو څخه تر اباسينه پورې
د لوی او غښتلي افغانستان د جوړېدو په هيله

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسلامیت، افغانیت او ملي اجماع

دا لیکنه ما د اسلامیت او افغانیت په ملاتړ د ملي اجماع تر نامه لاندې یوې پراخې غونډې ته لیکلې وه، چې د غونډې د برخوالو په استازۍ او همدارنګه د یادو ارزښتونو د ملاتړ لپاره د پراخ لاریون د یو تن فعال له خوا واورول شوه. د اسلامیت او افغانیت د ملاتړ لپاره د (۱۳۹۴ل) کال د وږي پر (۱۴)مه نېټه د پراخو مظاهرو لړۍ پیل شوه. په کابل کې تر لوی لاریون وروسته د همدې میاشتې پر (۲۶)مه نېټه د ملي اجماع غونډه جوړه شوه او په ولایتونو کې لا د مظاهرو لړۍ دوام پیدا کړ.

بسم الله الرحمن الرحیم

درنو او قدرمنو مشرانو! ځوانانو، د سیاسي، ټولنیزو، ملي او مدني خوځښتونو استازو، قومي مخورو، دیني عالمانو او ټولو ګډونوالو ته تر هر څه وړاندې السلام علیکم ورحمت الله وبرکاته وایم!

د اسلامیت او افغانیت په ننګه ولاړو ځوانانو، مخورو او ددې پرتمینې غونډې ټولو برخوالو! اجازه راکړئ تر هر څه وړاندې ستاسې په استازۍ ستاسو د ورونو او عزیزانو له هغو سوله ییزو مبارزو او اتلولیو څخه د زړه له تله مننه وکړم چې له تېرو دوو دوه نیمو کلونو او په تېره بیا په تېرو نږدې شلو ورځو کې یې د هېواد په تاریخ کې ثبت کړې. بیا غواړم له هغو خویندو، میندو او پلرونو څخه مننه وکړم چې د سرو مرمیو باران، انفجار او انتحار

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته يې ونه کتل، خپل ورونه او اولادونه يې د سوله ييزې مبارزې او د حق پالنې ډګر ته راوايستل او د اسلاميت او افغانيت په ننګه يې ميدان ته راودانګل. له دوی ټولو څخه مننه، مننه او بيا هم مننه.

له کابل څخه مننه، له کندهار څخه مننه، له پکتيا او ننګرهار څخه مننه، له کونړ او کندوز څخه مننه، له زابل او هلمند څخه مننه، له فراه او هرات څخه مننه، له بادغيس او نيمروز څخه مننه، له ميدان او لغمان څخه مننه، له خوست او بغلان څخه مننه، له بلخ او غزني څخه مننه، له بهر مېشتو افغانانو له هند مېشتو، ډنمارك مېشتو، لندن مېشتو او نورو بهر مېشتو افغانانو څخه مننه چې په يوه غږ يې د حق ناره پورته کړه، نه ورسره ټوپك و، نه توپ، نه ټانك نه الوتكه، تش لاس او د تكبير ناره. نه يې په ښار کې څوك په تكليف کړل، نه يې څوك ټپيان کړل، نه يې څوك ووېرول، يوازې د خپل مدني حق اواز يې اوچت کړ. څه شول هغه ښاغلي چې څلوېښت کاله کېږي په کور دننه او بهر يې پر دې عظيم ملت د وحشت، دهشت او بې کلتورۍ تورونه پورې کول، د چا په لاس کې ټوپك و؟ د چا په لاس کې چاقو و؟ د چا په لاس کې ماشينګڼه او چا له ځانه زغروال وسايل تاو کړي وو؟ ټول تش لاسی ولس و، خو د ايمان او عقيدې په وسله سمبال و.

درنو هېوادوالو! د خواشينۍ او افسوس خبره خو داده چې د ملت له دومره فريادونو، مظاهرو او غږونو سره سره بيا هم حکومت د بې کفايتۍ، بې تفاوتۍ او لټۍ پر داسې درانه خوب ويده دی، چې د رد او يا هم د تائيد ځواب نه لري. د خپل ملت او په تېره بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپلو طبیعي پلویانو پر وړاندې دومره بې تفاوتي د نړۍ په سیاسي تاریخ کې سارى نه لري.

غیور افغان ولسه! په اوسني حکومت کې پردیپالې کړۍ نه یوازې هڅه کوي چې د افغانانو عقیده یي او ملي هویت له منځه یوسي، بلکې په چل، فریب، مهارت او شرارت سره غواړي د افغان ولس ډېره درنه برخه له سیاسي ډګره هم وباسي. د انتخاباتي اصلاحاتو کمېسیون په نامه یې یو خپل خوښى، خپلسرى، تنظیمي او ملت ضد ترکیب جوړ کړى، د اساسي قانون او نورو نافذه قوانینو خلاف یې ناقانونه پرېکړه په ناقانونه ډول په توره شپه کې د تورې پردې شاته د تورو نیتونو په قلم لاسلیکېږي او پر ولس تحمیلېږي.

درنو هېوادوالو! د انتخاباتي اصلاحاتو کمېسیون په نامه د تنظیمي جنګسالارانو خپلخوښى ترکیب داسې یو سیاسي طاعون دى چې د ټول افغان ملت رګونه به ونیسي او که همدا اوس یې مخه ونه نیول شي، نو زموږ ستر ملت به له سیاسي انتحار سره مخامخ کړي. ملت لا د هویت پر تذکرو د واکمنۍ غمیزې له غمونو نه دى راوتلى چې دوى پرې د انتخاباتي اصلاحاتو په نامه د ټاکنیزو مخدراتو بل ناورین ورتحمیل کړ.

د پورته ناورینونو ترڅنګ امنیت ورځ تر بلې خرابېږي، تر سلو زیاتې ولسوالۍ د دولت له کنټروله وتي، د پاکستان د پنجاب پوځ په کونړ، ننګرهار، کندهار، پکتیا، پکتیکا، خوست او نورو سیمو کې په لسګونو کیلو متره له پخوانیو اشغالي سیمو څخه د هېواد داخل ته رانونتى، داعش بله منفي پدیده ده چې هره ورځ زموږ په لسګونو هېوادوال په بې رحمۍ سره وژني، خو دولت یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر اوسه پرضد کومه مشخصه سیاسي، پوځي او عملي پالیسي نه لري. اقتصادي فقر او وزګارتیا اوج ته رسېدلې. هره ورځ لږ تر لږه (لس زره تنه) ځوانان له هېواده بهر ته کډوال کېږي. اقتصادي پروژې له سقوط سره مخامخ دي. هره اوونۍ د بیت المال له زېرمې څخه نږدې (۵۰) ملیونه ډالره د افغانیو د ثبات په پلمه د افغانستان بانک څخه ایستل کېږي، خو په هېواد کې پولي ثبات نه ټینګېږي، د ایران او پاکستان د کرنسۍ چلند په چټکۍ سره زموږ هېواد ته غځېږي. خو دولت نه فکري ثبات لري، نه سیاسي، نه مالي، نه اخلاقي او نه هم کوم بل ډول. تر ټولو لا بده خبره داده چې د حکومت سیاسي اخلاق هم دومره کمزوري دي چې نه یوازې پر خپلو نیمګړتیاوو اعتراف نه کوي، بلکې د دروغو او نه عملي کېدونکو ژمنو تنابونه لاپسې غځوي. حکومت د داخلي اختلافاتو او فساد پر داسې نري رنځ اخته دی چې د ولس له ملي او شعوري پاڅون پرته یې د رغېدو مجال نه شته. د یوه نظام مشر چې (۹۹) سلنه خپل سرسختي پلویان پر سل سلنې مخالفینو بدل کړي، تر دې نو د سیاسي مشرتابه د بې کفایتۍ بله بېلګه په نړۍ کې نه ده لیدل شوې.

موږ له اوسني مشترك حکومت څخه د مثبتو کارونو ډېره هیله نه لرو، خو دا ورڅخه په ټینګه غواړو چې نوره خرابي دې نه رامنځته کوي. بې ځایه، بې وخته او مضر قوانین دې نه تصویبوي. پخواني سیستمونه دې نه ړنګوي، پخواني مامورین دې تر هغه پورې نه لرې کوي چې تر هغو ښه یې نه وي پیدا کړي.

د هویت په تذکرو کې د اسلامیت او افغانیت په مسله کې هم پخوانی ولسمشر ملت ته پر دی، هم ملي شورا او هم اوسنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دولتمشر. اوسني دولتمشر ته تر يوزر ځلو زيات د ولس پيغامونه وررسېدلي، خو ده پرې سر نه دی ګرولی، خو کله چې دوه جنګسالاران ورته پښې ودربوي، نو بيا هر څه ورته نقد په پوله ايښي دي، اوسني دولتمشر په خپل لاس ستاسو استازو ته قول ورکړ چې د هويت د تذکرو معضله به حلوم، خو پر خپل قول يې هېڅکله عمل ونه کړ. اوس چې ولس لارو او واټونو ته راووت بيا هم لکه د حکومت پر ستوني چې خپسه ناسته وي، اخ و ټوخ يې نه پورته کېږي. داسې لکه مړې تبې چې نيولی وي. موږ ښاغلي دولتمشر ته وايو چې دا هماغه ولس دی چې ته يې له يو څادر سره د ولسمشرۍ مقام ته ورسولې، نه دي ګوند درلود، نه دي وسلې نه دي پيسې، نه دي غوره ټولنيز او لوړ سياسي اخلاق، خو همدا ولس درپسې شو، په سر او مال يې ته دې مقام ته ورسولې، خو اوس پر ارګ د فرعونيت فضا خوره ده، د ولس فرياد، غږ او چغو ته څوك غوږ هم نه ږدي، داسې فکر هم نه کوي چې دلته هم کوم ولس شته که نه؟

دغه او دغو ښاغلو ته بايد ووايو چې ايا په خپل ټول ژوند کې مو داسې منظمې، سوله ييزې او مدني مظاهرې ليدلي چې ولس دې د خپلو حقه حقوقو لپاره فرياد پورته کړي او چاته دې په کې د زرې قدر ته تاوان پېښ نه شي. په هغو ځايونو کې چې همدا ښاغلي په ټانکونو کې نه شي ګرځېدلی، ولس له ملي بيرغونو سره راووت او خپل اسلاميت او افغانيت يې يو ځل بيا ثابت کړ.

افغان ملت د ټوپك ډېره پخه تجربه لري، چارواکي دې خپل ولس نه مجبوروي چې د وسلې تجربه يوځل بيا تکرار کړي، زما ولس

(c) ketabton.com: The Digital Library

د غره په شان خوی لري، کاڼي لري، خو چې څوك يې په عذاب نه کړي د کاڼي ګوزار پرې نه کوي.

لمن مې ډکه ده له کاڼو خو څوك نه پرې ولم

پــه عــادتونو کــې دا يــو عادت د غره لرمه

يو ځل بيا اوسني حکومت مشرانو ته وايو چې د ولس ارادې ته غـاړه کېـږدي، پـه څـو کرايـي خبريـالانو، ليکوالـو، ميرزايـانو او درباري غـوړه مـالانو د ولـس مخـه نـه شـئ نيـولای. لـه هغـې ورځـې ووېرېږئ چې د ولس لاس ستاسو تر ګرېوانه در رسېږي.

په پای کې يو ځل بيا يادونه کوو چې موږ په هېڅ وجه د اسلاميت او افغانيت له داعيې څخه نه شو تېرېدلای، نه يوازې د هويت په تذکره کې د اسلاميت او افغانيت تسجيل غـواړو، بلکې د ټولو هغو په اصطلاح قوانينو لغوه کېدل غواړو چې زموږ د خلکو د حقه حقوقو د مخنيـوي سبب ګرځـي، لـه حکومتـه غـواړو چـې لـه دقت او سوچ پرتـه قـوانين تصويب نـه کـړي، هسـې نـه چـې لکـه د تذکرو په شان په نورو قوانينو پسې هم ولس راپاڅېږي.

په درناوي

د اسلاميت او افغانيت په ملاتړ

د لاريونونو د انسجام کمېټې په استازې

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا هم اسلامیت، افغانیت او د هویت تذکره

له اجرائیه رئیس (ډاکتر عبدالله عبدالله) سره د کتنې جزئیات

دا لیکنه د (۱۳۹۴ل) کال د زمري میاشتې پر (۱۹)مه نېټه، له (ډاکتر عبدالله عبدالله) سره د کتنې پر مهال شوې ده.

له هغې ورځې چې د هویت د تذکرو پر سر ستونزې راولاړې شوې، له همغه وخته بیا تر دې دمه پورې مو ټول جزئیات، که هغه مظاهرې وې، که له پارلمان سره جلسې او جنجالونه او یا هم له سترې محکمې، پخواني او اوسني ولسمشر سره جلا جلا کتنې او یا هم د بېلابېلو ملتپالو او هېوادپالو افغانانو ترمنځ په دې اړه خپل منځي جلسې، نو د دې ټولو جزئیاتو څرنګوالی مو پر خپل وخت له خپل ولس سره شریک کړی دی. په دې ورځو کې د ډاکتر عبدالله عبدالله تر مشرۍ لاندې وزیرانو شورا پرېکړه وکړه چې بربښنایي تذکرې دې د اسد پر (۲۸)مه نېټه ووېشل شي. دې کار یو ځل بیا د بېلابېلو ملتپالو او هېوادپالو کړیو ترمنځ اندېښنې راولاړې کړې. اندېښنې د تذکرو د وېش د نېټې په باب نه وې، بلکې په دې اړه وې چې ملي هویت (افغان) به په کې وي که

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه؟ ټولو ته څرګنده ده چې وزیرانو شورا د ملي شورا د همغږې نیمګړې مصوبې د تحقق لپاره پرېکړه کړې چې په هغه کې د ملت ستون یا (افغان هویت) حذف شوی و.
ددې اند ښنې د لرې کولو لپاره موږ ډېره هڅه وکړه چې له ولسمشر ډاکتر اشرف غني سره وګورو، خو لکه څنګه چې هغه له پخوا څخه، ان په حساسو هېوادنیو مسلو کې هم د وخت د نشتوالي پر نري رنځ اخته دی، بیا هم موږ ته له هغه سره د هغه د څو درجنو کم کفایته مشاورینو له شتوالي سره سره په دې حساسه مسله کې د کتنې زمینه برابره نه شوه، نو مجبور شو د غني د پنځوس سلیز حکومت له بل مشر ښاغلي (ډاکتر عبدالله عبدالله) سره وګورو. سره له دې چې له ډاکتر عبدالله عبدالله سره زموږ د پخواني ذهني واټن او تضاد له امله زموږ کتنه اسانه خبره نه وه، خو د افغانیت او اسلامیت د داعیې د اعادې لپاره موږ د هر ډول ذهني او رواني فشار زغملو ته تیار یو، نو ځکه مو د الکترونیکي تذکرو د وېش او چاپ د دوو تنو مسولینو ښاغلي (همایون محتاط) او ښاغلي (میرویس علیزي) په واسطه له ډاکتر صیب عبدالله عبدالله سره ددې اند ښنې د روښانتیا په باب لیدنه وکړه. دا کتنه د اسد پر (۱۹)مه نېټه، د دوشنبې پر ورځ د ماسپښین شل کم څلور بجې په (سپېدار) ماڼۍ کې تر سره شوه. په کتنه کې په خپله ښاغلي ډاکتر عبدالله عبدالله، ښاغلي همایون محتاط، ښاغلي میرویس علیزي، ښاغلي ډاکتر فیض محمد ځلاند، ما (یون) او د اجرائیه ریاست یو منشي ښاغلي (فریدون خوځون) ګډون درلود.
د غونډې په پیل کې ښاغلي عبدالله عبدالله زما (یون) د مور بي بي د مړینې له کبله ماته د دعا لاسونه پورته کړل. بیا ما ورته د غونډې برخوال که څه هم ده خپله ټول پېژندل، په ډېر لنډیز سره ور وپېژندل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته ما د هویت په تذکره کې له پیله راپیښې شوې ستونزې یوه په بله پسې بیان کړې. په ملي شورا کې په دې برخه کې شوې درغلي، غبن او نیمګړې تصویب او همدارنګه په دې باب د ولس مظاهرې او غبرګونونه، پخواني او اوسني ولسمشر سره کتنې او د هغوی تعهدونه مې تول یو په بل پسې تشریح کړل.
اوسني وخت کې مې ورته یو ځل بیا د اساسي قانون د څلورمې مادې د پنځمې فقرې له مخې چې پر هر وګړي د افغان کلمه اطلاقېږي، د دې ستونزې قانوني حل تشریح کړ، بیا مې ورته د افغانیت د ذکر اړتیا تشریح کړه او دا مې هم ورته واضح کړه چې که دا ستونزه حل نه شي، نو حکومت ته به غټې مشکلات پیدا شي، حکومت هم په نازک حالت کې دی، که مظاهرې او ستونزې راولاړې شي، نو طبیعي خبره ده چې اوسني نازک حکومت ته غټ چېلنجونه راولاړولای شي. موږ هم نه غواړو چې حکومت ته پر اوسنیو ستونزو نورې ستونزې، چې حکومت یې بیا د کنترول وس هم ونه لري، راولاړې شي. اوس ستا سو څخه زموږ هیله ده، مخکې تر دې چې د اسد پر اته ویشتمه نېټه د تذکرو وېش پیل شي، ښه ده چې ولسمشر ته ووایې د ملت د ستون د زیاتونې یا د افغان کلمې د لیکنې په ګډون نور ضروري مسایل د یوه تقنیني فرمان له لارې په تذکره کې ځای او بیا دې د تذکرې وېش پیل شي. موږ هم د تذکرې وېش غواړو او هم د ملت د ستون لیکل. خو د افغان کلمې تر لیکنې د مخه د تذکرو له هر ډول وېش سره ځکه مخالف یو، چې دلته زموږ ملي هویت تر پوښتنې لاندې راځي.
زما تر دې او نورو توضیحاتو وروسته ډاکټر صیب عبدالله خبرې پیل کړې، هغه وویل: ((اول زه خپل نظر درته وایم، زه په اصولو کې په تذکره کې له افغان کلمې سره ایډیالوژیک مشکل نه لرم، په دې شکل چې اوس ده راشي او که افغان په کې ولیکل شي، هم مخالفت یې نه کوم،

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس خبره داده چې دا مسله دا سې یو حد ته رسېدلې چې هر طرف ته په کې یو ډول ستونزه ده، نو که د یوې خوا غوښتنې په پام کې نیول کېږي دا هم یو مشکل دی، زما خپل نظر خو دادی چې اوس تذکرې وویشل شي ښه به وي، زموږ یو زیات شمېر مشکلات د همدې تذکرو له امله دي، تذکره زموږ هویت دی، څو مره چې ژر کېږي، باید توزیع یې پیل شي او که اوس ونه وېشل شي نو بیا ټول عمر دا مسله پاتې ده، نه نړیوال مرسته کوي او نه نور امکانات شته، اوس د وزیرانو شورا پرېکړه کړې، باید دا پرېکړه عملي شي، نن زه خبر شوم چې جمهور رییس په مطبوعاتي کنفرانس کې ویلي چې د تذکرو اداره په دې برخه کې تخنیکي مشکل لري او امادګي نه لري.)) دا مهال د تذکرو د وېش مشر (محتاط) صیب وویل: ((ما امادګي داریم و هیچ نوع مشکل تخنیکی نداریم)) ډاکټر صیب عبدالله وویل: ((زه فکر کوم هېڅ ډول تخنیکي مشکل نه شته خو که بل مشکل وي جمهور رییس یې باید واضح کړي، خو زه د اسد پر (۲۸)مه دا واضح کوم چې تخنیکي مشکل نه شته.)) دا مهال ما بیا وویل چې: ((موږ د تذکرو د وېش له بهیر سره مخالف نه یو، خو په دې شرط چې افغان کلمه په کې ولیکل شي او که دا کلمه په کې راغله نو موږ او په مجموع کې ټول ملت بیا هر ډول مرستې او همکارۍ ته تیار یو. له تاسو څخه اوس غوښتنه کوو چې دا مشکل له ولسمشر سره حل و فصل کړئ، موږ خپله اوس هغه ته لاسرسی نه لرو او وخت هم ډېر کم پاتې، هسې نه چې له ملي هویت پرته تذکرې پیل شي بیا به غټ مشکل پیدا شي.))

دا مهال ډاکټر صیب ځلاند وویل: ((ډاکټر صیب له تاسو څخه مو هیله ده چې تاسو په دې برخه کې جدي اقدامات وکړئ، له افغان پرته تذکره به ستاسو حکومت ته ډېرې سختې ستونزې راولاړې کړي، ډېری خلک به سړکونو ته راووځي، په لسګونو زره خلک به مظاهرې وکړي او بیا به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا حکومت د کنترول ظرفیت هم نه لري او کېدی شي د حکومت د زوال سبب شي...)) ډاکټر صیب عبد الله عبد الله وویل: ((تاسو چې جمهور رییس سره کتلي وو هغه درته په دې برخه کې څه وویل؟)) ما وویل: ((د تېر ۱۳۹۳ ل کال د جدي په میاشت کې موږ سره ولسمشر ژمنه وکړه چې د ملي شورا د ژمنیو رخصتیو پر مهال به د یو تقنیني فرمان له لارې دا مشکل حل کړم او افغان کلمه به په تذکره کې درج کړو، ډاکټر صیب اشرف غني دا هم وویل چې زه به له ډاکټر صیب عبد الله عبد الله سره په دې برخه کې مشوره وکړم.)) ډاکټر صیب عبد الله وویل: ((ما سره خو یې په دې باب څه نه دي ویلي، خو ستاسو نوم یې راته واخیست چې (یون) سره په دې باب غږېږم)) بیا ډاکټر صیب څلاند وویل: ((جمهور رییس موږ ته تاسو د پلمې په توګه یادوي، ګنې زه خو یې منم خو دوی (تاسو) یې مخالفت کوئ او وایي چې د افغان کلمه دې په کې نه راځي.))

دې خبرې سره ډاکټر عبد الله ټینګ غبرګون وښود، ویې ویل: ((نه نه هېڅ پوښتنه نه پیدا کېږي، هېڅوک زما پر افغانیت باندې شک نه شي کولای، زه همدې وطن کې پیدا شوی یم، ما دې وطن کې ټول عمر تېر کړی، ما جهاد کړی، د جهاد د تقدس په خاطر مې جهاد کړی، څوک حق نه لري چې پر ما باندې دا تور پورې کړي، البته ځینې خلک شته چې بېلابېل نظرونه لري، زه نه وایم چې د چا نظر سم دی او د چا نه دی، خو نظرونه دلته بېلابېل دي.))

ما وویل: ((ډاکټر صیب! نظرونه به بېلابېل وي خو مهمه خبره دا ده چې قانون څه وایي، زه بیا وایم چې د اساسي قانون د څلورمې مادې پنځمه فقره حکم کوي چې د افغانستان پر هر وګړي د افغان کلمه اطلاقېږي او تذکره موږ هر وګړي ته ورکوو، نو بیا په دې کې سوال څه دی، چې موږ چا ته وو وایو افغان یې او که نه؟))

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډاکټر صیب عبدالله عبدالله وویل: ((پورته یې لیکلي دي، چې د افغانستان اسلامي جمهوریت د تابعیت تذکره، دې کې ټول افاده شول، اسلام هم راغی او افغانستان هم، بل تعبیر ترې نه شي کېدی، غیر له افغانه، خو که څوک بیا بېلابېل تعبیرونه ترې کوي، هغوی کولای شي، کېدی شي ځینې خلک ځانته هېڅ افغان ونه وایي، خو دا کېدی شي ډېر محدود کسان وي.))

ما وویل: ((ډاکټر صیب یو ځل بیا وایمه چې د افغانستان اسلامي جمهوریت د دولت نوم دی، چې زموږ د دولت یو ډول څرګندوي، لکه یو وخت کې د افغانستان جمهوریت و، بیا د افغانستان دموکراتیک جمهوریت، بیا د افغانستان اسلامي دولت، بیا د افغانستان اسلامي امارت او اوس د افغانستان جمهوري دولت دی، دا نوم خو وخت پر وخت بدلېږي، خو ملت مو افغان دی او هغه نه بدلېږي، موږ باید د مملکت (country) او ملت (Nation) تر منځ فرق وکړو. (افغانستان) له (افغانه) جوړ شوی، کله چې افغان نه منل کېږي نو افغانستان خو بیا اتومات نه منل کېږي او تاسو خو ښه پوهېږئ چې له پورته عنوان څخه د هویت په برخه کې نوره ناوړه ګټه هم پورته کېږي.)) دا مهال ډاکټر عبدالله وویل: ((هو رښتیا ځینې کسان بیا وایي، موږ افغانستاني یو، دا نو بیا د هغوی تعبیر دی، چې دا ډېر کم کسان دي او افغانستاني بیا د افغان مانا نه لري.)) ډاکټر ځلاند وویل: ((دا خو هغه کسان دي چې افغان نه مني هغه ډېر کم دي او د ګوتو په شمار دي، موږ د هغو په خاطر د افغان کلمې له لیکلو تېر شو چې هغوی یې نه مني؟ خو چې اکثریت یې مني هغه په پام کې نه نیسو، نو راځئ چې ریفرینډم وکړو چې څوک اکثریت کېږي؟)) ډاکټر صیب عبدالله وویل: ((په یوې کلمې ریفرینډم سخت کار دی، ملت ته په تاوان دی، ملت سره وېشل کېږي، موږ څخه به نور کارونه پاتې وي، خو اکثریت معلومونه د پارلمان له لارې هم نسبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اکثریت په یو نه یو ډول معلومېږي)) ډاکټر ځلاند وویل: ((دا چرته د ملت رښتیني استازي دي؟)) ډاکټر عبدالله وویل: ((هر څنګه چې دي خو د ملت استازولي کوي.)) ما (یون) وویل: ((دې پارلمان خو یو ځل د افغانستان په سفارتونو کې د دوه تابعیته وو د رد موضوع هم په اکثریت سره تصویب کړې وه، د اهله تشیعه وو د شخصیه احوالو قانون یې هم په اکثریت سره تصویب کړی و، نو څنګه ولسمشر بېرته مسترد کړل او ملي شورا پرې بیا له سره غور وکړ. ولسي جرګه یوه ورځ یو وزیر ته د ناباوری او بله ورځ همغه وزیر ته د باور رایه ورکوي، په شورا کې دا مسله په غبن سره تېره شوې، په پیل کې مې ورته اشاره وکړه، هېڅوک په شورا کې پیدا نه شول چې ووایي زه افغان نه یم، بله خبره دا که شورا د اساسي قانون خلاف پرېکړه هم وکړي، نو موږ ته به د منلو وړ وي؟ جمهور رییس به له هغه واک څخه څه وخت ګټه پورته کوي چې شورا یو ناقانونه مسوده تصویب کړي او دی یې د یو تقنیني فرمان له مخې اصلاح او یا یې بېرته ورمسترده کړي؟)) دا مهال ډاکټر عبدالله وویل: ((زه پوره باور لرم چې شورا کې به له یو دوه دربو تنو پرته هېڅوک هم ونه وایي چې زه افغان نه یم، ټول وایي چې موږ افغانان یو، خو اوس دا مسله همداسې راغلې ده.)) محتاط وویل ((فعلاً اکثریت شورا به این نظر است که کلمه افغان ضروری بود، اگر این موضوع دوباره به شورا محول شود، یقین است که شورا صد در صد موضوع افغانیت را تایید میکند، اکثریت شان همرای ما در تماس هستند و خواهان شروع توزیع تذکره الکترونیکی است.)) ډاکټر عبدالله عبدالله وویل: ((حل لارې وواییځ! که چېرې جمهور رییس فرمان ورکړي چې افغان کلمه دې په ډیټابیس کې راشي، مشکل به حل شي؟)) ما وویل: ((نه افغان کلمه باید د تذکرې پر لومړي مخ راشي، موږ ولې خپل هویت د پردې تر شا پټ کړو، تذکره خو ده د هویت لپاره!))

(c) ketabton.com: The Digital Library

میرویس علیزي او محتاط وویل: ((مشکل یو څه حلېږي خو پوره نه.))
دې وخت کې ډاکټر صیب عبدالله وویل: ((که قوم او ملت دواړه د تذکرې پر اول مخ راشي څنګه به شي؟)) محتاط ورته وویل: ((د قوم د لیکلو په حالت کې اروپايي اتحادیه موږ ته فنډ نه راکوي او وايي چې دا د ملګرو ملتو د نړیوال کنوانسیون مخالف کار دی، دې حالت کې د یو چا ژوند ته ګواښونه او خطرونه پېښېدی شي.))
ما وویل: ((موږ درې حل لارې وړاندې کوو: لومړی دا چې ټولو ته دې افغان ولیکل شي او د قانون حکم هم همدا دی، دویم که څوک پر قومیت ټینګار کوي، نو ملت دې ټولو ته افغان ولیکل شي او حتمي دې شي او قوم دې اختیاري پرېښودل شي، که د چا زړه و ودې لیکي او که د چا زړه نه و، نه دې لیکي او درېیم حالت دا دی چې دا ښه حالت هېڅکله نه دی او وروستی حالت دی چې ملت دې ټولو ته افغان ولیکل شي او که چا ویل چې زه افغان نه یم، نو د ملت ستون دې ورته نه لیکل کېږي، نو بیا به وروسته وکتل شي چې له نورو قوانینو سره څه کوي؟ څوک چې له خپل ملته منکرېږي، د هغه نور حالت به څه وي؟)) دې وروستي حالت سره ډاکټر عبدالله عبدالله جدي مخالفت وښود او ویې ویل: ((دا کار ملت پر بېلابېلو برخو ویشي، د یوه تذکره کې به ملت افغان وي د بل کې به نه وي.)) نو ما بیا وویل چې ښه نو زموږ همغه لومړی وړاندیز دی، چې ټولو ته دې افغان ولیکل شي، دې وخت کې یو ځل بیا د افغان کلیمې د لیکلو او نه لیکلو خبره تاوه شوه. ما بیا وویل که ولیکل شي تاوان یې څه دی؟ که ونه لیکل شي نو تاوان خو یې واضح دی، چې ملت له خپل هویت څخه محرومېږي او هېڅکله ورته دا حالت د منلو وړ نه دی.
دې وخت کې علیزي وویل: ((موږ هېڅ تخنیکي مشکل نه لرو، هر وخت یې پیل ته تیار یو)) محتاط وویل: ((موږ یې هم پیل ته تیار یو او هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملت ستون لیکلو ته، په دې دواړو برخو کې هېڅ مشکل نه شته، تاسو باید جمهور رییس قانع کړئ چې دا مسله نوره اوږده نه کړي)) محتاط په پای کې زیاته کړه: ((ښه لاره همدا ده چې موږ د کورنیو چارو وزارت له لارې د ملت – افغان کلیمو د زیاتولو وړاندیز کړی، تاسې یې پر ولسمشر ومنئ چې هغه یې د یو تقنیني فرمان په ترڅ کې موږ ته راولېږي، نور نو موږ نه تخنیکي مشکل لرو او نه هم کوم بل مشکل.))

په پای کې زموږ د څو تنو (محتاط، علیزي، ځلاند، یون) وړاندیز دا شو چې د ملت ستون په زیاتولو او د افغان کلمې د لیکلو لپاره دې له ولسمشر څخه تقنیني فرمان واخیستل شي او ډاکټر صیب عبدالله عبدالله باید ددې فرمان په صدور او د جمهور رییس په قانع کولو کې اصلي هلې ځلې وکړي.

ډاکټر صیب عبدالله په پای کې د نتیجې په توګه وویل: ((ما ستاسو وړاندیزونه واورېدل، اول او دویم وړاندیز مې هم یادداشت کړل، زه به یې جمهور رییس سره مطرح کړم، خو وعده درسره نه کوم، چې هغه به حتمي دا کار وکړي که ونه کړي، خو زه بیا وایم چې زه د افغان کلمې سره ایډیالوژیک مخالفت نه لرم، که جمهور رییس یې راوړي او که رای نه وړي مخالفت یې نه کوم، د تذکرې د وېش پر تاریخ ټینګار کوم، خو ستاسو وړاندیزونه ورته رسوم.)) ما او ځلاند بیا د پای د ټکي په توګه وویل: ((که د افغان کلمه په کې رانه شي، موږ یې مخالفت کوو او بیا چې هر ډول ستونزه پېښه شوه، مسؤلیت به یې د همغه چا پر غاړه وي چې دا مشکل یې تردې دمه رارسولی دی، بیا مو د مدني او بېلابېلو کلتوري ټولنو او قومي شوراګانو هغه غوښتنلیک هم ډاکټر عبدالله ته ورکړ چې د جمهوري ریاست د مقام په نامه لیکل شوی و او دی یې باید ولسمشر ته ورکړي، دا لیک په جلا ډول لیکل شوی او لوستونکی کولای شي چې تر دې متن وروسته یې ولولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یادونې وړ ده چې د دې ناستې مینوټ مې ځکه ولیکه چې د یو تاریخي سند په توګه ولس ته پاتې شي. البته کېدی شي ځینې کلمې او خبرې مې له یاده وتلې وي، خو د ناستې غټ ټکي همدا وو چې تاسو ته مې یاد کړل.

د افغانستان د اسلامي جمهوریت محترم مقام ته

په برېښنایي تذکرو کې د اسلامیت او افغانیت د تثبیت غوښتنه

له هغې ورځې چې د نفوسو د احوال د ثبت قانون او په تېره بیا د هویت یا تابعیت د تذکرو د چاپ او وېش په باب بحثونه پیل شوي، نو له هغې ورځې یو شمېر ناڅرګندو عناصرو هڅه پیل کړې، چې له غبن، چل، فرېب او نورو نامشروعو لارو د هېواد اسلامي او ملي هویت مسخه کړي او دا کار د قانون تر پردې لاندې په ناقانونه ډول مخته بوځي. دوی په خپلو دې هڅو کې تر یوه حده بریالي شول، کله چې د هویت په تذکرو کې د (دین) او (ملت) د ستونونو د لیکلو خبره مطرح شوه او د ټولو هېوادوالو هیله وه چې د دین د ستون په مقابل کې هر مسلمان افغان ته (اسلام) او د (ملت) ستون په مقابل کې د هېواد هر وګړي ته د (افغان) کلیمه ولیکل شي او په دې ډول د افغانانو اسلامي او ملي هویت خوندي شي، خو دې ناڅرګندو عناصرو د چل او غبن له لارې د هویت په تذکره کې د دې دواړو سترو ارزښتونو د لیکلو مخه ونیوله. سره له دې چې د ملي شورا اکثریت وکیلان د دې ارزښتونو غوښتونکي وو، خو یو شمېر عناصرو له داسې فرېب څخه کار واخیست چې عملاً یې د دې ارزښتونو مخه ونیوله. وروسته د ولس د بېلابېلو پرګنو له خوا مظاهرې وشوې او ملي شورا مجبوره شوه، د یوه ګډ کمېسیون له لارې د (دین) ستون بېرته تذکرې ته داخل کړي، خو پر (ملت) یې بیا هم خاورې واړولې، پخواني ولسمشر هم ژمنه وکړه چې دا نیمګړی قانون به تعدیلوي او سمون به په کې راولي، خو هغه پر خپله ژمنه وفا ونه کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوسني ولسمشر (ډاکټر اشرف غني) هم د ۱۳۹۳ل کال د مرغومي په میاشت کې د بېلابېلو مدني، کلتوري ټولنو او قومي شوراګانو د استازو په غونډه کې له هغو سره ژمنه وکړه چې د همدې کال د (دلوې) په میاشت کې به د ملي شورا د ژمنیو رخصتیو پر مهال د یو تقنیني فرمان له لارې د (ملت) ستون هم د هویت په تذکره کې زیاتوي او د هېواد هر وګړي ته به د (افغان) کلیمه لیکي.
تر هغه وروسته ولسمشر له بېلابېلو اړوندو ارګانونو او اجراییه رییس ښاغلي (ډاکټر عبد الله عبد الله) سره هم سلا مشوره وکړه او ټولو د (ملت) د ستون له لیکلو سره موافقه وکړه، ولسمشر غني د یو تقنیني فرمان د متن د ترتیب غوښتنه وکړه او ژمنه یې وکړه چې د ملي شورا د دوبنیو رخصتیو پر مهال به د یو تقنیني فرمان په ترخ کې د تذکرې پر لومړي مخ د هېواد هر وګړي ته د (افغان) کلیمه لیکل کېږي، د فرمان متن هم ترتیب شو، خو تر اوسه پورې ولسمشر دا فرمان لاسلیک نه کړ.
اوس په هېواد کې بېلابېلو ملي بنسټونو، مدني ټولنو، فرهنګي بنسټونو، قومي شوراګانو، سیاسي خوځښتونو او په ټوله کې ټولو اسلامپالو او ملتپالو هېوادمینو افغانانو غوښتل، یوځل بیا پر سترو مظاهرو او لاریونونو لاس پورې کړي او په خپله هویت پاڼه کې خپل اسلامي او ملي هویت (اسلامیت) او (افغانیت) تثبیت کړي. خو ددې ټولو بنسټونو د همغږۍ جرګې تر مظاهرو د مخه غوره وبلله چې له قانوني لارو چارو د خپلې داعیې د تثبیت غوښتنه وکړي. دا بنسټونه د جمهوري ریاست له محترم مقام او په تېره بیا شخصاً له قدرمن جمهور رئیس څخه هیله لري چې د ملت دې داعیې ته له قانوني لارې هرکلي ووایي. څرنګه چې د هویت د تذکرو په باب د ملي شورا پرېکړه د اساسي قانون د څلورمې مادې د پنځمې فقرې مخالفه ده، نو لازمه او ضروري ده چې دا پرېکړه د یادې مادې له محتوا سره سمه اصلاح شي. د اساسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

قانون د څلورمې مادې په پنځمه فقره کې راغلي دي: ((د افغان کلمه د ملت پر هر وګړي اطلاق کېږي)). نو څرنګه چې تذکره هم د هېواد هر وګړي ته ورکول کېږي او د هر وګړي ملي هویت (افغان) دی، نو ځکه موږ غواړو د همدې فقرې پر اساس د هویت په تذکره کې د (دین) ستون تر څنګ د (ملت) ستون زیات شي او په مقابل کې یې هر هېوادوال ته (افغان) کلمه ولیکل شي. په دې ډول به هم د اساسي قانون محتوا او روحیه تطبیق شي، هم به ملي وحدت تامین شي او هم به ملي هویت او یووالي ته پېښې ګواښونه کمزوري او له منځه لاړ شي او د هېواد د دښمنانو هغه دسیسې به هم شنډې شي چې واحد افغان ملت پر بېلابېلو نومونو او ټوټو وېشي. موږ له تاسو څخه هیله لرو چې د هویت تذکرو تر سمون دمخه د دې تذکرو د وېش په باب ټوله نیمګړې پروسه ودروئ. کله چې یاد سمون راغلی تر هغه وروسته دې د تذکرې د وېش په اړونده اداره کې هم پوره سمون او پیاوړتیا راشي، بیا به حکومت، ولس او د هېواد مدني بنسټونه په ګډه د دې بهیر د بریالیتوب لپاره هلې ځلې کوي. د اسلامي او ملي هویت له تثبیت پرته د نیمګړې تذکرې وېش د هېواد اسلامي او ملي ارزښتونو سره د مخالفت مانا لري او هېڅ افغان ته د منلو وړ نه دی، په داسې یو حالت کې که د مظاهرو په ګډون هر ډول مشکل پیدا شو، نو مسؤلیت به یې د ولسمشر او نورو دولتي چارواکو پر غاړه وي. خو هېوادپال او اسلامپال افغانان به تر هغه پورې خپلې مبارزې ته دوام ورکوي چې خپل اسلامي او ملي هویت یې نه وي تثبیت کړی. د اسلامي او ملي داعیې د پوره کېدو په هیله.

په درناوي

د هېواد بېلابېلې مدني، فرهنګي ټولنې، قومي شوراګانې او سیاسي خوځښتونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مننه او کور ودانی

د افغانستان ملي تحریک له فرهنګي څانګې څخه د زړه له تله مننه کوم چې د دې اثر چاپ ته يې اوږه ورکړه. ویاړم چې ملي تحریک د علمي اثارو د چاپ لړۍ پیل کړې ده. موږ له ټولو درنو هېوادوالو څخه په خورا درنښت هیله کوو چې په خپل معنوي او مادي وس د کتابونو د چاپ دا لړۍ لا پسې وغځوي.

یو ځل بیا د ملي تحریک له فرهنګي څانګې څخه د زړه له تله مننه کوم چې د دې اثر د چاپولو جوګه شو.

په فرهنګي مینه

محمد اسمعیل یون

(c) ketabton.com: The Digital Library

DA SAMOON PA LATA

"Try for Reforming"

"THE COLLECTION OF POLITICAL AND SOCIAL ARTICLES"

By: Mohammad Ismael Yoon

د افغانستان ملي تحریک
www.melitahrik.com

د خپرونو لړ: ۹۸
د لیکوال د خپرونو لړ: ۴۳

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library